

TERVON KUNTA

TILINPÄÄTÖS

2021

- kuvat Seppo Niskanen

Kunnanhallitus 5.4.2022 § 112
Kunnanvaltuusto 14.6.2022 § 29

Toimiva Tervo
Yritteliäs Yhteisö

Sisällys

1 YLEISTÄ.....	4
1.1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2021.....	4
1.2 TILINPÄÄTÖSSÄÄNNÖKSET	5
1.3 TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT	5
1.4 TERVON KUNTA	5
1.4.1 TOIMINTA-AJATUS.....	5
1.4.2 MAANTIETEELLINEN SIJAINTI.....	6
1.4.3 HALLINNOLLINEN ASEMA	6
1.5 HALLINTO JA HENKILÖSTÖ	8
1.5.1 TOIMIELIMET	10
1.6 YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS.....	13
1.6.1 OMAN TALOUSALUEEN KEHITYS.....	13
1.7 TALOUDEN KEHITYS.....	14
1.7.1 SUOMEN YLEINEN TALOUSKEHITYS 2021	14
1.7.2 YLEINEN KUNTATALOUS 2021.....	16
1.7.3 TERVON KUNNAN TALOUSKEHITYS.....	17
1.7.4 OLENNAISET TALOUDELLISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLA	20
1.7.5 ARVIO KUNTAKONSERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ.....	21
1.7.6 SISÄINEN – JA KONSERNIVALVONTA SEKÄ KONSERNIN TOIMINNAN OHJAUS	21
1.7.7 KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	24
VUONNA 2021	24
2 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN.....	25
2.1 TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	25
3 TOIMINNAN RAHOITUS	26
3.1 RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT.....	26
4 TASETARKASTELU	28
4.1 TASE JA SEN TUNNUSLUVUT	28
4.2 KOKONAISTULOT JA –MENOT 2021	29
5 TERVON KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	31
5.1 YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ.....	31
5.2 KONSERNIRAKENNE TERVON KUNTAKONSERNI	32
5.3 KONSERNIN TYTÄRYHTEISÖJEN TOIMINTA	33
5.4 KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT.....	36
5.5 KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	37

5.6 KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT	38
6 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	39
6.1 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY	39
7 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	39
7.1 KÄYTTÖTALOUSOSAN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	39
7.1.1 100 Keskusvaalilautakunta (Toimielin)	39
7.1.2 120 Tarkastuslautakunta (Toimielin)	40
7.1.3 130 Kunnanhallitus (Toimielin)	42
7.1.4 160 Kunnanhallituksen elinkeinojaosto (Toimielin)	50
7.1.5 411 Tekniset palvelut (Tulosalue)	56
7.1.6 601 Ympäristötoimi (Tulosalue)	60
7.1.7 198 Perusturvalautakunta (Toimielin)	63
7.1.8 300 Sivistyslautakunta (Toimielin)	88
7.1.9 650 Ympäristöterveyslautakunta (Toimielin)	123
7.2 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU	133
7.3 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU	138
7.4 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU	140
7.5 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	141
7.5.1 TULOSLASKELMA (ulkoinen)	141
7.5.2 RAHOITUSLASKELMA	142
7.5.3 TASE	143
7.5.4 KONSERNITASE TERVON KUNTAKONSERNI	145
7.5.5 KONSERNITULOSLASKELMA TERVON KUNTAKONSERNI (ulkoinen)	146
7.5.6 RAHOITUSLASKELMA TERVON KUNTAKONSERNI	147
7.6 YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEH MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA	148
8 LIITETIEDOT	148
8.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	149
8.2 KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	150
8.3 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	151
8.4 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	155
8.4.1 TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	155
8.4.2 TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	158
8.5 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	160
8.6 HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	162

9 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	165
10 LUETTELOT JA SELVITYKSET	166
10.1 KIRJANPITOAINEISTO	166

1 YLEISTÄ

1.1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2021

Vuotta 2021 väritti edelleen koronapandemia, joskin varsinkin kesällä saatiin elää melko normaalia elämää. Pa-hoilta epidemian tuomilta ongelmilta säästettiin Tervossa vuonna 2021. Edelleen kuitenkin vaadittiin venymistä ja sopeutumista, mistä kiitokset työntekijöille, luottamushenkilöille, järjestöille sekä kuntalaisille. Tervossa koronatar-tunnoilta on välttytty paljolti ennakkovarautumisen ja kansalaisten varovaisuuden avulla.

Vuosi 2021 oli monella tapaa elinkeinojen kehittymisen vuosi. Alkuvuodesta tehty kiinteistökauppa Huuhtajankos-ken kalanviljelylaitoksesta ja maa-alueista vahvistivat kalanviljelytoiminnan jatkumista Tervossa, käynnistyi yrittä-jien toimesta alueen infrastruktuurin kehittäminen.

Taimenkieppi ympäristöineen toimii Huuhtajankosken kalastusmatkailun ytimenä ja alueelle löydettiin alkuvuonna 2021 pidetyn avoimen hakumenettelyn myötä yrittäjät, jolloin Tervon kunta vuokrasi alueen lähes 10 vuoden ajaksi.

Syksyllä käynnistyivät laajamittaiset neuvottelut Äyskosken alueen kehittämisestä, johon sisältyi suunnitelmia sekä Tervon kunnan, Tervon Kehitys Oy:n, että yksityisten maanomistajien kiinteistöjen kaupoista ja vuokraamisesta. Sopimukset sinetöitiin vuoden 2022 puolella ja näköpiirissä on, että yrittäjien toimesta alueelle suunnataan laaja-mittaisia investointeja. Samalla Tervon kunta pystyi keventämään kiinteistöomaisuuttaan kiinteistöstrategian mukai-sesti.

Investointien osalta ei päästy tavoitteisiin ja tekemistä tuleville vuosille on odotettavissa. Pienempien korjaus- ja rakennusinvestointien ohella uuden yhtenäiskoulun suunnittelu ja rakentamisesta päättäminen ovat lähiaikojen isoin tehtävä. Koulun rakentamisella tulee olemaan merkittävä vaikutus sekä Tervon kunnan käyttötalouteen että lainan määrään. Toki koulu on kunnan elinvoiman kannalta ensiarvoisen tärkeä peruspalvelu. Vuoden 2021 inves-toinneista kylänraitilla näkyvät mm. bussikatokset sekä Luontopolun laavu ja näköalatasanne.

Henkilöstön osalta on vuonna 2021, kuten aikaisempinakin vuosina ollut haasteita saada tekijöitä tiettyihin tehtä-viin. Tämä näkyy osittain työssä olevan henkilöstön työkuormassa. Joustamiseen ja venymiseen on jouduttu tur-vautumaan, mistä kiitokset henkilöstölle. Yhteistyötä esimerkiksi naapurikuntien kanssa tarvitaan jatkossakin palve-lujen tuottamisen ja henkilöstöresurssin turvaamiseksi. Myös Tervon kunnan omaa organisaatorakennetta on syytä tarkastella jatkuvasti.

Talouden haasteisiin vuosi 2021 toi jonkinlaisen valonpilkahduksen, kun tilinpäätös osoittaa ylijäämää 71 771,64 euroa. Vuoteen 2021 lähdettiin noin 409 000 euroa alijäämäisellä talousarviolla. Toimintatuotot jäivät noin 90 000 euroa ja toimintakulut lähes 190 000 euroa alle talousarvion. Verotuloja kertyi noin 350 000 enemmän ja valtion-osuuksia noin 80 000 euroa vähemmän, kuin talousarviossa oli arvioitu. Rahoitustuottoja kertyi noin 160 000 euroa talousarviossa ennakoitua enemmän.

Lähi vuosien talouteen liittyy jonkin verran epävarmuutta, kun merkittävä osa Tervonkin kunnan budjetista siirtyy Hyvinvointialueelle vuoden 2023 alussa. Samalla siirtyy merkittävä osa henkilöstöä. Palvelujen säilyminen Tervon kunnassa olisi tärkeää niin asukkaiden hyvinvoinnin kuin myös esimerkiksi Sote -kiinteistöjen käyttöasteen ja vuok-ratulojen kannalta.

Työrupeamani Tervossa päättyy tähän tilinpäätökseen. Olen saanut olla työssä näköalapaikalla vireän maaseutu-kunnan hallinnossa. Lämmin kiitokseni yhteistyöstä, avusta, kohtaamisista ja monista hetkistä työkavereille, luotta-mushenkilöille, yrittäjille, yhdistyksille ja järjestöille, kansalaisille sekä naapurikuntien työntekijöille. Kaikkea hyvää jatsoon!

Kunnanjohtaja Seppo Niskanen

1.2 TILINPÄÄTÖSSÄÄNNÖKSET

Kunnan tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan kuntalain sekä soveltuvin osin kirjanpitolain ja –asetuksen säännöksiä (KuntaL113 §). Kuntalain 113 §:n mukaan kunnanhallituksen on laadittava tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi sekä tilintarkastuksen jälkeen saatettava se valtuuston käsiteltäväksi kesäkuun loppuun mennessä. Kunnan tilikausi on kalenterivuosi.

1.3 TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT

Kunnan tilinpäätöksen sisältö määritellään kuntalaissa. Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Lisäksi kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitalinpäätös.

Tilinpäätöslaskelmat laaditaan kirjanpitolausakunnan kuntajaoston yleisohjeiden mukaisiin kaavoihin. Liitetietojen antamisessa noudatetaan kuntajaoston antamaa yleisohjetta.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet sekä kunnanjohtaja tai pormestari.

Tilinpäätökseen kuuluvat myös tarkastusasiakirjat eli tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus. Nämä kertomukset esitetään erillisinä asiakirjoina.

Tervon kunta on laatinut myös henkilöstöraportin, joka esitetään erillisenä asiakirjana.

1.4 TERVON KUNTA

1.4.1 TOIMINTA-AJATUS

Toimiva, rohkeasti kokeileva ja uudistuva Tervon kunta luo kuntalaisia osallistaen, uusin toimintamallein, itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti sekä alueen elinvoiman turvaten

- asiakaslähtöiset lähipalvelut kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille
- vaihtoehtoiset ja innovatiiviset asumismahdollisuudet sekä
- toimintaedellytykset monipuoliselle yritystoiminnalle

Valtuustokauden strategiset painopisteet

- Asiakaslähtöiset palvelut uusin toimintamallein
- Arjen turvallisuus ja viihtyisyys
- Yrittäjämainen toiminta
- Innovatiiviset ja ekologiset asumisratkaisut
- Ennakoiva talouden hallinta

Asiakaslähtöiset palvelut uusin toimintamallein

Tervon kunta turvaa kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille – vauvasta vaariin - laadukkaat lähipalvelut asiakaslähtöisesti uusilla ja rohkeasti kokeilevilla toimintamalleilla. Kunnan järjestämiä palveluita ja yksityistä palvelutuotantoa kehitetään kunnassa toisiaan täydentävinä elinvoimatekijöinä.

Arjen turvallisuus ja viihtyisyys

Kuntalaisten, vapaa-ajan asukkaiden ja Tervon kunnan henkilöstön hyvinvointia ja terveyttä tuetaan vahvistamalla aktiivisesti myönteistä ilmapiiriä, huolehtimalla ympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä

sekä tehostamalla kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tuottamista uusien ja kokeilevien toimintamallien yhteistyössä paikallisten ja seudullisten toimijoiden kanssa. Kaiken ikäisiä kuntalaisia osallistetaan ja kannustetaan yhteistoiminnallisuuteen.

Yrittäjämäinen toiminta

Kannustava ja rohkeasti kokeileva toimintaympäristö luo yrittäjyyttä. Kunta ja kunnan yhtiöt edistävät alueen elinvoimaa huolehtimalla positiivisesta kuntailmapiiiristä ja kuntakuvasta, aktivoimalla kehityshankkeita, järjestämällä helposti saavutettavissa olevat yritysneuvonnan palvelut sekä mahdollistamalla yrityksille soveltuvia toimitiloja. Kannustimina käytetään tarvelähtöisiä yritys- ja kehittämistukia.

Innovatiiviset ja ekologiset asumisratkaisut

Kunta toimii aktiivisesti maa-alueiden hankinnassa, jalostamisessa ja kaavoittamisessa siten, että kunnalla on jatkuvasti käytössä monipuolinen tonttitarjonta erilaisiin asumisratkaisuihin. Kunta tukee uusien innovatiivisten ja ekologisten asumisratkaisujen toteuttamista yhteistyössä rakennusliikkeiden ja muiden toimijoiden kanssa. Keskeiset maa-alueiden hankintasuunnat ovat keskustaajamassa, keskusta - Äysköski välisellä alueella sekä laaja-alaisilla vapaa-ajan – tai omakotitaloasumiseen soveltuvilla ranta-alueilla.

Ennakoiva talouden hallinta

Käyttötalouden ja investointien hallinnalla luodaan mahdollisuuksia elinvoimahankkeiden toteutuksille. Kunnan talouden ja varallisuuden hallinnalla turvataan elinvoima kaikissa olosuhteissa. Rahastovarallisuuden ja omaisuuden käyttöä hallitaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Tarpeettoman omaisuuden myyntejä ja muita järjestelyjä jatketaan. Omistajanohjauksesta huolehditaan kunnan omistamisissa tai kunnan hallinnassa olevissa yhtiöissä.

1.4.2 MAANTIETEELLINEN SIJAINTI

Tervon kunta sijaitsee Sisä-Savon seutukunnan pohjoisosassa naapureinaan Kuopio (Karttula, Maaninka), Keitele, Pielavesi, Rautalampi, Suonenjoki ja Vesanto.

Kunnan kokonaispinta-ala on 494,04 km², tästä maata 347,66 km² ja vettä 146,38 km². Vesistöjen ranta-viivan pituus on 553,4 km, josta mantereella 366,3 km ja saarissa 187,1 km. Vesistöisyydestään johtuen kunta on nimetty saaristo-osakunnaksi.

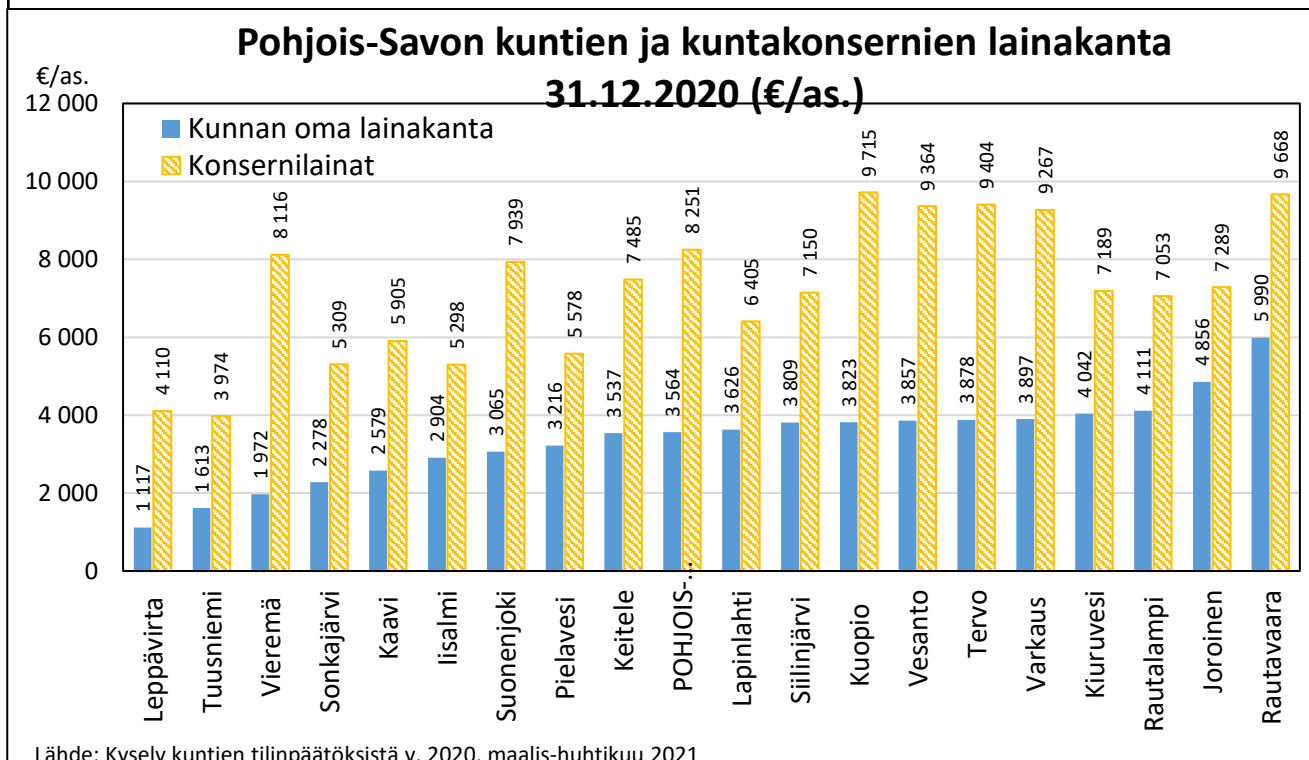
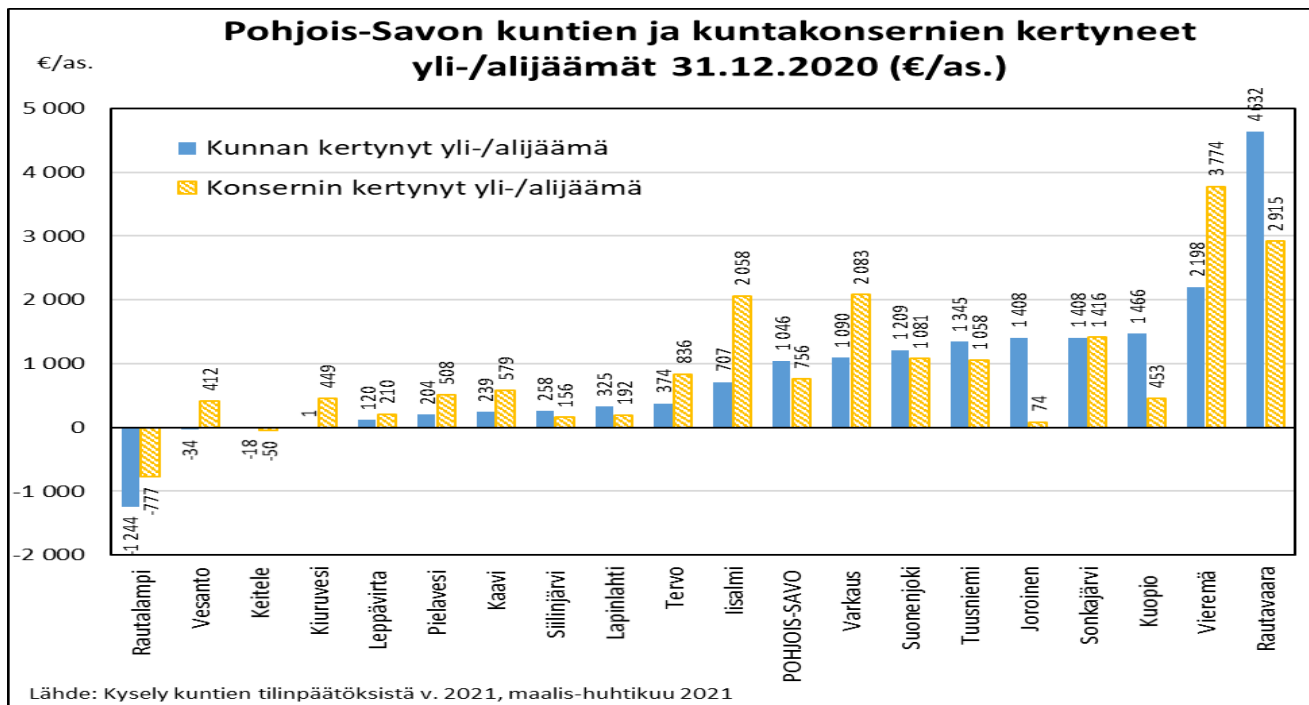
Kuntaa halkoo ns. Sininen Tie (Värtsilä-Vaasa), maantie 551. Matkaa keskustaajamasta Kuopioon on 58 km ja Helsinkiin 420 km.

1.4.3 HALLINNOLLINEN ASEMA

Pohjois-Savon käräjäoikeus
Itä-Suomen hovioikeus
Digi- ja väestötietovirasto
Kuopion verotoimisto
Kelan Itäinen vakuutuspiiri
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
Puolustusvoimat, Pohjois-Savon aluetoimisto
Suomen metsäkeskus, Pohjois-Savo
Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Maanmittauslaitos, Kuopion palvelupiste

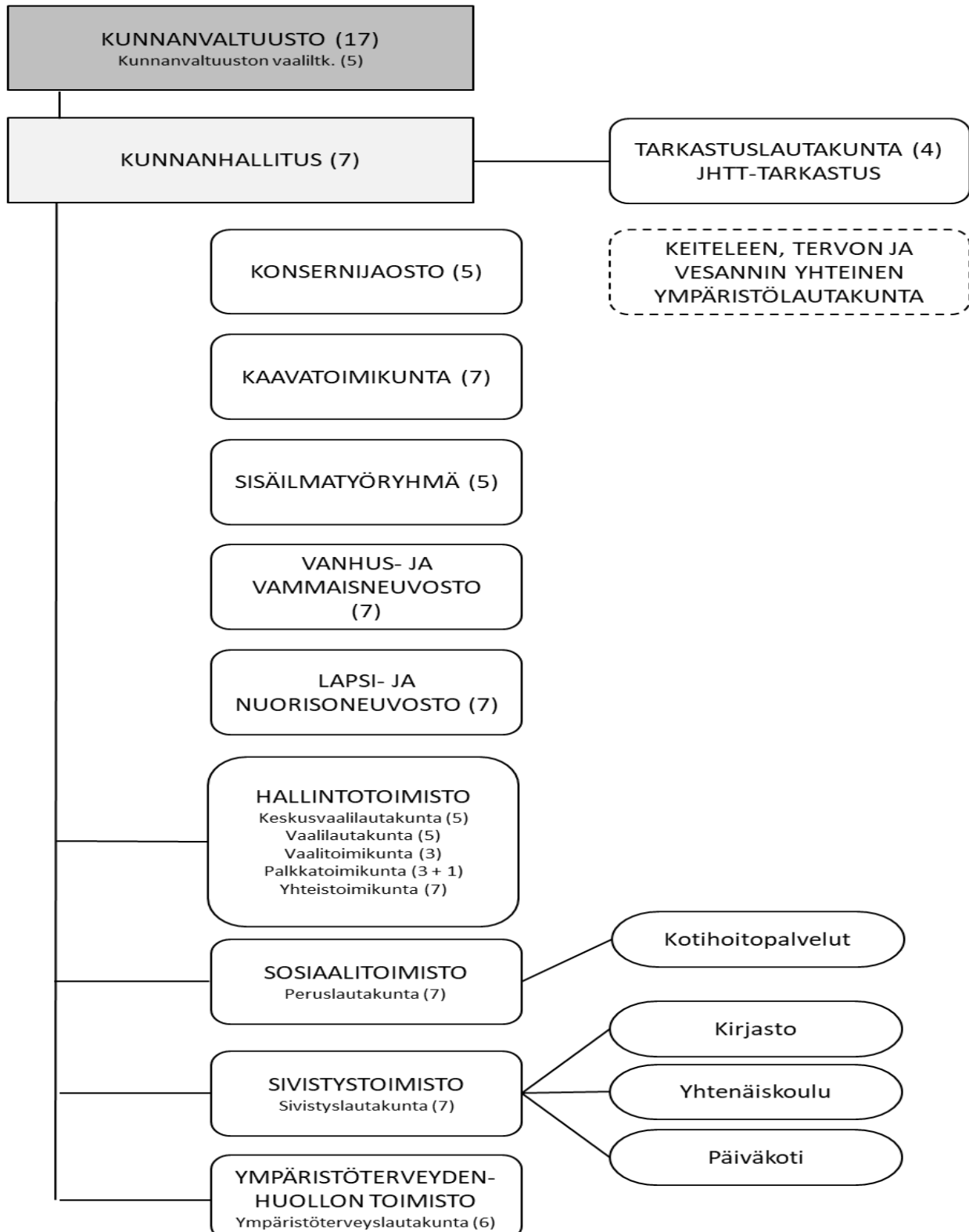

Väylävirasto
Pohjois-Savon liitto, Pohjois-Savon maakunta

1.5 HALLINTO JA HENKILÖSTÖ

KUNNAN HALLINTO-ORGANISAATIO

VIRASTO-ORGANISAATIO

HALLINTO-TOIMISTO Kunnanjohtaja	Hallintojohtaja
	Palkanlaskija
	Pääkirjanpitäjä
	Kirjanpitäjä
	Arkistovastaava toimistosihteeri
	Toimistosihteeri
	Toimistosihteeri (30 %)
	Järjestelmäasiantuntija
	Rakennustarkastaja (80 %)
	Ympäristönsuojelutarkastaja
	Kirjastovirkailija (viestintä ja markkinointi 20 %)
SOSIAALI-TOIMISTO Perusturvajohtaja	Toimistosihteeri
	Kotihoitopalveluiden esimies
SIVISTYSTOIMISTO Hallintojohtaja	
	Liikunta- ja nuorisopalveluiden esimies
	Kirjasto-kulttuuripalveluiden esimies
	Kirjastovirkailija (80 %)
YMPÄRISTÖ-TERVEYDENHUOLLON TOIMISTO Ympäristöterveysjohtaja	
	Yhteiskoulun rehtori
	Varhaiskasvatuspalveluiden esimies
	Toimistosihteeri
	Toimistosihteeri (70 %)
	Ympäristöterveystarkastajat (4)
	Valvontaeläinlääkärit (1,4)
	Kunnaneläinlääkärit (9)

1.5.1 TOIMIELIMET

KUNNANVALTUUSTO

KUNNANVALTUUSTON JÄSENET 2017-2021 (1.6.2017 alkaen)

Puheenjohtajisto

Tarvainen Maarit	KESK	Pj.
Manninen Katriina	KOK	I vpj. (15.11.2020 saakka)
Pitkänen Marika	KOK	I vpj. (16.11.2020 alkaen)
Nuutinen Pekka	KESK	II vpj.

Jäsenet

Alajoki Arvo	KESK	(25.10.2018 saakka)
Farin Anja	SDP	
Järvinen Jukka	KOK	(16.11.2020 alkaen)
Korhonen Risto	KOK	
Liimatainen Matti	PS	
Pulkinen Anja	SDP	
Puranen Minna	KESK	
Pääkkönen Erkki	KESK	
Pääkkönen Tiia	KESK	
Raatikainen Touko	KESK	
Savinainen Virpi	KESK	
Simonen Jussi	KESK	(26.10.2018 alkaen)
Suhonen Katja	KESK	
Tarvainen Matti	KESK	
Tähtivaara Juhani	PS	

KUNNANVALTUUSTON JÄSENET 2021-2025 (1.8.2021 alkaen)

Puheenjohtajisto

Pääkkönen Erkki	KESK	Pj.
Raatikainen Riitta	KESK	I vpj.
Korhonen Risto	KOK	II vpj.

Jäsenet

Askola Jarmo	PS
Huuskonen Sami	KESK
Hänninen Pirjo	SDP
Jääskeläinen Sakari	KD
Leinonen Ville	KOK
Mykkänen Jaana	KESK
Nuutinen Joni	PS
Närhi Sara	KESK
Paretskoi Lotta	KESK
Puranen Pekka	KESK
Raatikainen Touko	KESK
Suhonen Katja	KESK
Tähtivaara Juhani	PS

Vartiainen Jukka

KESK

Kunnanvaltuusto kokoontui vuonna 2021 yhteensä 7 kertaa ja käsitteli 95 asiaa.

Kunnanvaltuuston keskeisimmät päätökset 2021

- Tervon kunnan hallintosäntö 25.2.2021 lukien
- Tervon kunnan valtuustokauden 2017-2021 arviointi
- Tervon kunnan hallintosäntö 12.8.2021 lukien
- Tervon kunnassa sijaitsevan Äyskosken matkailualueen kehittäminen, kiinteistön määräalan (kiinteistötunnus 844-411-7-18) ostaminen Tervon kunnalle ja myyminen edelleen
- Tervon kunnassa sijaitsevan Äyskosken matkailualueen kehittäminen, määräalan, niin sanotun Caravan alueen (kiinteistötunnus 844-411-7-15) myyminen Erätila-nimisestä kiinteistöstä
- Tervon kunnassa sijaitsevan Äyskosken matkailualueen kehittäminen, määräalojen ja tilojen vuokraaminen
- Tervon kunnassa sijaitsevan Äyskosken matkailualueen kehittäminen, Yritystalo-kiinteistön (kiinteistötunnus 844-411-7-21) vuokraaminen

KUNNANHALLITUS**Kokoonpano 2019-2021 (1.6.2019 alkaen)****Puheenjohtajat**

Pääkkönen Erkki	KESK	Pj.
Tähtivaara Juhani	PS	Vpj.

Jäsenet

Farin Anja	SDP
Korhonen Risto	KOK
Puranen Minna	KESK
Raatikainen Touko	KESK
Suhonen Katja	KESK

Kokoonpano 2021-2023 (1.8.2021 alkaen)**Puheenjohtajat**

Raatikainen Touko	KESK	Pj.
Tähtivaara Juhani	PS	Vpj.

Jäsenet

Hänninen Pirjo	SDP
Leinonen Ville	KOKO
Mykkänen Jaana	KESK
Puranen Pekka	KESK
Suhonen Katja	KESK

Kunnanhallitus kokoontui vuonna 2021 yhteensä 16 kertaa ja käsitteli 329 asiaa.

Kunnanhallituksen keskeisimmät päätökset 2021

- Metsäsuunnitelma 2020-2029
- Ostotarjous, kalanviljelylaitos

- Sosiaali- ja terveysministeriön laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020-2023
- Tervon kunnan perusopetusta, kirjastoa ja kuntalaisia palveleva "Suomen paras kyläkoulu" -hanke
- Huuhtajankosken vuokrasopimus
- Pohjois-Savon hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen (VATE) perustamiseen liittyvä päätöksenteko huhtikuussa 2021
- Tervon kunnan Huuhtajankosken, Koskilammen osan ja Koskilammen rannalla sijaitsevan Taimenkieppi-rakennuksen vuokraaminen yrittäjille / vuokrasopimuksen hyväksyminen
- Sitoutuminen tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus 2020-2023 jatkovalmisteluun
- Aluevaalit vuonna 2022: äänestyspaikkojen määrääminen ja niistä ilmoittaminen, vaalitietojärjestelmän käyttö, vaalimateriaali, vaalikoulutus ym.
- Tervon kunnan koronaepidemiaan liittyvä toiminta poikkeusoloissa 7.4.2020-7.12.2021 välisenä aikana

MUUT TOIMIELIMET

Kunnanvaltuuston ja -hallituksen ohella vuonna 2021 toimi seitsemän lautakuntaa, konsernijaosto, kaava-toimikunta, sisäilmatyöryhmä, vanhus- ja vammaisneuvosto, lapsi- ja nuorisoneuvosto, vaalitoimikunta, palkkatoimikunta, yhteistyötoimikunta ja Yhtenäiskoulun vanhempainneuvosto.

TILIVELVOLLISET VUONNA 2021

Kuntalain 75 §:n tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnanhallituksen ja lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, rakennustarkastaja, ympäristönsuojelutarkastaja ja ympäristöterveysjohtaja.

Vuoden 2021 viranhaltijatilivelvollisina, esittelijöinä ja valmistelijoina toimivat:

- kunnanhallitus
Niskanen Seppo, kunnanjohtaja, vs. kunnanjohtaja Harmokivi Pia ja vs. kunnanjohtaja Tarvainen Kaija
 - valmistelu kunnanhallitus, esittely keskusvaalilautakunta
Tarvainen Kaija, hallintojohtaja
 - sivistyslautakunta
Tarvainen Kaija, hallintojohtaja ja Jalava Mari, sivistystoimesta vastaava
 - perusturvalautakunta
Heikkinen Minna, perusturvajohtaja, Jalava Mari, vs. perusturvajohtaja
 - ympäristöterveyslautakunta
Lehtonen Maija, ympäristöterveysjohtaja
-

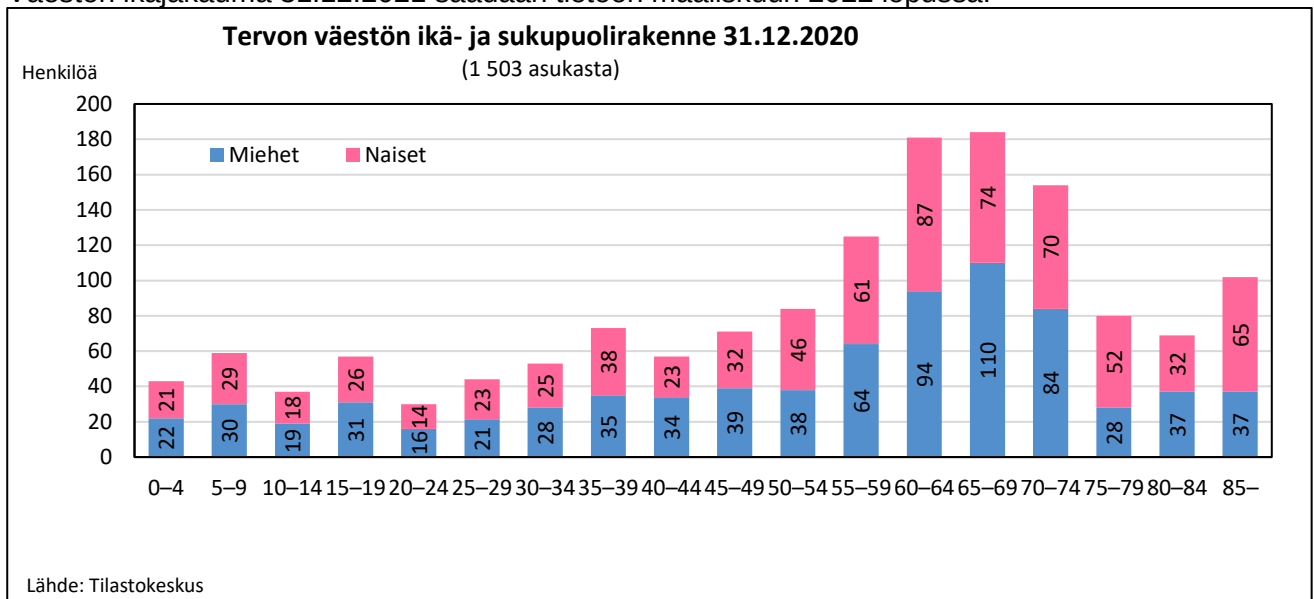
1.6 YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS

1.6.1 OMAN TALOUSALUEEN KEHITYS

VÄESTÖ

Vuodenvaihteessa 2021-2022 Tervon kunnan asukasluku oli Tilastokeskuksen/ Pohjois-Savon liiton ennakkotiedon mukaan 1 478 eli 25 henkeä vähemmän kuin vuodenvaihteessa 2020-2021.

Väestön ikäjakauma 31.12.2021 saadaan tietoon maaliskuun 2022 lopussa.

TYÖLLISYYS

Pohjois-Savossa oli joulukuun 2021 lopussa 11 880 työtöntä työnhakijaa, mikä on lähes 3 500 työtöntä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta joulukuun 2021 lopussa Pohjois-Savossa oli 10,6 %, mikä on 3,1 prosenttiyksikköä viime vuotta alhaisempi. Koko maan työttömien osuus työvoimasta oli 10,5 %.

Työttömien työnhakijoiden määrät laskivat kaikissa Pohjois-Savon kunnissa viime vuoden joulukuun lukemista. Edelliseen vuoteen verrattuna työttömien määrät laskivat suhteellisesti eniten Leppävirralla (-44 %) sekä Kiuruvedellä ja Vieremällä (-34 %).

Siilinjärvellä oli muita Pohjois-Savon kuntia alhaisempi työttömien osuus työvoimasta (6,8 %). Vastaavasti korkeimmat työttömien osuudet työvoimasta ovat Tuusniemellä (13,8 %) ja Varkaudessa (13,3 %).

Ikäryhmittäin tarkasteltuna työttömien määrät laskivat yli 64-vuotiaita lukuun ottamatta kaikissa muissa ikäryhmissä. Suhteellisesti eniten työttömien määrän laski 15-19-vuotiaiden ikäryhmässä (-35 %). Tällä hetkellä suurin työttömien ikäryhmä on 60-64-vuotiaiden ryhmä (1 968 työtöntä).

Tervossa työvoimaa oli vuoden 2021 lopussa 599 henkilöä. Työttömyysaste oli 10,9 %, kun se vuotta aiemmin oli 11,1 %. Työttömiä työnhakijoita oli vuoden 2021 lopussa 65 henkilöä, kun se vastaavasti vuoden 2020 lopussa oli 74 henkilöä. Tervossa työttömyys painottuu yli 50 vuotta täyttäneisiin työnhakijoihin, joita oli 27 henkilöä.

1.7 TALOUDEN KEHITYS

1.7.1 SUOMEN YLEINEN TALOUSKEHITYS 2021

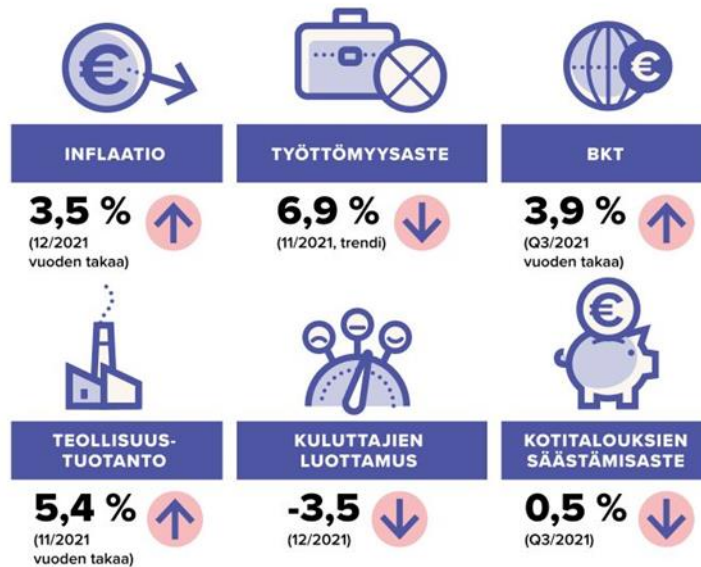
Verrattuna useisiin muihin maihin, koronapandemia vaikutti Suomen talouteen vähän, mutta vaikutukset ovat jakautuneet epätasaisesti kotitalouksien, toimialojen ja eri sektoreiden välillä. Pandemian aiheuttama talouden äkkipysähdys heijastui julkiseen talouteen negatiivisesti. Julkisen talouden alijäämä on kasvanut pandemian aikana.

Pitkällä aikavälillä Suomen julkiseen velkaan kohdistuu merkittävää kasvupainetta ikäsidonnaisten menojen ja lähtökohtaisesti alijäämäisen rahoitusaseman vuoksi. Tulevaisuudessa Suomen talouden näkymiä varjostavat väestön ikääntyminen ja työn tuottavuuden kasvun hitaus. Tuottavuuskehitystä hidastavat varsinkin tuotannollisten investointien vähäisyys sekä inhimillisen pääoman heikentyvät näkymät, kun inhimillisen pääoman määrää arvioidaan koulutuspalvelumenojen määrällä arvotetuilla tutkinnoilla.

Vuodelle 2022 luodut ennusteet kokivat suuren muutoksen, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan 24.2.2022. EU ja laajemmin länsimaat ovat reagoineet Venäjän aloittamaan sotaan päättämällä nopealla aikataululla historiallisen laajoista pakotteista. Raaka-aineiden hinnat ja inflaatio-odotukset ovat olleet selkeässä nousussa ja osakkeiden hinnat Euroopassa ovat laskeneet. Sota tulee laajojen inhimillisten kärsimysten lisäksi heijastumaan negatiivisesti myös Suomen talouteen. Kuten myös laajemmin Euroopassa, energian ja ruoan hinnat todennäköisesti nousevat myös Suomessa, kasvu hidastuu ja inflaatio kiihtyy, ainakin väliaikaisesti. Puolestaan koronapandemian aiheuttamat vaikutukset euroalueen talouteen ovat jokaisen aallon myötä yhä pienempiä.

Suomessa ennen Ukrainan sodan alkamista koronapandemian pahimman vaiheen aiheuttama taantuma oli pitkälti selätetty. Suomen BKT ylitti pandemiaa edeltäneen tasonsa jo alkuvuonna 2021 ja talouden kasvu jatkui vahvana vuoden 2021 lopulla.

Suomen talouden tunnuslukuja

Lähde: Tilastokeskus

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan kokonaistuotanto kasvoi vuonna 2021 niukasti Suomen Pankin joulukuun ennustetta vähemmän eli 3,3 % (ennuste 3,5 %). Vuoden 2021 viimeisellä neljänneksellä BKT kasvoi 0,6 % edelliseltä neljännekseltä ja 2,9 % vuodentakaiseen verrattuna). Viimeisellä neljänneksellä kasvu edelliseltä neljännekseltä oli vahvaa investoinneissa sekä viennissä ja tuonnissa. Yksityinen kulutus ei omikronaallon varjossa juuri kasvanut edelliseltä neljännekseltä, vaikka kasvu vuoden takaisesta oli vahvaa heikon vertailuajankohdan vuoksi.

Työllisyysasteen trendi (15–64-vuotiaat) romahti koronakriisin vaikutuksesta keväällä 2020 hieman alle 70 prosentin ja oli alhaisimmillaan 69,6 prosenttia kesäkuussa 2020. Sen jälkeen hitaaseen kasvuun lähtenyt trendi on jatkanut kasvuaan aina vuoden 2021 lokakuun 72,7 prosenttiin, jolloin se palautui kuin ennen koronakriisin puhkeamista helmikuussa 2020.

Kaupan ala on ollut kokonaisuudessaan kasvussa, mutta vähittäiskaupan kasvu on tasaantunut. Palvelutoimialoilla on eroja siinä, kuinka hyvin koronapandemiasta on toivuttu. Puolestaan teollisuudessa tilauskanta ja tuotanto-odotukset ovat pysyneet korkealla tasolla, mutta rakentamisessa loppuvuoden rakennuslupien väheneminen ennakoii hidastumista toimialalla.

(Lähde: Euro & Talous, Suomen pankin ajankohtaisia artikkeleita taloudesta)

1.7.2 YLEINEN KUNTATALOUS 2021

Kuntatalouden vuoden 2021 ennakollinen tilinpäätösanalyysi osoittaa, että kuntien ja kuntayhtymien tilikauden tulokset säilyivät vahvoina toisenkin koronavuoden jäljiltä. Talous vahvistui myös kuntayhtymissä. Mainitut tiedot saattavat kuitenkin sisältää puutteita, yli 20 kuntaa ja yli 10 kuntayhtymää ei raportoinut tietojaan Valtiokonttorille.

Tilikauden tulos on 1,5 mrd euroa. Tulos on kuntatalousohjelman kehitysarvion mukainen eikä jäänyt kauas vuoden 2020 poikkeuksellisesta 1,7 miljardin euron tuloksesta. Toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna kuntatalous on lähes tasapainossa. Velan kasvu hidastui, koronatuotot ovat korjanneet lisäkuluja ja kertaluonteiset myynnit ovat parantaneet tulosta.

Vuonna 2021 korona kasvatti osaltaan kuntien ja kuntayhtymien menoja voimakkaasti, vajaa 8 prosenttia vuoden 2020 erityisen maltilliseen kasvuun verrattuna. Mutta tulokehitys pysyi menojen lisääntymisen mukana, kuntien verokehitys oli hyvää toisena peräkkäisenä vuonna. Kuntien tuloihin vaikuttivat positiivisesti myös korona-avustukset, jotka ovat olleet esimerkiksi välittömien koronasta johtuvien sosiaali- ja terveystoimen menojen osalta täysimääräisiä.

Yhteensä kuntien koronatukea maksettiin 2,4 miljardia euroa vuonna 2021. Tästä valtaosa, noin 1,5 miljardia euroa, myönnettiin valtionavustuksina, joilla kompensoitiin pandemiasta välittömästi aiheutuneita kustannuksia. Kunnille myönnettiin koronatukea myös korotetun yhteisövero-osuuden kautta: noin 0,6 mrd. euroa. Vajaat 0,4 mrd. euroa koronatukitoimia kohdennettiin myös opetus- ja kulttuuritoimen sektoreille sekä peruspalvelujen valtionosuuteen.

Kuitenkaan kertaluonteiset koronatuotot eivät ratkaise kuntatalouden rakenteellisia ongelmia: kuten kroonista tulojen ja menojen epätasapainoa tai mittavia investointitarpeita. Kuntien lainakanta on suuri, ja lisäpainetta tähän asettaa mahdollinen korkotason nousu. Lisäksi tuleva Sote-uudistus aiheuttaa painetta, sen seurauksena siirtyy kustannuksia ja tuloja valtiolle ja kuntien osalle jää velat ja kiinteistöt. Ennen koronapandemiaa kuntien verotulojen kasvu on pysytellyt noin kahden prosentin tuntumassa, mutta nyt verotulojen kehitys lähentelee jo 7 prosenttia. Kuntien yhteisövero lisääntyi talouden elpymisen ja kuntien määräaikaisen yhteisöveron jako-osuuskorotuksen vuoksi vuonna 2021 lähes 45 prosenttia. Kunnat ja kuntayhtymät ovat käyttäneet tulojaan investointeihin, jotka olivat ennakkotietojen mukaan 5,3 miljardia euroa vuonna 2021. Investointien määrä laski vuodesta 2020, mikä näkyi kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran vahvistumisena ja lainanottotarpeen pienentymisenä. Lainakanta kasvoi maltillisesti, vajaat 800 miljoonaa euroa. Syömävelkaan kunnat olivat joutuneet turvautumaan 10 miljardilla eurolla.

Kuntayhtymien tulo- ja menojen riittävyys oli varsin hyvä vuosikatteen vahvistuessa n. 200 milj. eurolla vuodesta 2020. Vuosikate oli n. 820 milj. euroa positiivinen, kun edellisvuonna se oli n. 620 milj. euroa. Vuosikatteen vahvistumista selittää toimintatuottojen kasvun lähes kolminkertaistuminen edellisvuodesta, tuotot kasvoivat 1,21 mrd. euroa (7,1 %) kun edellisvuonna kasvua oli n. 0,43 mrd. euroa (2,6 %). Suurin osa kasvusta selittyy myyntituotoilla, jotka kasvoivat 0,91 mrd. euroa. Tuotot ja avustukset kasvoivat puolestaan n. 276 milj. euroa. Kuntalain mukaan alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan kuntien lisäksi myös kuntayhtymiin. Vuoden 2021 tilinpäätösarvioiden mukaan voidaan olettaa, että neljällä kuntayhtymällä olisi taseessa kuntalain alijäämäsäännösten vastaisesti kertynyttä alijäämää.

Suuret kaupungit jatkavat myönteistä kehitystään

Edellisvuoteen verrattuna Manner-Suomen kuntien vuosikate heikkeni noin 490 miljoonalla eurolla noin 3,58 mrd. euroon (n. 650 euroa/asukas). Kuntien toimintakate heikkeni 4,2 %. Toimintakatteen sisällä

toimintakulut kasvoivat noin 6,1 ja –tuotot 11,0 prosenttia. Kuntien lainakanta kasvoi noin 0,011 mrd. eurolla noin 19,14 mrd. euroon (3 478 euroa/asukas). 13 kunnassa oli negatiivinen vuosikate (2 kuntaa vuonna 2020). Negatiivisten vuosikatteiden yhteenlaskettu määrä oli noin 10,3 milj. euroa.

Tilikausi oli negatiivinen vuonna 2021 67 kunnassa, kun vuonna 2020 tulos oli negatiivinen 32 kunnassa (230 vuonna 2019). Näin kuntien taseen kertynyt ylijäämä kasvoi 13,67 mrd. euroon. 16 kunnalla oli taseessa vuonna 2021 kertynyttä alijäämää, alijäämäisten kuntien määrä laski noin kymmenellä vuodesta 2020.

Vuonna 2021 kuntien saamat verotulot kasvoivat lähes 7,0 prosenttia. Verohallinnon tilitystietojen perusteella kunnallisveron tuotto kasvoi 2,4 prosenttia, yhteisöveron 45,5 prosenttia (kunnilla 10 prosenttiyksikön korotus) ja kiinteistöveron tuotto kasvoi myös selvästi (12,9 %). Kuntien kiinteistöverotulojen kasvu selittyy osin sillä, että noin 200 miljoonaa euroa vuoden 2020 kiinteistöverotuloista siirtyi tilittäväksi vasta vuonna 2021, koska kiinteistöverotuksessa siirryttiin ns. joustavaan valmistumiseen ja uuteen tietojärjestelmään.

Edellisvuoden tapaan suurimmat kaupungit tekivät euromääräisesti suurimmat tilikauden tulokset. Kärkipäässä jatkavat Helsinki (+352 milj. e.), Espoo (+ 187 milj. e.) ja Tampere (+75 milj. e.).

(Lähde: Kuntaliitto ja valtionvarainministeriö)

1.7.3 TERVON KUNNAN TALOUSKEHITYS

Verotulot ja valtionosuudet

Tervon kunnan kokonaisverokertymä vuonna 2021 oli 5.432.736 euroa. Kunnan vuoden 2021 kokonaisverotulot kasvoivat vuoteen 2020 verrattuna 616.535 euroa, 12,8 %. Kokonaisverotulot toteutuivat talousarvioon nähden 106,8 %, 347.736 euroa yli arvion.

Veroluokista, verrattuna vuoden 2020 tilinpäätökseen, kunnan tulovero oli 4.133.899 euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen oli 339.472 euroa, 8,95 %. Kiinteistöverotuotto oli 505.567 euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen oli 28.323 euroa, 5,93 %. Yhteisöveron tuotto oli 793.271 euroa, jossa kasvua oli vuoteen 2020 verrattuna 248.741 euroa, 45,68 %.

Valtionosuudet pienenivät vuoden 2020 7.379.020 eurosta 8,83 % ollen vuonna 2021 6.727.452 euroa, jossa laskua 651.568 euroa. Valtionosuudet toteutuivat talousarvioon nähden 98,9 %, 78.158 alle arvion.

Tervon kunnan tekemässä "Peruspalvelujen valtionosuutta ja opetustoimen muuta rahoitusta" koskevassa hakemuksessa olleen kirjausvirheen seurauksena kahden pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvan vaikeimmin kehitysvammaisen oppilaan ja kahden pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvan muun kuin vaikeimmin kehitysvammaisen oppilaan tiedot eivät siirtyneet Koski-järjestelmään. Vuoden 2020 OKM-valtionosuuspäätöksen perusteella saamatta jäänyt valtionosuus oli yhteensä 101.100 euroa. Vakuutusyhtiön 26.3.2022 tekemän päätöksen mukaisesti vakuutusyhtiö korvaa Tervon kunnan hallinnon vastuuvakuutuksesta 50.550 € (eli 50 % vahingon kokonaismäärästä) vähennettynä vakuutukseen sisältyvällä 600 euron omavastuusuudella.

Toimintatuotot ja –kulut

Toimintatuottoja kertyi vuonna 2021 2.989.111 euroa eli 85.359 euroa vähemmän kuin talousarviossa ennakotiin, toteutuma 97,2 %. Myyntituotot toteutuivat 75.821 euroa yli arvion. Maksutuottoja saatiin 132.087 euroa arvioitua vähemmän, tukia ja avustuksia 15.448 alle arvion ja muut toimintatuotot alittivat 85.359 arvion.

Kunnan toiminnan kuluista toimintatuotoilla katetaan 19,5 prosenttia (v. 2020 19,1 %).

Kunnan vuoden 2021 toimintakulut olivat 15.049.666 euroa. Toimintakulut pienenevät vuoteen 2020 verrattuna 43.987 euroa, 0,28 %. Toimintakulut alittivat 193.575 euroa muutetun talousarvion, toteutuma 98,7 %. Käyttötalouden toimintatuotoissa ja -kuluissa on mukana ulkoiset ja sisäiset erät.

Toimintakate (nettomenot) oli -12.060.555 euroa, jossa oli muutosta -90.198 euroa edelliseen vuoteen, toteutuma 99,1 %.

Henkilöstökulut ylittyivät muutettuun talousarvioon verrattuna 62.540 euroa ja kasvoivat edelliseen vuoteen 274.739 euroa. Maksetut palkat ja palkkiot ylittivät 101,2 % toteutumalla muutetun talousarvion 40.411 eurolla. Suurimmat ylitykset olivat vakinaisten viranhaltijoiden, sijaisten ja määräaikaisten palkoissa, erilliskorvauksissa sekä luottamushenkilöiden palkkioissa. Henkilösivukulujen toteutuma ylitti 22.129 euroa arvion, toteutuma 102,2 %. Eläkekulut toteutuivat 100,7 % kun muiden henkilösivukulujen toteutuma oli 114,4 %:iin. Eläkekuluihin sisältyy vuonna 2021 239.607 euroa eläkemenoperusteisia maksuja. Palvelujen ostot alittivat arvion 250.135 eurolla, toteutuma 97,5 % ja pienenevät edellisvuodesta 84.822 euroa, 0,88 %. Aineiden ja tarvikkeiden ostot toteutuivat 97,3 %, 5.678 alle arvion. Avustuksia maksettiin 19.189 euroa alle arvioidun eli 95,5 % ja 218.994 euroa edellisvuotta vähemmän. Muut toimintamenot puolestaan toteutuivat 18.888 euroa yli arvion, 104,7 %.

Vaalien toimintakulut ylittivät arvioidun 16.492 eurolla, toteutuma 408,3 % ja toimintatuottoja kertyi 1.967 euroa.

Tilintarkastuksen toimintakulut ylittyivät 3.967 eurolla, toteutuma 133,7 %.

Yleishallinnon talousarvion toimintatuotot ylittyivät 5.956 eurolla (104,5 %). Toimintakulut ylittyivät 71.582 eurolla (109,8 %).

Elinkeinotoiminnan toimintatuotot ylittyivät 8.626 eurolla (151,7 %). Toimintamenot ylittyivät 12.572 eurolla (107,3 %).

Teknisten palveluiden toimintatuotot ylittyivät 10.236 eurolla (102,4 %). Toimintakulut ylittyivät 37.001 eurolla (104,8 %).

Ympäristötoimen toimintatuotot jäivät 4.640 euroa alle arvion (93,2 %) ja toimintakulut jäivät 16.104 euroa alle arvion (93,2 %).

Vuonna 2021 sosiaalipalveluissa toimintakulut ylittyivät 205.310 eurolla (104,2 %) ja toimintatuotot alittivat 80.674 eurolla (90,4 %). Toimeentuloturvan toimintakulut ylittyivät 43.787 eurolla (144,0 %). Toimintatuottoja kirjattiin 3.854 euroa. Terveystoimen toimintakulut jäivät 319.728 euroa alle talousarvion (92,4 %).

Verrattuna vuoden 2021 talousarvioon koulutustoiminnan käyttökulut alittuivat 96.748 eurolla, toteutuma 95,5 % ja toimintatuotot toteutuivat 18.439 euroa arvioitua parempana, toteutuma 116,0 %. Vapaa-aika-toiminnan toimintakulut alittivat arvion 80.113 eurolla, toteutuma 86,1 % ja toimintatuottoja kertyi 7.309 euroa arvioitua enemmän, toteutuma 112,5 %.

Ympäristöterveystoimen kuuden kunnan yhteistoiminta-alue, jonka isäntäkuntana toimii Tervon kunta, alitti talousarvioon varatut määrärahat 71.595 eurolla, toteutuma 95,1 %. Toimintatuotot jäivät vastaa-vasti 54.301 euroa alle arvion, toteutuma 96,1 %. Jäsenkunnille palautetaan maksuosuutta vuodelta 2021 24.420 euroa.

Rahoitustuottoja kirjattiin 345.165 euroa, toteutuma 154,6 %. Osinkotuottoja kertyi 169.921 euroa ja muita rahoitustuottoja 170.745 euroa. Korkokulut toteutuivat 43,8 %, ollen 17.736 euroa. Muut rahoituskulut to-teutuivat 23.787 yli arvion, toteutuma 28.287 euroa.

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Vuoden 2021 tilinpäätöksessä vuosikate on 405.444,28 euroa. Vuosikate oli vuotta aiemmin 243.398 eu-roa. Vuoden 2021 vuosikate oli alkuperäistä talousarviota 489.144 euroa parempi. Vuosikate riitti katta-maan vuoden 2021 suunnitelman mukaiset poistot, kun vastaavasti edellisvuosina 2018-2020 näin ei ole ollut.

Suunnitelman mukaiset poistot olivat 341.809,48 euroa, 104,9 % arviosta. Tilikauden tulos oli 63.638,80 euroa. Poistoeron muutoksen (8.136,84 euroa) jälkeen tilikauden ylijäämä on 71.771,64 euroa. Vuosikat-teen riittävyys suhteessa poistoihin oli 118,7 prosenttia kun luku edellisenä vuonna oli 77,9 prosenttia.

Tasetarkastelu ja toiminnan rahoitus

Kunnan lainamäärä pieneni edellisvuodesta 5.261.671 euroon (tilinpäätös 2020 5.828.337 euroa). Asu-kaskohtainen lainamäärä oli 3.560 euroa / asukas (tilinpäätös 2020 euroa 3.878/asukas). Lainasta pitkä-aikainen vieras pääoma oli 2.595.005 euroa ja lyhytaikainen vieras pääoma 2.666.666 euroa.

Tilinpäätöksessä 2018 kunnan lainanhoitokate eli kunnan tulo-rahoituksen riittävyys vieraan pääoman kor-kojen ja lyhennysten maksuun on vuonna 2018 0,2 (v. 2017 1,5). Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai sitä suurempi.

Vuoden 2019 tilinpäätöksestä lähtien Laskennallinen lainanhoitokate -tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli ky-kyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tu-loslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja lasken-nallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitoky-vystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yh-den. Kunta voi halutessaan esittää myös todellisten lainanlyhennysten mukaisesti lasketun lainanhoito-katteen. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen

määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla. Tervon kunnan lainakannasta kertalyhenteisiä lainoja on 49,92 % (v.2020 41,15 %).

Laskennallinen lainanhoitokate on vuonna 2018 0,1 %, v. 2019 -0,6 %, v. 2020 0,4 % ja v. 2021 0,6 %.

Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus-% pieneni edellisen vuoden 49,6 prosentista 43,7 prosenttiin. Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisin maksuun (luku kuntasektorilla v. 2020 59,9 % ja Pohjois-Savossa 55,8 %).

Kunnan omavaraisuusasteen muutos oli edellisen vuoden 54,7 prosentista 58,2 prosenttiin. Omavaiisuusaste osoittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Koko maan omavaraisuusaste oli vuonna 2020 58 %. Tervon kunnan omavaraisuusaste on edelleen hyvällä tasolla.

Kunnan investointimenot olivat vuonna 2021 62.649,65 euroa. Investointimenojen toteutumisesta on tarkempi selvitys erillisessä investointien toteutumavertailussa. Rahoitusosuuksia investointeihin kirjattiin 7.726,80 euroa. Pysyvien vastaavien luovutustulot rahoituslaskelmassa olivat 39.771,07 euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta oli 298.805,69 euroa.

Pitkäaikaisten lainojen lisäystä ei ollut vuonna 2021 (vuonna 2019 950.000 euroa ja vuonna 2020 350.000 euroa). Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin tilivuonna 2021 416.666 eurolla. Lyhytaikaisten lainojen (kuntatodistukset ja luottolimiitti) määrä pieneni 150.000 eurolla edellisvuoteen. Antolainasaamiset vähenivät rahoituslaskelmassa 60.000 eurolla. Kunnan rahavarat vähenivät 97.550,87 euroa edelliseen vuoteen verrattuna ollen vuoden 2021 lopussa 3.194.709,70 euroa.

Investoinneista katettiin tulorahoituksella vuonna 2021 738,2 prosenttia (v. 2020 36,2 %, koko maa v. 2019 51 %). Investointien tulorahoitus osoittaa kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.

Tilikauden ylijäämäksi kertyi 71.771,64 euroa. Kunnan taseeseen kertynyt ylijäämä kasvaa 633.813,87 euroon (v.2020 562.042,23 euroa). Vuoden 2021 lopussa taseessa on kertynyttä ylijäämää 429 euroa asukasta kohden (v. 2020 374 euroa/asukas).

1.7.4 OLENNAISET TALOUDELLISET TAPAHTUMAT TILIKAUDELLE

Vuoden 2021 merkittävimpiä taloudellisia tapahtumia olivat Äyskosken matkailualueen kehittämiseen liittyneet

- kiinteistön määräalan (kiinteistötunnus 844-411-7-18) ostaminen Tervon kunnalle ja myyminen edelleen
- määräalan, niin sanotun Caravan-alueen (kiinteistötunnus 844-411-7-15) myyminen Erätila-nimisestä kiinteistöstä
- määräalojen ja tilojen vuokraaminen
- Yritystalo-kiinteistön (kiinteistötunnus 844-411-7-21) vuokraaminen.

Investointeja toimeenpantiin suunniteltua vähemmän.

1.7.5 ARVIO KUNTAKONSERNIN TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Talouden ongelmat eivät helpotu tulevinakaan vuosina. Palvelutarpeet niin maakunnassa kuin Tervossa-kin kasvavat erityisesti SOTE -palveluissa. Toteutuessaan SOTE -uudistus tulee merkittävästi vaikuttamaan kunnan talouteen esimerkiksi lainojen lyhentämismahdollisuuksien osalta. Kunnan palvelurakenteen kriittistä tarkastelua on edelleen jatkettava.

Kunnan velkaantuminen tulee olemaan ongelma tulevaisuudessa. Tämä on erityisen huolestuttavaa käyttötalouden osalta. Uuden koulun mahdollinen rakentaminen kasvattaa jatkossa kunnan velkaantumista lainan tai leasing -rahoituksen muodossa.

Perustettu tekninen yhtiö Palveluyhtiö Viisarit Oy on muuttanut teknisen palvelutuotannon kunnille ostopalveluksi. Ostopalvelun uskotaan hillitsevän kuntien teknisen toiminnan kustannuskehitystä myönteisellä tavalla.

Kunnan omistamien asuntojen ja teollisuushallien käyttöaste tulisi pitää riittävällä tasolla, sillä tyhjät asunnot tai hallit rasittavat kunnan taloutta.

Konserniyhteisöt

Konserniyhteisöistä merkittävimmän Tervon Kehitys Oy:n taloudellisen aseman vahvistaminen on lähivuosien tavoite. Samaan aikaan on huolehdittava investoinneista ja kunnossapidosta, joiden kautta kiinteistöt, lämpölaite verkostointeen sekä vesilaitos verkostointeen pidetään kunnossa.

Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalojen haasteita ovat aiheuttaneet tyhjät asunnot. Haasteeseen on reagoitu käynnistämällä vuokra-asunto kannan sopeuttaminen kysyntää vastaavaksi, mikä tarkoittaa joidenkin vuokratalojen myyntiä tai purkamista tulevinä vuosina.

1.7.6 SISÄINEN – JA KONSERNIVALVONTA SEKÄ KONSERNIN TOIMINNAN OHJAUS

Kunnanvaltuuston 12.8.2021 hyväksymän hallintosäännön mukaisesti sisäistä- ja konsernivalvontaa tehdään seuraavasti:

Sisäinen valvonta

Kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään siten, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Sisäinen valvonta on osa johtamista. Kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä. Kunnanhallituksen sisäisen valvonnan tehtävät on määritelty §:ään 10 ”Toimielinten vastualueet”.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on osa kuntakonsernin johtamista. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kunnan ja kuntakonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joiden avulla pyritään varmistamaan, että toiminta on taloudellista, tuloksellista ja lainmukaista ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida ja varmentaa sisäisen valvonnan toimivuutta ja riskienhallinnan riittävyyttä.

Riskienhallinnalla tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulee perustua järjestelmälliseen ja dokumentoituun toimintatapaan. Riskienhallinta on osa kunnan sisäisestä valvonnasta. Sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä, vähentää riskien toteutumista aiheutuvia kustannuksia ja muita haittavaikutuksia ja turvata toiminnan jatkuvuus myös riskien toteutuessa.

Valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista kunnassa ja kuntakonsernissa. Valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen linjaukset, tavoitteet ja osa-alueet sekä niiden toimeenpano-, seuranta- ja arviointimenettelyt.

Sisäinen valvonta on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Se on osa kunnan johtamisjärjestelmää ja työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä.

Konsernijohtoon liittyen kunnanhallitus

1. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle,
 2. vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoi konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan,
 3. nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin kunnanjohtajan valmisteleman esityksen perusteella
 4. määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohdaisen työnjaon,
 5. antaa valtuustolle puolivuositain raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä,
 6. arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin merkittävimmissä tytäryhtiöissä kerran valtuustokaudessa,
 7. arviointi toimeenpannaan dokumentoidusti ja tuloksellisuudesta raportoidaan kunnanhallitukselle, puheenjohtajistolle ja konsernijohtajalle säännönmukaisesti; kunnanhallituksen arviointi on sisällöllistä arviointia eli millä tavoin kunnanhallitus katsoo onnistuneensa omistajaohjauksessa,
 8. vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.
- Tilintarkastaja arvioi konsernivalvonnan asianmukaista järjestämistä.

Tarkastuslautakunta

1. arvioi kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutumista ja huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta,
2. arvioi konserniyhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumisen lisäksi konsernivalvonnasta vastuussa olevien henkilöiden toiminnan tuloksellisuutta.

Omistajaohjaus osana kuntastrategiaa

Valtuusto määrittelee, missä tehtävissä ja hankkeissa kunta on mukana omistajana ja sijoittajana sekä valvoo, että kunnan pääoma on tehokkaassa, kuntastrategiaa tukevassa käytössä. Omistajapolitiikka määrittelee myös, miksi kunta on omistajana eri yhteisöissä ja

mitä kunta omistajuudella tavoittelee. Omistajapoliittiset linjaukset konkretisoituvat kunnan johdolle ja konserniyhteisöille asetettuina tavoitteina sekä esimerkiksi rahoitus- ja investointipäätöksinä.

Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä vaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Omistajaohjausta ovat ainakin kaikki ne toimenpiteet, jotka liittyvät perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestysmääräyksiin ja erilaisiin muihin sopimuksiin kuten osakassopimuksiin. Omistajaohjausta ovat myös henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön liittyvät toimet.

Omistajaohjauksella huolehditaan siitä, että tytäryhteisöjen hallitusten toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Kuntakonsernia tulee johtaa kokonaisuutena kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta ja strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Konsernivalvonta, seuranta, konsernitilinpäätös ja arviointi

- Kuntakonsernin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä.
- Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.
- Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaan varten kunnalle vähintään kerran vuodessa sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä epävarmuustekijöistä, riskeistä ja niiden hallinnasta.
- Tervon kunta laatii ja sisällyttää tilinpäätökseensä kuntalain ja kirjanpitolautakunnan kunta- jaoston ohjeiden mukaisesti laaditun konsernitilinpäätöksen. Kunnan tytäryhteisön on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Tiedonantovelvollisuus koskee tilinpäätösasiakirjoihin sisältyvien tietojen ohella muitakin tarpeellisia tietoja. Ohjeet konsernitilinpäätökseen laadintaan tarvittavien tietojen sisällöstä, muodosta ja vaiheistetusta toimittamisaikataulusta annetaan vuosittain tytäryhteisöille 15.12. mennessä. Annettua aikataulua ja tietosisältöä on ehdottomasti noudatettava.
- Kunnan ja tytäryhteisöjen yhteinen, toimintatapojen arviointiin ja kehittämiseen tähtäävä tapaaminen järjestetään vähintään kerran vuodessa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

- Tervon kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta järjestetään mahdollisimman yhdenmukaisesti konsernijohtoon ohjeistusta noudattamalla. Menestyksellinen konsernijohtaminen edellyttää, että konsernin riskit on tunnistettu kokonaisvaltaisesti ja niihin on varauduttu.
- Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisön sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus on järjestetty huolellisesti ja että se on oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen nähden. Konsernivalvonta on suunnitelmallista ja kokonaisvaltaista tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaan, analysointia ja raportointia sekä riskienhallintajärjestelmien toimivuuden seurantaan. Konsernijohto vastaa kunnassa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä valtuuston päätösten mukaisesti. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoitava viipymättä konsernijohtolle.

- Kuntakonsernin vakuutukset hallinnoidaan yhdenmukaisesti, jotta vakuuttamalla tehty riskienhallinta on konsernin kokonaisedun ja eri konsernitoimintojen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla järjestettyä.
- Kunnanjohtajalla ja kunnanhallituksella on oikeus yksittäistapauksissa vaatia sisäisten selvitysten teettämistä tytäryhteisöissä, mikäli kunnan omistajapolitiittinen etu tätä vaatii. Näin toimittaessa on otettava huomioon osakeyhtiölain tai muun lainsäädännön salassapitoa ja osakkeenomistajien yhdenvertaista kohtelua koskevat vaatimukset.

1.7.7 KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ VUONNA 2021

Vuonna 2021 Tervon kunnan sisäinen valvonta ja konsernivalvonta tehtiin 1.6.2017 voimaan tulleen uuden kuntalain (415/2015) mukaisen hallintosäännön määrittelyjen mukaisesti.

Valtuuston hyväksymässä hallintosäännössä on määrittelyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista kunnassa ja kuntakonsernissa. Hallintosääntöön sisällytettiin lisäksi määräykset kunnan hallinnon ja toiminnan järjestämisestä sekä taloudesta ja valvonnasta. Valtuusto määritteli henkilöstölinjaukset talousarvion henkilöstösuunnitelmassa ja –raportissa. Kunnanhallitus ohjeisti ja linjasi muun muassa talous- ja strategiaprosessit, osittain henkilöstöasiat, tietojärjestelmät, projektit, yhteistyöjärjestelyt, hankinnat ja sopimukset. Omaisuuden turvaamiseen liittyen vakuutukset tarkistetaan vuosittain.

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista sekä varojen käyttöä seurattiin hallintokunnittain osavuosisiraporteissa ja tilinpäätöksessä. Poikkeamista raportoitiin kunnanhallitukselle ja valtuustolle. Yksiköiden esimiehet ja luottamushenkilöt toimivat kuntalain, hallintosäännön sekä talousarvioon kirjattujen lakimuutosten ja niihin liittyvien velvoitteiden mukaisesti.

Lakien, säännösten, hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisiin yksittäisiin tapauksiin puututtiin asianmukaisesti. Tilikauden aikana ei ole raportoitu sellaisia merkittäviä riskejä, joista olisi aiheutunut vahinkoa tai menetystä kunnalle. Hankinnoissa, omaisuuden luovuttamisessa tai käyttöarvoissa ei ollut menetyksiä. Korvausvastuisiin tai muihin oikeudellisiin vastuisiin ei jouduttu.

Konsernijohto seurasi säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Konsernitilinpäätös sisällytettiin kunnan tilinpäätökseen. Tytäryhteisöjen hallitusten toiminnassa otettiin huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Itsearviona Tervon kunnanhallitus katsoo, että sisäinen – ja konsernivalvonta sekä konsernin toiminnan ohjaus on toimeenpantu määräysten mukaisesti.

2 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

2.1 TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

TULOSLASKELMA (ulkoinen)		2021	2020
		1000 eur	1000 eur
Toimintatuotot	+	2 922	2 877
Toimintakulut	-	-14 982	-15 028
TOIMINTAKATE		-12 060	-12 151
Verotulot	+	5 433	4 816
Valtionosuudet	+	6 727	7 379
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	+	7	7
Muut rahoitustuotot	+	345	233
Korkokulut	-	-18	-28
Muut rahoituskulut	-	-28	-13
VUOSIKATE		406	243
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-333	-312
Arvonalentumiset ja lisäpoistot	-	-9	
Poistot ja arvonalentumiset		-342	-312
Satunnaiset erät			
TILIKAUDEN TULOS	+/-	64	-69
Poistoeron muutos, lisäys(-), vähennys(+)	+/-	8	8
Varausten muutos, lisäys(-), vähennys(+)	+/-		
Rahastojen muutos, lisäys(-), vähennys(+)	+/-		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	72	-61
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		2021	2020
Toimintatuotot / Toimintakulut, %		19,5 %	19,1 %
= 100 x Toimintatuotot / Toimintakulut			
Vuosikate/Poistot, %		118,7 %	77,9 %
= 100 x Vuosikate / Poistot			
Vuosikate, eur / asukas		275 €	162 €
Asukasmäärä (vuoden 2021 asukasluku ennakkotieto)		1478	1503

3 TOIMINNAN RAHOITUS

3.1 RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

RAHOITUSLASKELMA (ulkoinen)		2021	2020
		1000 eur	1000 eur
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	+	406	243
Satunnaiset erät	+/-		
Tulorahoituksen korjauserät	+	-91	31
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-	-63	-767
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	8	95
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	39	35
Toiminnan ja investointien rahavirta		299	-363
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-		
Antolainasaamisten vähennykset	+	60	30
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+		350
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-416	-399
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	-150	333
Muut maksuvalmiuden muutokset		+/- 110	302
Rahoituksen rahavirta		-396	616
Rahavarojen muutos		-97	253
Rahavarat 31.12., 1000 eur		3 195	3 292
Rahavarat 1.1., 1000 eur		3 292	3 039
		-97	253
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
		2021	2020
Investointien tulorahoitus, %		738,2 %	36,2 %
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v:lta, 1000€		-580	-1 601
Laskennallinen lainanhoitokate		0,6	0,4
Kassavarat 31.12. milj.eur		3,19	3,29
Kassan riittävyys, pv		75	74
Asukasmäärä		1478	1503

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulokseksi Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisälainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta –välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, % = $100 \times \text{Vuositake} / \text{Investointien omahankintameno}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on katettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa %-osuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate = $(\text{Vuositake} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vie-raan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys (pv) = $365 \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

4 TASETARKASTELU

4.1 TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

TASE 31.12.2021	2021	2020		2021	2020
VASTAAVAA	1000 €	1000 €	VASTATTAVAA	1000 €	1000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	11 939	12 264	A OMA PÄÄOMA	9 146	9 075
Aineettomat hyödykkeet	919	1 006	I Peruspääoma	7 369	7 369
Aineettomat oikeudet	97	97	II Arvonkorotusrahasto	900	900
Muut pitkävaikutteiset menot	822	909	IV Muut omat rahastot	243	244
Aineelliset hyödykkeet	5 415	5 654			
Maa- ja vesialueet	1 984	2 001	Elinkeinojen kehittämisrahasto	244	244
Rakennukset	2 315	2 443	V Ed. tilikausien yli / alijäämä	562	623
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 101	1 184	VI Tilikauden yli / alijäämä	72	-61
Koneet ja kalusto	15	26			
Ennakkomaksut ja kesken-			B POISTOERO JA VAPAA-		
eräiset hankinnat			EHTOISET VARAUKSET	188	196
Sijoitukset	5 605	5 604	Kertynyt poistoero	188	196
Osakkeet ja osuudet	5 362	5 364	Vapaaehtoiset varaukset		
Lainasaamiset	189	189	Investointivaraukset		
Muut saamiset	54	51			
			C PAKOLLISET VARAUKSET	0	92
TOIMEKSIANTOJEN	15	15	D TOIMEKSIANTOJEN		
VARAT			PÄÄOMAT	163	100
Valtion toimeksiannot			Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	15	15	Lahjoitusrahastojen pääomat	15	15
Muut toimeksiannot			Muut toimeksiantojen pääomat	148	85
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 141	4 659	E VIERAS PÄÄOMA	6 598	7 475
Vaihto-omaisuus	0	18			
Aineet ja tarvikkeet	0	18	I Pitkäaikainen vieraspääoma	2 596	3 013
Ennakkomaksut			Joukkovelkakirjalainat		
Saamiset	946	1 349	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	2 595	3 012
Pitkäaikaiset saamiset	385	472	Lainat julkisyhteisöiltä		
Myyntisaamiset	24	25	Lainat muilta luotonantajilta		
Lainasaamiset	180	240	Muut velat	1	1
Muut saamiset	132	142	II Lyhytaikainen vieraspääoma	4 002	4 462
Siirtosaamiset	49	65	Joukkovelkakirjalainat	2 250	2 400
Lyhytaikaiset saamiset	561	877	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	417	417
Myyntisaamiset	322	552	Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainasaamiset	30		Lainat muilta luotonantajilta		
Muut saamiset	111	141	Saadut ennakot		
Siirtosaamiset	98	184	Ostovelat	498	694
Rahoitusarvopaperit	3 131	3 032	Muut velat	87	84
Sijoitukset rahamarkkina-			Siirtovelat	750	867
instrumentteihin	3 131	3 032	Yhteensä	16 095	16 938
Rahat ja pankkisaamiset	64	260			
Yhteensä	16 095	16 938		2021	2020
TASEEN TUNNUSLUVUT:			Omavaraisuus-%	58,0 %	54,7 %
			Suhteellinen velkaantuneisuus-%	43,7 %	49,6 %
			Kertynyt yli-/alijäämä, 1000€	634	562
			Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	429	374
			Lainakanta 31.12., 1000 €	5 262	5 828
			Lainakanta 31.12., €/asukas	3 560	3 878
			Lainat ja vastuut, 1000€ 31.12.	6 048	6 745
			Lainat ja vastuut, €/asukas	4 092	4 488
			Lainasaamiset 31.12., 1000 €	189	189
			Asukasmäärä (2020 ennakkotieto)	1 478	1 503

Omavaraisuusaste, % = $100 \cdot (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 % omavaraisuutta. 50 % tai alempi omavaraisuusaste merkitsee merkittävää velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 \cdot (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

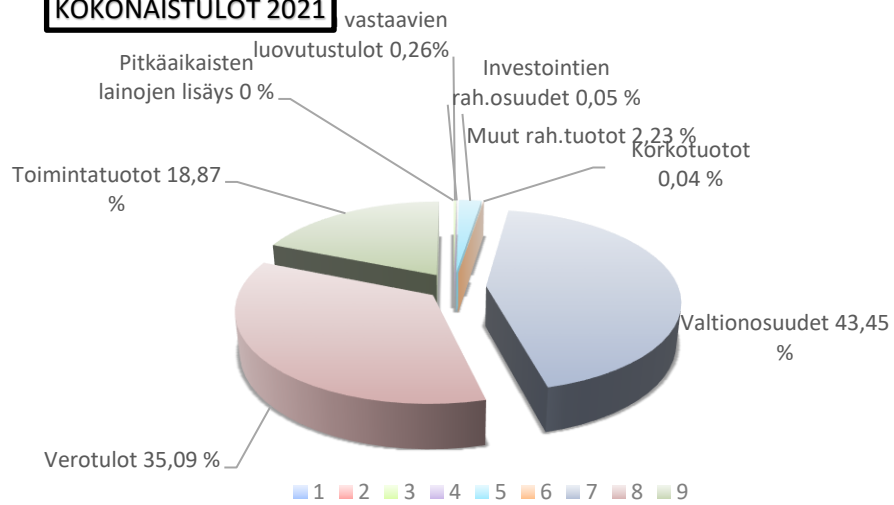
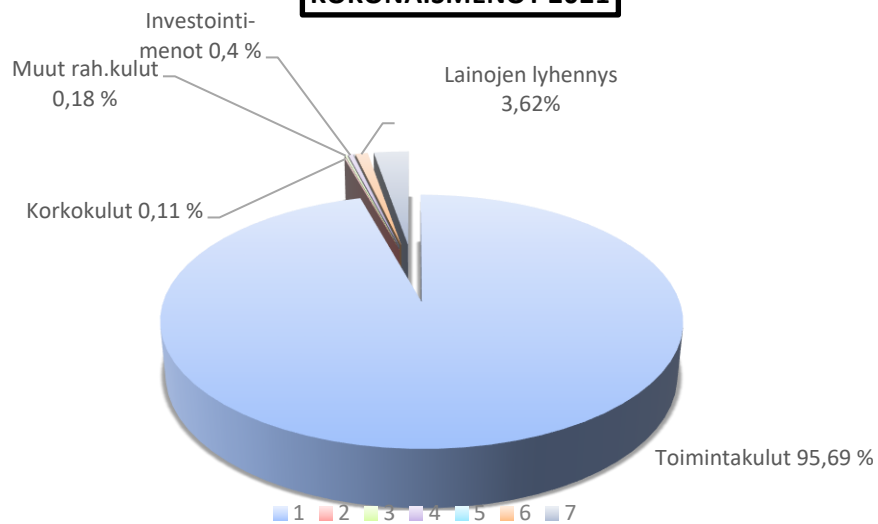
Lainat ja vuokravastuut 31.12.,

= Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

4.2 KOKONAISTULOT JA –MENOT 2021

TULOT	eur	%	MENOT	eur	%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	2 922 159,67	18,8	Toimintakulut	14 982 714,35	95,1
Verotulot	5 432 736,34	35,0	- Valmistus omaan käyttöön		0,0
Valtionosuudet	6 727 452,00	43,3	Korkokulut	17 736,31	0,1
Korkotuotot	6 668,99	0,0	Muut rahoituskulut	28 286,75	0,2
Muut rahoitustuotot	345 164,69	2,2	Satunnaiset kulut		0,0
Satunnaiset tuotot		0,0	Tulorahoituksen korjauserät		0,0
Tulorahoituksen korjauserät	675,44	0,0	+/- Pakollisten varausten muutos	92 044,78	0,6
- Käyttöomaisuuden myyntivoitot	-117,47	0,0	- Käyttöomaisuuden myyntitappiot		0,0
Investoinnit			Investoinnit		0,0
Rahoitusosuudet investointeihin	7 726,80	0,0	Investointimenot	62 649,65	0,4
Pysyvien vastaavien luovutustulot	39 771,07	0,3	Rahoitustoiminta		0,0
Rahoitustoiminta			Antolainasaamisten lisäykset		0,0
Antolainasaamisten vähennykset	60 000,00	0,4	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	416 666,00	2,6
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	150 000,00	1,0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,0	Oman pääoman vähennykset		0,0
Oman pääoman lisäykset		0,0			
Kokonaistulot yhteensä	15 542 237,53	100,0	Kokonaismenot yhteensä	15 750 097,84	100,0
Kokonaismenot yhteensä	15 750 097,84		Muut maksuvalmiuden muutokset	110 309,44	
Kokonaistulot yhteensä	15 542 237,53		Kassavarojen muutos	-97 550,87	
Kok.menot > kok.tulot	-207 860,31			207 860,31	

KOKONAISTULOT 2021**KOKONAISMENOT 2021**

5 TERVON KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

5.1 YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ

Tilikausi 1.1. - 31.12.2021. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät ja tytäryhteisöt, joissa kunnalla on määräämisvalta konsernikaavion mukaisesti. Yhdistelyssä on noudatettu olennaisuuden periaatetta.

Konsernin sisäiset omistukset on eliminoitu ohjeistuksen mukaisesti. Konserniyhteisöjen väliset sisäiset liiketapahtumat ja keskinäiset velat ja saamiset on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

Poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on käsitelty vuoden 2015 konserniyleisohjeen mukaan.

Kuntayhtymien taseet sekä tulos- ja rahoituslaskelmat ja niiden liitetiedot on yhdistelty lukuarvoiltaan omistussuuden mukaisesti.

Konserniyhteisöt	Vuosi 2021					
Nimi	Kotikunta	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Kiint. Oy Tervon Vuokratalot	Tervo	100 %	100 %	198	479	-24
As Oy Metsäparkki	Tervo	100 %	100 %	11	127	6
Tervon Kehitys Oy	Tervo	100 %	100 %	1799	3873	9
Kuntayhtymät						
Pohjois-Savon sairaanhoito- piirin kuntayhtymä	Kuopio	0,90 %	0,90 %	1088	4389	53
Savon koulutuskuntayhtymä	Kuopio	0,56 %	0,56 %	355	357	1
Vaalijalan kuntayhtymä	Pieksämäki	1,62 %	1,62 %	398	470	124
kuntayhtymä						
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	0,46 %	0,64 %	6	3	1
Osakkuusyhteisöt						
Palveluyhtiö Viisarit Oy	Keitele	30 %	30 %			-150
Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto	Tervo	55,15 %	55,15 %			
Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushal	Tervo	72,12 %	72,12 %	292	1	-3

5.2 KONSERNIRAKENNE TERVON KUNTAKONSERNI**KAAVIO KONSERNIRAKENTEESTA****TERVON KUNTA**

VÄLITÖN MÄÄRÄYSVALTA	KUNTAYHTYMÄT	OSAKKUUSYHTEISÖT
• Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot 100 % • Asunto Oy Metsäparkki 100 % • Tervon Kehitys Oy 100 %	• Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky 0,9022% • Savon koulutuskuntayhtymä 0,56189 % • Vaalijalan kuntayhtymä 1,62191 % • Pohjois-Savon Liitto 0,46 %	• Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli 72,12 % • Palveluyhtiö Viisarit Oy 30 % • Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto 55,15 %

5.3 KONSERNIN TYTÄRYHTEISÖJEN TOIMINTA

Tervon kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt:

- Tervon Kehitys Oy
- Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot
- As Oy Metsäparkki
- Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli
- Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto (ei yhdistelty)
- Palveluyhtiö Viisarit Oy

Tervon Kehitys Oy

Tervon Kehitys Oy on Tervon kunnan 100 prosenttisesti omistama yhtiö. Tervon Kehitykseen fuusioitiin vuoden 2016 lopussa Tervon Biolämpö ja Vesi Oy sekä Kiinteistö Oy Tervon Asontie 2, 20.12.2017 kauppakirjalla Tervon kunnalta vesihuoltoliiketoiminta ja 31.12.2018 Kiinteistö Oy Tervon Terveysasema ja Kiinteistö Oy Tervon Kuntakiinteistöt. Yhtiön toimintaa on kehittämiseen läheisesti liittyvien kiinteistöjen omistus ja hallinta sekä paikkakunnan elinvoimaisuutta edistävien hankkeiden mahdollistaminen. Tehtyjen fuusioiden myötä yhtiön toimintaan kuuluu myös kaukolämmön tuottaminen ja jakelu ja vesi-huoltoliiketoiminta.

Tervon Kehitys Oy:n tilikauden tulos 31.12.2021 päättyneeltä tilikaudelta oli 8.633,15 euroa positiivinen, kun se edellisvuonna oli 32.635,63 euroa vuonna 2019 43.342,92 euroa, vuonna 2018 -49.995,72 euroa negatiivinen ja vuonna 2017 23.962,64 euroa.

Yhtiön operatiivista toimintaa on johtanut oman toimen ohella vuoden 2020 lokakuulle saakka kunnanjohtaja, jonka jälkeen toimitusjohtajana aloitti Jorma Tukiainen. Taloushallinnosta on vastannut Tervon kunnan taloushallintohenkilöstö.

Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot ja As Oy Metsäparkki

Vuokrataloyhtiöiden toiminnan tavoitteena ovat:

- asuntokannan käyttötarkoituksen mukainen kunnossapito
- talouden tasapaino
- kohtuullinen vuokrataso
- tuleviin investointeihin varautuminen.

Viime vuosina suurimmat haasteet talouden tasapainolle ovat aiheuttaneet tyhjät asunnot. Haasteeseen on reagoitu käynnistämällä vuokra-asunto kannan sopeuttaminen kysyntää vastaavaksi, mikä tarkoittaa joidenkin vuokratalojen myyntiä tai purkamista tulevana vuosina.

Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalojen osalta tilikauden tulos oli 23.636,87 euroa tappiollinen (v. 2020 4.138,65 euroa, v. 2019 3.646,66 euroa, v. 2018 49.429,51 euroa). As Oy Metsäparkki tilikauden tulos vuonna 2021 oli 6.042,35 euroa (v. 2020 -2.092,67 eur, v. 2019 -5.210,86 eur ja v. 2018 6.389,53 eur).

Vuokrataloille on asetettu tavoitteeksi asuntojen käyttöasteen (vuokrausasteen) pitäminen 96-97 %:n tasolla. 31.12.2021 tyhjiä asuntoja 2 kpl, joista toinen vesivahinkoremontissa. Kaksi sopimusta päättynyt 31.1.2022, molemmissa korjaustöitä helmikuussa. Vuokrataloyhtiön tavoitteena on tarjota jäljelle jäävä asuntokanta hyväkuntoisina vuokra-asumiseen ja saada käyttöaste mahdollisimman korkeaksi. Asunto-

jen käyttöaste (lukumäärä) oli 31.12.2021 63,3 % suhteessa vuokratut asunnot kaikkiin (60 kpl) omistettuihin huoneistoihin nähden sekä 84,4 % vuokrattavissa (45 kpl) oleviin. Vuonna 2021 As Oy Metsäparkin käyttöaste oli 100 %. Edellä mainitut käyttöastetavoitteet on haasteellista saavuttaa, etenkin 15 huoneiston ollessa kokonaan pois vuokrauskannasta aiempien päätösten seurauksena.

Myllärinkulman talot asetettiin syksyllä 2020 julkiseen myyntiin, kiinnostus on ollut lähes olematonta. As Oy Metsäparkin fuusion valmistelua Kiinteistö Oy Tervon Vuokrataloihin on jatkettu ja saataneen päätöksen vielä kevään 2022 aikana.

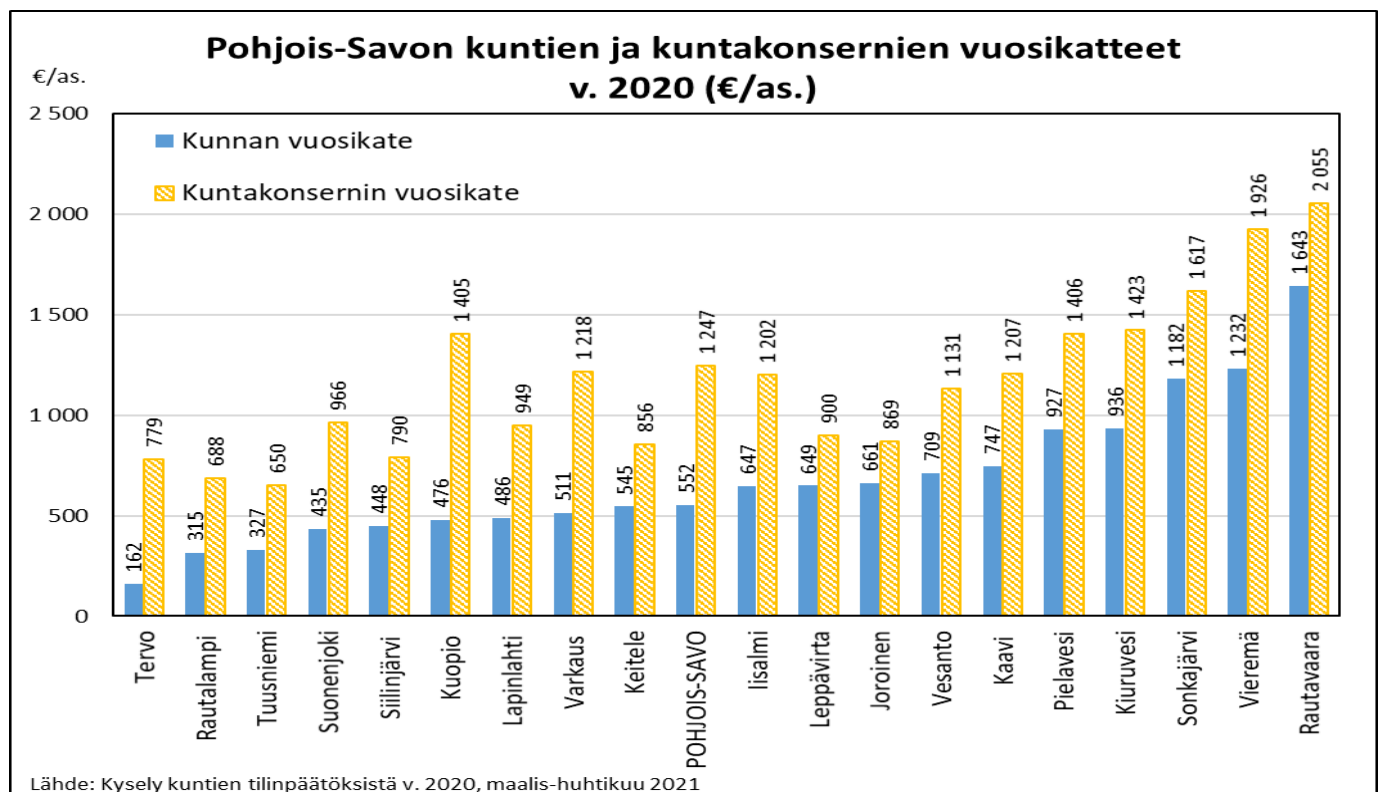
Vuokrataloyhtiöiden asioita on isännöitsijänä hoitanut vuoden 2020 alusta Palveluyhtiö Viisarit Oy/Päivi Konttinen. Taloushallinnosta on vastannut Tervon kunnan taloushallintohenkilöstö.

Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli

Yhtiön tehtävänä on omistaa ja hallinnoida Teollisuustie 2 sijaitsevaa teollisuuskäyttöä. Yhtiön toiminnassa vuonna 2021 ei ole ollut muutoksia edelliseen vuoteen. Yhtiön tilinpäätös vuodelta 2021 osoittaa 3.023,61 euroa alijäämää (v. 2020 4.291,83 eur, v. 2019 -4.272,38 eur).

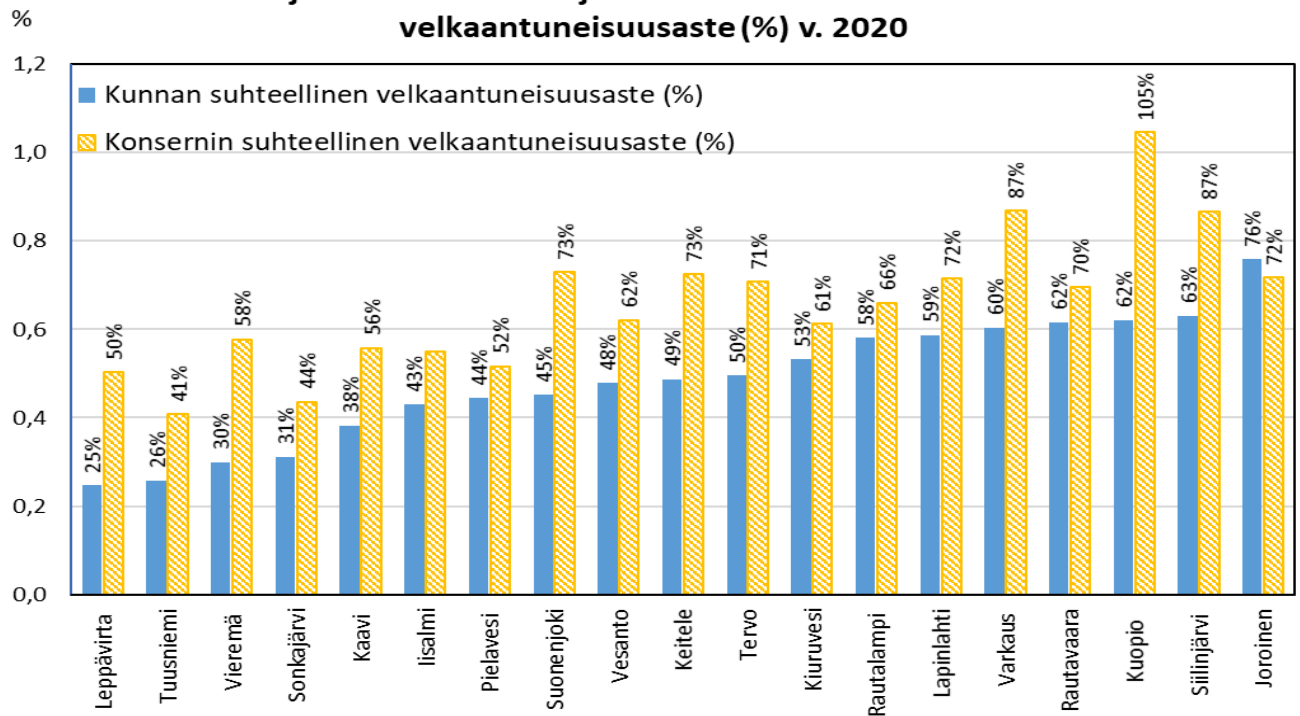
Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto

Tervon kunta omistaa 55,15 % yhtiön osakekannasta. Omistus ko. yhtiössä on tarkoitettu lyhytaikaiseksi ja edelleen luovutettavaksi ja yhtiön tilinpäätöstä ei ole yhdistelty konsernin lukuihin.

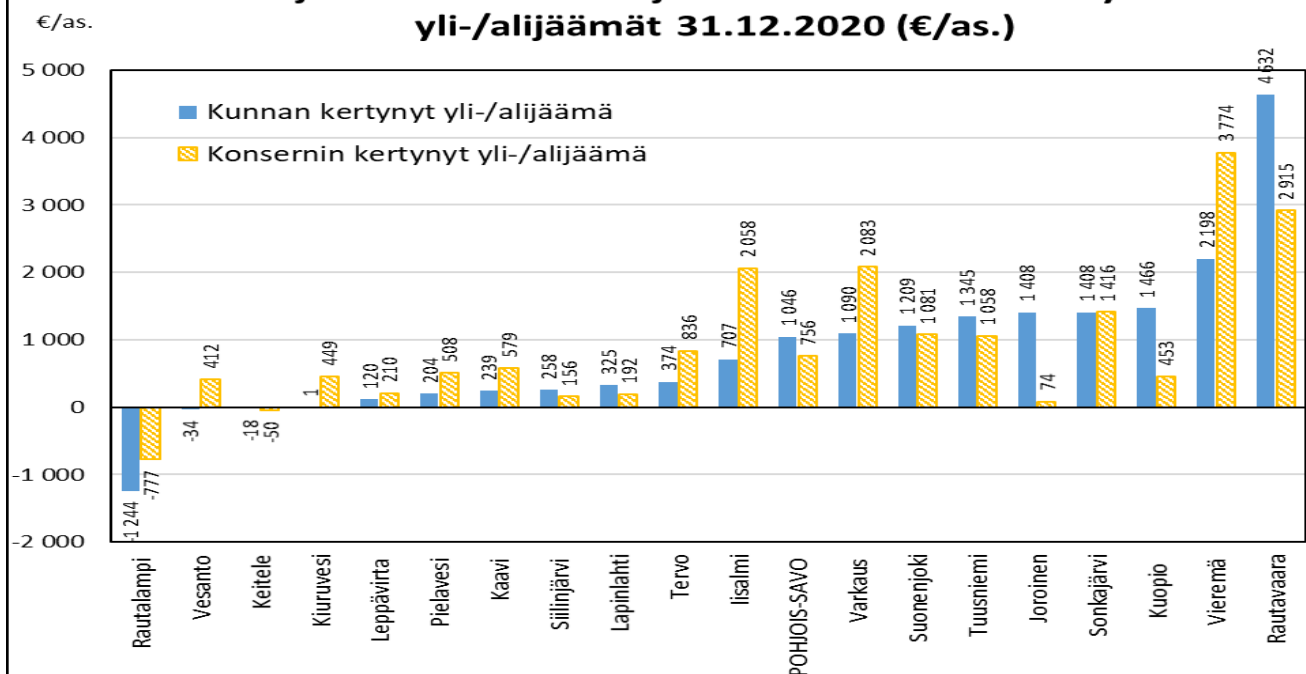

Pohjois-Savon kuntien ja kuntakonsernien suhteellinen velkaantuneisuusaste (%) v. 2020

Lähde: Kysely kuntien tilinpäätöksistä v. 2020, maalis-huhtikuu 2021

Pohjois-Savon kuntien ja kuntakonsernien kertyneet yli-/alijäämät 31.12.2020 (€/as.)

Lähde: Kysely kuntien tilinpäätöksistä v. 2021, maalis-huhtikuu 2021

5.4 KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Tilikausi 1.1.-31.12.2021

KONSERNITULOSLASKELMA		1.1.-31.12.2021	1.1.-31.12.2020
		(1000 eur)	(1000 eur)
Toimintatuotot	+	10 670	10 114
Toimintakulut	-	-22 066	-21 634
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	+/-	-136	38
Toimintakate		-11 532	-11 482
Verotulot	+	5 433	4 816
Valtionosuudet	+	7 059	7 761
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	+	11	10
Muut rahoitustuotot	+	335	216
Korkokulut	-	-96	-70
Muut rahoituskulut	-	-32	-80
Vuosikate		1 178	1 171
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-1 167	-1 112
Omistuksen eliminointi	+/-	0	0
Arvonalentumiset	-	0	-1 112
Satunnaiset erät	+/-	72	7
Tilikauden tulos		83	66
Tilinpäätössiirrot	+/-	2	1
Tilikauden verot		-4	-10
Laskennalliset verot		-1	-1
Vähemmistöosuudet	+/-	-3	-4
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	77	52

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2021	2020
Toimintatuotot / Toimintakulut, %		
= 100 x Toimintatuotot / Toimintakulut	48,4	46,8
Vuosikate / Poistot		
= 100 x Vuosikate / Poistot	100,9	105,3
Vuosikate, eur / asukas	797	777
Asukasmäärä	1 478	1 508

TOIMINTATUOTOT/TOIMINTAKULUT %-tunnusluku osoittaa, että kuntakonsernin toiminnan kuluista katetaan palvelujen myynti- ja maksutuotoilla sekä avustuksilla 48,4 %.

VUOSIKATE PROSENTTIA POISTOISTA-tunnusluku osoittaa kuinka paljon kunnan tulo-rahoituksesta jää pitkävaikutteisten menojen rahoittamiseen.

5.5 KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Tilikausi 1.1.-31.12.2021

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2021		1.1.-31.12.2020	
	(1000 eur)		(1000 eur)	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	+/-	1 178	1 171	
Satunnaiset erät	+/-	72	7	
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	-/+	-4	-10	
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	-142	1 104	45
				1 213
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-	-815	-1 643	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	10	105	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	119	-686	58
				-1 480
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-	418		-267
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-	0	29	
Antolainasaamisten vähennys	+	0	0	29
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	420	865	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-999	-847	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	-84	-663	487
				505
Oman pääoman muutokset	+/-	199		127
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	+/-	62	-13	
Vaihto-omaisuuden muutos	+/-	14	-5	
Saamisten muutos	+/-	543	-98	
Korottomien velkojen muutos	+/-	-330	289	176
				59
Rahoituksen rahavirta	+/-	-175		720
Rahavarojen muutos	+/-	243		453
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	+	4 449		4 203
Rahavarat 1.1.	-	4 206		3 750
	+/-	243		453

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2021	2020
Investointien tulorahoitus, %	146,3	76,1
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v:lta, 1000€	-2 001	-4 731
Lainanhoitokate	1,2	1,4
Kassan riittävyys, pv	68	63

5.6 KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2021	2020	1000 eur	2021	2020
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	20 389	21 007	OMA PÄÄOMA	10 145	9 919
Aineettomat hyödykkeet	1 391	1 530	Peruspääoma	7 369	7 369
Aineettomat oikeudet	554	574	Arvonkorotusrahas	900	900
Muut pitkävaikutteiset menot	837	917	Muut omat rahastot	393	394
Ennakkomaksut		38	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 406	1 204
Aineelliset hyödykkeet	16 705	16 965	Tilikauden yli-/alijäämä	77	52
Maa- ja vesialueet	2 254	2 136			
Rakennukset	9 431	12 698			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 565	1 296	VÄHEMMISTÖOSUUDET	134	131
Koneet ja kalusto	584	513			
Muut aineelliset hyödykkeet	41	24			
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	830	298	PAKOLLISET VARAUKSET	219	322
			Eläkevaraukset		
Sijoitukset	2 293	2 512	Muut pakolliset varaukset	219	322
Osakkuusyhteisöosuudet					
Muut osakkeet ja osuudet	2 178	2 268	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	222	186
Joukkovelkakirjalainasaamiset					
Muut lainasaamiset	38	171	VIERAS PÄÄOMA	15 845	16 985
Muut saamiset	77	73	Pitkäaikainen korollinen vieras pääom	9 151	10 337
			Pitkäaikainen koroton vieras pääom	508	134
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	72	98	Lyhytaikainen korollinen vieras pääom	3 544	3 757
			Lyhytaikainen koroton vieras pääom	2 642	2 757
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 104	6 437			
Vaihto-omaisuus	52	65	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	26 565	27 542
Saamiset	1 603	2 168			
Pitkäaikaiset saamiset	340	441			
Lyhytaikaiset saamiset	1 263	1 727			
Rahoitusarvopaperit	3 388	3 120			
Rahat ja pankkisaamiset	1 061	1 084			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	26 565	27 542			

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

	2021	2020		2021	2020
Omavaraisuusaste, %	38,8	37,8	Konsernin lainat, eur/asukas	8 589	9 359
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	68,1	70,5	Konsernin lainakanta 31.12.,teur	12 695	14 094
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	1 483	1 256	Lainat ja vastuut, 1000€ 31.12.	17 508	15 720
Kertynyt yli-/alijäämä, €/ asukas	1 003	834	Lainat ja vastuut, €/asukas	11 846	10 438
			Konsernin lainasaamiset, 1000€	38	171
			Kunnan asukasmäärä	1 478	1 508

6 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

6.1 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Tilinpäätöksen tuloslaskelman mukainen tilikauden tulos oli 63.634,80 euroa. Poistoeromuutoksen kirjausten jälkeen tilikauden alijäämäksi muodostuu 71.771,64 euroa, jonka kunnanhallitus esittää kirjattavaksi taseen oman pääoman yli-/alijäämätillille.

31.12.2021 kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää 633.813,87 euroa eli 429 euroa asukasta kohden.

7 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

7.1 KÄYTTÖTALOUSOSAN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

7.1.1 100 Keskusvaalilautakunta (Toimielin)

101 Vaalit (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Kuntalain (410/2015) 67 §:n ja Kirjanpitolain (655/1973) tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanhallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, rakennustarkastaja, ympäristöterveys-tarkastaja ja ympäristöterveysjohtaja)

Keskusvaalilautakunta

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

102 Valtiolliset vaalit	Hallintojohtaja
103 Kuntavaalit	Hallintojohtaja
104 EU-vaalit	Hallintojohtaja

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

Hallintojohtaja ja toimistos sihteeri

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Kunta muodostaa yhden äänestysalueen. Äänioikeutettuja on noin 1450. Presidentinvaalissa ylimpänä vaaliviranomaisena toimii Oikeusministeriö, jolla on yleisvastuu vaalien toimeenpanosta. Oikeusministeriön lisäksi vaaliviranomaisia ovat - vaalipiirilautakunnat - jokaisessa kunnassa kunnan keskusvaalilautakunta, vaalilautakunnat ja vaalitoimikunnat sekä ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijat, - Väestörekisterikeskus ja maistraatit sekä - Ulkoasiainministeriö
--

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Kuntavaalit 18.4.2021; Vuonna 2022 ei vaaleja; 2.4.2023 Eduskuntavaalit

Tulosyksiköiden tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Kuntavaalit 2021	Ennakkoäänestys kotimaassa 7.–13.4.2021 ja ulkomailla 7.–10.4.2021	Äänioikeutettuja oli 1323. Ennakkoäänesti 542 henkilöä ja vaalipäivänä 276 henkilöä. Äänestysprosentti oli 61,8. Keskusvaalilautakunnan kokouksia pidettiin poikkeuksellisesti 10. Kuntavaalit siirtyivät koronaepidemian vuoksi pidettäväksi myöhempänä ajankohtana. 18.4.2021 vaalipäivä siirtyi 13.6.2021 päivään. Normaalisti 1.6 alkava vaalikausi siirtyi alkavaksi 1.8.2021. Vaalikausi päättyi 31.5.2025. Vaalit toimeenpantiin terveysturvallisesti.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2021

VAALIT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot				1.966,00	-1.966,00	-100
Toimintamenot	-5.350,00		-5.350,00	-21.841,80	16.491,80	408,3
Toimintakate	-5.350,00		-5.350,00	-19.875,20	14.525,20	371,5
Poistot ja arvonalennukset						
Laskennalliset erät	-250,00		-250,00	-2.324,48		

valtuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista:

Kuntavaalien siirtyminen ja vaalien toimeenpano terveysturvallisesti koronaepidemian vuoksi lisäsivät kustannuksia.

7.1.2 120 Tarkastuslautakunta (Toimielin)**121 Tilintarkastus (Tulosalue)**

Tulosalueen tilivelvolliset: Kuntalain (410/2015) 67 §:n ja Kirjanpitolain (655/1973) tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanhallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja/ympäristönsuojelusihteeri, ympäristöterveysjohtaja)

Tarkastuslautakunta

Tulosalueen toiminnot**Tilivelvollinen**

121 Tilintarkastus	Kuntatilintarkastaja
--------------------	----------------------

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

Kuntatilintarkastaja ostopalveluna

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Kuntalain (410/2015) 122 §:n ja hallintolain (Kvalt. 22.9.2020) 50 §:n mukaisesti valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten *tilintarkastusyhteisön* tarkastuslautakunnan esityksestä enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Tilintarkastaja on valittu kunnalle tilikaudesta 2019 alkaen kolmen vuoden toimikaudelle. Tilintarkastajan tehtävät on määritelty kuntalain 123 §:ssä ja hallintosäännön 51-53 §:ssä.

Kuntalain 121 §:n mukaan valtuusto asettaa *tarkastuslautakunnan* hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty kuntalain 121 §:ssä sekä hallintosäännössä tarkastustoiminnan tehtävien ja raportoinnin osalta 48 §:ssä, konsernin tytäryhteisöjen arvioinnin ja valvonnan osalta 10 §:ssä, sidonnaisuusilmoituksiin liittyvien tehtävien osalta 49 §:ssä ja tilintarkastuskertomuksen ja muun raportoinnin osalta 57 §:ssä.

Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävistä ja erityistehtävien tarkastuksesta päättämistä ei ole kunnalla erikseen määrätty tarkastuslautakunnan tehtäväksi, minkä vuoksi niistä päättäminen kuuluu valtuuston toimivaltaan.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Tarkastuslautakunta laatii itselleen valtuustokaudeksi painopistealueet, joiden mukaan työskentely tapahtuu. Toiminta tarkennetaan vahvistetussa työohjelmassa.

Tulosyksikön tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Tilintarkastus	Arviointi työohjelman mukaisesti	7 kokousta Hallinnon ja talouden ajankoh- taiskatsaukset Ympäristötoimen(ympäristönsuo- jelu ja rakennustarkastus), Ym- päristöterveystoimen, Kiinteistö Oy Tervon vuokratalojen, Asunto Oy Metsäparkin, Tervon kehitys Oy:n, Palveluyhtiö Viisarit Oy:n, Sivistystoimen ja Perusturvan ajankohtaiset asiat Sidonnaisuusrekisterin ajantasai- suus Tilinpäätöksen 2020 ja henkilös- tötilinpäätöksen esittely Arviointikertomuksen valmistelun aloitus Johdon vahvistusilmoituskirje 2020

		Tilintarkastajan loppuraportointi ja tilintarkastuskertomus 2020 Arviointikertomuksen laadinta loppuun, allekirjoitus sekä ehdotus valtuustolle Sosiaali- ja terveystoimen sekä ympäristötoimen ajankohtaiskatsaukset
--	--	--

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2021

TILINTARKASTUS	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot						
Toimintamenot	-11.770,00		-11.770,00	-15.737,27	3.967,27	133,7
Toimintakate	-11.770,00		-11.770,00	-15.737,27	3.967,27	133,7
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät	-550,00		-550,00	-3.687,44		

valtuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista:**7.1.3 130 Kunnanhallitus (Toimielin)****131 Yleishallinto (Tulosalue)**

Tulosalueen tilivelvollinen: Kuntalain (410/2015) 67 §:n ja Kirjanpitolain (655/1973) tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanhallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, rakennustarkastaja, ympäristönsuojelutarkastaja, ympäristöterveysjohtaja)

Kunnanhallitus

Tulosalueen toiminnot**Tilivelvollinen**

132 Keskushallinto	Kunnanjohtaja
139 Suunnittelupalvelut	Kunnanjohtaja
140 Muu toiminta	Kunnanjohtaja

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

Yleis-, talous-, palkka-, tieto- ja henkilöstöhallinto: Kunnanjohtaja, hallintojohtaja, pääkirjanpitäjä, kirjanpitäjä, palkanlaskija, 2 toimistosihiteeriä, yhteinen toimistosihiteeri ympäristöterveydenhuollon kanssa (30%), rakennustarkastaja (80%), kirjastovirkailija (viestintä ja markkinointi 20 %) ja järjestelmäasiantuntija.

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta, käyttää kunnan päätösvaltaa ja siirtää toimivaltaansa hallintosäännön määräyksillä.

Kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kunnan henkilöstöpolitiikasta ja huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, konsernijaosto ja kunnanjohtaja. Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä hallintosäännön 11 §:n mukaisesti. Kuntakonsernia tulee johtaa kokonaisuutena kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta ja strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Palvelutuotantoa ohjaavat **lautakunnat** valtuuston vahvistamien tavoitteiden ja resurssien puitteissa.

Hallinnon ja toiminnan, talouden ja valvonnan, valtuuston, päätöksenteko- ja hallintomenettelyn määrittelyt on kirjattu uuden Kuntalain (410/2015) mukaiseen Tervon kunnan hallintosääntöön (Kvalt. 22.9.2020).

Osana kunnan toiminnan yhteensovittamista **talous-, palkka-, henkilöstö- ja tietohallinnon palvelut** tuotetaan keskitetysti.

Talous- ja palkkahallinnon palveluita tuotetaan kuntakonsernissa neljälle talousyksikölle (Tervon kunta, Palveluyhtiö Viisarit Oy, Tervon Kehitys Oy ja Tervon Vuokratalot). Keskeisimmät taloushallinnon tietojärjestelmät ovat CGI:n, Visman ja Analysten tuottamia moniyhtymäversioita joissa on siirrytty 2019 toimittajien SaaS- ja pilvipalveluiden käyttöön.

- CGI Pro Economica Premium SaaS (taloushallinto)
- CGI HR Populus SaaS (henkilöstöhallinto)
- Analyste Banking SaaS (maksuliikenne)
- Assets Wintime (käyttöomaisuus)

Tiedonsiirrot hoidetaan CGI:n SiiriNet -tiedonsiirtopalvelun kautta ja ostolaskujen skannaus (Tervon kunta, Palveluyhtiö Viisarit Oy ja Tervon Kehitys Oy) hoidetaan CGI:n skannauspalvelun kautta.

Tervon Kehitys Oy:n vesilaskutus tuotetaan kunnan toimesta CGI:n VesikantaPlus -tietojärjestelmällä, jonka konesalipalvelut tuottaa Suonenjoen kaupunki.

Postituksesta vastaa Posti. Postituskonesopimus on tehty Itä-Suomen Konttoripiste Oy:n kanssa.

Perinnästä vastaa Intrum Justitia Oy kahden perintäkirjeen jälkeen.

Perus-ICT palvelut tuotetaan hallinnon osalta yhteistyössä Istekki Oy:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Tietoliikennepalvelut toimittaa Savon Kuituverkko, Istekki Oy ja DNA Oy.

Tietohallinnon, ICT ja tietosuojavastaavan palveluita tuotetaan kuntakonsernin lisäksi Palveluyhtiö Viisarit Oy:lle. Vuosittaiset henkilöstön tietoturva- ja tietosuojakoulutukset järjestetään mm. Navisec -verkko- ja koulutusympäristössä.

Kunnan verkkosivut (www.tervo.fi) toimivat kunnan virallisena ilmoitustauluna ja kuntalaisten tiedonsaantikanavana uuden kuntalain ja hallintosäännön mukaisesti. Verkkosivut on otettu käyttöön 5.6.2017 ja sivujen julkaisujärjestelmänä on Liferay. Muut kunnan toimintaan liittyvät verkkosivustot ovat mm. Kotirannalla -hanke, yhtenäiskoulun ja päiväkodin Peda-net sivustot.

Perusturvapalveluissa on käytössä sosiaalityössä alueellinen Pro Consona ja kotihoidossa AluePegasos ja Hilikka -toiminnanohjausjärjestelmä.

Koulun päivittäisessä toiminnassa on käytössä oppilashallintojärjestelmä Primus, työjärjestysohjelma Kurre, [www-liittymä Wilma](http://www.liittymä.wilma.fi). Päiväkodin asiakkaiden läsnäoloaikojen seuranta, laskutus, viestintä, henkilöstön työajanseuranta ja työvuorosuunnittelu hoidetaan Daisy -toiminnanohjausjärjestelmällä.

Kirjastojärjestelmänä toimii Aurora-kirjastojärjestelmä. Kirjasto kuuluu Rutakko-kirjastoverkkoyhteisöön. Nilakan kuntien virtuaalikirjasto-hankkeeseen liittyen Tervon kirjasto on siirtynyt omatoimikirjastoksi vuonna 2017.

Henkilöstön kehityskeskustelut käydään eHR.fi -tietojärjestelmällä (WellWorks Oy).

Ympäristöterveydenhuollossa on siirrytty käyttämään valtakunnallisia Vati ja Laari-tietojärjestelmiä terveysvalvonnan tietojen tallentamiseen, käsittelyyn ja valvontatietojen välittämiseen keskusvirastojen valvontarekistereihin. Eläinlääkintähuollossa käytetään Provet-ohjelmistoa potilastietojen ja hoitojen tallentamiseen, tilastointiin ja asiakaslaskutuksiin sekä eläinlääkäripalveluiden ajanvaraukseen.

Henkilöstöpalveluilla tuetaan

- tuloksellisen palvelutuotannon ja henkilöstöjohtamisen kehittämistä
- henkilöstön työhyvinvoinnin ylläpitämistä ja kehittämistä sekä
- työyhteisöjen ja niiden jäsenten muutosten hallintaan tarvittavien valmiuksien parantamista.

Joukkoliikennepalveluilla turvataan ihmisen taajamien väliset liikkumistarpeet sekä järjestetään kunnan maksamat kuljetukset kustannustehokkaasti ja käyttäjien näkökulmasta riittävällä palvelutasolla.

Työllisyyden hoitoon liittyen

Nuorille tarjotaan 16-21 -vuotiaille nuorille mahdollisuus tutustua työelämään kesätoissa kunnan eri hallintokunnissa sekä tervolaisissa yrityksissä. Nuorisotakuun velvoitteita toteutetaan.

Pitkäaikaistyöttömille tarjotaan mahdollisuus työllistyä eri hallintokunnissa vähintään puolen vuoden ajaksi. Pitkäaikaistyöttömille tarjotaan yksilölliset työterveyshuollon palvelut.

Velvoitetöyöllistettävät työllistetään eri hallintokunnissa. KOTELO-hanke toteutetaan 1.12.2019-30.11.2022.

Ruokapalvelut ostetaan Attendolta Tervon Yhtenäiskoululle, päiväkotiki Kurrekumpuun ja kotonaan asuville ikäihmisille.

Siivouspalvelut sekä kiinteistöjen ja alueiden kunnossapitopalvelut ostetaan Palveluyhtiö Viisarit Oy:ltä.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset**Talous- ja palkka-, henkilöstö- ja tietohallinto**

Tervon kunta tuottaa talous- ja palkkahallinnon palvelut konserniyhtiöiden (Tervon Kehitys Oy ja Tervon Vuokratalot Oy) lisäksi Palveluyhtiö Viisarit Oy:lle.

Pohjois-Savon kunnat sekä Joroinen Etelä-Savosta päättivät sitoutua yhteisen tietohallintostrategian toteuttamiseen vuosina 2019 – 2021. Tietohallintostrategia koostuu tietohallintofoorumin lisäksi toimialakohtaisista kehittämisverkostoista ja yhdessä toteutettavista kärkihankkeista – yhtenä esimerkkinä tiedonhallintamallityöpajat. Omasta tietohallinnosta kunnat vastaavat edelleen itse.

Joukkoliikenne ja henkilökuljetuspalvelut:

Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja alueen kaupunkien/kuntien välillä 14.4.2018 alkaen tehtiin toistaiseksi voimassa oleva ELY:n ja alueen kuntien yhteistyösopimus henkilökuljetusten järjestämisestä, joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmästä sekä joukkoliikenteen kustannusten jakamisesta. Pohjois-Savon Ely-keskus ja Tervon kunta (Khall. 6.10.2020 § 239) tekivät yhteistyösopimuksen ja rahoitussuunnitelman ajokaudelle 2020-2021. Yhteistyösopimus koskee EU:n palvelusopimusasetuksen (EY-1370/2007, jäljempänä PSA) mukaisesti järjestettyä ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvaa kunnan alueelle suuntautuvaa liikennettä. Sopimus korvaa 1.7.2014 sopijapuolten välillä tehdyn yhteistyösopimuksen. Sopimuksen tarkoituksena on sopia ELY-keskuksen järjestämien joukkoliikennepalvelujen suunnittelu-, järjestämis- ja rahoitusvastuista sekä yhteistyön periaatteista kunnan järjestämien joukkoliikennepalvelujen ja markkinaehtoisien liikenteen kanssa. Sopimuksella ei kuitenkaan muuteta liikennepalvelulain (320/2017) ja muun lainsäädännön mukaista sopijapuolten välistä perusvastuunjakoa.

Ely-keskus on tehnyt päätöksen 26.8.2019 luopua Waltti-lippu- ja maksujärjestelmästä vaiheittain 30.6.2021 mennessä. Kuopion kaupungissa Waltista luovuttiin kesällä 2020, minkä jälkeen Ely-keskus kilpailutti mm. Vesanto-Tervo-Kuopio -reitit kolmen vuoden ja kahden optiovuoden määräajalle. Vuonna 2021 Ely-keskuksen kautta tuleva valtionosuus ko. reitteihin on 80 % ja Tervon kunnan osuus 20 % (9 000 euroa) kustannuksista.

Ely-keskus sai 2020 lisämäärärahaa koronan aiheuttamien lipputulomenetysten korvaamiseen ja markkinaehtoisen liikenteen lakkautuksia korvaaviin hankintoihin. Lipputulomenetyksiä korvattiin liikennöitsijöille 3-5/2020 yhteensä 500 000 euroa. Myös markkinaehtoista liikennettä korvaaviin järjestelyihin käytettiin lisämäärärahaa. ELY vastaa kokonaan lipputulojen kompensaatista liikennöitsijöille ja pääosin liikenteen väliaikaisista hankinnoista, eikä niistä aiheudu kunnille lisäkustannuksia.

Kuntien päätepysäkki -hankkeeseen liittyen Tervon kuntaan hankitaan neljä bussikatosta.

Joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet koskien ELY-keskuksen järjestämää joukkoliikennettä kuntakeskusten välillä ja maaseutualueilla määritellään huomioiden markkinaehtoisen liikenteen nykytilanne ja kehitysnäkymät vuosille 2021-2025. Palvelutason määrittely antaa liikenteen hankinnan yhteydessä suuntaviivoja siitä, mikä on alueen asukkaiden liikkumistarpeiden ja käytettävissä olevien taloudellisten resurssien valossa sopiva joukkoliikenteen palvelutaso (=vuoromäärä, liikennöinti-aika) kullekin yhteysvälille. Kunnille palvelutasotavoitteet ovat ohjeellisia – kunnalla on niin halutessaan mahdollisuus tavoitella määrittelyä parempaa palvelutasoa. Tällöin kunnan tulee varautua osallistumaan joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksiin nykyistä tasoa enemmän.

Pohjois-Savon alueellinen henkilöliikennetyöryhmä kokoontuu muutaman kerran vuodessa. Tervosta ryhmässä mukana on hallintojohtaja.

Perusturvalautakunta järjestää asiointiliikennepalvelut sekä sosiaali- ja vammaishuoltolain mukaiset kuljetukset. Sivistyslautakunta järjestää koulukuljetus- ja ateriakuljetuspalvelut.

"Harvaan asutun maaseudun liikennepalvelut Pohjois-Savossa; Selvitys liikennepalvelulain ja Kela-taksiuudistuksen vaikutuksista, Simo Rautiainen" -selvitys tehtiin 2020. Tervon kunta oli mukana selvityksessä. Uusi liikennepalvelulaki ja samanaikaisesti toteutettu Kelan korvaamien taksipalvelujen kilpailutus sekoittivat taksialan. Sekä lain että Kela-kilpailutuksen tavoitteina oli helpottaa markkinoille tuloa, lisätä kilpailua, laskea hintoja ja parantaa palvelujen tarjontaa. Selvityksen mukaan tavoitteita ei saavutettu, vaan taksien saatavuus on heikentynyt ja hinnat ovat nousseet.

Vuonna 2019 Tervon kuljetuskustannukset olivat 350 000 euroa, 230 €/asukas (Joukkoliikenne: ostetut linja-autovuorot 10 600 €, ostetut taksivuorot 2 400 €, asiointiliikenne 2 400 €; Opetustoimi 160 000 €, josta taksikuljetuksia 140 000 €; Sosiaalityö 92 600 €, josta kehitysvammalain perusteella järjestetyt kuljetukset 1 000 €, sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetukset 1 400 €, vammaispalvelulain edellyttämät kuljetukset 39 500 €, kotihoito 20 000 € ja ateriakuljetukset 30 600 €; Terveystieteiden kuljetukset 87 600 €, josta ensihoito 85 900 €, potilaskuljetukset 230 € ja tavarakuljetukset 1 500 €.

Tulosyksiköiden tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Kunnanvaltuusto Vastuu kunnan toiminnasta ja taloudesta	Kuntastrategian toteutuksen seuranta Kokoukset Seminaarit Päätökset koulurakennuksesta	7 kokousta Valtuustoseminaarit (Talouden tasapainottaminen, Tervon kunnan talouskatsaus ja tytäryhtiöiden sekä hallintokuntien esittelyt). Päätöksiä koulurakennuksesta ei tehty.
Kunnanhallitus	Kunnan hallinnon, toiminnan ja talouden johtaminen kuntastrategian, taloussuunnitelman ja -arvion, valtuuston linjapäätösten ja hallintosäännön mukaisesti Kokoukset Ohjeet Raportit	16 kokousta Tervon kunnan koronaepidemiaan liittyvän toiminnan seuranta Tartuntatautilain (147/2021) 58 §:n mukaisten päätösten ja velvoitteiden noudattamiseen liittyvät tehtävät, ohjaus, valvonta ja tarkastukset yhteistyössä Tervon kunnan, alueen tartuntatautiviranomaisten ja Tervon kunnan ympäristöterveyspalvelujen kesken Keskeiset asiat kts edeltä.
Konsernijohto (kunnanhallitus, konsernijaosto ja kunnanjohtaja)	Omistajaohjauksen toteuttaminen Konsernivalvonnan järjestäminen	Tytäryhtiöiden katsaukset.
Kunnanhallituksen sisäilmatyöryhmä	Kunnan työpaikkojen sisäilman laatuun liittyvien asioiden käsittelyn koordinointi	Ei kokouksia.

Kunnanhallituksen kaavatoimikunta	Maankäytön suunnittelun valmistelu ja koordinointi kunnanhallituksen käsiteltäväksi ja valtuuston päätettäväksi.	2 kokousta.
Kunnanhallituksen vanhus- ja vammaisneuvosto	Iäkkäiden ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistaminen kunnan toiminnassa Viranomaisten, vanhusten sekä eläkeläis-, vanhustyö- ja vammaisjärjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistoiminnan edistäminen	
Kunnanhallituksen lapsi- ja nuorisoneuvosto	Lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistaminen kunnan toiminnassa Viranomaisten, lapsi- ja nuorisjärjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistoiminnan edistäminen	Nuorisovaltuusto perustettiin.
Talous- ja palkkahallinto	Palveluiden tuottaminen hallintokunnille, Tervon Kehitys -yhtiölle, Tervon vuokratiloille ja Palveluyhtiö Viisarit Oy:lle	Konsernitilinpäätös tehtiin ostopalveluna, kustannukseen ei oltu varauduttu talousarviossa.
Tietohallinto	Huolehtii sisäisten ja ulkoisten ICT-palveluiden kokonaisuudesta tehtyjen sopimusten mukaisesti. Tiedonhallintalain velvoittamat tehtävät ja koordinointi, mm. tiedonhallintamallin laadinta. Saavutettavuusdirektiivin vaatimusten käyttöönotto verkkopalveluissa, mobiilisovelluksissa, videoissa ja muussa kunnan sähköisessä sisällössä. Kolmen kunnan yhteisen asianhallintajärjestelmän käyttöönotto. Tietosuoja ja tietoturvan seuranta, ylläpito ja kehittäminen sekä henkilöstön osaamisen parantaminen. Hallinnon työasemalaitekannan uusiminen Windows 10 -ympäristöön.	Henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän versiovaihto on aloitettu. Kotihoidon Hilikka -tietojärjestelmä on otettu tuotantokäyttöön, korvaa mm. Titania -työvuoro-suunnittelujärjestelmän. Tiedonhallintamallin perusversio on laadittu. Työ jatkuu syksyllä 2021. Saavutettavuusdirektiivin mukainen ulkopuolisen tahon suorittama verkkosivujen auditointi ja korjaukset on aloitettu. Dokumentinhallintajärjestelmän käyttöönotto on aloitettu toimielinten kokoushallinnassa. Navisec -koulutusympäristön käyttöönotto on aloitettu. Kaikki työasemat ja palvelinympäristö on uusittu Windows 10 -ympäristöön

	Koulun ICT-infran uusiminen / uusi koulu.	Koulun ICT-infraa on osittain uusittu.
Henkilöstöpalvelut	Työyhteisöjen, esimiesten ja henkilöstön tukeminen muutoksissa Palveluprosessien, työnjakojen ja tehtäväkuvien tarkastelu ja kehittäminen YT-menettelyt Terveysten ja työhyvinvoinnin edistäminen	6 yhteistyötoimikunnan kokousta: Kunnan talouden tasapainottaminen, Vuoden 2020 tilinpäätöksen ja henkilöstötilinpäätöksen käsittelyt, Ajankohtaiskatsaukset, Lomarahojen vaihtaminen vapaiksi, Työterveyshuollon kustannusten korvaushakemus Kelalle, Paikalliset järjestelyvaraerät, Kuntalan työ- ja virkaehtosopimusten muutokset 1. syyskuuta 2021, Työterveyshuollon palvelut Tervon kunnalle 2021, Työsuojeluvaltuutettujen vaalit toimikausiksi 2022-2025, Pohjois-Savon hyvinvointialueen valmistelu, Vuoden 2022 ja suunnitelmavuosien 2022-2024 talousarvion käsittely / tulo- ja menopohjan arviointi, Tervon kunnan ja työterveyshuolto Pihlajalinnan toimintasuunnitelman päivitys kaudelle 1.9.2021-31.12.2022, Toimintakertomus, työsuojeluvaltuutetut toimikausi 1.1.2018-31.12.2021. Kts. henkilöstötilinpäätös. Henkilöstöhallinnon kustannukset ylittyivät hieman budjetoidusta.
Työllisyyden hoito: Nuorten työllistäminen	16-21 -vuotiaiden nuorten työllistäminen 30 tuntia/viikko 3 viikkoa eri hallintokunnissa/yrityksissä Nuorisotakuun toteutumisen seuranta	23 nuorta haki kesätöitä. Heistä 18 valittiin töihin. Kuntaan työllistyi 10 nuorta ja lopuilla oli mahdollisuus työllistyä yrityksiin.
Pitkäaikaistyöttömien työllistäminen	20-30 pitkäaikaistyöttömästä arvioidaan saatavan työllistettyä eri hallintokunnissa puolen vuoden ajaksi 6-8 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien yksilöllinen tuki ja ohjaus sekä työterveyshuolto	Kts. perusturvan TP.
Velvoitetyöllistettävien työllistäminen	Kaikki työllistetään lain velvoittamalla tavalla eri hallintokunnissa	

Joukkoliikennepalvelut <i>Laki liikenteen palveluista (vahvistettu 24.5.2017), on tullut voimaan vaiheittaan 1.1.2018 mennessä</i> Taksien lupakiintiöistä on luovuttu, asemapaikkasäätely on poistunut, toimijoiden on ilmoitettava pääasiallinen toiminta-alueensa ja palveluaikansa ja taksien enimmäishinnasta on luovuttu Joukkoliikenteen säätely on muuttunut, reittiliikenne- tai kutsuliikenneluvasta on luovuttu, liikennepalveluita järjestää palvelusopimusasetuksen mukaisesti, liikennejärjestelmäsuunnittelu on siirtynyt maakuntaan	Palvelutasomäärittelyjen mukainen taajamien välinen liikennöinti Elyn kanssa tehdyn henkilökuljetusten järjestämis- ja kustannustenjakosopimuksen mukaisesti. Koululais- ja ateriakuljetusten, sosiaali- ja vammaispalvelulain mukaisten kuljetusten sekä asiointiliikenteen järjestäminen yhteistyössä perusturvan kanssa.	Pohjois-Savon Ely-keskuksen toimivalta-alueen joukkoliikenteen palvelutasot 2021-2025 (Khall 4.5.2021 § 115) Matkahuollon uusi lippu- ja maksujärjestelmä Osallistuminen Kuopion seudun kyytipalveluhankkeen työpajoihin Pussikatokset taajamaan. Joukkoliikennepalveluiden rahoitussuunnitelma ajokaudelle 2021-2022 (Khall. 3.8.2021 § 167) Liikenneturvallisuustyö Tervon kunnassa (Khall 21.9.2021 § 246)
--	---	--

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2021

YLEISHALLINTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	133.580,00		133.580,00	139.535,63	-5.955,63	104,5
Toimintamenot	-728.570,00		-728.570,00	-800.151,89	71.581,89	109,8
Toimintakate	-594.990,00		-594.990,00	-660.616,26	65.626,26	111,0
Poistot ja arvonalentumiset	-56.830,00		-56.830,00	-67.096,29		
Laskennalliset erät	305.550,00		305.550,00	314.831,46		

valtuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista:

Henkilöstöhallinnon kustannukset ylittyivät hieman budjetoidusta. Ostopalvelut ylittyivät kiinteistönhoidossa Viisareiden osalta sekä taloushallinnossa ja henkilöstöhallinnossa. Taloushallinnossa konsernitilinpäätös tehtiin ostopalveluna, mitä ei oltu budjetoitu. BDO:n tekemän ja eri tahoille esittelemän Tervon kunnan talousanalyysin kustannuksia ei oltu budjetoitu.

7.1.4 160 Kunnanhallituksen elinkeinojaosto (Toimielin)

161 Elinkeinotoiminta (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Kuntalain (410/2015) 67 §:n ja Kirjanpitolain (655/1973) tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanhallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, rakennustarkastaja, ympäristönsuojelutarkastaja, ympäristöterveysjohtaja)

Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

162 Hallinto	Kunnanjohtaja
165 Projektit	Kunnanjohtaja
170 Yritystoiminnan edistäminen	Kunnanjohtaja

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

Hallinto: Kunnanjohtaja ja elinkeinoasiamies
--

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Kunnan tehtävänä on tukea paikkakunnan elinvoimaisuutta, kehittää elinkeinopalveluita ja toimia esikuvana kuntalaisille osoittaen toimintatavoillaan, että paikkakunnalla uskotaan suotuisaan tulevaisuuteen.

Elinvoima on määritelty kuntastrategiassa yhtenä painopistealueena: Elinvoimainen ympäristö luo yritystäjyyttä. Kunta edistää elinkeinotoimintaa huolehtimalla positiivisesta kuntailmapiiiristä ja kuntakuvasta, aktivoimalla kehityshankkeita, järjestämällä helposti saavutettavissa olevat yritysneuvonnan palvelut sekä mahdollistaa yrityksille soveltuvia toimitiloja. Kannustimina käytetään tarvelähtöisiä yritys- ja kehittämistukia.

Innovatiiviset asumisratkaisut ja vapaa-ajan asuminen

Kunta toimii aktiivisesti maa-alueiden hankinnassa ja jalostamisessa siten, että kunnalla on jatkuvasti käytössä monipuolinen tonttitarjonta erilaisiin asumisratkaisuihin. Keskeiset maa-alueiden hankintasuunnat ovat keskustaajamassa, keskusta - Äyskoski välisellä alueella sekä laaja-alaisilla vapaa-ajan – tai omakotitaloasumiseen soveltuvilla ranta-alueilla.

Yritystoiminnan edistäminen

Yritystoiminnan tukeminen kunnan avustuksilla aloittaville ja toimiville yrityksille. Yritysneuvonta ja elinkeinoasiamiehen palvelut, jotka ovat helposti saavutettavissa. Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n toimiala-

osaamisen kautta käytettävissä lisäresursseja yritysten kehittämisen erityiskysymyksissä. Yritysneuvonnalla kannustetaan ja autetaan yritysten paikkakunnalle sijoittumista. Muuttavan yrittäjäperheen tilanne huomioidaan kokonaisvaltaisesti kuntapalveluissa.

Projektit

Jatketaan aktiivista hanketoimintaa – kärkihankkeet jatkumona; pääpaino asumisen, matkailun, kala-alan ja lähienergiatuotannon kehittämisessä.

Vuodelle 2021 ajoittuu ainakin Luonto Virkistää -hanke (Luontopolun kehittäminen) sekä mahdollisesti Huuhtajankosken – Äyskosken - Allaan kehittämissuunnitelma

Muut elinvoimatoimenpiteet

Panostetaan ulkoiseen ja sisäisen viestintään sekä markkinointiin, pääkohderyhminä ovat kunnan asukkaat, vapaa-ajan asukkaat sekä maallemuuttajat.

SavoGrow Oy:n rooli elinvoimatyössä ja aluekehittämisessä tulee päivitetyn strategian myötä kasvaamaan.

Kirjastovirkailijan työnkuvaan on sisällytetty myös elinvoima-, viestintä- ja markkinointityötä. Tervon Kehitys Oy vastaa osaltaan myös kehitys- ja elinvoimatyöstä.

Perustettavan elinvoimaryhmän kautta voidaan mm. osallistaa sidosryhmiä ja tehdä viestintää ja markkinointia.

Ylläpidetään maaseudun infrastruktuuria; tiestöä, tietoliikenneyhteyksiä ja vesi- ja energiahuoltoa. Luo- daan edellytykset sähköisille palveluille, jolloin maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistuminen on mahdollista. Jousto- ja etätöihin on Tervossa hyvät puitteet ja valokuidun lisärakentamisen myötä en- tistä paremmat.

Keskeiset sidosryhmät:

- paikkakunnalla toimivat yrittäjät, Tervon osuuspankki, yrittäjäyhdistys, muut paikkakunnan järjestöt ja yhdistykset ja niiden toteuttamat projektit
- lähialueen muut kunnat
- asukkaat ja vapaa-ajan asukkaat
- Kehitysyhtiö SavoGrow Oy, Pohjois-Savon Ely-keskus, Pohjois-Savon liitto, Maaseudun kehittämisyhdistys Mansikka ry., Finnvera, AVI, ProAgria, oppilaitokset, MHY ja Metsäkeskus

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Yleinen kehityssuunta Tervossa on ollut vakaa. Yrityksiä paikkakunnalla on 135 (2020). Yrityskanta on ollut kasvava (90 kpl vuonna 2005). Vuonna 2021 Tervossa perustettiin uusia yrityksiä 9 kpl ja toimin- tansa lopetti 1 yritys.

Maatiloja on 47 kpl (vuonna 2020), joista maitotiloja 4 ja marjatiloja 9 kpl. Vuonna 2013 tiloja oli 136 kpl, tilojen lukumäärä on vahvasti laskeva. (Tilastointimenetelmän vuoksi tieto ei ole vertailukelpoinen; maatila- ja puutarhayrityksrekisterit yhdistyivät.)

Työpaikkoja Tervossa on yhteensä 366 (v.2019), jotka jakaantuvat alkutuotantoon 19 %, jalostukseen 12 % ja palveluihin 68,9 %. Työpaikkaomavaraisuus on laskeva 68,5 % (v.2019). Työssä toisella paikkakunnalla (pendelöi) yli puolet eli 54,3 % kunnassa asuvasta työllisestä työvoimasta, heistä yli puolet Kuopiossa. Kokonaistyöpaikkakehitys on ollut laskeva (422 v.2015 ja 426 v.2014).

Työttömyysluku on keskimäärin 10,9 %. Työttömien määrä Tervossa (65 työtöntä 12/2021) on pysytellyt vuoden 2019 tason tuntumassa. Samoin lomautettuja on kesän ja syksyn ajan ollut vain muutamia. Joulukuun lopussa 2021 lomautettuna oli 6 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien määrä on pysytellyt 30 työttömän paikkeilla ja on edelleen viime vuoden tasolla. Nuoria, alle 25 –vuotiaita työttömiä kunnassa on vain muutamia. Uusia avoimia työpaikkoja vuoden 2021 aikana oli 86 kappaletta, mikä on sama kuin viime vuonna.

Tulosyksikön tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteuma 1.1.-31.12.2021
Yritysten kehittäminen -Toimintaedellytysten kohentaminen ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien edistäminen.	Kunnan pienimuotoiset yritystuet kannustavat yrityksen perustamiseen, kouluttautumiseen ja yritystoiminnan kehittämiseen. Yritysneuvonnalla avustetaan yrityksen perustamisessa sekä toimivien yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden suunnittelussa, rahoituksen haussa sekä monialaisesti yrityksen kehittämiskysymyksissä.	Kunnalla on ollut yrityksille maks.1000 euron yritystukia sekä kesätyöllistämistukea 300 €/nuori. Vuonna 2021 SG:lla on ollut Tervossa toimenpiteitä 77 eri yrityksen kanssa, lähes 100 erilaista asiakastapahtumaa. Erityisesti Sopien-, Ihan diginä- ja Yritys oppii -hankkeet ovat olleet yritysneuvonnassa mukana ja järjestäneet etäkoulutuksia. Kunnassa toiminut elinkeinoryhmä valmistelemassa asioita, jotka tulevat kunnan päätöksentekoon ja vaikuttavat elinkeinotoimintaan kunnassa. Elinkeinoryhmä neuvottelee sidosryhmien ja yrittäjien kanssa. Apuna on käytetty ostopalveluja, joita ei ollut budjetoitu talousarvioon. Yrittäjäkahvit järjestettiin 29.9. yritystalolla, jonka yhteydessä uusia yrittäjiä muistettiin palvelusetelillä paikallisiin yrityksiin. Toinen yrittäjäkahvitilaisuus pidettiin 24.11. Eerikkalassa, jolloin Omistajanvaihdospalvelut esittelyssä. Paikalla molemmissa tilaisuuksissa noin 10

		yrittäjää ja paljon ajankohtaisia asioita.
Biotalousedistämisen	Biopohjaisten tuotteiden mahdollisuuksien selvittäminen alueella Savogrown toimesta. Seurataan ja pyritään edistämään LUKE:n laitosalueen kalan kasvatustoiminnan jatkumista ja uudeelleen organisoitumista omistusjärjestelyjen kautta. -Koko kalaketjun kehittäminen mm. hanketoiminnan avulla huomioiden kalastusmatkailu, kalatuotteiden - ja kalabrändin kehittäminen.	Kunta osti kalanviljelylaitoksen ja Huuhtajankosken Senaatti Kiinteistöt Oy:ltä. Kalanviljelylaitos myytiin Nilakkalohi Oy:lle ja kunta vuokrasi Huuhtajankosken sekä Taimenkieppi -rakennuksen Huuhtaja Adventures Oy:lle. SG on toteuttanut Biokaasulla liikkeelle -hankkeen, jota eam Sari Tulila on koordinoanut. Biokaasuhanke on järjestänyt biokaasuinfoja ja -autoesittelyjä, tehnyt toteutusselvityksiä ja laskelmia alueelle sijoittuvista biokaasulaitoksista. SG:lla on valmisteltu biotaloushanketta ja biotalouden toimenpidesuunnitelmaa seuraavaa ohjelmakautta ajatellen. Eam Sari Tulila on Itä-Suomen kalatalousryhmän kalajaoston jäsen ja SG on mukana Xamk:n kalatalouden verkostohankkeen suunnittelussa.
Matkailutoiminnan kehityksen turvaaminen ja tukeminen.	Aktivoidaan alueelle kehittämissuunnitelmia vapaa-ajan asumisen ja kalastusmatkailun kasvattamiseksi	Turvattu kalastusmatkailun mahdollisuudet Huuhtajankoskella, samalla turvaten myös alueen asukkaiden kalastusmahdollisuutta. On toteutettu Itä-Suomen kalatalousryhmän rahoituksella pienimuotoinen Huuhtajankosken kehittämissuunnitelma. Kalastusmatkailuyrittäjiä haettiin neuvottelumenettelyn kautta, ja sitä varten koottiin monialainen haastattelu-ryhmä. 3.6.2021 uudet toimijat ja Lohi-maa esittelivät rantakiinteistöjen omistajille uusia Huuhtajankosken ja Koskilammen kalastussääntöjä.

		Huuhtajankosken kehittämiss-hankkeen kustannuksia ei oltu budjetoitu talousarvioon. Kunta laittoi caravan-alueen myyntiin alkuvuodesta ja kiin-nostuneita yhteydenottoja tuli muutama. Tervon Caravan va-littiin valtakunnalliseksi Vuoden Caravan-alueeksi. Lohimaan yrityskauppojen yh-teydessä kunta on neuvotellut ja valmistellut päätöksiä mm. caravan-alueen, Lohimaata ympäröivien maa-alueiden sekä yritystalon vuokrauksesta ja myynnistä matkailualueen uudelle toimijalle.
Elinvoiman ja asumisen kehittä-minen Jatketaan asumisviihtyvyyttä ja paikallisidentiteettiä tukevaa ke-hittämistoimintaa mm. hanketoi-minnan ja SavoGrown kautta. Viestintä: Positiivisen ja elinvoi-maisen kuntakuvan luominen.	Koti rannalla –messujen järjestämi-nen 27.-29.8.2021. Yritystalon kehittäminen joustotyöti-lana ja kokouspaikkana. Kohdennetaan viestintää asukkai-den lisäksi kesä- ja potentiaalisille uusasukkaille. Kuntatiedotelehti 2 kertaa vuo-nessa. Mediasuhteiden ylläpito ja aktiivinen tiedottaminen.	Koti rannalla messut peruttiin koronatilanteen tuoman epä-varmuuden vuoksi. Messuihin budjetoitu raha jäi käyttämättä. Joustotilan käyttö on lisäänty-nyt Yritystalolla. Yritystalon vuokraus- ja käyttöohjesääntöä on tarkistettu, tehty uusi va-rauskalenteri ja valittu Riitta Raatikainen toimimaan Yritys-talon käyttäjien yhteyshenki-lönä. Kuntatiedotelehti Tervon kesä-kirje lähetettiin kesäasukkaille ja metsästäjien jakamana ter-volaisiin talouksiin. Talvikirje julkaistiin joulukuussa. Kuntalaisille avoin elinvoima-ryhmä on kokoontunut kuukau-den välein ja käynyt aktiivista keskustelua mm. WhatsApp-ryhmässä. Ryhmä on ideoinut mm. uusien asukkaiden muis-tamista, osallistunut Sa-voGrown Mukana - sekä Man-

		sikka ry:n OSPA -osallisuus-hankkeiden toimintaan. Ryhmä on myös sparrannut positiivisen kuntakuvan kehittämiseen mm. kunnan nettisivujen sekä someviestinnän osalta. Elinvoimaryhmän aloitteesta Tervoon toteutettiin myös puutarhapalsta. Kunnan sisäinen viestintätiimi on kokoontunut kerran kuussa. Yhdessä SG:n kanssa on toteutettu paluumuuttokirje ja webinaari. SG toteutti kesäkuponkikampanjan paikallisten palveluiden markkinoimiseksi kesäasukkaille ja toteutti kesäjulkaisun "Savon Villin Lännen Sanomat". SG:n elinvoimahankkeet ovat mm. selvittäneet asunto-osuuskuntamallin mahdollisuuksia, palveluseleiden käyttöönottoa, tehneet VR/AR-virtuaalisia palvelutestauksia, toteuttaneet kotikuntakampanjan alueelta poismuuttaneille ja selvittäneet ikääntyneiden asumispalveluiden tukimahdollisuuksia. SG järjesti 14.10.valtuustolle strategiatyöpajan. Aluekehitystyöpaja järjestettiin 1.4., Matkailufoorum Rautalammilla 4.11. sekä Tulevaisuusforum Vesannolla 18.11.
--	--	---

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

	TP 2020	TA 2021	TOTEUTUMA 1.1.-31.12.2021
Yritysneuvonta ja Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n palvelut kustannukset €/asukas	66	50	52
Elinkeinohankkeiden kuntarahoitus	0	7500	5.227,83
Elinkeinohankkeiden ulkopuolinen rahoitus	0	40000	24.391,88
Elinkeinomarkkinointi ja viestintä €/asukas	16	25	13
Kunnan yritystuet	4832	6000	5.872

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2021

ELINKEINO-TOIMINTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jäl-keen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	16.670,00		16.670,00	25.296,49	-8.626,49	151,7
Toimintamenot	-171.510,00		-171.510,00	-184.081,98	12.571,98	107,3
Toimintakate	-154.840,00		-154.840,00	-158.785,49	3.945,49	102,5
Poistot ja arvonalentumiset	-1.840,00		-1.840,00	-1.837,68		
Laskennalliset erät	-6.080,00		-6.080,00	-30.744,27		

=valtuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista:

Koti rannalla messut peruttiin koronatilanteen tuoman epävarmuuden vuoksi. Messuihin budjetoitu raha jäi käyttämättä. Apuna on käytetty ostopalveluja, joita ei ollut budjetoitu talousarvioon. Huuhtajankosken kehittämishankkeen kustannuksia ei oltu budjetoitu talousarvioon.

7.1.5 411 Tekniset palvelut (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Kuntalain 75 §:n tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, rakennustarkastaja, ympäristönsuojelutarkastaja ja ympäristöterveysjohtaja)

Teknisen toimen tulosalueen tilivelvollisia ovat kunnanhallitus ja sen jäsenet.

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

Tekninen hallinto ja muu toiminta Kiinteistötoimi Liikenneväylät	
--	--

Yleiset alueet Sisäiset palvelut Muu liikeluontoinen toiminta Yhdyskuntasuunnittelu Jätehuolto Palo-, pelastus- ja suojelutoiminta	
---	--

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

-

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tekninen toimi tuottaa sille kuuluvia ympäristöä säästäviä peruspalveluja tulevaisuudessa yhteistyössä Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa.

Entisen tekninen hallinnon tehtävistä: hallinnosta, asiakaspalvelusta ja laskutustehtävistä sekä osaltaan palkanlaskenta-, kirjanpito- ja muut tehtävät vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy.

Entisen kiinteistötoimen tehtävistä: rakennuksista, huoneistoista, maa- ja metsätiloista sekä kunnan rakennuttamis- ja rakentamistehtävistä vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy yhdessä paikallisten yrittäjien kanssa.

Liikenneväylistä: kaava- ja muiden liikennealueiden kunnossapidosta vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy yhteistyössä paikallisten urakoitsijoiden kanssa.

Yleiset alueista: puistoalueiden, laitureiden, rantautumis- ja venepaikkojen sekä torin ja muiden yleisten alueiden hoidosta ja kunnossapidosta vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy.

Entisistä sisäisistä palveluista: varastoista ja konekeskuksesta vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy.

Yhdyskuntasuunnittelu vastaa kunnan kaavoitus- ja mittaustoiminnasta yhteistyössä kunnanhallituksen ja ympäristötoimen kanssa, käytännön valmisteluista vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy.

Jätehuolto vastaa kunnan jätehuollosta. Käytännön tehtävistä huolehtii alueen kuntien omistama Jäte-kukko Oy ja viranomaistehtävistä huolehtii Kuopion kaupungin hallinnon organisoima alueellinen Savo-Pielisen jätelautakunta.

Palo-, pelastus- ja suojelutoiminta tapahtuu Pohjois-Savon aluepelastuslaitoksen toimesta kunnan vastatessa lähinnä väestönsuojelusta ja poikkeusoloihin varautumisesta.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Palvelurakenteiden jatkuva kehittäminen uudenlaisten kuntayhteistyömallien mukaisesti (esimerkiksi kuntien omistama tekninen palveluyhtiö). Kunnan omistamien kiinteistöjen ja omistus- ja ylläpitomallien kehittäminen.

Tulosyksiköiden tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteuma 1.1.2021- 31.12.2021
Asiakaslähtöinen hallinto ja asiakaspalvelu.	Hallinnon osalta huolehditaan ajallaan vastuulle kuuluvista tehtävistä yhteistyössä Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa.	Metsätulot toteutuivat hieman budjetoitua suurempina. Yrityspuiston hallit olivat tyhjillään, joten niistä aiheutui lämmityskuluja. Tervon Tähten ylläpitovuokraa oikaistiin kunnan ja Tervon Kehityksen välillä, mistä aiheutui ylimääräinen kustannus. Kiinteistönhuoltoon liittyvät ostopalvelut Viisareilta ylittyivät.
Viihtyisät, siistit ja hyväkuntoiset toimitilat ja asunnot. Hyvin tuottavat metsätilat.	Kiinteistöjen hoidossa kiinnitetään huomiota ympäristön viihtyisyyteen sekä käyttökustannuksien minimointiin. Metsätilojen hoitoa toteutetaan metsäsuunnitelman mukaisesti ajallaan sekä kilpailu- ja markkinatilanteet hyödyntäen.	
Viihtyisä, siisti ja turvallinen kyläkuva.	Kaavateiden kunnossapidon osalta kiinnitetään huomiota ympäristön viihtyvyyteen ja turvallisuuteen yhteistyössä Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa.	
Asialliset puistot, leikkipaikat ja uimarannat. Siisti, vireä ja taloudellisesti kustannusvastaavampi tori.	Yleisten alueiden kunnossapitoa sopeutetaan käytön tarpeisiin. Torialue pidetään kunnossa yhteistyössä Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa.	

Toimiva kunnossapitokalusto	Huolletaan ja kunnossapidetään kalusto ennakoidusti yhteistyössä Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa.	
Tarpeita vastaava yhdyskuntasuunnittelu.	Vireillä olevat yleis- ja asemakaavamuutokset saatetaan päätökseen.	
Käytännössä toimiva ja kehityshakuinen sekä ekologisesti kestävä jätehuolto.	Jätehuoltoa kehitetään yhteistyössä alueellisen jätelautakunnan, jätehuollon neuvottelukunnan ja Jätekukko Oy:n kanssa.	
Asianmukaiset pelastuspalvelut.	Pelastuspalveluja kehitetään yhteistyössä alueellisen pelastuslautakunnan ja Pelastuslaitoksen kanssa.	

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

	TP 2020	TA 2021	TOTEUMA 1.1.-31.12.2021
Rakennuksien huoneistoala m2	n.5100	n.5100	n. 5100
Metsätilojen pinta- ala ha	n.300	n.300	n.300
Kunnossapidettävät rakennuskaavatiet km	13,00	13,40	13.40
Kestopääällysteaste %	78	78	78
Avustettavat yksityistiet km	153	153	153
Luonnontilaiset puistoalueet ha	19	19	19
Leikkikentät kpl	2	2	2
Hoidettavat uimarannat, laiturit ja rantautumispaikat kpl	18	18	18

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista:

Viime vuosien aikana on tapahtunut merkittävästi henkilöstömuutoksia. Lisäksi muutoksia on aiheutunut kunnan omaisuuden yhtiöittämisistä, sekä vuoden 2020 alussa toiminnan aloittava Palveluyhtiö Viisarit Oy, jonne teknisen toimen vakituinen henkilöstö siirtyy.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Toiminnan siirtyessä Palveluyhtiö Viisarit Oy:lle, uudenaikaisessa toiminnassa ja johtamisjärjestelyissä voi esiintyä riskejä.

Riskien odotetaan vähenevän ajan kuluessa henkilöstölle tutuksi kouluttautumisen ja kokemuksen sekä ammattitaidon kehittyessä, sekä uuden toimintakulttuurin tullessa tutuksi.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2021

TEKNISET PAL- VELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jäl- keen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	433.050,00		433.050,00	443.286,36	-10.236,36	102,4
Toimintamenot	-773.000,00		-773.000,00	-810.001,26	37.001,26	104,8
Toimintakate	-339.950,00		-339.950,00	-366.714,90	26.764,90	107,9
Poistot ja arvonalen- tumiset	-214.390,00		-214.390,00	-212.605,12		
Laskennalliset erät	-28.400,00		-28.400,00	-131.020,55		

=valuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista:

Metsätulot toteutuivat hieman budjetoitua suurempina. Yrityspuiston hallit olivat tyhjillään, joten niistä aiheutui lämmityskuluja. Tervon Tähtien ylläpitovuokraa oikaistiin kunnan ja Tervon Kehityksen välillä, mistä aiheutui ylimääräinen kustannus. Kiinteistöhuoltoon liittyvät ostopalvelut Viisareilta ylittivät.

7.1.6 601 Ympäristötoimi (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Kuntalain 75 §:n tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanhallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, ympäristönsuojelutarkastaja).

Ympäristölautakunta ja ympäristönsuojelutarkastaja
--

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

602 Hallinto 610 Rakennusvalvonta	Ympäristönsuojelutarkastaja Rakennustarkastaja
--------------------------------------	---

620 Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelutarkastaja

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

Rakennustarkastaja, ympäristönsuojelutarkastaja, toimistosihteeri yhdessä teknisen toimen kanssa

Tulosalueen toiminnan kuvaus**1. TOIMINNAN KUVAUS/TOIMINTA-AJATUS**

Keiteleen, Tervon ja Vesannon yhteinen ympäristölautakunta vastaa kunnalle kuuluvista rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtävistä ja valvonnasta em. kuntien alueella 1.1.2019 lähtien. Ympäristölautakunta toimii alueen rakennus- ja ympäristönsuojeluviranomaisena.

Rakennusvalvonta osaltaan edistää, opastaa ja valvoo laadukkaan rakennetun ympäristön, rakennuskannan sekä hyvän kuntakuvan syntymistä ja säilymistä sekä huolehtii yleisen edun huomioon ottamista. Rakennusvalvonta selvittää rakennushankkeiden luvanvaraisuuden ja käsittelee rakentamiseen liittyvät luvat. Lisäksi rakennusvalvonnan tehtäviin alueella kuuluvat mm. maisematyölumat.

Ympäristönsuojelu valvoo ympäristön ja vesistön pilaantumista aiheuttavia toimintoja, neuvoo kuntalaisia ja tuo ympäristönäkökulmaa paikalliseen päätöksentekoon. Ympäristönsuojelussa käsitellään ympäristölupia, maastoliikennelain mukaisia lupia, ilmoituksia ja annetaan määräyksiä ympäristötilan parantamiseksi sekä tehdään pienimuotoista ympäristötilan seurantaa. Lausunnoilla ympäristönsuojelu antaa paikallisen näkemyksen erilaisiin hankkeisiin ympäristön hyvinvointia silmällä pitäen.

Tavoitteena on ympäristön hyvinvoinnin vaaliminen, monimuotoisen luonnontilan säilyttäminen sekä viihtyisä, terveellinen ja ekologisesti kestävä ympäristön kehittäminen.

2. RAKENNUSVALVONTA**Rakennusvalvontatoiminnan painopistealueet 2021**

Sähköisen asioinnin kehittäminen ja sitä kautta rakennusvalvonnan tehostaminen

3. YMPÄRISTÖNHOITO JA -SUOJELU**Ympäristötoiminnan painopistealueet 2021**

Valvontaohjelman toteuttaminen
Kunnallisten ympäristönsuojelumääräyksiä laadinta

Tavoitteet suunnitelmavuosille 2021-2023

Käynnistetään ympäristötoimen yhteistyö Vesannon ja Keiteleen kuntien kanssa. Keitele isäntäkuntana.

Saatetaan voimaan ympäristönsuojelumääräykset.

Vireillä olevat oikeusvaikutteiset kaavahankkeet saatetaan päätökseen sekä varaudutaan kaavoittamattomien ranta-alueiden kaavoitukseen.

Vanhoja yleiskaavoja päivitetään tarvittaessa. Kaavoitukset toteutetaan yhteistyönä teknisen toimen ja kunnanhallituksen kanssa.

Kannustetaan ja ohjataan edelleen rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnossapitoa ja korjaamista.

Kannustetaan erityisesti pohjavesialueilla ja enintään 100 metrin etäisyydellä vesistöstä sijaitsevia kiinteistöjä tehostamaan jätevesijärjestelmiään niin että ne on saatettu säädösten mukaiseen kuntoon ennen ympäristönsuojelulain mukaisen siirtymäajan umpeutumista 31.10.2019.

Vuonna 2021 rakennuslupamaksutulot pysyvät vuoden 2020 tasolla. Maa-ainesten valvontamaksutulojen ja ympäristölupamaksutulot nousivat hieman vuoden 2019 taksauudistuksen myötä.

Ympäristötoimen henkilöstö käsittää toimistosihteerin (ostopalvelu) 30 % ja rakennustarkastajan 50 %, ympäristönsuojelutarkastajan sekä määräaikaisen ympäristönsuojelutarkastajan (8.9.2021–30.9.2022).

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnuslukuja	TP 2020	TA 2021	Toteuma 1.1.- 31.12.2021
Rakentamislupapäätökset (kpl)	n. 55	75	n. 35
Rakennuskatselmus-, neuvonta-, valvonta- ja arviointi tehtävät (kpl)	105	175	n. 100
Ympäristönsuojeluun liittyvät tarkastukset, tutkimukset ja muut toimenpiteet (kpl)	12 + 6 *	35 + 6*	31 + 6*
Ympäristötoimen nettomenot (€/asukas)	42 €	42 €	

*= maa-ainesten ottamisen valvonta

TOTEUMA 1.1.-31.12.2021

Facta-Kuntarekisterin Ympäristöosa otettiin käyttöön ja rekisteriin siirrettiin lupa- ja valvontakohteita vuoden 2021 aikana. Ympäristönsuojelumääräysten valmistelusta julkaistiin kysely kuntalaisille, jonka tavoitteena oli kannustaa kuntalaisia osallistumaan sekä tutustumaan ympäristönsuojelua koskevien määräysten valmisteluun. Ympäristönsuojelumääräyksiä valmisteltiin viranhaltijatyönä.

Pohjavesialueilla sijaitsevien ja viemäriverkoston ulkopuolisten kiinteistöjen talousjätevesijärjestelmiä on kartoitettu kunnassa olevan tiedon pohjalta.

Rakennusvalvonnan asiakkaita on opastettu ja neuvottu monissa eri yhteyksissä. Voimassa olevien rakentamista ohjaavien kaavojen tietoja on annettu runsaasti eri yhteyksissä. Rakennustarkastaja on osallistunut kaavatoimikunnan tilaisuuksiin sen jäsenenä. Rakennustarkastaja toimii Tervon kunnan tilaajatahon edustajana (yhteisesti kunnanjohtajan kanssa) Palveluyhtiö Viisarit Oy:n suuntaan.

Asukkaita on ohjattu ja neuvottu mm. vieraslajihavaintoihin, jätevesien käsittelyyn sekä jätehuoltoon liittyvissä asioissa. Vesien tilan parantamiseen tähtääviin hankkeisiin ja suunnitelmiin on osallistuttu. Ympäristönsuojelun valvontaohjelmaa on toteutettu resurssien puitteissa. Suurin osa tarkastuksista ja muista toimenpiteistä ovat liittyneet valituksina tulleisiin yhteydenottoihin.

Henkilöstö on ylläpitänyt osaamistaan osallistumalla tarpeellisiin koulutuksiin ja tilaisuuksiin. Yhteistyötä on ylläpidetty muiden viranomaistahojen kanssa sekä naapurikuntien viranhaltijoiden kesken yhteisillä kokouksilla ja tiedon vaihdolla.

4. SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2021

YMPÄRISTÖTOIMI	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	68.170,00		68.170,00	63.529,75	4.640,25	93,2
Toimintamenot	-195.070,00	-8.500,00	-203.570,00	-187.466,44	-16.103,56	92,1
Toimintakate	-126.900,00	-8.500,00	-135.400,00	-123.936,69	-11.463,31	91,5
Poistot ja arvonalentumiset	-550,00		-550,00	-734,12		
Laskennalliset erät	-9.260,00		-9.260,00	-13.956,33		

=valtuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista:

Tuloarvio alittui 16.104 eurolla: Ympäristönsuojelussa myynti oli budjetissa arvioitua suurempaa johtuen laajasta maa-ainestarkastuksien tekemisestä ja saaduista tuista, mutta ympäristöluvilla ei saatu niin paljon tuottoa kuin budjetissa arvioitiin. Rakennuslupamaksuja saatiin 10.100 euroa arvioitua vähemmän.

7.1.7 198 Perusturvalautakunta (Toimielin)

199 Sosiaalipalvelut (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimieli-
men tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien jäsenet,
kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja/ympäristönsuojelu-
sihteeri) (Kuntalaki 410/2015 § 67; Kirjanpitolaki 655/1973).

Perusturvajohtaja ja perusturvalautakunta

Tulosalueen toiminnot**Tilivelvollinen**

(202 Sosiaali- ja terveystoimen hallinto, tilastomuutos v. 2015)	Perusturvajohtaja
220 Lasten ja nuorten laitoshuolto	Perusturvajohtaja
225 Muut lasten ja perheiden palvelut	Perusturvajohtaja
230 Vanhusten laitospalvelut	Perusturvajohtaja
235 Vammaishuollon laitospalvelut	Perusturvajohtaja
240 Työtoiminta	Perusturvajohtaja
245 Kotihoito	Perusturvajohtaja
250 Muut vanhusten ja vammaisten palvelut	Perusturvajohtaja
260 Päihdehuolto	Perusturvajohtaja

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

Perusturvajohtaja, kaksi sosiaalityöntekijää, toimistosihteeri, kotihoitopalveluiden esimies, vanhustenhuollon työntekijät 14 (12 kotihoidon lähihoitajaa, 2 kotihoidon sairaanhoitajaa). Lisäksi perusturvassa työskentelee kolmen vuoden määräaikaisella sopimuksella sivistyksen ja perusturvan yhteinen sosiaaliohjaaja/perhetyöntekijä (perusturvan osuus 60%, sivistys 40%) sekä määräaikainen sosiaaliohjaaja.

Ostopalveluina hankittavien palveluiden työntekijäresurssi: etsivä nuorisotyöntekijä ostopalveluna Vesannon kunnalta 1 pv/vko, sosiaaliohjaaja (mielenterveys- ja päihdetyö) ostopalveluna Vesannon kunnalta 1 pv/vko sekä perheneuvolan sosiaalityöntekijä ostopalveluna Keiteleen kunnalta 1 pv/vko.

Tulosalueen toiminnan kuvaus

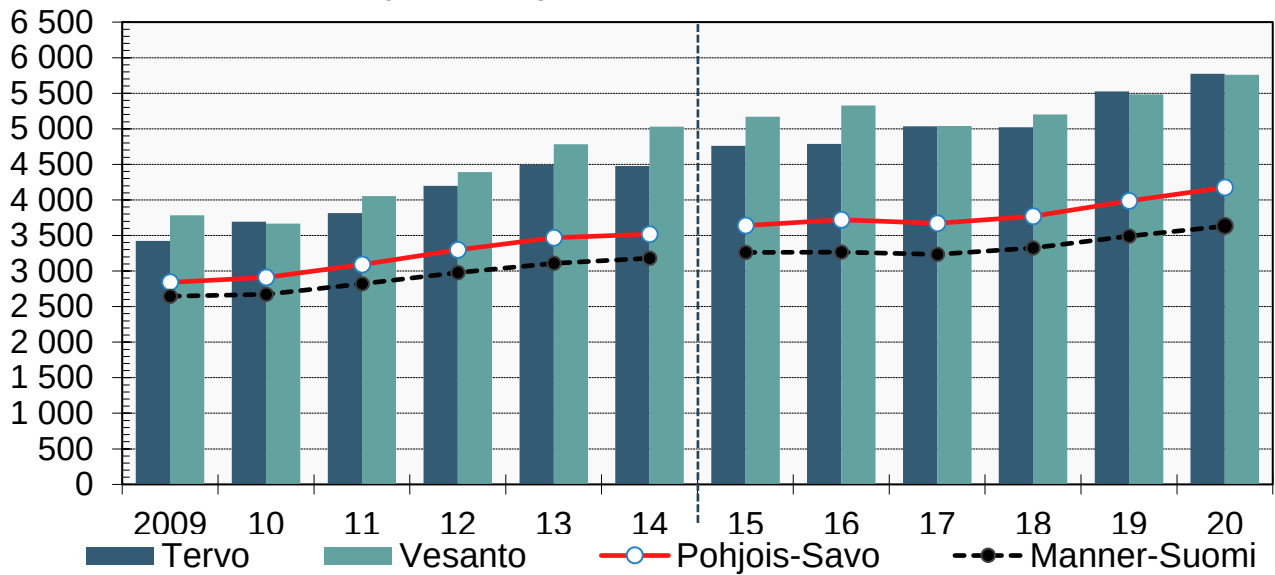
Sosiaalitoimen hallinnon tehtävänä on tuottaa hallintopalvelut sekä vastata sosiaalihuollon toiminnan kokonaissuunnittelusta ja -kehittämisestä. Toiminnoille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja seuranta toteutetaan yhteistyössä lautakunnan, esimiesten ja henkilöstön kanssa. Lisäksi palvelujen järjestämisessä pyritään eheisiin palvelukokonaisuuksiin ja vaikuttaviin toimintamalleihin yhteistyössä terveydenhuollon kanssa.

Sosiaalihuoltolain 1301/2014 mukaan kunnallisina sosiaalipalveluina on järjestettävä sosiaalityötä, sosiaaliohjausta, sosiaalista kuntoutusta, perhetyötä, kotipalvelua, kotihoitoa, asumispalveluja, laitospalveluja, liikkumista tukevia palveluja, päihdetyötä, mielenterveystyötä, kasvatus- ja perheneuvontaa, lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvontaa, muita SHL:n 11 §:n mukaisiin tarpeisiin vastavia asiakkaan hyvinvoinnille välttämättömiä sosiaalipalveluja.

Kunnallisina sosiaalipalveluina on huolehdittava myös kehitysvammaisten erityishuollosta, vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista, kuntouttavasta työtoiminnasta, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon kuuluvista palveluista, omaishoidon tuen, lasten ja nuorten huollon, lastensuojelun, ottolapsineuvonnan, perheasioiden sovittelun, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen vahvistamiseen ja ratkaisemiseen liittyvien tehtävien sekä päätösten täytäntöönpanossa toimitettavaan sovitteluun kuuluvien toimenpiteiden ja lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian tuomioistuinsovitteluun kuuluvien asiantuntijapalveluiden, isyyden selvittämiseen ja vahvistamiseen liittyvien tehtävien sekä opiskeluhuollon järjestämisestä sen mukaan kuin niistä lisäksi erikseen säädetään.

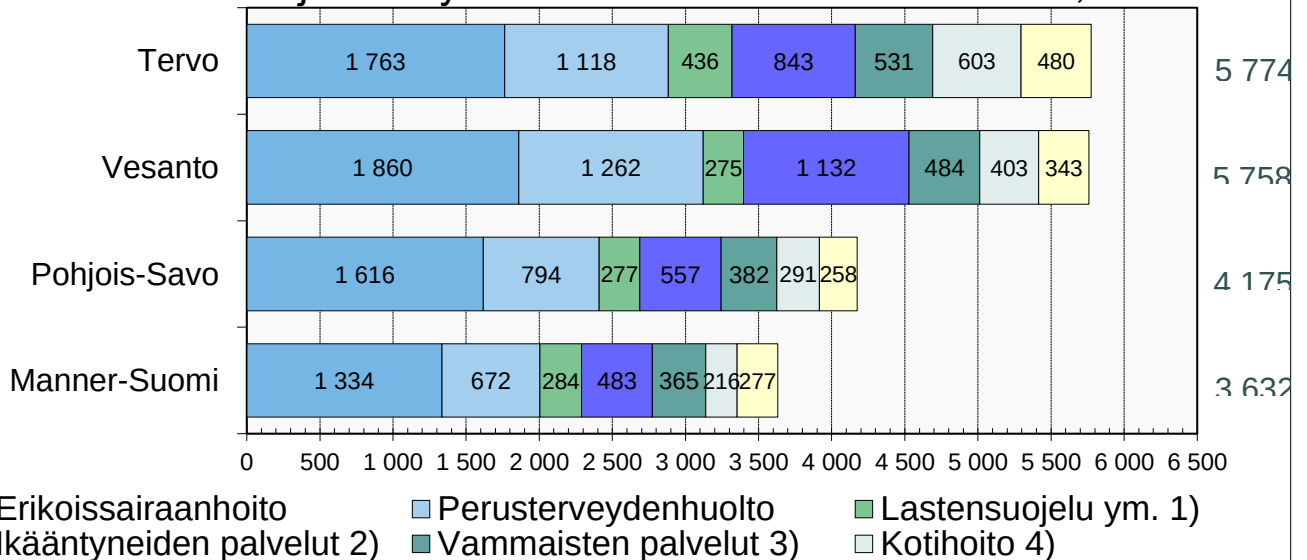

Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset, €/as.

Vuodesta 2015 lähtien nettokustannuksissa on mukana myös kuntien liikelaitokset

Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset 2020, €/as.

Perusturvan tulosalueen lähivuosien muutokset ja hallituksen linjaukset

Rinteen hallitusohjelman ohjaamat keskeisimmät tavoitteet perusturvan palvelualueen osalta:

1. Hyvinvoinnin edistäminen ja eriarvoisuuden vähentäminen

- a. **Yhdenvertaisuutta edistävät toimet:** "Vammaisten henkilöiden asema on viime vuosina parantunut, mutta yhdenvertaisuus ei silti usein toteudu. Oikea-aikaisuus ja yksilölliset palvelutarpeet ovat haasteita vammaispalveluissa. Vammaisten ihmisten yksilöllisten tarpeiden parempi huomioon ottaminen toteutetaan osana vammaispalvelulain uudistusta. Samalla kokeillaan kehitysvammaisten henkilökohtaisia budjetteja. Kokeilujen yhteydessä arvioidaan myös lainsäädännön muutostarpeet. Ruotsinkielisten vammaispalvelut turvataan. Vahvistetaan lainsäädännöllä sosiaali ja -terveydenhuollon palvelujen käyttäjien itsemääräämisoikeutta. Parannetaan potilas- ja sosiaaliasiamiestoimintaa. Turvataan kielellisten oikeuksien toteutumista käytännössä erityisesti ruotsin ja saamen kielellä sekä viittomakielellä. Käypä hoito -suositukset käännetään ruotsin kielelle."
- b. **Köyhyyden ja osattomuuden vähentäminen:** "Erityisesti eläkeläisten ja lapsiperheiden köyhyyttä ja köyhtymistä vähennetään kehittämällä samanaikaisesti etuuksia ja palveluita. Tavoitteena on huolehtia kaikkien suomalaisten elintason kehityksestä ja tasaisemmasta tulonjaosta. Otetaan huomioon entistä paremmin huono-osaisuuden riskitekijät ja huono-osaisuuden ylisukupolvisuus. Kohdennetaan vaikuttavia palveluita riskiryhmille aikuissosiaalityötä kehittämällä. Uudistetaan asiakasmaksulaki tavoitteena hoidon esteiden poistaminen ja terveyden tasa-arvon lisääminen muu muassa maksuttomuutta laajentamalla ja kohtuullistamalla maksuja."
- c. **Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen:** "Edistetään hyvinvointitaloutta investoimalla toimiin, joilla tuetaan hyvinvointia ja terveyttä sekä vähennetään eri palvelujen tarvetta. Päätösten hyvinvointi- ja terveysvaikutukset arvioidaan kattavasti. Parannetaan kansansairauksien ehkäisyä ja hoidon vaikuttavuutta. Lisätään matalan kynnyksen elintapaohjausta ja ennaltaehkäiseviä toimia. Vähennetään riippuvuuksia. Päivitetään päihdestrategia ehkäisevän työn edistämiseksi sekä päihdepalvelujen kokonaisuuden yhteensovittamiseksi. Jatketaan määrätietoista työtä tupakoinnin ja alkoholin kokonaiskulutuksen vähentämiseksi. Laaditaan aiempaa valmistelua hyödyntäen mielenterveysstrategia, joka näkee mielenterveyden pääomana, turvaa mielenterveysoikeudet ja -palvelut, linkittää ne olemassa oleviin rakenteisiin, ehkäisee itsemurhia ja vahvistaa ammattilaisten osaamista. Samalla uudistetaan mielenterveys- ja päihdelainsäädäntö. Ennaltaehkäisyä edistämiseksi ja kansanterveyden vahvistamiseksi laajennetaan hallitusti rokotushjelmaa."

2. Lapsi- ja perheystävällisyyden edistäminen

- a. **Hyvinvoinnin vahvistaminen:** "Alhainen syntyvyys, väestön ikääntyminen, lapsiperheköyhyys ja ylisukupolvinen syrjäytyminen haastavat yhteiskuntaamme. Haasteisiin vastaamiseksi käynnistetään parlamentaarinen komiteavalmistelu kansallisen, YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen perustuvan lapsistrategian luomiseksi. Se luo hallituskaudet ylittävät ja eri hallinnonalat yhdistävän lapsi- ja perhemyönteisen Suomen vision. Strategia perustuu tietoon ja tutkimukseen sekä edistää lapsen oikeuksien sopimuksen toimeenpanoa. Yhteisiin tavoitteisiin suunnataan hallinnon ja päätöksenteon lapsen oikeusperusteisuutta sekä palveluiden ja tukien lapsi- ja perhelähtöisyyttä yli hallinnon alarajojen edistävin toimin. Hallitus sitoutuu arvioimaan päätösten lapsivaikutuksia, edistämään lapsibudjetointia, lasten hyvinvoinnin tietopohjan vahvistamista sekä lasten ja nuorten osallisuutta. Strategian tavoitteisiin sitoutetaan valtion ohella myös muut julkiset toimijat, etenkin kunnat ja kuntayhtymät, korkeakoulut ja opetuksen järjestäjät, järjestöt, seurakunnat sekä elinkeinoelämä."

- b. Lapsiperheiden palveluiden parantaminen ja toimeentulon turvaaminen:** ”Hyvän elämän tarjoaminen jokaiselle lapselle on laajasti jaettu yhteiskunnallinen tavoite. Jatketaan lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa (LAPE). Tästä huolimatta palvelut tai tuki eivät aina tavoita lasta, nuorta ja perhettä ajoissa. Lastensuojelu on maassamme tarpeeseen nähden aliresursoitu. Haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaamiseksi säädetään asteittain kiristynvä vähimmäishenkilöstömitoitus lastensuojeluun niin, että mitoitus on 30 asiakasta ammattilaista kohden. Vuonna 2022 mitoitus on 35. Lastensuojelu yksin ei pysty vastaamaan paljon tukea tarvitsevien lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin. Turvataan erityistä tukea tarvitsevien moniammatilliset palvelut ja ja levitetään eri alojen ammattilaisten yhteistyöhön perustuvaa tiimimallia. Kehitetään lastensuojelun jälkihuoltoa. Annetaan nuorelle riittävä tuki matkalla aikuisuuteen. Lisätään turvakotipalveluiden saatavuutta kohti Istanbulin sopimuksen mukaista tasoa. Päihdeäitien ja päihdeperheiden riittävät palvelut ja kuntoutus turvataan. Suomalaiset lapset liikkuvat suosituksiin nähden liian vähän ja monet hyvinvointimittarit kertovat polarisoitumisesta. Liikunnallisuutta, painonhallintaa, tervettä ravitsemusta ja päihteettömyyttä edistetään laaja-alaisesti.”

3. Ikäystävällisyyden edistäminen

- a. Hyvinvoinnin ja toimintakyvyn vahvistaminen:** ”Laaditaan poikkihallinnollinen ikäohjelma yhteistyössä eri ministeriöiden, kuntien, kolmannen sektorin ja muiden tahojen kanssa. Nostetaan muistisairauksien ennaltaehkäisy muiden kansansairauksien rinnalle. Perustetaan vanhusasiavaltuutetun tehtävä ja toimisto. Kehitetään elämäntapaohjausta, neuvontaa ja tukea sekä toteutetaan kohdennettuja hyvinvointitarkastuksia ja kehitetään palveluneuvontaa. Otetaan huomioon erityisesti eläkkeelle jäävät. Otetaan ikäihmisten ravitsemuksen laatu, saatavuus ja yhteisölliset ruokailumahdollisuudet sekä kotona asuvien että hoivayksiköiden asukkaiden kohdalla kehittämisen ja valvonnan osaksi. Otetaan huomioon vanhuspalvelujen tuottajakentän monimuotoisuus. Kehitetään erilaisen hoivapalveluiden tuottamismis tapoja, kuten perhehoitoa ja muita välimuotoisia ratkaisuja. Sotiemme veteraanien ja sotainvalidien määrä vähenee. Ikääntymisen myötä heidän ja heidän läheistensä tuen tarve lisääntyy. Sotiemme veteraanien tuki ja palvelut turvataan. Varmistetaan, että palvelut toteutuvat laadukkaina kaikkialla maassa.”
- b. Palveluiden parantaminen:** ”Palautetaan luottamus vanhuspalveluiden laatuun, oikea-aikaisuuteen ja saatavuuteen. Tiekartan mukainen käytännössä todentuva resurssien lisäys ja toimintatapojen kehittäminen toteutetaan suunnitellusti ja varmistaen oikea kohdentuminen. Eliniän pidentyessä eläkeläisten määrä kasvaa voimakkaasti. Väestö on aiempaa pidempään tervettä ja toimintakykyistä, mutta myös palvelujen tarve kasvaa. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (vanhuspalvelulaki) päivitetään. Vanhuspalvelujen laatua ja vaikuttavuutta lisätään. Säädetään hoivahenkilöstön sitovasta vähimmäismitoituksesta (0,7) ympärivuorokautisen hoivan yksiköissä. Mitoituksen toteutuksessa otetaan huomioon aina ensisijaisesti hoitoisuus. Selkeytetään henkilöstön työnjakoa muun muassa tukipalveluiden osalta. Henkilöstömäärän lisäys toteutetaan asteittain käynnistämällä tavoitteellinen kehittämisohjelma, jolla rahoitetaan polkua kohti uskottavaa ja vanhusten riittävän hoivan turvaavaa mitoitusta. Suurin osa ikäihmisistä asuu kotona. Ympärivuorokautisen hoivan rinnalla vahvistetaan kotihoidon resursseja ja laatua. Kehitetään omaishoitoa. Resurssien vahvistamisen ja lain päivittämisen lisäksi palvelujärjestelmää tulee kehittää. Henkilöstön osaamisesta ja jaksamisesta huolehtiminen, uudistuvat tavat toteuttaa palvelut, tavoitteellinen henkilöstöpolitiikka ja toimintakulttuurien integraatio ovat keskeisiä tekijöitä haettaessa

ratkaisuja tämän päivän ja tulevaisuuden haasteisiin. Otetaan käyttöön uusia työtapoja ja teknologiaa. Varmistetaan vanhuspalveluiden hyvä johtaminen. Lisätään hoiva-alan houkuttelevuutta sekä henkilökunnan saatavuutta ja osaamista. Kehitetään omavalvontaa sekä tehostetaan paikallista ja valtakunnallista valvontaa. Turvataan kielellisten oikeuksien toteutumista ikäihmisten kaikissa palveluissa. Jatketaan rationaalisen lääkehoidon edistämistä.”

4. Sosiaali- ja terveydenhuolto

- a. **Perustason palveluiden saatavuuden parantaminen tulevaisuuden sotekeskuksissa:** ”Varmistetaan, että perusterveydenhuolto ja sosiaalipalvelut ovat jokaisen saavutettavissa oikea-aikaisesti ja laadukkaasti. Otetaan huomioon tuottajakentän monipuolisuus ja lähipalveluiden saavutettavuus. Käynnistetään tulevaisuuden sote -keskusten kehittämisohjelma. Ohjelma nivoutuu yhteen sote-rakenneuudistuksen valmistelun ja toimeenpanon kanssa. Kehittämisohjelman tarkoituksena on myös vahvistaa kansalaisten luottamusta julkisesti järjestettyihin sote -palveluihin. Tiukennetaan hoitotakuuta perusterveydenhuollossa niin, että jatkossa kiireettömässä tapauksessa hoitoon pääsee viikon (7 pv) sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. Sosiaali- ja terveystieteiden tarjontaan palveluihin kuuluvat ainakin perusterveydenhuollon, suun terveydenhoidon, sosiaalityön ja kotihoidon lähipalveluja, kotisairaala, mielenterveys- ja päihdehuollon perustason palveluja, avokuntoutuspalveluja, kansansairauksien ehkäisyä sekä neuvola- ja muita ehkäiseviä palveluja. Uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden työnjakoa ja toimintatapoja. Jaetaan tehtäviä yhä laajemmin eri ammattiryhmien välillä. Moniammatillisten tiimien käyttö ja työnjaon kehittäminen takaavat hoidon jatkuvuuden ja vaikuttavuuden, palvelujen sujuvuuden ja kustannusten hallinnan. Laaditaan sosiaalihuollon kehittämisohjelma ja tuodaan sosiaalihuollon palveluita vahvemmin osaksi tulevaisuuden sote -keskusta. Asiakaskeskeisyys on tulevien keskustusten ytimessä. Hyvää johtamista sekä henkilökunnan ammattitaidon kehittymistä ja työhyvinvointia tuetaan. Laajennetaan tutkimus- ja kehittämistoimintaa osana perustyötä. Asiakaslähtöisyyttä parannetaan lisäämällä viikonloppu- ja iltavastaanottoja sekä matalan kynnyksen palvelupisteitä. Otetaan käyttöön digitaalisia ja mobiileja palveluratkaisuja. Perusterveydenhuollon vahvistamisen lisäksi tarkastellaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kokonaisuutta. Keskussairaaloiden päivystystoiminta ja osaajien riittävyys turvataan tarvittaessa erityisin päätöksin (koskien niin kutsuttua keskittämisasiäsetusta), vaarantamatta sosiaali- ja terveydenhuollon toimivaa kokonaisuutta tai potilasturvallisuutta.”
- b. **Palvelujärjestelmän kehittäminen ja käynnistettävät uudistushankkeet:** ”Kehitetään kuntoutusta lähtökohtana kuntoutuskomitean työ. Tavoitteena ovat saumattomat hoitojärjestelmät ja ihmisen toimintakyvyn parantaminen ja tukeminen. Toteutetaan kehittämisohjelma, jolla turvataan lainsäädäntömuutoksien ihmisarvoa kunnioittava saattohoito, palliativinen hoito ja kivun hoito. Syövän hoidon vaikuttavuutta parannetaan. Luodaan laatua kuvaavia rekistereitä, parannetaan asiakastytytyä ja kehitetään hoitoa yhteistyössä käyttäjien kanssa. Voimavarat terveydenhuollon tutkimukseen (mukaan lukien hoitotyö ja valtion määräraha yliopistotasoiseen terveyden tutkimukseen) ja sosiaalialan tutkimukseen sekä kehittämiseen turvataan pitkäjänteisesti. Rakennetaan Suomeen sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämisrakenne. Kuntien määrärahaista oikeustoimien rajoittamista investointien ja ulkoistusten suhteen jatketaan ja tiukennetaan. Lääkärihelikopteritoiminta turvataan koko maassa kustannusvaikuttavasti.”

Rinteen/Marinin hallitusohjelman tavoitteena on jatkaa sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamista:

”Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen keskeisinä tavoitteina on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille, parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua.

Palvelujärjestelmän haasteet ovat erilaisia eri puolilla maamme. Väestöä menettävillä, ikääntyvillä alueilla sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuudessa on ongelmia. Muun muassa pääkaupunkiseudulla väestönkasvu ja maahanmuuttajien määrän kasvu aiheuttavat haasteita sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen.

Hallitus käynnistää sote -uudistuksen valmistelun. Valmistelussa otetaan huomioon edellisten vaalikausien valmistelu ja perustuslailliset reunaehdot. Uudistus tehdään hallitusti ja vaiheistaen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan painopistettä siirretään perustason palveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan. Palvelut ovat yhteensovitettuja, hoitoketjut ovat sujuvia ja ihmiset saavat tarpeenmukaiset ja vaikuttavat palvelut oikea-aikaisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa kootaan sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille. Myös pelastustoimen järjestäminen siirretään maakuntien tehtäväksi. Itsehallinnollisia maakuntia on 18. Maakuntien toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta säädetään erillisellä lailla. Alueiden päätöksenteosta vastaavat suorilla vaaleilla valitut valtuutetut. Aukkaiden osallisuutta ja käyttäjädemokratiaa vahvistetaan.

Mahdollisuus käyttää palveluita yli maakuntarajojen säilytetään. Maakunnat tekevät yhteistyötä keskenään. Erityistason palveluiden turvaamiseksi muodostetaan viisi yhteistoimintaluetta. Alueet pohjautuvat voimassaoleviin erityisvastuualueisiin (erva).

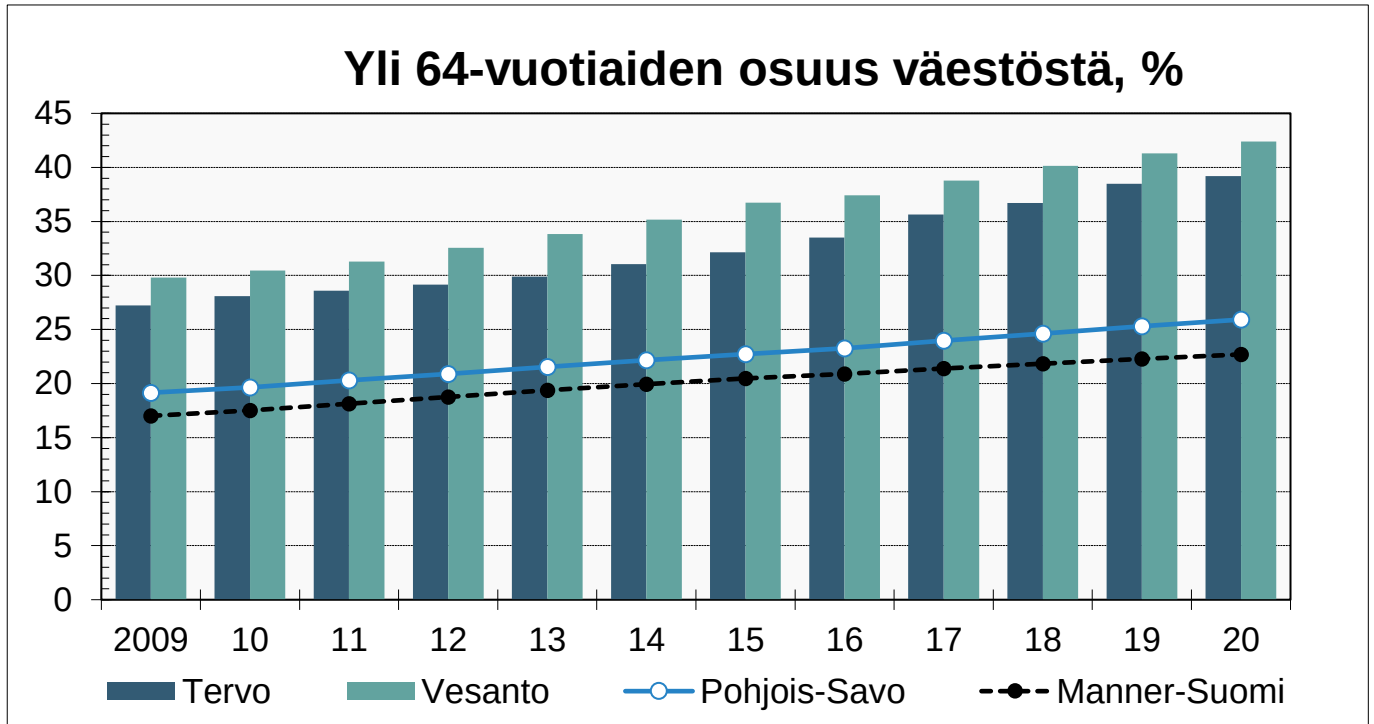
Maakunnat tuottavat palvelut pääosin julkisina palveluina. Yksityinen ja kolmas sektori toimivat täydentävinä palveluiden tuottajina. Kuntien osalta tämä ratkaistaan erillisen selvityksen pohjalta vuoden 2019 loppuun mennessä. Järjestöjen roolia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä vahvistetaan ja järjestöjen mahdollisuus tuottaa palveluita turvataan.

Itsehallinnolliset alueet mahdollistavat vaiheittaisen siirtymisen monialaisiin maakuntiin. Tämä valmistellaan parlamentaarisesti vuoden 2020 loppuun mennessä. Työssä selvitetään, mitä tehtäviä kunnilta, kuntayhtymiltä ja valtiolta siirretään maakunnille. Parlamentaarisen työn valmistuttua hallitus valmistelee lainsäädännön.”

Tervon kunnan perusturvan palvelualueella pyritään hallitusohjelman mukaisiin uudistuksiin ja sitoudutaan hallitusohjelman linjauksiin. Lisäksi SavoGrown alueen kunnat (Tervo, Vesanto, Pielavesi, Keitele, Suonenjoki, Rautalampi) ovat selvittäneet yhteisen sote -alueen luomista alueelle. Tervo on muiden SavoGrow -kuntien tavoin mukana myös Posote2020 -hankkeessa mukana valmistelemassa johtamisen ja ohjauksen kehittämistä osana sote -uudistusta. Sote -uudistusten tavoitteena on yhtenäistää asiakkaiden palvelut, tehostaa eri kuntien toiminnot yhdeksi laajemmaksi kokonaisuudeksi sekä turvata riittävä työntekijäresurssi perusturvan palveluiden eri osa-alueille.

Väestörakenteen, palvelutarpeiden ja rakenteiden muutokset:

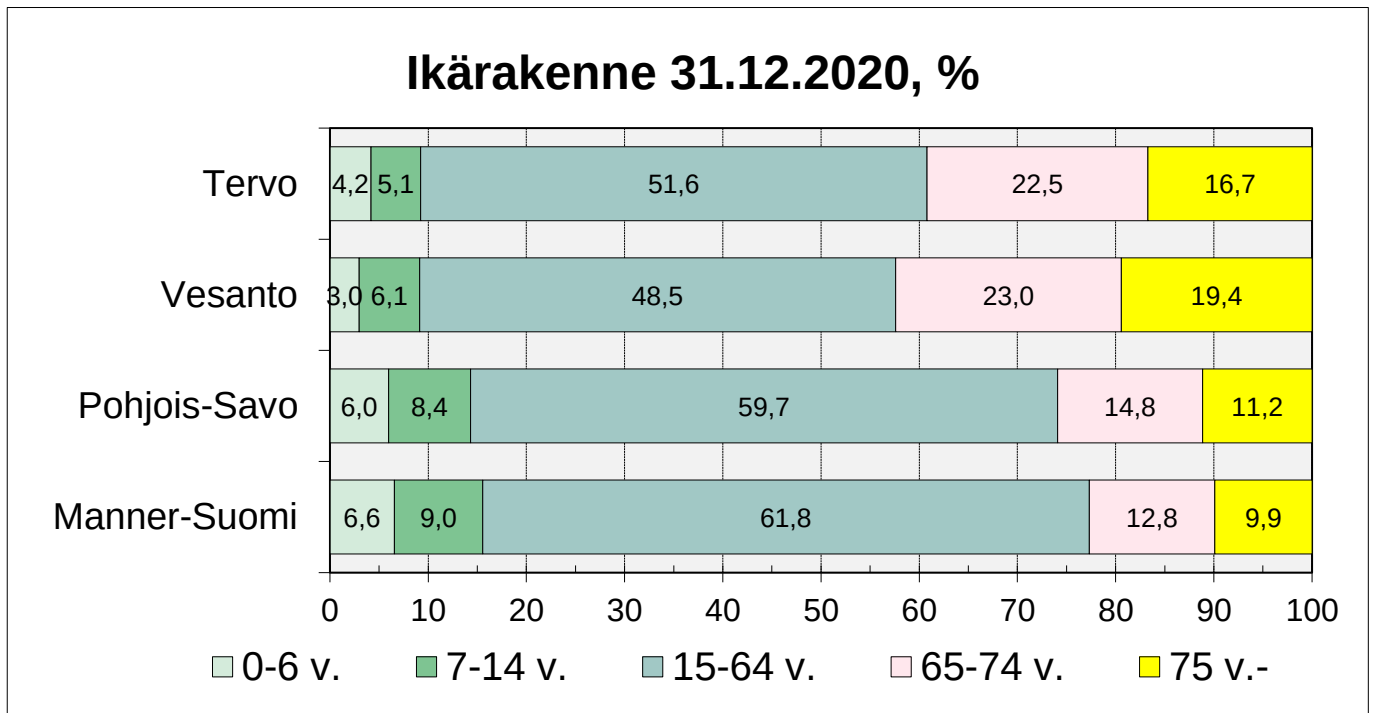
Kunnan väestörakenteen kehitys (kaavio 1) asettaa suuren haasteen sekä palvelujen tuottamiselle, että hyvinvoinnin edistämistyölle. Muutosta kehityssuuntaan haetaan muun muassa aktiivisella elinkeino- ja asuntopolitiikalla sekä alueen elinvoiman kehittämällä yhdessä naapurikuntien kanssa.

kaavio 1. Yli 64 -vuotiaiden osuus väestöstä, %

Palveluissa pyritään Sosiaali- ja terveysministeriön laatusuosituksen mukaiseen palvelurakenteeseen. Ikääntyneen väestön (kaavio 2) palvelurakennetavoitteet on asetettava ja niitä on seurattava siten, että huomioon otetaan iäkkäiden säännöllisesti käyttämien palvelujen lisäksi muutkin palvelutarpeiden kannalta keskeiset palvelut. Näiden palvelujen peittävyttä ja kohdentamista on myös seurattava. Tässä tarkoitettuja muita kuin säännöllisesti käytettyjä palveluja ovat ainakin:

- hyvinvointia edistävät palvelut (Vanhuspalvelulaki, 12 §),
- tilapäinen kotihoito,
- kuntoutumista edistävät palvelut, kuten fysioterapia ja toimintaterapia,
- apuvälinepalvelut, kuntoutumista edistävä päivätoiminta ja lyhytaikaishoito
- perhehoito

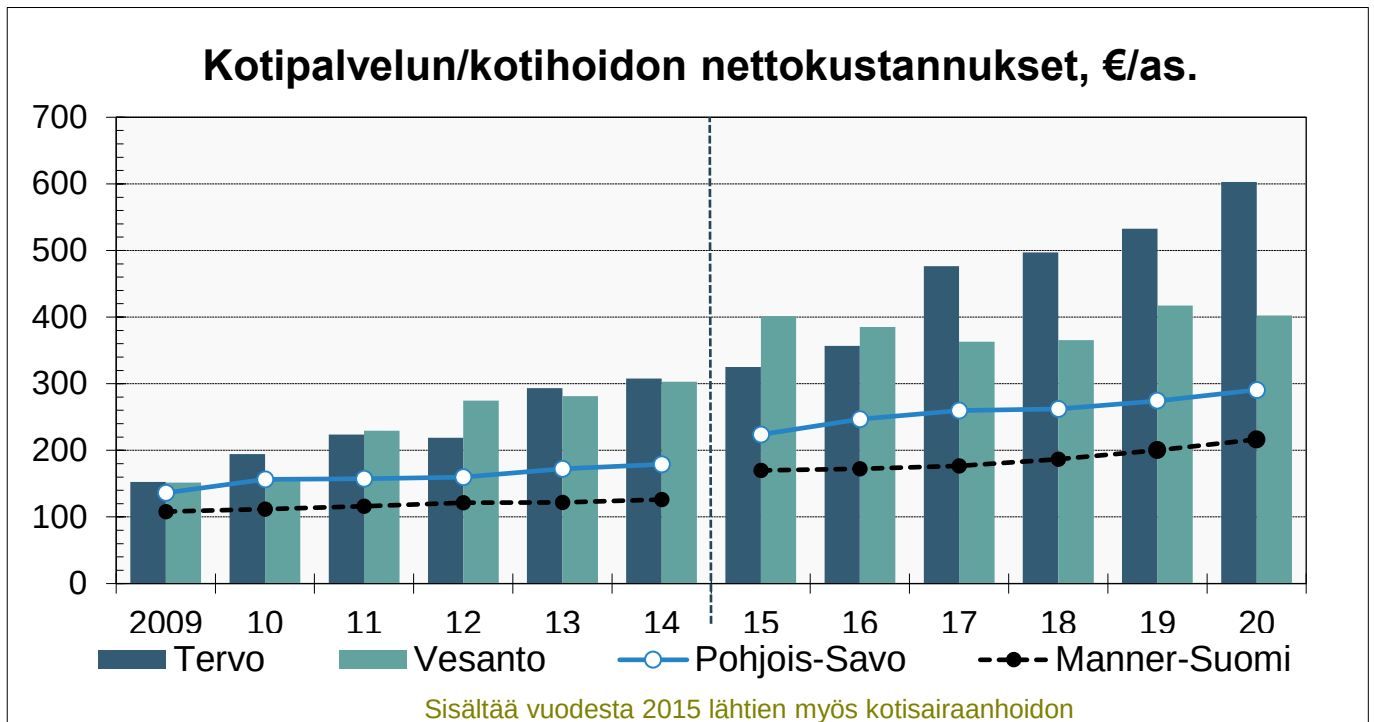
kaavio 2. Ikärakenne

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut Laatusuosituksen hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017-2019. Hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä iäkkäiden palvelujärjestelmän rakentamiseksi suositus nostaa esille viisi teema-aluetta: Turvataan yhdessä mahdollisimman toimintakykyistä ikääntymistä, Asiakas- ja palveluohjaus keskiöön, Laadulla on tekijänsä, Ikäystävällinen palvelujen rakenne sekä Teknologiasta kaikki irti.

Tervon kunnassa perusturvan toiminta-alueella jatketaan edelleen kehittämistyötä kaikkien edellä mainittujen teemojen alueella huomioon ottaen Rinteen/Marinin hallitusohjelman painotukset ikääntyvän väestön hyvinvoinnin tukemiseksi. Toimintakykyistä ikääntymistä tuetaan kotihoidon asiakastyön kuntouttavan työotteen avulla sekä tuetaan mahdollisimman varhain tapahtuvien kotiutusten onnistumista kotisairaanhoidon työn vuonna 2018 tehtyjen uudelleen järjestelyiden avulla. Lisäksi Tervon kunta osallistuu Vanhusten perhehoidon kehittämishankkeeseen hyvän ikääntymisen tukemiseksi.

Tervon kunnan vanhuspalveluissa jatketaan kotihoidon määrätietoista kehittämistä paitsi laadun näkökulmasta, myös nettokustannusten (kaavio 3) hillitsemiseksi. Palveluohjauksen tarkoituksenmukaisuutta ja saavutettavuutta tarkastellaan jatkuvasti. Vanhuspalveluissa henkilöstömitoitukset huomioidaan ja henkilöstön kouluttautumista tuetaan työn laadun varmistamiseksi. Teknologian hyödyntämisen mahdollisuuksia vanhuspalveluissa hyödynnetään virtuaalikotihoidon palveluilla. Vanhuspalveluiden johtamisen tehostamiseksi on tavoitteena hyödyntää toiminnanohjausjärjestelmiä, joiden avulla työntekijöiden työaika voidaan kohdentaa asiakastyöhön erityisesti kotihoidossa.

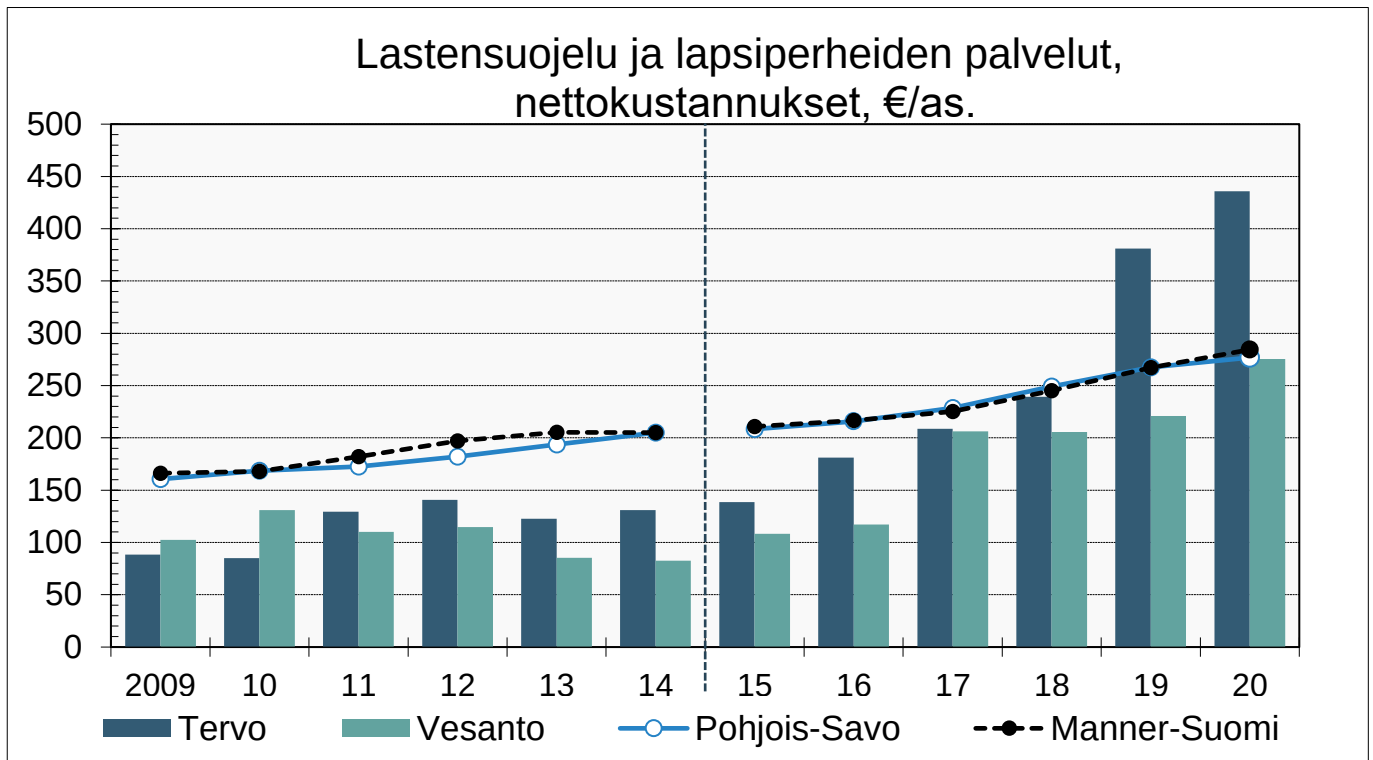
Vanhuspalveluissa tarkastellaan myös vanhusten laitoshoidon kriteeristöjä samalla kun kotihoidon tehollista työaikaa pyritään nostamaan. Perhe- ja omaishoidon houkuttelevuutta elinkeinona pyritään kasvattamaan.

Kaavio 3. Kotipalvelun/kotihoidon nettokustannukset, €/asukas

Sosiaalipalveluissa palvelurakenteita ja palvelutarpeita tarkastellaan edelleen kriittisesti, turvaten kuitenkin jokaiselle asiakkaalle lakisääteiset, palvelutarpeiden mukaiset palvelut.

Rinteen/Marinin hallitusohjelma painottaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä ennalta ehkäisevien palveluiden edistämistä, mutta toisaalta linjaa myös sosiaalityöhön käytettävien resurssien käyttöä ja työn kuormittavuutta. Kuten muuallakin Suomessa, myös Tervossa lastensuojelun nettokustannukset ovat nousseet vuosi vuodelta (kaavio 4). Kustannusten hillitsemiseksi sosiaalityössä pyritään kiinnittämään huomiota ennen kaikkea ennaltaehkäisevien palveluiden kehittämiseen ja saatavuuteen Rinteen hallitusohjelmaa mukaillen. Erityisesti lastensuojelutyön määrän lisääntyessä Tervon kunnan perusturvan toiminta-alueelle lisättiin yksi vakinainen sosiaalityöntekijäresurssi vuoden 2019 aikana. Lisäksi sosiaalitoimessa on vuoden 2019 aikana työskennellyt määräaikaisesti sosiaaliohjaaja tavoitteena käynnistää perhetyö sekä kartoittaa ennalta ehkäiseviä lasten ja perheiden palveluita. Vuosina 2020-2023 perhetyö saa jatkoa, kun sivistykseen ja perusturvaan on resursoitu yhteinen perhetyöntekijä ennaltaehkäisevään työhön.

Kaavio 4. Lastensuojelu ja lapsiperheiden palvelut, nettokustannukset, €/asukas

Sipilän hallituksen **Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE)** -kärkihankkeessa tavoitteena olivat nykyistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, vaikuttavammat, kustannustehokkaammat ja paremmin yhteen sovitettut palvelut sekä toimintakulttuurin uudistaminen. Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelma lupaa jatkoa LAPE-muutokselle vuosina 2020-2023.

Lasten ja nuorten hyvinvointi sekä lapsiperheiden palvelujen parantaminen on kirjattu uuteen hallitusohjelmaan: *"Lapsi- ja perhepalvelujen muutos- ja kehittämistyö yli sivistystoimen ja soten rajojen jatkuu. Jatketaan lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Levitetään perhekeskustoimintamallia ja kehitetään neuvoloita. Vahvistetaan parisuhdetyötä ja vanhemmuuden tukea esimerkiksi kasvatus- ja perhe-neuvolapalveluita parantamalla. Vahvistetaan sosiaalihuoltolain mukaisia perheiden ennaltaehkäiseviä palveluita ja helpotetaan perheiden kotipalvelun saamis- ja myöntöedellytyksiä."*

Pohjois-Savon alueellista ja kuntien lapsi- ja perhepalveluiden saatavuutta, resurssointia ja yhteistyötä on arvoitu osana maakuntavalmistelua. Tältä pohjalta on valmisteltu alueellista Perhekeskus-, Erityistason palveluiden ja Osaamis- ja tukikeskusten toimintamallia. Maakunnissa tehtävän kehittämistyön lisäksi LAPE-ohjelmassa tehdään kansallista kehittämistyötä, joka liittyy muun muassa vanhemmuuden tukeen ja toimintakulttuurin muutokseen.

Valtakunnallista ohjeistusta saadaan STM:stä ja OKM:stä. LAPE-muutosohjelma järjesti vuoden 2019 aikana kuntien ja maakuntien alueiden johtajille sekä päättäjille suunnatun valmennusprosessin eli ns. LAPE-akatemia, jonka tavoitteena oli tukea johtajien työtä lasten ja nuorten hyvinvoinnin johtamisessa sekä antaa lisäeväitä entistä vaikuttavampaan toimintaan, kokonaisuuksien ymmärtämiseen ja verkosto-

jen johtamiseen. LAPE-muutosagentit ja sivistystoimen kunta-agentit varmistavat LAPE-muutostyön jatkumisen omilla alueillaan. Tervon kunta osallistuu koko SavoGrown alueella tapahtuvaan LAPE-muutostyöhön sosiaali-, terveys- ja sivistystoimen yhteistyönä.

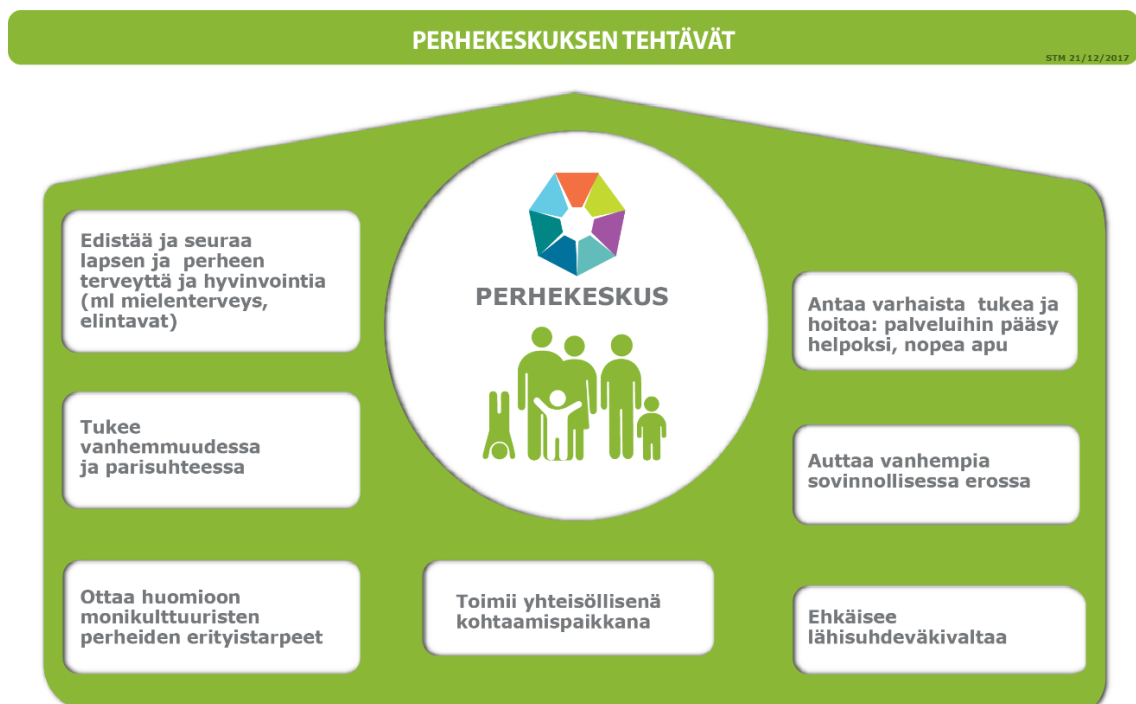
Sote-palveluiden ja sivistystoimen yhteistyö "SIVISOTE" tiivistyy.

Tavoitteena on muodostaa lasten, nuorten ja perheiden sote -palveluista

- yhteen sovitettu,
- asiakasryhmän tarpeista lähtevä,
- saavutettava ja
- kustannusvaikuttava palvelukokonaisuus.

Kustannusvaikuttavuus saadaan vahvistamalla peruspalveluja sekä hoidon ja tuen toteutumista nykyistä varhaisemmassa vaiheessa ja vahvistamalla ehkäisevää sekä terveyttä edistävää toimintaa.

Palvelukokonaisuus muodostaa perhekeskustoimintamallin, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, erityistason palvelut (mm. erikoissairaanhoidon lastensuojelu) ja yhteistoiminta-alueille muodostettavat viisi osaamis- ja tukikeskusta. Palvelukokonaisuuteen liittyvät myös sote -keskukset. Lisäksi luodaan pysyvät yhteistyörakenteet maakuntien ja kuntien välisille yhdyspinnoille, erityisesti sote -palveluiden ja sivistystoimen välille.

Sosiaalipalveluiden toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2021:

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Sosiaali- ja terveystoimen hallinto		
Sosiaalihuollon palvelujen järjestämisen suunnittelu uudistuneen hallitusohjelman pohjalta.	Osallistutaan valtakunnalliseen SOTE-yhteistyön kehittämiseen.	Toteutunut.
SOTE-palveluiden järjestämisen suunnittelu Savogrown alueella.	Osallistutaan Savogrown alueen yhteisen SOTE-alueen suunnitteluun.	Toteutunut.
Lasten ja nuorten laitoshoidon ja muut lasten ja perheiden palvelut		
Sosiaalityön resurssin turvaaminen.	Työparityöskentelyn kehittäminen vaativiin lastensuojelun tilanteisiin. Ennalta ehkäisevän lasten ja perheiden palveluiden kehittämisen aloittaminen.	Toteutunut. Työparityöskentely joko toisen sosiaalityöntekijän, perhetyöntekijän tai perusturva-johtajan kanssa. Osittain toteutunut. Tukiperheiden ja -henkilöiden osalta palvelurakenne siirtynyt enemmän sosiaalihuoltolain mukaiseksi.
Lapsiperheiden kotipalvelu	Lapsiperheiden kotipalvelu järjestetään sosiaaliohjaajan työpanoksella.	Lapsiperheiden kotipalvelulle ei ole ilmennyt tarvetta vuonna 2021.
Alueellisen lastensuojelutyön yhteistyön kehittäminen.	Sosiaalityöntekijöiden tapaamiset, suunnittelutyö ja työparitoiminta Nilakan alueella.	Toteutunut. Tarvittaessa virkaavun osto ja myynti naapurikuntaan.
Perhetyön turvaaminen.	Sosiaaliohjaajan resurssit Tarvittaessa ostetaan ulkopuolelta asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti.	Perhetyön tarpeisiin on pystytty vastaamaan täysimääräisesti Tervon kunnan oman perhetyöntekijän työpanoksen turvin.
Perheneuvolatoiminnan jatkuminen	Perheneuvolatoiminnan yhteistyökuvion selvittely SavoGrown kuntien välillä	Toteutunut. Käynnissä SavoGrown kuntien alueen yhteisen perheneuvolan johtamisen pilotti -hanke, jonka tiimoilta tulossa kokeilu yhteisestä asiakkuuksien johtamisesta.

Vanhusten laitoshoido, kotihoito ja muut vanhusten ja vammaisten palvelut		
Vanhusten laitoshoidoa järjestetään vain lääketieteellistä hoitoa tarvitseville.	Laitoshoidoa tarvitsevat hoidetaan Keiteleen terveyskeskuksen vuodeosastolla. Tehostettua palveluasumista järjestetään yksityisiltä ostetuissa palveluissa, pääsääntöisesti Attendo Vuokossa Tervossa. Seurataan säännöllisesti palvelujen käyttöä. Otetaan mittaristoja käyttöön. Kehitetään perhehoidon ja omaishoidon toimivuutta ja houkuttelevuutta.	Toteutunut. Asiakkaiden nopeaan kotiuttamiseen kiinnitetty erityistä huomioita. Toteutunut. Attendo Vuokon asukaspaikat eivät ole riittäneet Tervon kunnan ikäihmisten tehostetun palveluasumisen tarpeisiin; tarvittaessa ostot muilta yksityisiltä palveluntuottajilta lähikunnista. Osittain toteutunut. Palvelujen säännöllinen seuranta toteutunut, mittaristoja ei vielä käytössä. Tervon kunta ollut mukaan Perheke -hankkeessa, mutta se ei ole tuonut konkreettisia keinoja perhehoitajien määrän lisäämiseen. Omaishoidon ohjausta on kehitetty kiinnittäen huomiota erityisesti tukeen sekä sijaishoitajajärjestelyihin.
Kotipalvelun ja kotisairaanhoidon työn vakiinnuttaminen.	Koko kotihoidon henkilöstörakenneteeen tarkastelua jatketaan tehokkaamman tuottavuuden näkökulmasta. Tehollisen työajan nostaminen.	Toteutunut. Hilikka-toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto 5/2021; välittömän ja välillisen työajan seurannan mahdollisuus → henkilöstörakenteen tarkastelu pidemmällä aikajänteellä mahdollistuu paremmin. Koronatilanteen ja täyttämättä jääneiden vakanssien vuoksi jonkun verran käytetty ostopalveluhenkilöstöä, josta puolestaan syntynyt kustannuksia. Toteutunut. Hilikka-toiminnanohjausjärjestelmän tilastojen myötä seurataan välitöntä ja välillistä hoitotyötä reaaliajassa. Välitön hoitotyö vaihtelee 26 –61 %:n välillä.

	Sosiaalihuollon ja kotihoidon palvelurakenteiden tarkastelu ja kehittäminen. Kotihoidon ja perusterveydenhuollon yhteistyötoimin toiminnan tarkoituksenmukainen jatkuminen. Kotihoidon asiakkaiden palvelutarpeiden jatkuva arviointi 3-6 kk:n välein. Työnohjaus kotihoidon henkilökunnalle.	Välittömään hoitotyöhön vaikuttavat mm. asiakasmäärät, asiakaspaikkojen etäisyydet sekä sääolosuhteet. Toteutunut. Palvelurakenteita tarkastellaan jatkuvasti. Toteutunut Toteutunut, omahoitajamallin tehostamisen myötä jatkuva arviointi on käytössä, palvelutarpeita tarkastellaan asianmukaisesti sekä hoito- ja palvelusuunnitelmat tarkastetaan ja päivitetään 6kk välein omahoitajan toimesta. Toteutunut; työnohjauksessa panostetaan työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen.
Sotaveteraanien kotiapu	Sotaveteraanien kotona asumista tuetaan valtiolta saamien määrärahojen puitteissa mahdollisimman kokonaisvaltaisesti.	Toteutunut Valtionkonttorin ohjeiden mukaisesti määrärahoilla.
Vammaishuollon laitospalvelut, suojatyö ja kehitysvammatoiminta		
Päivä- ja työtoiminnan järjestäminen.	Vaalijalan Savonet toimintakeskus tuottaa edelleen päivä- ja työtoimintaa kehitysvammaisille ja sosiaalihuollollisille asiakkaille. Työtoiminnan mahdollisesti loppuessa pohditaan vaihtoehtoja työtoiminnan järjestämiselle.	Toteutunut. Tällä hetkellä työtoiminta on järjestetty Savonetin toimesta.
Avohuollon ohjaus	Sosiaalityöntekijä vastaa palvelusuunnitelmien teosta yhdessä sosiaaliohjaajan kanssa. Käytännön avohuollon ohjaus asiakkaiden kotona ostetaan kotipalveluyrittäjiltä tai tuotetaan omana työnä sosiaaliohjaajan toimesta.	Toteutunut. Toteutunut. Avohuollon ohjausta on ostettu pääsääntöisesti kotipalveluyrittäjältä.
Päihdehuollon palvelut		

Kiinnitetään huomiota päihdeongelmiin puuttumiseen ja kuntoutamiseen.	Päihdeongelmien ehkäisemiseksi järjestetään suunnitelmallisia kotiin vietäviä palveluita.	Toteutunut. Nilakan alueen yhteinen mielenterveys- ja päihdetyöntekijä on jatkanut kotiin vietävien palveluiden tuottamista koronan sallimissa rajoissa.
	Perusterveydenhuollon palvelut.	Toteutunut.
	Laitos- ja poliklinikkahoito järjestetään ostopalveluna palvelusuunnitelmien pohjalta.	Laitos- ja poliklinikkahoidolle ei ole ollut tarvetta.

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) tavoitteet:

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Alueellisten toimintamallien valmistelu	Valmistelu joko lakisääteisesti tai kuntien vastuulla. Työryhmätyöskentely.	Ei ole toteutunut. Ei ole toteutunut.
"SIVISOTE", sote-palveluiden ja sivistystoimen yhteistyö	Maakunnan ja kunnan yhteistyörakenteiden luominen yhteen sovitettavien sote -palveluiden ja sivistystoimen palveluiden osalta. Savogrown alueen LAPE-työhön osallistuminen. Sivistyksen ja perusturvan yhteinen sosiaaliohjaaja / perhetyön resurssi ennaltaehkäisevään työhön.	Ei ole toteutunut. Ei ole toteutunut. Toteutunut. Sosiaaliohjaaja/perhetyöntekijä 60 % perusturvassa ja koulutsempari 40 % sivistystoimessa.

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

LASTEN JA PERHEIDEN PALVELUT	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Vireille tulleiden, tai avoinna olevien lastensuojeluasioiden palvelutarpeen arvioinnit	42		23
Lastensuojelutarpeen selvitykset	11		10
Perhehoito asiakkaat/vuosi	6	5	6
Perhehoitopäivät/vuosi	2065	1 825	1854
Perhehoito/€/pv	24,49-51,77	51,12	24,73 - 70,93
Lastensuojelulaitokset asiakkaat/vuosi	2	2	2
Lastensuojelulaitokset/päivät/vuosi	705	730	638
Lastensuojelulaitokset/€/pv	250-299	250-299	185 - 272
Lastensuojelun tukiperheet	1	1	0
Lastensuojelun tukihenkilöt	2	1	3

SHL:n mukaiset tukiperheet	10	9	11
SHL:n mukaiset tukihenkilöt	1	1	0
Perhetyöperheet/vuosi	1 (LS)	2 (LS) 2 (SHL)	1 3
Perhetyökäynnit/vuosi	5 (SHL)	100	105
Perheneuvolakäynnit/vuosi	127	80	209
VANHUSPALVELUT			
Vanhusten laitoshoido	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Hoitopäivät/vuosi	1061	280 (pitkäaik.) 1500 (lyhytaik.)	1129
Hoitopäivä €/vrk	259€	240 € (lyhytaik.) 180 € (pitkäaik.)	
Vanhusten kotihoito	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Säänn. kotihoitoa saavat (14 % 75 vuotta täyttäneistä = 35)	sään. kopa 34, joista yli 75 v. 33	75	tilap. 55, sään. 48 (yht asiakkaita 89)
Kotipalvelutunnit/vuosi	tilap. 83	8000	5853
Kodinhuoltoapu/€/tunti	yht. 105		
Tukipalveluasiakkaat		100	55(vuoden 2021 lopussa)
Omaishoidontuen saajat (6 % 75 vuotta täyttäneistä = 15)	sään. ksh 50, joista yli 75 v. 39	24	27, yli 75-vuotiaita 20
Päiväkeskuksen asiakkaat	tilap. 45	6	6
Kotihoidon välitön asiakastyö %	yht. 85	50	KA 35%
Kotisairaanhoidon välitön asiakastyö %	6362,5 h	35	21%
Kotihoidon asiakaskäynnin pituus ka min	14	15	14
Vanhusten tehostettu palveluasumi- nen	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Ostettu tehostettu palveluasuminen	31	30	47
Ostettu tehostettu palveluasuminen/asu- mispäivät/vuosi	11315	10 950	11 185
Ostettu tehostettu palveluasuminen €/pv	110- 136,40	110,90-135	130,50-151,43
Vanhusten perhehoito	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Asukkaita	6	4	4
Hoitopäivät/vuosi	1511	1 460	1646
Perhehoito/€/pv.	51-54	51-54	63
VAMMAISPALVELUT			
Kehitysvammaisten laitoshoido	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Vaalijalan laitoshoido	3	2	2
Vaalijalan laitoshoido hoitopäivät/vuosi	866	730	493
Laitoshoido/€/pv	299-399	295	293,96-297,40

Kehitysvammaisten palveluasuminen, Vaalijala	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Palvelukoti Kanerva asiakkaat	3	3	3
Kanerva hoitopv:t/vuosi	1095	1 095	1095
Kanerva autettu asuminen €/pv	137	137	148
Kuutinharju	1	1	1
Autettu asuminen Kuutinharju hoitopv:t/vuosi	365	365	365
Autettu asuminen Kuutinharju/€/pv	109	131	155
Kehitysvammaisten palveluasuminen, muut palvelun tuottajat	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Asiakkaat	6	6	6
Asumispäivät/vuosi	2190	2 190	2190
Asumispäivä/€/pv. alin-ylin	104,44-167,73	109,83-167,73	119,50 - 178,49
Kehitysvammaisten perhehoito	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Asiakkaat	2	2	3
Asumispäivät/vuosi	257	228	317
Hoitopäivähinta/€ keskim.	64,27-166	64,27-166	64,27-166
Kehitysvammaisten työtoiminta	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Asiakkaat	10	6	6
Käyntipäivät/vuosi	1 457	1 200	976
Toimintapäivä/€/vuosi	53-82	57	40 - 82,11
Vammaispalvelulain mukaiset palvelut	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Kuljetuspalveluasiakkaat	39 VPL	40	41
Henkilökohtaisen avun asiakkaat	13	10	14
Asunnon muutostyöt	9	3	9
MUUT SHL:n MUKAISET PALVELUT			
Muiden perhehoito	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Asiakkaat	4	4	4
Asumispäivät/vuosi	1125	1 125	1202
Asumispäivä/€/pv.	53-59	54-60	63
Muiden työtoiminta	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Asiakkaat	2	3	3
Käyntipäivät/vuosi		448	287
Toimintapäivä/€/vuosi		61	37-57
Muiden palveluasuminen ostopalveluna	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Asiakkaat	9	9	10
Asumispäivät/vuosi	1920	3 285	3454
Asumispäivä/€/pv. alin-ylin	68,44-256,33	68,44-156,33	68,44 -162,27
PÄIHDEHUOLTO	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Päihdehuollon laitospalvelut/pv/v	0	10	0
Päihdehuollon laitospalvelut/€/pv	0	205	0
Päihdehuollon avopalvelut/ asiakkaat/v	8	8	

Päihdehuollon avopalvelut/ asiakaskäynnit/v	62 lähitapaamista 63 etätapaamista	100	50 lähitapaamista
---	---------------------------------------	-----	-------------------

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2021

SOSIAALIPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	837.120,00		837.120,00	756.445,68	80.674,32	90,4
Toimintamenot	-4.849.320,00		-4.849.320,00	-5.054.630,45	205.310,45	104,2
Toimintakate	-4.012.200,00		-4.012.200,00	-4.298.184,77	285.984,77	107,1
Poistot ja arvonalentumiset	-1.100,00		-1.100,00	-7.963,72		
Laskennalliset erät	-79.320,00		-79.320,00	-299.363,30		

=valtuustoon nähden sitovat erät**Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista.**

Toimintatuotot toteutuivat 90,4%. Toteutuneen toimintatuoton osalta poikkeamasumma oli 80 674,32 euroa, mikä selittyy 1.7.2021 voimaantulleeseen asiakasmaksulain uudistuksella. Asiakasmaksulain muutoksilla laajennettiin palveluiden maksuttomuutta sekä kohtuullistettiin asiakkailta perittäviä maksuja.

Toimintamenot ylittyivät vuonna 2021 205 310,45 euroa (toteumaprosentti 104,2). Menot ylittyivät henkilöstökulujen osalta (107 055,27 euroa) sekä asiakaspalveluiden ostoissa (134 321,50 euroa). Henkilöstökulujen ylitys selittyy pitkälti pitkällä poissaoloilla sekä sosiaalityön että kotihoidon osalta, joiden vuoksi on jouduttu käyttämään sijaisresurssia toiminnan sekä lakisääteisten palveluiden turvaamiseksi. Vuonna 2021 ikäihmisten tehostetun palveluasumisen tarve oli ennakoitua suurempi ja palveluiden piiriin ohjautui ennakoitua enemmän asiakkaita, mikä aiheutti reilun ylityksen tehostetun palveluasumisen ostoissa.

291 Toimeentuloturva (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja/ympäristönsuojelusihteeri) (Kuntalaki 410/2015 § 67; Kirjanpitolaki 655/1973).

Perusturvajohtaja ja perusturvalautakunta

Tulosalueen toiminnot**Tilivelvollinen**

292 Muu sosiaali- ja terveystoimi	Perusturvajohtaja
-----------------------------------	-------------------

Tulosalueen vakainainen henkilöstö

Toimistos sihteeri ja sosiaalityöntekijä (osa työpanoksesta)
--

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Toimeentuloturvaan kuuluvat toimeentulotuki (perus-, täydentävä- ja ehkäisevä toimeentulotuki), kuntouttava työtoiminta ja työmarkkinatuen kuntaosuus.

Perustoimeentulotuen käsittelyn vastuu on KELAlla. Kunnat vastaavat edelleen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisestä.

Toimeentulotuen avulla turvataan vähintään perustuslaissa tarkoitettu välttämätön toimeentulo sekä edistetään henkilön tai perheen itsenäistä selviytymistä. Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta.

Kuntouttavan työtoiminnan tavoite on avata pitkään työttöminä olleille väylä suoraan työhön tai ensiksi työvoimahallinnon ensisijaisiin työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin ja sen jälkeen työhön. Toinen kuntouttavan työtoiminnan tavoite on parantaa toimintaan osallistuvan asiakkaan elämänhallintakykyä.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Kuntouttavan työtoiminnan palveluja ostetaan Savosetin työvalmennuskeskukselta ja Vesannon kunnan työpajalta, palvelua voidaan järjestää myös kunnan omassa toiminnassa.

Työmarkkinatuen kuntaosuutta pyritään pienentämään työmarkkinatuella olevien tehokkaalla työllistämällä. Pitkäaikaistyöttömien palvelutarpeita kartoitetaan TYP-palveluiden piirissä. 1.6.2017 voimaan tullut Eläketukilaki (1531/2017) tarjoaa mahdollisuuden pitkäaikaistyöttömien eläkkeelle siirtymiselle paremmin kuin aikaisemmin. Eläke-etuuksien mahdollisuuksia sekä asiakkaiden työkykyä tarkastellaan edelleen tehokkaasti pitkäaikaistyöttömien osalta. Asiakkaita ohjataan tehokkaasti myös työttömien terveystarkastuksiin, jotta asiakkaan työkykyä voidaan arvioida aikaisempaa paremmin. Tavoitteena on, että asiakkaat ovat oikeiden palveluiden ja etuuksien piirissä.

Toimeentuloturvan tulosalueen toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Työmarkkinatuki		
Työmarkkinatuen saajien palveluhajauksen tehostaminen.	Tehokkaan TYP-toiminnan jatkaminen suunnitellusti.	Osittain toteutunut. Työntekijä-vaihdokset tuoneet haasteet TYP-tyon systemaattisuuteen. Syksyllä vaihtunut uusi työntekijä TE-toimiston puolelta, jolloin TYP-toiminta toiminut suunnitellusti.
	Pitkäaikaistyöttömien ohjaaminen terveystarkastuksiin.	On ohjattu
	Pitkäaikaistyöttömien etuuksien oikea-aikaisuuden tarkastelu.	Osittain toteutunut.
Kuntouttava työtoiminta		

Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen sitä tarvitseville.	Varaudutaan talousarviossa kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen 8 henkilölle. Kuntouttava työtoiminta järjestetään pääsääntöisesti kunnan omissa yksiköissä. Työtoiminnassa työllistymistävoite.	Toteutunut. Järjestetty kolmelle henkilölle. Kunnan yksiköissä on ollut kaksi henkilöä ja muilta os-tetuissa palveluissa yksi henkilö. Työllistymistavoitteeseen ei ole päästy.
---	---	--

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

	TP 2020	TA 2021	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Perustoimeentulotukea saavat kotitaloudet	täydentävää 19 ehkäisevää 17	0	Täydentävä 15 Ehkäisevä 14
Työmarkkinatukea saavat henkilöt	23-27 / kk	18	20-30
Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat / vuosi	3 (päiviä 164)	8	3

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2021

TOIMEENTULOTURVA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	3.870,00		3.870,00	3.853,90	16,10	99,6
Toimintakulut	-99.590,00		-99.590,00	-143.377,42	43.787,42	144,0
Toimintakate	-95.720,00		-95.720,00	-139.523,52	43.803,52	145,8
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät				-7.559,06		

=valuustoon nähden sitovat erät**Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista.**

Toimeentuloturvan toimintamenot ylittyivät 43 787,42 euroa, mikä on kokonaan työmarkkinatuen kunta-osuutta.

295 Terveystoimi (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimieli-
men tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien jäsenet,
kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, tekninen johtaja, rakennustarkastaja/ympäristönsuojelu-
sihteeri) (Kuntalaki 410/2015 § 67; Kirjanpitolaki 655/1973).

Perusturvajohtaja ja perusturvalautakunta

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

296 Perusterveydenhuolto 297 Erikoissairaanhoito	Perusturvajohtaja
---	-------------------

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Perusterveydenhuollon liikelaitos Kysteri vastaa yhdessä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ja kuntien kanssa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä ja palvelujen järjestämisestä yhdenvertaisesti. Tavoitteena on, että palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisiksi kuin kuntalaisten toimintakyky, terveydentila ja siihen vaikuttavat tekijät seurannan perusteella edellyttävät. Palvelujen tarpeen arviointi toteutuu lääketieteellisen, hammaslääketieteellisen tai muun hoidon ja hoivan tarpeen arvioinnin mukaisesti.

Erikoissairaanhoidon palvelut saadaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä, jonka jäsenkunta Tervo on. Sairaanhoitopiirien, terveyskeskusten ja kuntien hyväksymä sopimusohjausmalli erikoissairaanhoidon palvelujen tuottamisesta on ollut käytössä vuoden 1999 alusta alkaen.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Perusterveydenhuollon palvelujen järjestäminen siirtyi Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin Kysteri -liikelaitokselle 1.1.2012 alkaen. Tervon terveysasema muodostaa oman palveluryhmänsä ja Nilakan alueen kunnat yhteisen palveluyksikön. Terveystoimen tavoitteet on kirjattu Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin Kysterin Nilakan toimialueen palvelusuunnitelmaan.

Tervon perusterveydenhuollon palveluiden tuottamista kehitetään yhteistyössä Kysterin ja Nilakan palvelualueen kuntien kanssa. Tavoitteena on tuottaa lähipalvelut kustannustehokkaasti uusien toimintatavoin ja ICT:tä hyödyntäen. Kehittämisprosessissa voidaan selvittää esimerkiksi toimintojen keskittämistä, toimipisteiden profiloitumista, henkilöstön resursointia ja päivystyskäytänteitä.

Tällä hetkellä kiireellinen akuuttivastaanotto toiminta on Tervon terveysasemalla ma-to klo 8–16, pe klo 8–15. Arki-iltoisin kello 16–20 sekä viikonloppuisin ja arkipäivinä kello 8–18 päivystys on joko Pielaveden tai Keiteleen terveysasemalla. Arkisin kello 20:n jälkeen ja viikonloppuisin kello 18:n jälkeen päivystys on Kuopiossa KYSin yhteispäivystyksessä. Röntgenpalvelut saadaan Keiteleen ja Pielaveden terveysasemilta.

Psykiatrisen laitoshoidon palvelut saadaan pääasiallisesti Julkulan sairaalasta Kuopiosta. Sairaankuljetus siirtyi vuoden 2012 alusta alkaen Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin järjestämisvastuulle. Erikoissairaanhoidon palvelut saadaan KYS:iltä.

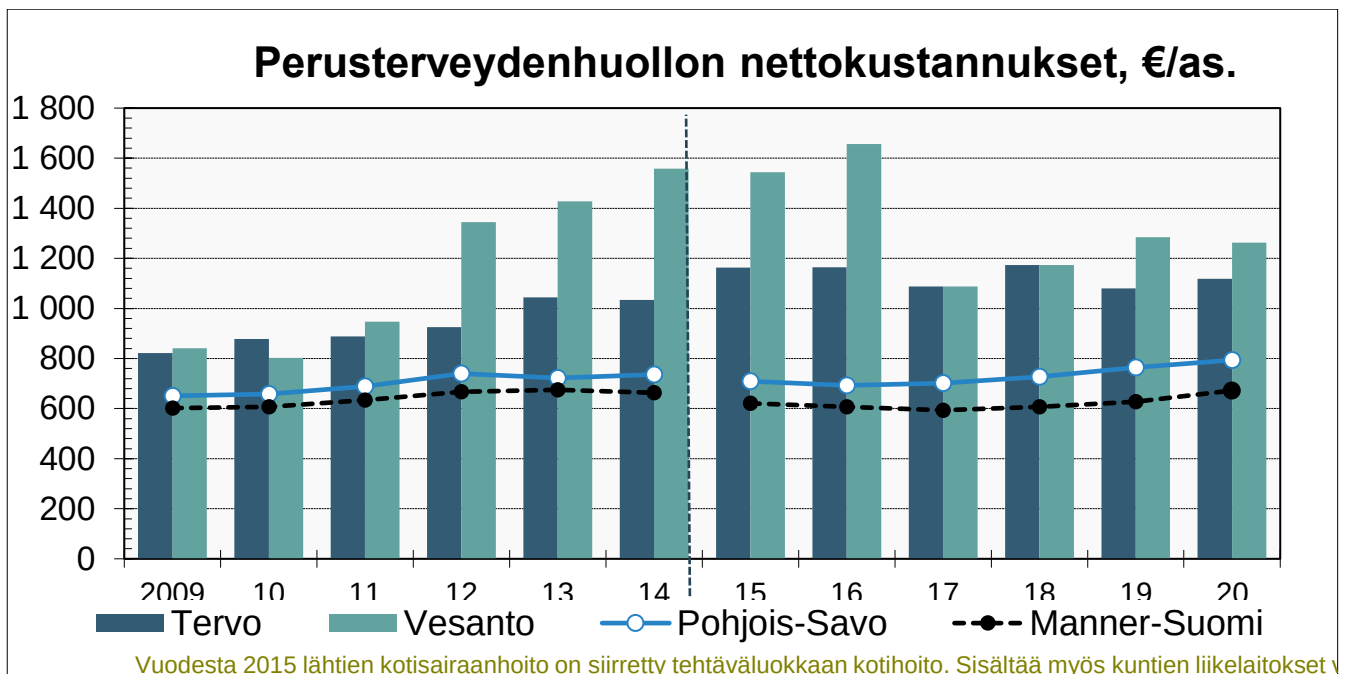

Väestön ikääntyminen lisää lähitulevaisuudessa terveystalouden tarvetta ja käyttöä. Oleellista on perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon toiminnan yhteen nivominen, terveyttä edistävät toimet ja palvelujen tarkoituksenmukainen käyttö sekä toimivat hoitoketjut terveydenhoidosta kotiin sekä kotihoitoon järjestämät terveydenhuollon palvelut ja tukitoimet.

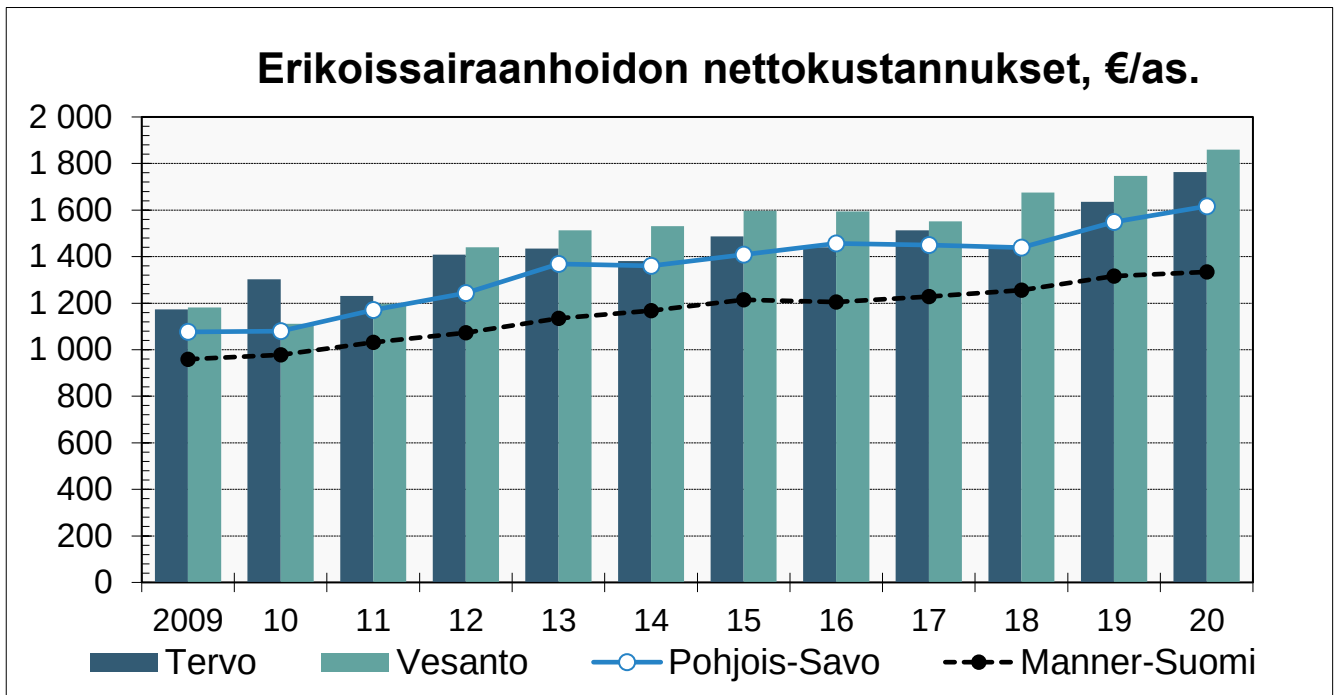
Terveystoimen toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2021:

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Terveydenhuolto		
Saavutettavat, riittävät alueelliset perusterveydenhuollon palvelut	Palvelurakenteet Ennakoivaan terveydenhuoltoon panostaminen	
Erikoissairaanhoidon palvelut.	Palvelujen käytön säännöllinen seuranta.	

Terveydenhuollon osalta noudatetaan Liikelaitos Kysterin ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin laatimia talousarvioita sekä tavoitteita. Terveydenhuollon palveluiden käyttöä seurataan jatkuvasti. Vuodeosasto-hoitoa järjestetään vain lääketieteellistä hoitoa tarvitseville ja asiakkaat kotiutetaan yhteistyössä terveydenhuollon kanssa mahdollisimman pian. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon nettokustannukset esiteltä kaavioissa 6 ja 7). Taulukoissa vertailupohjana käytetty muita pieniä, alle 2000 asukkaan kuntia.

Kaavio 6. Perusterveydenhuollon nettokustannukset, €/asukas

Kaavio 7. Erikoissairaanhoidon nettokustannukset, €/asukas

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2021

TERVEYSTOIMI	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot				1.739,00	-1.739,00	-100,0
Toimintamenot	-4.205.840,00		-4.205.840,00	-3.886.112,37	-319.727,63	92,4
Toimintakate	-4.205.840,00		-4.205.840,00	-3.884.373,37	-321.466,63	92,4
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät				-4.124,02		

=valuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista.

Terveystoimessa toimintamenot vuonna 2021 alittuivat 319 727,63 euroa (käyttöprosentti 92,4). Alitusta tuli sekä perusterveydenhuollon asiakaspalveluostojen osalta (31 473,73 euroa) että erikoissairaanhoidon asiakaspalveluostoissa (268 372,46 euroa). Arvioitua vähäisempi palveluiden käyttö voi selittyä koronatilanteella, jossa varsinkin erikoissairaanhoidon kaikkea kiireetöntä toimintaa on supistettu.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Lainsäädäntöuudistukseen ja maakuntauudistukseen liittyvä valmistelutyö vaatii paljon erityisesti esimiesasemassa olevien työntekijöiden työpanosta, mikä on poissa normaaliin toimintaan ja tehtävien hoitamiseen käytetystä työajasta. Muutostilanne edellyttää, että tehtävät ovat hyvin organisoidut, mutta tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan tehtäviä voidaan myös jakaa useammalle työntekijälle.

Sisäisenä riskinä on ollut sosiaalitoimen henkilöstön, erityisesti esimiesasemassa olevien henkilöiden, mutta myös perustyötä tekevien erityisesti sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus. Henkilöstön vaihtuvuus asettaa koko perusturvan toimita-alueen yhtenäisen toteuttamisen haasteelliseksi. Henkilöstön riittävyys sekä sopeutuminen Tervon kunnan sosiaalitoimen työtapoihin ja toimintaohjeisiin voivat aiheuttaa merkittävän sisäisen riskin.

Sosiaalitoimen organisaatio on henkilöstön vähäisyydestä ja asiakkaiden palvelutarpeista johtuen hyvin haavoittuva organisaatio. Viime vuodet ovat osoittaneet, että erityisesti sosiaalityöntekijöiden runsas vaihtuvuus, rekrytoinnin haasteet sekä työkokemuksen vähäisyys vaativat runsaasti ohjausta, neuvontaa ja tukea työyhteisöltä.

Jatkuva asiakkaiden palvelutarpeiden muutos ja siihen vastaaminen aiheuttavat suuren taloudellisen riskin. Palvelutarpeiden kehitystä ja palvelutuotantoa seurataan säännöllisesti (esimerkiksi SAS- ja toimitokokoukset). Tehostetun palveluasumisen yksikkö Vuokon rakennuksen myyminen Attendo Oy:lle ja tehotetun palveluasumisen siirtymisen kokonaisuudessaan kunnan omasta tuotannosta yksityiselle palveluntuottajalle aiheuttavat haasteen sosiaalitoimen henkilöstön osaamiselle ja valvontavastuun lisääntymiselle Tervon kunnan alueella.

7.1.8 300 Sivistyslautakunta (Toimielin)

Kehittämisen tavoitteet ja haasteet sivistyslautakunnan tulosalueiden (Koulutus- ja Vapaa-aikatoiminta) palveluiden tuottamisessa vuosina 2018-2025

Sivistystoimen palvelut tuotetaan ja palveluita kehitetään sivistystoimen rahoituksen mahdollistamin resurssein Hallitusohjelman 2019, Kuntaliiton sivistyspoliittisen ohjelman ”Sivistyksen suunta 2025” ja Tervon kuntastrategian 2018-2025 mukaisesti.

A. Sivistystoimen rahoitus

Kunnan sivistystoimen valtionosuus koostuu kahdesta osasta

- Valtiovarainministeriön (VM:n) *kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta* sekä
- Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM:n) *opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta*.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää opetuksen järjestäjälle rahoitusta sellaisen toiminnan osalta, jota valtiovarainministeriön hallinnoima kuntien ikäluokkapohjainen valtionosuus ei kata. Tervossa *lisärahoitusta* saadaan vuonna 2021 ja lähivuosina pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden opetukseen.

Tervossa ei ole omaa lukio-opetusta eikä toisen asteen koulutusta. Tällöin OKM:n laskennallisista esi- ja perusopetuksen sekä vapaa-aikatoimen valtionosuusperusteista *vähennetään* asukaslukuperusteinen kunnan oma rahoitusosuus. Rahoitusosuus siirtyy valtionosuuksina suoraan ko. opetuksen järjestäjille. Tervon kunnan OKM:n sivistystoimen valtionosuus oli vuonna 2020 -310.860 euroa (miinus-merkkinen, ennakkotieto).

Kunnan rahoitusvastuu kasvaa peruspalveluiden rahoituksesta. Palveluiden tuottaminen maksetaan ennistä enemmän kunnan omilla verotuloilla.

B. Hallitusohjelma 2019

Hallitusohjelman 2019 mukaan koulutus on paras turva syrjään jäämistä ja näköalattomuutta vastaan. Tasa-arvoisen yhteiskunnan tavoitteena on, että jokaisella on mahdollisuudet kouluttautua niin pitkälle kuin rahkeet riittävät.

B 1: Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi

Tavoite 1: Koulutus- ja osaamistaso nousevat kaikilla koulutusasteilla, oppimiserot kaventuvat ja koulutuksellinen tasa-arvo lisääntyy:

Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma käynnistetään oppimistulosten parantamiseksi ja eriarvoisuuden vähentämiseksi: Parannetaan varhaista perustaitojen oppimista muodostamalla *esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta nykyistä yhtenäisempi kokonaisuus*. Siirtyminen eteenpäin tapahtuu joustavasti siinä vaiheessa, kun perustaidot ovat riittävän hyvin hallussa. *Selvitetään kaksivuotisen esiopetuksen toteuttaminen osana kokonaisuutta.*

Varmistetaan, että *jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen*. Vahvistetaan ohjausta ja opiskeluhoillon palveluita sekä peruskoulun mahdollisuuksia tarjota jokaiselle riittävät valmiudet suoriutua toisen asteen koulutuksesta. *Korotetaan oppivelvollisuusikä 18 ikävuoteen.*

Tavoite 2: Lapset ja nuoret voivat hyvin:

Vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteydessä *lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen tukipalveluja*, kuten neuvolatoimintaa, psykologipalveluita, kotipalvelua ja perheneuvontaa, työllisyyspalveluita sekä laadukkaita oppilas- ja opiskelijahuollon palveluita.

Vahvistetaan *oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja* kaikilla koulutusasteilla. Säädetään sitovista mitoitus-
sista toisen asteen opiskeluhoollon palveluihin. Kehitetään *varhaiskasvatukseen kolmiportaisen tuen malli* ja vahvistetaan *kolmiportaista tukea peruskoulussa* lisäämällä resursseja samanaikaisopetukseen, erityisopetukseen ja oppilaanohjaukseen.

Vahvistetaan *opinto-ohjausta* eri koulutusasteilla. Taataan jokaiselle lapselle ja nuorelle aito *mahdollisuus mieluisaan harrastukseen koulupäivän yhteydessä*. Vahvistetaan koulujen *aamu- ja iltapäivätoimintaa ja sen laatua, kerhotoimintaa sekä yhteistyötä kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä*. Käynnistetään valmistelu, jonka tavoitteena on edistää maksuttomia harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä.

Kehitetään terveellistä, yhteisöllistä ja ekologista *kouluruokailua*. Selvitetään *välipalan* toteuttaminen koulupäivän uudistamisen yhteydessä.

Vahvistetaan oppilaitosten *yhteisöllistä toimintakulttuuria* sekä *oppilaiden ja opiskelijoiden roolia ja vaikutusmahdollisuuksia kouluyhteisöissä*. Asetetaan *nollatoleranssi koulukiusaamiselle* ja tarjotaan oppilaitosten henkilöstölle sekä oppilaille ja opiskelijoille kiusaamisen tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen liittyvää *koulutusta*. Otetaan huomioon myös syrjivän kiusaamisen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy. Laajennetaan hyväksi havaittuja käytäntöjä valtakunnallisesti ja turvataan vaikuttavien hankkeiden jatko. Kehitetään *varhaiskasvatukseen kiusaamista ehkäisevä ohjelma*.

Tavoite 3: Koulutus rakentaa yhteiskunnallista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta:

Toteutetaan toimenpideohjelma varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon vahvistamiseksi sekä osallistumisasteen nostamiseksi: laajennetaan *5-vuotiaiden maksuttoman osa-aikaisen varhaiskasvatuksen* ko-
keilua, pilotoidaan *kaksivuotista esikoulua*, luodaan *neuvolasta väylä varhaiskasvatukseen* sekä kehitetään *kolmiportaisen tuen mallia varhaiskasvatukseen*.

Toteutetaan *täysipäiväinen kokoaikainen subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus ja pienennetään yli 3-vuotiaiden ryhmäkokoja (1/7)*.

Turvataan varhaiskasvatuksen ammattilaisten saatavuus koko maassa. Tehdään varhaiskasvatuksen laatukriteerit.

Tavoitellaan pitkällä tähtäimellä etenemistä *kohti osa-aikaista maksutonta varhaiskasvatusta*.

Arvioidaan varhaiskasvatuksen henkilöstö- ja lisäkoulutustarpeet kaikissa henkilöstöryhmissä. Otetaan huomioon lastentarhanopettajien alueellinen ja kielellinen saatavuus aloituspaikkojen kohdentumisessa. Mahdollistetaan nykyisen varhaiskasvatuksen *henkilöstön osaamisen päivittäminen osana kokonaisuutta*.

Tehdään *eri koulutusasteiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmista velvoittavat*. Säädetään velvoittavista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmista myös varhaiskasvatuksessa.

Tavoite 4: Suomi on kansainvälisesti houkutteleva paikka opiskella, tutkia ja investoida.

B 2: Kulttuuri-, nuoriso- ja liikunta-asiat

Hyvä yhteiskunta on yhdessä tekemistä, vuorovaikutusta, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Suomen kulttuuri-, liikunta- ja nuorisosektorit perustuvat vahvaan ja elinvoimaiseen kansalaisyhteiskuntaan.

Elävä kulttuuri muodostaa sivistisyhteiskunnan itseisarvoisen perustan, vahvistaa demokratiaa ja sananvapautta. Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen tuotanto- ja palvelusektorit ovat työvoimavaltaisia ja ne kasvavat edelleen.

Liikunnallinen elämäntapa ja arki on tärkeää omaksua jo lapsena. Vain viidesosa suomalaisista liikkuu terveytensä kannalta riittävästi, mikä aiheuttaa merkittävät yhteiskunnalliset kustannukset.

Valtaosalla nuorista menee hyvin, mutta arviolta 10–15 prosenttia nuorista voi huonosti. Esimerkiksi poikien syrjäytyminen, tyttöjen mielenterveysongelmat ja vähemmistöihin kohdistuva syrjintä aiheuttavat inhimillistä kärsimystä ja yhteiskunnallisia kustannuksia.

C. Tulevaisuuden sivistyskunta

Kuntaliiton sivistyspoliittinen ohjelma ”Sivistyksen suunta 2025” visioi tulevaisuutta seuraavasti:

”Sivistystoimi edistää *kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinvoiman kehittämistä 2018-2025* uusien toimintamallein siten, että se vahvistaa kunnan *yhteisöllistä* roolia sekä *yhteistyötä, kumppanuutta ja verkostoimista* eri toimijoiden välillä. Varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut edistävät *elinikäistä oppimista* ja väestön osaamista.”

Älyteknologian merkitys kasvaa

Älypohjaisen teknologian sovellutukset ovat osa kuntalaisten työ- ja yksityiselämää sekä julkista palvelutarjontaa. *Monilukutaitojen* tarve kasvaa. *Digitalisaatio ja verkkopohjaiset palvelut* viedään sinne, missä ihmiset liikkuvat ja asioivat.

Avoimet digitaaliset oppimisympäristöt

”Oppimiskäsitykset korostavat oppimisen sosiaalista luonnetta. Avoimet, digitaaliset oppimisympäristöt tukevat laajasti yhteisöllistä oppimista, yhdessä tekemistä sekä ongelmakeskeisten työtapojen käyttöä. Työtavoissa ja opetusmenetelmissä siirrytään enenevissä määrin avoimiin, digitaalisiin oppimisympäristöihin, jotka mahdollistavat sosiaalisen kanssakäymisen oppimistilanteissa. Pelimuotoiset oppimisalustat toimivat motivaation välineenä ja tukevat oppilaiden yksilöllisiä oppimistarpeita ja erilaista oppimista.

Avoimissa oppimisympäristöissä oleellista on tiedon jakaminen muiden kanssa. Digitaaliset oppimisympäristöt mahdollistavat reaaliaikaisen yhteydenpidon eri toimijoiden välillä ja tuovat asiantuntijuutta osaksi omaa oppimista.

Digitaalisissa oppimisympäristöissä hyödynnetään sosiaalista mediaa, jolloin jokaisella oppilaalla on mahdollisuus olla aktiivinen sisällöntuottaja ja tiedon vastaanottaja.

Oppilaat suorittavat osan opetussuunnitelman mukaisista oppisisällöistä ajasta ja paikasta riippumatta verkossa. Koulut käyttävät yhteistä valtakunnallista pilvipalvelua, josta löytyvät opetussuunnitelman perusteiden mukaiset oppisisällöt ja digitaaliset oppimisympäristöt. Suoritetut opinnot tallentuvat sähköiseen opintorekisteriin ja ne hyväksi luetaan oppilaan opintosuorituksina.”

Yksilölliset palvelutarpeet

Palveluja käyttävien *monimuotoisuus* lisääntyy ja *palveluodotukset* eriytyvät. *Kuntalaiset* haluavat *vaikuttaa ja ottaa osaa* heitä koskevien palvelujen kehittämiseen. Kuntien toimialarakenne on muutoksessa ja *monituottajamallit* sekä *yhteistoiminta* lisääntyvät. Yksilöllistyminen tuottaa uudenlaisia vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden muotoja. *Sosiaalisen median* merkitys vaikuttamisen sekä tiedon jakamisen toimintatapana lisääntyy. Kunnat toimivat verkostoyhteiskunnassa, jossa niiden asema ei ole enää yhtä itsestään selvä kuin aiemmin.

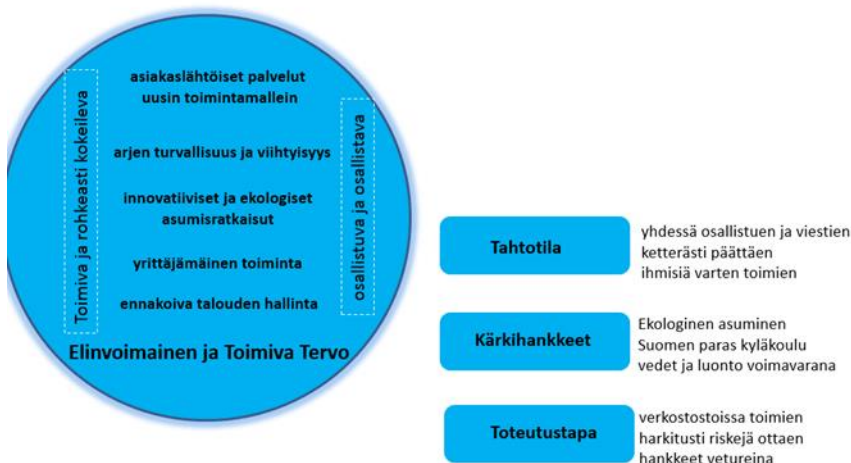
Sivistyspalveluilla edistetään yksilöiden tasa-arvoisia mahdollisuuksia toteuttaa itseään sekä tuetaan sukupolten tasa-arvoa ja kuntalaisten yhdenvertaisuutta.

Osaamisperusta rakentuu elinikäiselle oppimiselle

Elinikäisen oppimisen perusta luodaan jo varhaiskasvatuksessa. Koulutusjärjestelmä tarjoaa kouluttautumisen eri muotoja ja mahdollisuuksia yksilön elämän eri vaiheissa. Myös kuntalaisten arkioppiminen ja epävirallinen oppiminen lisääntyvät.”

D. Tervon kuntastrategia 2018-2025

TERVON KUNTASTRATEGIA 2018 - 2025

Kuntastrategian 2018-2025 mukaan Tervon kunta on toimiva, rohkeasti kokeileva ja elinvoimainen ”ekologisen elämisen kylä/kunta.

Toiminta-ajatuksena on että toimiva, rohkeasti kokeileva ja uudistuva Tervon kunta luo kuntalaisia osallistaen, uusin toimintamallein, itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti sekä alueen elinvoiman turvaten
- asiakaslähtöiset lähipalvelut kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille

- vaihtoehtoiset ja innovatiiviset asumismahdollisuudet sekä
- toimintaedellytykset monipuoliselle yritystoiminnalle.

D 1: Asiakaslähtöisten, hyvinvointia ja terveyttä edistävien lähipalveluiden tuottaminen uusin toimintamallein

Sivistystoimi kehittää laadukkaita lähipalveluitaan kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille – vauvasta vauvaan - asiakaslähtöisesti, uusin, rohkeasti kokeilevin toimintamallein, ICT:tä hyödyntäen, sähköisiä palveluita kehittäen ja kustannustehokkaasti.

Palvelujen käyttäjien vähenemisestä ja ikärakenteen muutoksista johtuen sivistystoimen *palvelutarpeita seurataan ennakoivasti ja palvelurakenteet sopeutetaan muuttuviin palvelutarpeisiin*. Palvelut tuotetaan itse, yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tai ostopalveluina. Palveluiden tuottamisessa korostetaan ylisukupolvisuutta, poikkihallinnollisuutta, monien yhteistyökumppaneiden mukana oloa, kumppanuutta ja verkostoitumista. Henkilöstömäärä sekä tilojen käyttö ja suunnittelu sopeutetaan palvelutarpeiden ja –rakenteiden muutoksiin.

Sivistystoimen palveluiden asema alueellisessa kehittämisessä, erityisesti SavoGrow`n alueella, tunnistetaan ja lähipalvelut turvataan uusin toimintamallein ennakoiden ja aktiivisesti naapurikuntien kanssa yhteistyössä toimien. Kunnan lähipalvelut turvataan uusin toimintamallein.

Palveluiden suunnittelu ja päätökset palvelurakenteista tehdään kuntalaisia kuullen ja osallistaen. Jokaiselle kuntalaiselle mahdollistetaan jokin keino osallistua.

Lasten ja nuorten osallisuuteen kuuluu

- Oikeus saada tietoa itseä koskevista suunnitelmista ja päätöksistä
- Oikeus ilmaista mielipiteensä niistä
- Oikeus tulla kuulluksi ja vaikuttaa omiin asioihin.

Lapsen ja nuoren näkemykset otetaan huomioon iän ja kehitystason mukaisesti. Osallisuus toteutuu, kun lapsella ja nuorella on kokemus siitä, että hän on voinut vaikuttaa itseään koskevissa asioissa.

Valmisteleviin työryhmiin nimetään edustajat lapsi- ja nuorisoneuvostosta sekä vanhus- ja vammaisneuvostosta. Lisäksi työryhmiin nimetään asiasta riippuen asiantuntijat ja edustajat vanhempainneuvosta, järjestöistä, seuroista ja kyläkunnista. Valmistelun edetessä järjestetään kuulemistilaisuuksia. Ennen päätöksen tekoa pyydetään lausunnot ao. tahoilta. Osallistamisessa hyödynnetään kunnan verkkosivuja ja kunnan omia Facebook-sivuja. Lisäksi käytetään sähköisiä kyselytyökaluja. Sähköisin työkaluin toimeenpannut kysely toteutetaan myös tarvittavilta osin paperikyselyillä.

Valmistelussa arvioidaan valmisteltavien palvelurakenteiden kokonaisvaikutukset: Vaikutukset kohderyhmään esimerkiksi lapsivaikutusten arviointi; organisaatio- ja henkilöstövaikutukset; taloudelliset vaikutukset; vaikutukset kunnan väkimäärän ja ikärakenteen kehitykseen; vaikutukset kunnan imagoon; julkisiin ja yksityisiin palveluihin, kehitykseen ja tulevaisuuteen; seudulliset vaikutukset; ympäristövaikutukset.

Valmistelun eri vaiheissa panostetaan ulkoiseen ja sisäisen viestintään ja tiedottamiseen.

Johtamisessa

- toimitaan avoimesti, yhteistyöhakuisesti sekä erilaisia näkemyksiä ja ideoita kuullen sekä
 - korostetaan tavoitteellisuutta, yhteistyötä, kannustamista ja kokeiluja.
-

Päättäjiltä odotetaan vahvaa tahtoa, oikeaa asennetta ja rohkeutta luoda uutta toimintakulttuuria.

D 2: Arien turvallisuuden ja viihtyisyyden edistäminen

Kuntalaisten, vapaa-ajan asukkaiden ja Tervon kunnan henkilöstön hyvinvointia ja terveyttä tuetaan vahvistamalla aktiivisesti myönteistä ilmapiiriä, huolehtimalla ympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä.

Hyvillä, luonnon mahdollisuudet huomioon ottavilla vapaa-ajan viettomahdollisuuksilla palvellaan kuntalaisia ja houkutellaan uusia asukkaita. Kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluita tehostetaan. Palveluiden järjestämisessä keskeisiä ovat

- henkilöstön, tilojen, alueiden ja paikkojen resurssointi
- kuntalaisten osallistaminen sekä
- yhteisöllinen tekeminen ja sosiaalinen elämä.

Kaikenikäisiä kuntalaisia kannustetaan yhteistoiminnallisuuteen. Kuntalaiset, työkäisten ohella erityisesti lapset ja nuoret sekä ikäihmiset nähdään aktiivisina toimijoina ja palveluiden käyttäjinä.

Tilat, alueet ja paikat rakennetaan ja varustetaan palvelemaan kaikenikäisiä kuntalaisia.

D 3: Elinvoiman vahvistaminen –yrittäjämäinen toiminta

”Sivistyksen suunta 2025” mukaan ”kunnan kestävä elinvoima perustuu jatkuvaan uudistumiskykyyn ja hyvinvoiviin kuntalaisiin. Elinvoimaisessa kunnassa on asukkaiden ja yritysten tarpeita vastaavat koulutus- ja kulttuuripalvelut. Toimivat palvelut parantavat yleistä viihtyvyyttä alueella. Koulutuspalvelut ylläpitävät väestön osaamistasoa ja mahdollistavat osaavan työvoiman tarjonnan alueilla. Elinvoimaisessa kunnassa ja alueella on perusopetuksen jälkeinen koulutus jokaisen nuoren ulottuvilla lähi-, verkko- tai monimuoto-opetuksen keinoin.

D 4: Koulutus tukee työllisyyspolitiikkaa

Koulutus- ja kulttuuripalvelut tukevat kunnan ja alueen työllisyyspolitiikkaa. Koulutuspalvelut luovat pohjaa nuorten työllistymiselle. Työ- ja elinkeinoelämässä tarvittavat osaamistarpeet muuttuvat ja tarvitaan osaamisen jatkuvaa päivittämistä. Aikuiskoulutuksen avulla ammattitaitoa kehitetään muuttuviin työelämätarpeisiin.

Kulttuuri- ja liikuntapalveluilla tuetaan väestön työssä jaksamista. Lisääntyvä hyvinvointi tukee myös väestön työllistymismahdollisuuksia.”

E. Sivistystoimen (koulutus- ja vapaa-aikatoiminnan) palveluiden tuottaminen ja kehittäminen sivistystoimen tulosityksiköissä rahoituksen mahdollistamin resurssein Hallitusohjelman 2019, Kuntaliiton sivistyspoliittisen ohjelman ”Sivistyksen suunta 2025” ja Tervon kuntastrategian 2018-2025 mukaisesti vuosina 2018-2025:

Tavoitteet	Toteutuma 2018-2025
Perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittäminen	Esi- ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta on muodostettu yksi kokonaisuus 8/2019 lukien Yhtenäiskoulun joustavan esi- ja alkuopetuksen toimintasuunnitelma 1.1.2020 lukien Tunnetutor-hanke 1.8.2019-31.12.2020, Tunnetutor-hanke

	21.8.2020-31.12.2021, Parasta Ennen -hanke 1.8.2019-31.7.2020 ja Pohjois-Savon tutorverkosto 31.7.2022 saakka Ohjauksella omalle polulle -hanke (Siv.ltk 20.4.2021 § 36) Tervon Yhtenäiskoulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2021-2023 (Siv.ltk 20.4.2021 § 37) Perusopetuksesta toiselle asteelle siirtyvien nuorten oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvien tehtävien ja velvoitteiden hoitaminen Tervon kunnassa 1.8.2021 lukien (Siv.ltk. 20.6.2021 § 48) Tervon kunnan perusopetuksen ohjaussuunnitelma, Ohjauksen polku perusopetuksessa (Siv.ltk. 8.6.2021 § 50) Tervon kunnan osallistuminen alueellisesti järjestettävään tutkinto-koulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA-koulutukseen), (Siv.ltk 20.6.2021 § 49) Tervon kunnan perusopetuksen opetussuunnitelman täydennykset 1.8.2021 lukien (Siv.ltk 20.6.2021 § 50); Päättöarvioinnoin kriteerit, käyttäytyminen, arviointi, oppilaanohjaus, digitaito-osaaminen ja englantia. Resurssi-opettaja OKM:n erityisavustus koronan aiheuttamien haittojen korjaamiseen 13 000 € syksyn 2020 ajan. Lukuvuodelle 2020-2021 ja OKM:n erityisavustuksen käyttöaika on jatkettu 31.12.2021 saakka. 15.10.2020 (ei vielä eduskunnassa käsitelty asia) mukaan perusopetuksen päättävät 9. vuosiluokan oppilaat ovat laajennetun oppivelvollisuuden piirissä. 1.1.2021 alkaen perusopetuksen päättävillä oppilailla on hakeutumisvelvollisuus 2. asteen opintoihin ja perusopetuksen järjestäjillä on ohjaus- ja valvontavastuu: Oppivelvollisuuslaki 14 § Asuinkunnan ohjaus- ja osoittamisvastuu ja 15 § Opiskelupaikan osoittaminen / PoL 11 a § Tehostettu oppilaanohjaus 8-9 -lk:ien oppilaille (ohjausta tarvitsee arviolta 1/6 opiskelijoista/ikäluokka, ohjaustarve noin 10 vkt) + Jatko-opintosuunnitelma / Oppivelvollisuuslaki 11 § Kesäohjaus. Laki tulee kokonaisuudessaan voimaan 2024. Peruspalveluiden vos:sia korotetaan 1,25 €/asukas vuonna 2021 ja vuoteen 2024 mennessä korotus on 2 €/asukas. Ops:n täydennys tehdään OPH:n perusteiden mukaisesti. Oppivelvollisuuslainsäädännön nostaminen 18 vuoteen ja oppivelvollisuuden laajentaminen toiselle asteelle edellyttää sen varmistamista, että kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen. 2. asteen oppilaitoksilla on ensisijainen vastuu opiskelijoiden mahdollisen uuden koulutuspaikan löytämisestä, kunnilla on toissijainen vastuu ”pu-dokkaista”. Muutokset on valmisteltu 12.8.2021 voimaan tulleeseen hallintosääntöön. Päiväkotitoiminnan ryhmä- ja henkilöstöjärjestelyt 1.8.2018 lukien (Siv.ltk 13.3.2018) ja 1.8.2020 lukien (Siv.ltk. 29.9.2020 § 53); Kaikilla lapsilla on täysipäiväinen, kokoaikainen ja subjektiivinen
--	---

Lapset ja nuoret voivat hyvin	varhaiskasvatusoikeus. Yli 3-vuotiaiden kokoaikaisessa palvelussa olevien lasten ryhmäkokoo määräytyy siten, että ryhmässä on yksi työntekijä seitsemää lasta kohti. OKM:n erityisavustus koronan aiheuttamien haittojen korjaamiseen 3 000 € käytetään henkilöstön digiosaamisen kehittämiseen 7/2021 mennessä. Nuorisotyön poikkihallinnolliset tavoitteet (Siv.ltk. 28.1.2020 § 8): Hyte-työ; Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Nuorten kansalaistoiminnan, osallistumisen, kuulluksi tulemisen ja vaikuttamisen tukeminen; Lapsi- ja nuorisoneuvosto (Hallintosääntö 22.9.2020 8-9 §:t) ja/tai Nuorisovaltuusto (Kuntalaki 410/2015 26 §; Siv.ltk. 24.2.2020 § 18) Seudullinen sote-palveluiden ja sivistystoimen yhteistyö Monialainen ja poikkihallinnollinen nuorisotyö; NOP-verkosto Nuorten ja heidän perheiden tukeminen arjessa yhdistämällä perhe- ja nuorisotyö (lasten ja nuorten sosiaalista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä ja hyvinvointia tukevan toimintamallin kehittäminen; keinojen etsiminen koulumotivaation lisäämiseen, haasteellisen käyttäytymisen hallintaan, päihteettömyyteen; vanhemmuuden tukeminen: Perhetyö 3 vuotta (40 % sivistys/60 % perusturva) 8/2020 lukien; Etsivä nuorisotyö Nuorten työllistäminen ja ohjaaminen jatko-opintoihin; TYP-verkosto; KOTELLO-hanke 1.12.2019-30.11.2022 Nuorisotila Mantun varustaminen nuorten näköiseksi kohtaamispaikaksi Ammatillisen nuorisotyön kohdentaminen kasvatukseen ja nuorten kohtaamiseen Nuorten harrastamisen tukeminen; mielekäs tekeminen Kouluterveyskyselyn toteuttaminen 2021(Siv.ltk 9.2.2021 § 9) SavoGrown alueen hankehakemus nuorisotyön paikalliseen ja alueelliseen kehittämiseen (Siv.ltk 9.2.2021 § 10) 16-21 -vuotiaille nuorille mahdollisuus tutustua työelämään kesätoissa kunnan eri hallintokunnissa sekä tervolaisissa yrityksissä. Liikuntahankkeet päiväkodilla ja koululla. Ehkäpä-työryhmän toiminta ja asiakaskyselyt. Korona-epidemian seuranta ja huomioon ottaminen palveluiden järjestämisessä.
Kaikenikäisten kuntalaisten yhteistoiminnallisuus ja uudenlaiset kuntalaisaktiivisuuden muodot	Kuntalaisten illat Kunnan internet-sivujen kyselyt SavoGrown`n kuntien Vuokko-projekti=sähköinen demokratia-alusta; Sosiaalisen median käyttö vaikuttamisen kanavana ja tiedon jakamisessa Kirjastovirkailijan työajasta 20 % viestintään ja markkinointiin
Osallistuminen ja osallistaminen; kuulluksi tuleminen ja vaikuttaminen	
Sosiaalisen median käyttö vaikuttamisen kanavana ja tiedon jakamisessa	
Ulkoisen ja sisäisen viestintä	
Älypohjaisen teknologian sovellutukset	Älypohjaisen teknologian sovellutukset / Digitalisaatio ja verkkopohjaiset palvelut;

	Digipalvelulainsäädännön muutos 12/2020 mennessä; kaikista palveluista tulee olla tarjolla sähköinen palvelukanava, ei paperilomakkeita; Koululla Priimus ja Vilma käytössä, tarvitaan lisäohjelmien käyttöönottoa; mm. hakemusasiakirjat (esiopetukseen ja kouluun hakeminen, kirjastokortit, tilavaraukset, avustushakemukset, kunto-salikorttien ostaminen ym. mahdollistettava sähköisinä); sähköiset asiakirjat mahdollistavat asian hoidon sähköisen käsittelyn ja arkistoinnin; asiakas tunnistautuu esim. pankkitunnuksilla, vastaanotettava viranomaisen käsittelee asian, asiankäsittely sijaisvoimin haasteellista, tietosuoja; kaikki sähköiset asiakirjat tulevat vain käsittelevälle viranomaiselle
Koulun ja kirjaston ICT-infran uusimisen ja nykyaikaistaminen	Koululla on otettu opettajien ja oppilaiden yhteiskäyttöön Chromebook 360 -hybridilaitteita. Käyttöön otettaessa on pilotoitu ja testattu laitteiden ja pilviympäristön soveltuvuutta laajempaan käyttöön ottoon kaikille henkilökohtaisena oppimisen työvälineenä. Laitteet on liitetty koulun nykyiseen Google GAFE -pilviympäristöön. Koulun Chromebook 360 –hybridilaitteiden / muiden laitteiden ja ympäristöjen (PedaNet, O 365, Nilakan verkon ym) käyttö 2021 Päätökset jatkosta käyttäjäkokemuksen perusteella; oppilaat, henkilöstö; raportointi osavuosikatsauksissa. Koulun Chromebook 360-hanke tehtiin loppuun alkuvuodesta 2021. Opettajille kannettavat tietokoneet, yläkoululaisille Chromebookit, alakouluun uusia iPad-laitteita, opetustiloihin tehtiin tarvittavat muutokset ja vanha kalusto on poistettu käytöstä.
Palveluiden suunnittelu ja päätösten tekeminen palvelurakenteista kuntalaisia kuullen, uutta kokeillen, poikkihallinnollisesti, ylisukupolvisesti ja verkostoituen yhteistyötahojen kanssa Palvelujen käyttäjien yksilöllisyys, eriytyvien palveluodotusten huomioon ottaminen	Palvelutarpeiden ja -rakenteiden tarkastelu 1-4/2020 yt-prosessin yhteydessä sekä 9-12/2020 talousarvion 2021 AP/IP-toiminnan, koulun ja päiväkodin henkilöstön yhteistyö Opettajayhteistyö Vesannon kunnan kanssa Hallintokuntien henkilöstön yhteistyö (työntekijävaive ja poikkeusolot; varhaiskasvatuspalveluiden esimies sosiaalitoimessa) Järjestöyhteistyö palveluiden tuottamisessa
Kulttuurin rooli terveyden ja hyvinvoinnin sekä kunnan elinvoiman edistämisessä	Kulttuuripalvelut eri ikäryhmille Sisä-Savon kansalaisopisto tarjoaa varsin kattavasti toimintaa eri ikäryhmille musiikin, liikunnan, kädentaitojen, kieltenopetuksen ja taiteen voimin.
Liikunnan rooli terveyden ja hyvinvoinnin sekä kunnan elinvoiman edistämisessä Liikunnallisen elämäntavan ja arjen tukeminen	Liikunta- ja nuorisopalveluiden esimiehen työajan käyttö ohjaustoimintaan taajamassa ja kyläkunnilla Liikkuva päiväkotikoti -hanke Liikkuva koulu Ikäihmisten virikepiirit kirkonkylässä ja Talluskylässä keväällä ja syksyllä 2021
Arjen turvallisuuden ja viihtyisyyden / Vapaa-ajan viettomahdollisuuksien parantaminen	Kaikkien kuntalaisten <i>liikunta- ja virkistysalueen suunnittelu ja rakentaminen</i>: Työryhmä jatkaa 7.5.2019 ja 11.6.2019 aloitettua koulun läheisyyteen sijoittuvan kaikenikäisten liikunta- ja virkistysalu-

	een suunnittelua yhteistyössä Savonia Ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa. Alue suunnitellaan ja rakennetaan samanaikaisesti koulurakentamisen kanssa. Koulun päärakennuksen kuntoa ja sisäilman laatua seurataan ja tarvittaviin korjaustoimenpiteisiin ryhdytään. "Tervon kunnan perusopetusta, kirjastoa ja kuntalaisia palvelevan <i>"Suomen parhaan kyläkoulun"</i> suunnittelija- ja rahoitusvaihtoehtoja on selvitetty ja kartoitettu vuonna 2019 (Khall. 2.4.2020 § 94). Kvalt. 13.12.2019 § 73; "Tervon kunnan vuoden 2020 ja suunnitelmavuosien 2021-2022 talousarvio: Kunnanhallitus tekee vuonna 2020 päätöksen <i>"Suomen paras kyläkoulu"</i> -hankkeen käynnistämisestä ja vuoden 2020 talousarvioon on varattu 15 000 euron määräraha. Tekninen suunnittelu ja kilpailutus aloitetaan vuoden 2020 keväällä ja tehdään vuoden 2021 kesään mennessä. Vuoden 2021 kesällä aloitetaan koulun rakentaminen. Uuden koulurakennuksen arvioidaan olevan käytössä syksyllä 2022. Koulusta suunnitellaan ja rakennetaan monitoimitila, jota voivat kuntalaiset käyttää monipuolisesti. Kirjasto sijoittuu uuteen koulurakennukseen". Suunnittelu ei edennyt keväällä 2020. Suunnittelu tehdään syksystä 2020 alkaen. Tavoitteena on rakentamisen aloittaminen 2021. Oppilasmääräennusteet ja aiempi määräaikainen päätös yläluokkien säilymisestä sekä nykyinen kunnan rakennuskanta otetaan huomioon suunnittelussa. Tervon kunnan hallintosääntö (Kvalt. 22.9.2020) 16 §: Kunnanhallitus päättää kunnan rakennushankkeiden huonetoimintasuunnitelman, alustavan kustannusarvion ja luonnospiirustusten hyväksymisestä, pääpiirustusten hyväksymisestä sekä rakennushankkeiden urakoitsijoiden valitsemisesta. Khall. 2.4.2020 § 94: Päätös käynnistää Tervon kunnan perusopetusta, kirjastoa ja kuntalaisia palvelevan <i>"Suomen parhaan kyläkoulu"</i> -hankkeen. Valtuutus kunnanjohtajalle jatkaa suunnittelija-, toimittaja- ja rahoitusvaihtoehtojen selvittämistä. Khall. 25.8.2020 § 212: Suomen metsäkeskus ja Kehittämisyhtiö SavoGrow toteuttavat Ratkaisu on puussa -kehittämishanketta, jonka tavoitteena on mm. tukea kuntia niiden rakennushankkeissa. Hankkeen kautta on tuotu esille, että Savonia Ammattikorkeakoulun neljännen vuoden opiskelijat pystyvät ns. yritysprojektina tekemään erilaisia tilasuunnitelmia sekä kustannusarvioita rakennuksille, kuten kouluille. Hankkeen ensimmäisestä vaiheesta ei muodostu kunnalle kustannuksia. Jatkovaiheet päätetään erikseen. Työryhmä / Savonian ammattikorkeakoulun edustaja 17.8.2020: Alustavan tilasuunnitelman ja kustannusarvion osalta tehdään yhteistyötä Savonia ammattikorkeakoulun kanssa.
--	--

	Khall. 25.8.2020 § 212: Päätös kunnan sitoutumisesta yhteistyöhön Savonia ammattikorkeakoulun kanssa Suomen paras kyläkoulu - hankkeen osalta. Valmistelutyöryhmän nimeäminen. UUDEN KOULUN HANKEPROSESSI -ryhmän nimeäminen -kokoontumiset -lautakunta ja kh käsittelyt
Päätösten valmistelu ja päätösten tekeminen	Johtajien avoin toiminta yhteistyössä ja erilaiset näkemykset ja ideat kuullen Päättäjien vahva tahto, oikea asenne ja rohkeus luoda uutta toimintakulttuuria

Sote-palveluiden ja sivistystoimen yhteistyö vuonna 2021

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE on tehnyt laajaa muutostyötä koko Suomen alueella Pohjois-Savo mukaan lukien. Muutosohjelman jatko on kirjattu nykyiseen hallitusohjelmaan. Pohjois-Savossa on konkreettisesti edetty sivistyksen ja sote-toimijoiden sekä järjestöjen ja seurakuntien yhteisen työn tiivistämisessä, perhekeskustoimintamallin ja systeemisen lastensuojelutyön leviämisessä, näyttöön perustuvien toimintamallien, kuten Ihmeelliset vuodet ja Lapset puheeksi käyttöön otossa, yhteen sovittavan johtamisen toteuttamisessa, sekä lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden toteuttamisessa.

Sote-lakien voimaan tulon kariuduttua on sote-palveluiden ja sivistystoimen yhteistyötä aloitettiin yhteen sovittaa SavoGrow`n kuntien alueella. SavoGrow`n kuntakehittäjä sekä kuntien sosiaali-, terveys- ja sivistystoimen viran- ja toimenhaltijat valmistelivat yhteistä lapsiperheiden palveluiden toimintamallia.

Viimeisen vuoden aikana kunnat ovat tehneet omia perhekeskusmalleja.

SavoGrow`n alueella tuli selvittää yhteisen sosiaalitoimen järjestämistä ulkopuolisen asiantuntijan johdolla (Khall. 3.9.2019 § 158).

Tavoitteena on muodostaa lasten, nuorten ja perheiden sote- ja sivistyspalveluista yhteen sovitettu, asiakasryhmän tarpeista lähtevä, saavutettava ja kustannusvaikuttava palvelukokonaisuus. Kustannusvaikuttavuus saadaan vahvistamalla peruspalveluja sekä hoidon ja tuen toteutumista nykyistä varhaisemmassa vaiheessa ja vahvistamalla ehkäisevää sekä terveyttä edistävää toimintaa.

Hallitusohjelman mukaisesti käynnistetään Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelma. Ohjelman tarkoituksena on ottaa käyttöön uudenlainen, laaja-alainen sosiaali- ja terveyskeskus, joka rakentuu ihmisten tarpeiden mukaisesti. Ohjelma nivoutuu yhteen sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen valmistelun ja toimeenpanon kanssa. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelma toteutetaan sekä toimeen-pannaan jokaisessa maakunnassa yhdellä alueen kuntien ja kuntayhtymien yhteisellä hankekokonaisuudella, jolla uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon perustason palveluja. Kunnanhallitus (25.2.2020 § 42) päätti, että Tervon kunta osallistuu Tulevaisuuden SOTE-keskus-hankkeeseen.

Kunnanhallitus (16.6.2020 § 166) päätti, että Tervon kunta sitoutuu Sote -rakenneuudistusta koskevaan alueelliseen valmisteluun. Tervon kunta hyväksyy, että Sote -rakenneuudistuksen hankehallinnoinnista vastaa Pohjois-Savon liitto.

Sote-palveluiden ja sivistystoimen yhteistyön tavoitteet vuonna 2021

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
------------	---------------------------	---------------------------

Alueellisen lapsiperheiden palveluiden toimintamallin valmistelu	Työryhmätyöskentely Seuranta kuntien toimielimissä	
Yhteisen sosiaalitoimen järjestämisen selvittäminen	Hankeselvitys Seuranta ja päätöksenteko kuntien toimielimissä	

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE)

Terveydenhuoltolain 1326/2010 § 12 määrittelee terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kunnassa:

”Lain mukaan kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on päätöksenteon ja ratkaisujen valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon tehtävien päätösten ja ratkaisujen vaikutukset väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Lisäksi kunnan on seurattava asukkaittensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet ja käytettävä näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveyssoittimia.

Kunnan on nimettävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Lisäksi kunnan on tehtävä yhteistyötä muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Jos sosiaali- ja terveydenhuolto on järjestetty useamman kunnan yhteistoimintana, yhteistoiminta-alueen on osallistuttava asiantuntijana eri toimialojen väliseen yhteistyöhön sekä sosiaalisten ja terveysvaikutusten arviointiin alueen kunnissa”.

Tervon kunnassa terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen (HYTE:n) vastuutahona toimii johtoryhmä. Kunnanhallitus on nimennyt Tervon HYTE-yhdyshenkilön 1.1.2020 lukien. HYTE-yhdyshenkilön tehtävänä on kartoittaa tarjolla olevat hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut ja koordinoita niiden tuotantoa kunnan eri toimialojen ja yhteistyötahojen kanssa. Kunnan HYTE-työn tehtävänä on oman kunnan HYTE-työn lisäksi tukea kansallisten ja alueellisten terveyden edistämisen ja hyvinvointiohjelmien toimeenpanoa.

Vuonna 2021 HYTE-yhdyshenkilö jatkaa järjestöjen ja muiden yhteistyötahojen palvelutarjonnan kartoittamista Tervon kunnan alueella, seuraa valtakunnallista HYTE-työtä ja osallistuu alueellisiin ja maakunnallisiin HYTE-palavereihin sekä laatii Tervon kunnan vuoden 2020 HYTE-raportin sekä valmistele yhteistyössä hallintokuntien ja 3. sektorin toimijoiden kanssa valtuustokauden 2021-2024 Laajan hyvinvointikertomuksen.

Laaja hyvinvointikertomus 2021-2024 hyväksytään kunnanvaltuustossa syksyllä 2021. Tavoitteet otetaan huomioon talousarvioiden valmistelussa. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan kunnan vuosittaisen talousarvioiden toteutumisen arvioinneissa.

Valtakunnalliset HYTE-työn tavoitteet, sisällöt ja kohderyhmät ovat seuraavat:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Mihin sillä pyritään?

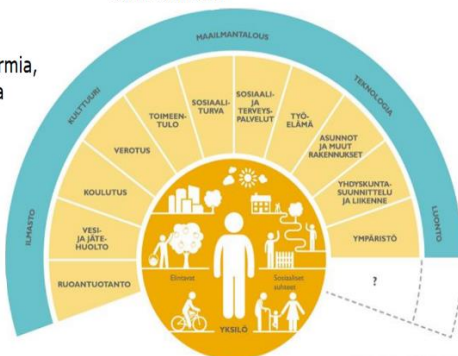
- kavennetaan väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja
- ylläpidetään ja parannetaan hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta sekä työ- ja toimintakykyä
- vahvistetaan mielenterveyttä
- ehkäistään sairauksia, tapaturmia, syrjäytymistä ja osattomuutta

Mitä se on?

- Laaja-alaista kaikkia hallinnonaloja velvoittavaa terveyteen ja hyvinvointiin sekä niiden taustatekijöihin vaikuttamista
- Suunnitelmallista voimavarojen kohdentamista

Keneen se kohdistuu?

- Yksilöön
- Väestöön
- Yhteisöihin
- Elinympäristöön

HYTE-työn tavoitteet vuonna 2021:

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Tervon kunnan laaja hyvinvointikertomus ajalle 1.1.2017-31.5.2021 (Kvalt. 13.2.2019 § 72)	Raportointi osavuosisikatsauksissa	Laajan hyvinvointikertomuksen (2017-2021) raportointityö aloitettu loppukeväästä 2021. Raportti vielä kesken.
Talousarviot/HYTE-työ/vuosittaiset tavoitteet ja niiden seuranta		
Hyte-yhdyshenkilön (Khall. 17.12.2019 § 257) kouluttautuminen	1-12/2020	Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen osaamiskokonaisuus 5op (2020-2121, Turun yliopisto) Säännölliset hyte-yhdyshenkilöiden tapaamiset
Hyte-Raportti 2021	Kevät 2021	Vuoden 2021 hyte-raportti kesken.
Uuden valtuustokauden Tervon kunnan Laajan hyvinvointikertomuksen valmistelu	Kevät 2021	Uuden valtuustokauden laajan hyvinvointikertomuksen valmistelu aloitettu.
Järjestötyön koordinointi		Järjestötyön koordinointia pyritty tiivistämään yhdessä kirjastokulttuuripalveluiden esimiehen kanssa. Järjestösuunnitelman laadintaa aloitettu.
Johtoryhmätyöskentely		Johtoryhmätyöskentelyyn tulisi vielä kiinnittää huomiota ja tiivistää sitä ulottaen vastuuta hyvin-

		voinnin ja terveydenedistämistyöstä jokaisen hallintokunnan alueelle.
		Kuolinpesän omaisuuden hakeminen Valtionkonttorilta (Siv.ltk. 20.6.2021 § 53)
Kulut	4 830 €/vuosi	

301 Koulutustoiminta (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvolliset: Kuntalain (410/2015) 67 §:n ja Kirjanpitolain (655/1973) tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanhallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, rakennustarkastaja, ympäristönsuojelutarkastaja ja ympäristöterveysjohtaja).

Sivistyslautakunta ja hallintojohtaja

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

310 Varhaiskasvatus	Hallintojohtaja
320 Peruskoulut	Hallintojohtaja
340 Musiikkikoulutus/Toisen asteen koulutus	Hallintojohtaja
350 Aikuiskoulutus	Hallintojohtaja
355 Muut peruskoulupalvelut	Hallintojohtaja

Tulosalueen henkilöstö

Hallinto: Sivistystoimesta vastaava (osana varhaiskasvatuspalveluiden esimiehen virkaa) ja toimistosihteeri.

Esi- ja perusopetus: Tervon Yhtenäiskoulun rehtori, 1 esiluokanopettaja, 3 luokanopettajaa, 1 perusopetuksen erityisopettaja, erityisluokanopettaja, biologian/maantiedon ja opinto-ohjauksen lehtori, englannin/toisen kotimaisen kielen lehtori, matematiikan/fysiikan ja kemian lehtori (täytetty määräaikaaisesti matemaattisten aineiden tuntiopettajuutena, yhteistyö Vesannon kanssa), kotitalouden/matematiikan lehtori (täytetty määräaikaaisesti kotitalouden tuntiopettajuutena yhteistyössä Vesannon kanssa), musiikin päätoiminen tuntiopettaja yhdessä Vesannon kunnan kanssa ja vakinaiset 3 osa-aikaista koulunkäynnin ohjaajaa sekä 2 määräaikaista koulunkäynnin ohjaajaa.

Päivähoito: varhaiskasvatuspalveluiden esimies, 2 lastentarhanopettajaa, 4 lastenhoitajaa ja 1 laitoshuoltaja.

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia; tukea lapsen oppimisen edellytyksiä; toteuttaa monipuolista pedagogista toimintaa; järjestää tukea varhaiskasvatuksessa; kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja; toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen

kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla.

Perusopetuksen tehtävänä on oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukeminen yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Kunta järjestää alueella asuville oppivelvollisuusikäisille esi- ja perusopetusta joko kunnan omina tai kuntien yhteisinä palveluina. Kunnan omana palveluna järjestetään esiopetus ja 1-9 vuosiluokkien perusopetus. Lisäopetusta järjestetään tarvittaessa. Suonenjoen kaupunki järjestää esi- ja perusopetuksen entisen Rieponlahden koulupiirin, Käpysaaren, Linnonsaaren ja Lieteniemen alueiden oppilaille. Tervon kunta vastaa kuljetus- ja muista erikseen sovituista kuluista. Oppilaalla, joka on siten vammautunut tai kehityksessään viivästynyt, ettei hän menesty peruskoulun muussa opetuksessa tai joka tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi ei sopeudu peruskoulun muuhun opetukseen, ja jolle ei voida järjestää opetusta omassa kunnassa, järjestetään tilaisuus käydä toisen kunnan tai valtion tai yksityistä erityiskoulua tai -luokkaa asianomaisen koulun ylläpitäjän kanssa sovittavalla tavalla.

Opetustoimen henkilöstön täydennyskoulutus järjestetään yhteistyössä 19 kunnan kanssa Kuopion kaupungin koulutuspalvelukeskuksen kanssa 1.3.2007 tehdyn sopimuksen mukaisesti. Lisäksi Savon koulutuskuntayhtymän (Sakkyn) kanssa on tehty koko kunnan henkilöstöä koskeva koulutussopimus.

Musiikinopetus järjestetään pääsääntöisesti yhteistyössä Sisä-Savon kuntien kanssa Suonenjoen musiikkiopistossa Suonenjoen kaupungin 15.2.2006 tehdyn sopimuksen mukaisesti tai yksittäisten opiskelijoiden osalta muissa oppilaitoksissa asianomaisen oppilaitoksen ylläpitäjien kanssa sovittavalla tavalla. Tervon kunta maksaa tervolaisten opiskelijoiden lukuvuosimaksut.

Toisen asteen lukio- tai ammatillista koulutusta ei järjestetä Tervon kunnassa. Tervolaisten toisen asteen opiskelijoiden kustannukset sisältyvät valtionosuusjärjestelmässä kunnan laskennalliseen, asukasmääräperusteiseen omarahoitusosuuteen, joka vähennetään kunnalle maksettavasta valtionosuudesta.

280 €:n suuruinen avustus myönnetään Tervossa kotipaikkansa säilyttäville yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa opiskeleville tervolaisille opiskelijoille kunnanvaltuuston päätösten ja ohjeiden mukaisesti.

Aikuiskoulutusta järjestetään Sisä-Savon kansalaisopistossa. Tavoitteena on tarjota kuntalaisille mahdollisuus yleissivistävään ja harrastuneisuuteen pohjautuvaan koulutukseen.

Tulosalueen palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset vuosina 2019-2025 / palvelurakenteiden, henkilöstön ja kiinteistöjärjestelyjen sopeuttaminen väheneviin palvelutarpeisiin

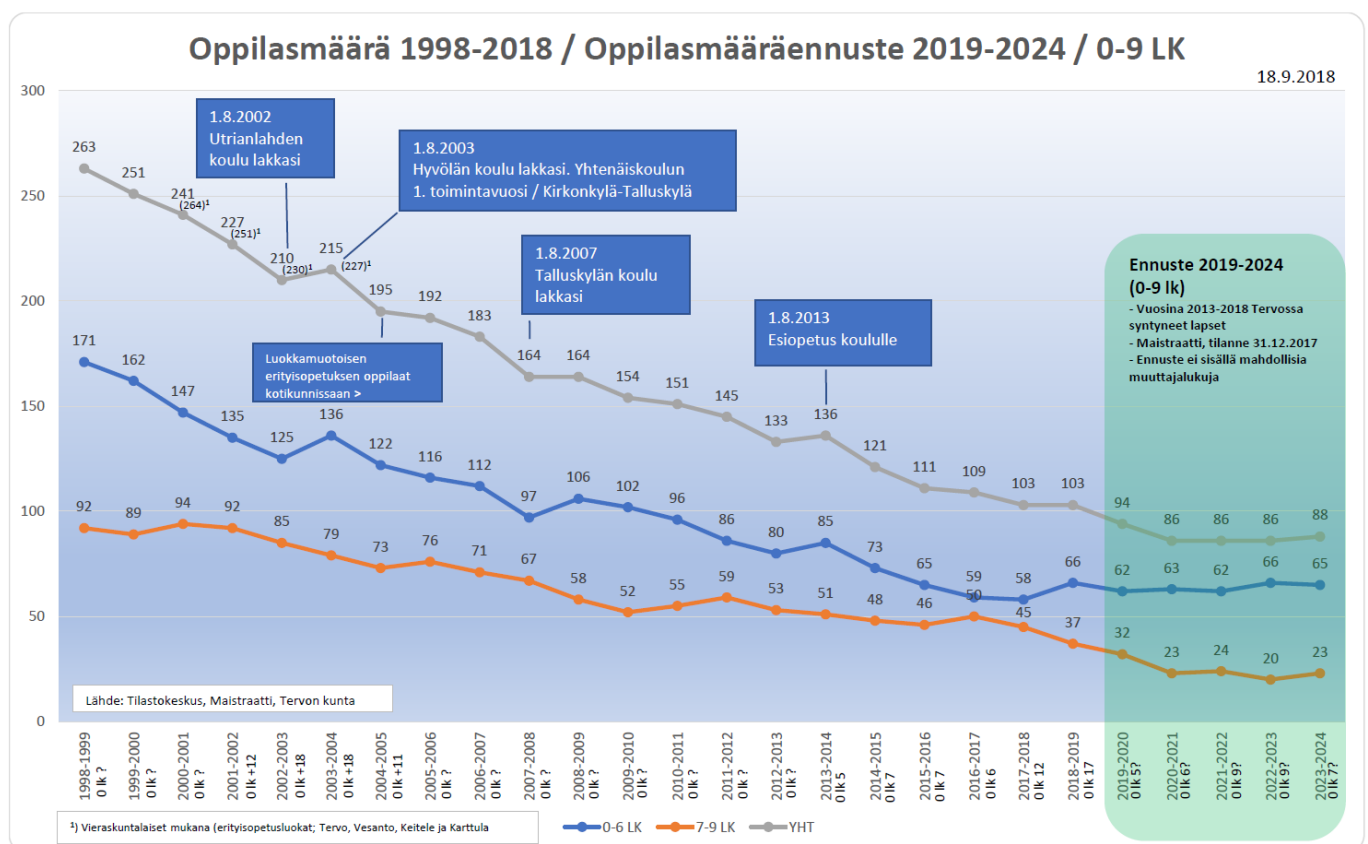
Perusopetusta ”Sivistyksen suunta 2025” visio vuodelle 2025 seuraavasti:

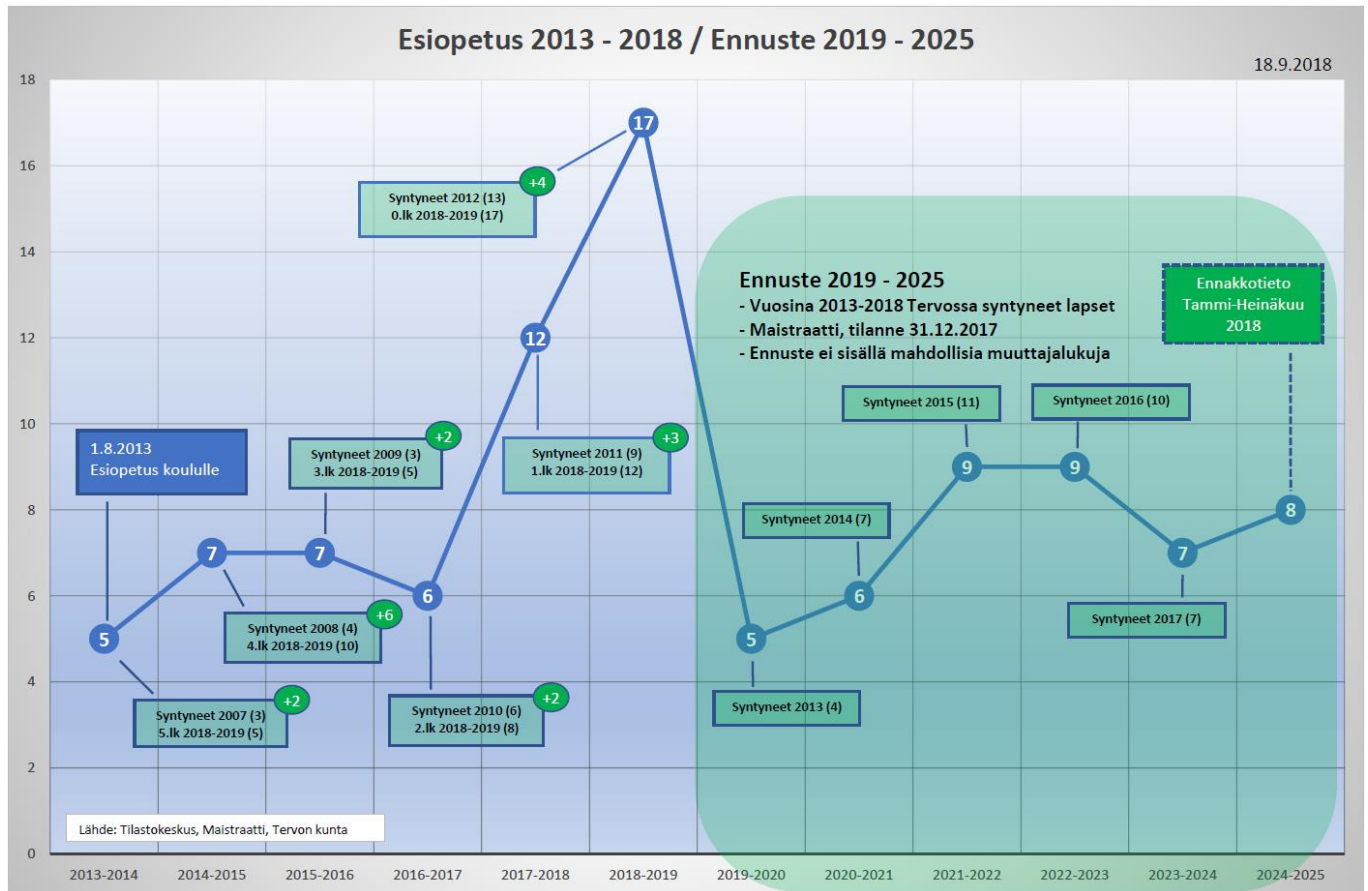

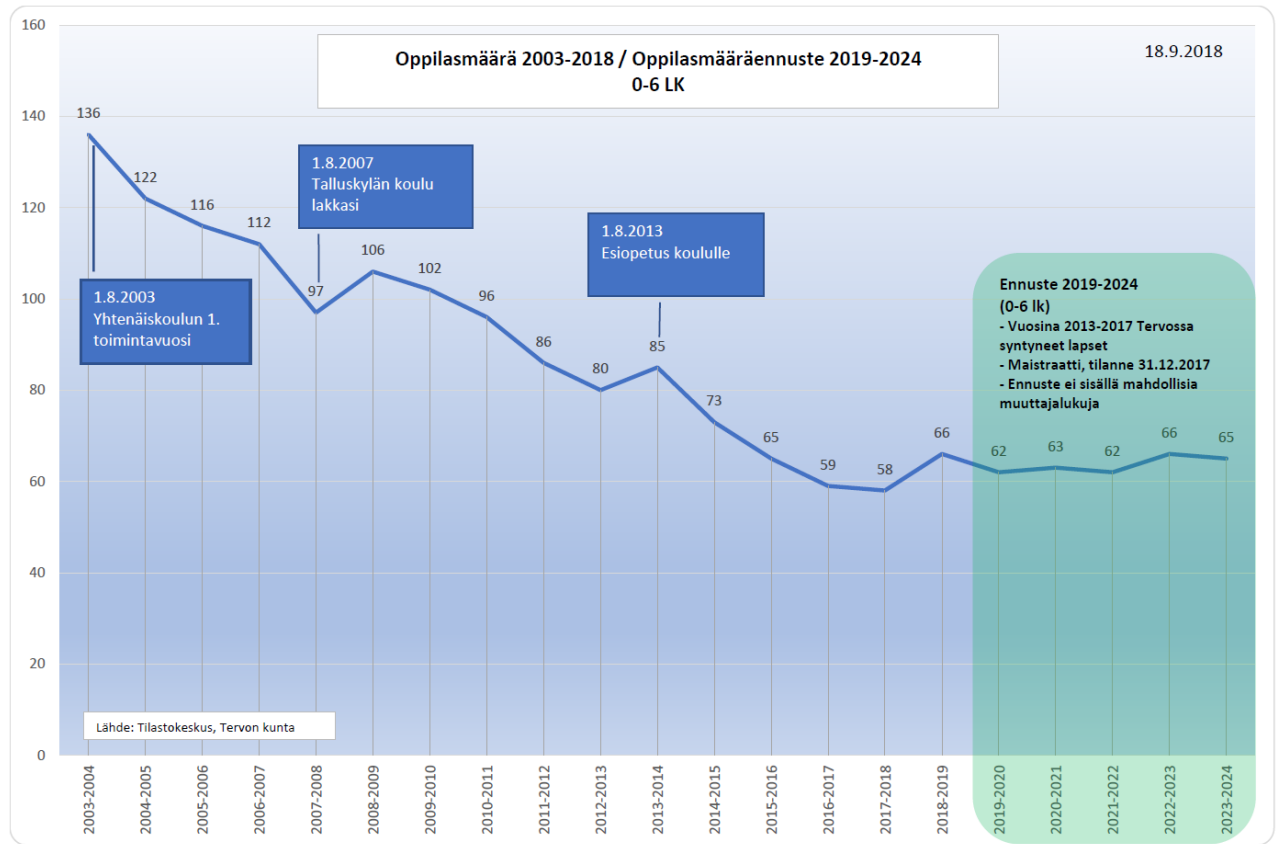
”Perusopetuksen keskeisinä tehtävinä ovat oppimisen ja oppilaan hyvinvoinnin edistäminen. Opetuksessa käytetään digitaalisia, avoimia oppimisympäristöjä. Perusopetuslain kokonaisuudistus on toteutettu. Oppiainejakoisesta opetuksesta on siirrytty ilmiöpohjaiseen kokonaisopetukseen.”

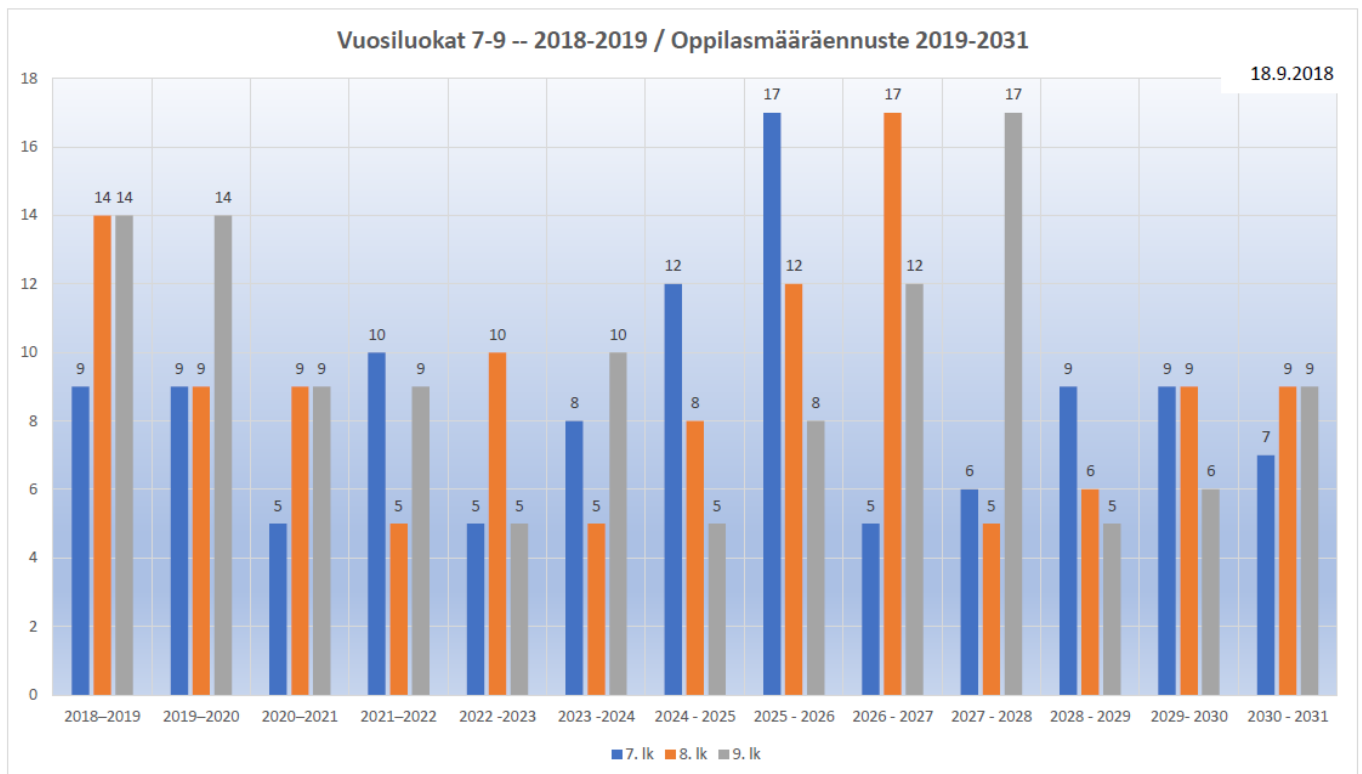
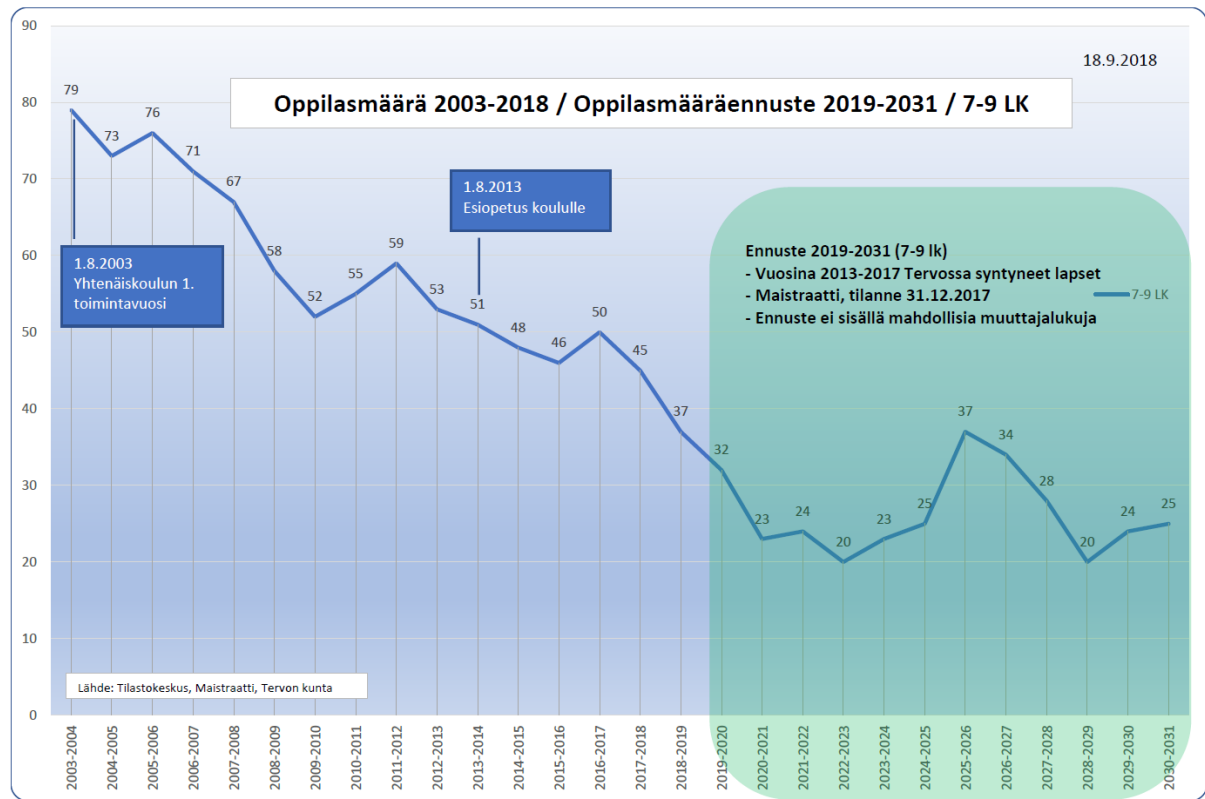
Yhtenäiskoulussa alle 10 oppilaan ikäluokkien siirtyessä yläluokille **yläluokkalaisten** (7-9-luokkien) **oppilasmäärä laskee** ennusteen mukaan lukuvuoden viiden lukuvuoden ajaksi 20-24 oppilaaseen. 17 oppilaan siirtyessä yläluokille lukuvuonna 2025-2026 oppilasmäärä nousee 37 oppilaaseen, mutta laskee seuraavana lukuvuonna 34 oppilaaseen ja sen jälkeen 20-30 oppilaaseen.

Yhtenäiskoulun oppilasmäärän ennustetaan olevan seuraava:

- Vuosina 2013-2017 Tervossa syntyneet lapset
- Maistraatti, tilanne 31.12.2017
- Ennuste ei sisällä mahdollisia muuttajalukuja

Yläluokkien oppilasmäärän vähenemisestä johtuen kunnassa on tehty laaja Yläkouluselvitys 2018-2019.

Kunnavaltuuston päätöksen (Kvalt. 13.5.2019 § 21) mukaisesti yläkoulun opetus järjestetään myös jatkossa osana Tervon Yhtenäiskoulua. Reunaehdoiksi on asetettu riittävät aineenopettajat, seurata lukuvuosittain ja lukuvuoden 2023- 2024 lopussa tehtävä laaja selvitys, jonka jälkeen arvioidaan yläkoulun opetuksen jatko Tervossa.

Päätös on perusteltu pedagogisin perustein sekä uudenlaiset opetusjärjestelyt mahdollistavalla uuden oppimisympäristön rakentamisella. Järjestelyn on todettu olevan taloudellisesti kustannusneutraali suhteessa opetuksen järjestämiseen naapurikunnissa.

Lukuvuosina 2020-2021 ja 2021-2022 yläluokkien opetus järjestetään kotikunnassa sopeuttamalla ryhmäjaot ja opettajien työmäärät vähenevään oppilasmäärään.

Lukuvuonna 2020-2021 **esiopetusryhmän opetus** on integroitu alkuopetuksen yhteyteen. Kevätlukukaudella 2021 arvioidaan erityisopetuksen palvelu- ja resurssitarpeet. Lukuvuoden 2021-2022 erityisopetusjärjestelyt tehdään kevään arvioinnin perusteella.

Keiteleen kunnan hallinnoimat **kuraattori- ja perheneuvolapalvelut** tuotetaan yhteisesti Nilakan kuntien alueelle. Kuraattori työskentelee Tervon Yhtenäiskoulussa päivän viikossa. Koulupsykologin rekrytointi on osoittautunut olevan haasteellista. Palvelut ostetaan ostopalveluina, ellei kuntien yhteistä koulupsykologia saada rekrytoitua.

Kuljetuspalvelut kilpailutettiin Sansia Oy:n toimesta keväällä 2020. Vuonna 2021 koulun, Ap-lp-toiminnan ja esiopetuksen **kustannusten** on arvioitu laskevan vuositasolla 27 000 euroa 135 000 euron tasolle.

Esiopetusta ”Sivistyksen suunta 2025” visio vuodelle 2025 seuraavasti:

”Esiopetus toimii osana varhaiskasvatusta ja perusopetusta. Esiopetus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen ja saumattoman kokonaisuuden osana lapsen elinikäisen oppimisen ketjua. Esiopetuksen päätyttyä lapsella on hyvät valmiudet koulunkäynnin aloittamiseen.”

Esi- ja perusopetuksen pedagoginen kehittäminen vuonna 2021

Uusi perusopetuksen opetussuunnitelma ja tuntijako ovat käytössä kaikilla ikäluokilla 1.8.2019 lukien. Ensimmäisen vieraan kielen eli *A1-kielen opiskelu* 1. ja 2. vuosiluokalla on alkanut Tervon Yhtenäiskoulussa 1.8.2019 lukien. Uusien Opetushallituksen perusteiden mukainen A1-kielen opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.1.2020. Oppilaan arvioinnin opetussuunnitelmaa uudistettiin 1.8.2020 lukien.

Esiopetussuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.2016. Opetussuunnitelmien kehittäminen on tehty yhdessä Nilakan kuntien kanssa yhteisesti sovitun tuntijaon pohjalta.

Varhaiskasvatusta ”Sivistyksen suunta 2025” visioi vuodelle 2025 seuraavasti:

”Varhaiskasvatuspalvelun järjestämisestä vastaa kunta ja sitä järjestetään joustavasti ja monipuolisesti. Toiminta on monipuolista ja lasten liikkumiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen on osa normaalia varhaiskasvatusta.”

Tervon kunnan **alle 6-vuotiaiden lasten määrän ennuste** vuosina 2019-2021:

Vuoden 2019 lopussa Tervossa oli 55 alle 6-vuotiaasta lasta. Tammi-elokuussa Tervossa on syntynyt 9 lasta.

Varhaiskasvatuksen toteuttaminen

Varhaiskasvatus toteutetaan Varhaiskasvatuslain 540/2018 §:n 2 mukaisesti Kurrekummun päiväkodissa. Tällä hetkellä kunnassa ei ole tarvetta perhepäivähoitajille, vaan päiväkodin tilat riittävät kaikille hoitoa tarvitseville lapsille.

Kurrekummun päiväkodissa mahdollistetaan turvallinen ympäristö ja hyvä pohja lapsen ilolle, leikille, pohdinnalle ja oppimiselle yhdessä muiden lasten ja aikuisten kanssa. Henkilökunta toimii kasvatuskumppanuuden arvopohjan mukaisesti, johon kuuluu olennaisesti toisten työntekijöiden ja vanhempien kunnioittaminen. Vanhempia pyritään osallistamaan entistä vahvemmin päiväkodin arkeen. Henkilökunta pyrkii yhtenäiseen kasvatusajatteluun yksilöinä toisiaan arvostaen ja keskustellen.

Varhaiskasvatuksen tavoitteet Kurrekummun päiväkodissa:

- lasten sosiaalisten taitojen tukeminen
- lasten omatoimisuuden ja luovuuden kehittäminen
- lasten ja perheiden osallisuuden lisääminen
- laadukkaan ja kehittävän pienryhmätoiminnan tarjoaminen
- lapsen leikkitaitojen vahvistaminen sekä
- erityisen tuen tarpeen huomiointi ja tuen tarjoaminen.
- lasten ja perheiden liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Toiminta Kurrekummun päiväkodissa:

Monipuolinen pienryhmätoiminta (taiteellinen ilmaisu, liikunta, kädentaidot, enkkuryhmä, motoriiikkar ryhmä, musiikki, mediakasvatus).

Molemmat ryhmät toteuttavat monipuolista pienryhmätoimintaa. Pienryhmätoiminnan perusteet pohjautuvat varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja päiväkodin omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Pienryhmätoiminnassa lapset toteuttavat oppimisen eri alueita. Toiminta suunnitellaan ja toteutetaan kunkin päivän lapsiryhmän tarpeiden ja osaamisen mukaan, jokainen lapsi yksilöllisesti huomioiden. Eri-tyinen painotus on liikunnalla, jota varten päiväkodilla on käynnissä oma hanke. Hanke loppuu vuoden 2021 loppuun. Hankkeen tarkoitus on lisätä liikunta tervolaisten lasten ja perheiden arjessa sekä muuttaa varhaiskasvatuspalveluiden toimintatapoja niin, että arkiliikunta on luonteva osa päivittäistä toimintaa.

Toinen erityinen painopiste Kurrekummussa on luonto oppimisympäristönä. Se mahdollistaa monipuolisen, pedagogisen toiminnan varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueiden osalta.

Kattavat erityisen tuen toimintamuodot (kielen kehitys, vuorovaikutustaidot, matemaattiset taidot)

Päiväkodissa toteutetaan lasten kehityksen ja kasvun tarpeita vastaavaa erityisen tuen toimintaa. Kurrekummun päiväkodissa työskentelee vakituisesti erityislastentarhanopettaja, joka pystyy kattavasti seuraamaan ja havainnoimaan toimintaa ja kehittämään tarvittavia erityisen tuen toimintamuuotoja.

Lakimuutokset

Uusi varhaiskasvatustalaki otettiin käyttöön **1.9.2018**. Uuden lain kaksi keskeisintä teemaa ovat henkilöstön osaamiseen panostaminen ja lapsen edun keskiöön ottaminen.

Sivistyslautakunta linjasi (13.3.2018 § 28) päiväkotiki Kurrekummun ryhmä- ja henkilöstöjärjestelyitä 1.8.2018 lukien ja (Siv.ltk 29.9.2020 § 53) 1.8.2020 lukien. Henkilöstön tarve määräytyy lasten määrän, iän ja erityisen tuen tarpeiden sekä päiväkodin aukiolotarpeiden mukaisesti. Erityislastentarhaopettajan asiantuntemusta ja työpanosta suunnataan kaikkien päiväkodin erityistä tukea tarvitsevien lasten ohjaukseen sekä huoltajien, sidosryhmien ja henkilöstön yhteistyön koordinointiin ja konsultointiin. Päivähoitopaikkaa hakeneiden lasten määrä ja vuorohoitotarpeet voivat vaihdella vuoden mittaan, joten henkilöstömäärää on tarkasteltava toimintavuoden aikana.

Päiväkotiki Kurrekummun paikkaluku tarkistettiin 36-paikkaiseksi (Siv.ltk 16.12.2019 § 85).

Varhaiskasvatuksen **asiakasmaksujen perusteet** 1.8.2018 hyväksyttiin ja tuntiperusteiset laskutusperusteet jätettiin voimaan (Siv.ltk 11.9.2017 § 65). Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen indeksitarkistus 1.1.2020 lukien tehtiin (Siv.ltk 16.12.2019 § 88). Loma-aikojen maksut ja maksuhyvitykset määriteltiin (Siv.ltk 24.2.2020 § 15).

Opetushallitus päivitti valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 1.9.2018 voimaan tulleen varhaiskasvatustalain mukaisesti. Päivityksen tavoitteena oli täsmentää perusteasiakirjan käsitteet, sisältö sekä lähdeviitteet vastaamaan uutta lakia.

Opetushallituksen tavoitteena on edelleen tukea varhaiskasvatussuunnitelmien paikallista toimeenpanoa. Perustepäivityksen ohella tuotetaan tukimateriaalia varhaiskasvatuksen eri toimintamuotojen kehittämisen tueksi sekä uudessa laissa painotetun kiusaamisen ehkäisyyn.

Varhaiskasvatuksen järjestäjien sekä yksityisten palveluntuottajien tuli päivittää omat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmansa kansallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Samalla oli tärkeää myös muuten arvioida paikallista suunnitelmaa ja kehittää sitä tarpeen mukaan. Tavoitteena oli, että päivitettyt paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat otetaan käyttöön elokuussa 2019. **Tervon kunnan varhaiskasvatussuunnitelma** arvioitiin ja päivitettiin uusien perusteiden mukaiseksi annetussa määräajassa (Siv.ltk 25.6.2019 § 48).

Varhaiskasvatustalaki muuttui 1.8.2020 alkaen. Lapsen varhaiskasvatusoikeutta ei enää rajata miltään osin 20 tuntiin viikossa. (2.1.2016 voimaan tullut laki kumoutui).

Varhaiskasvatusasetus muuttui 1.8.2020 alkaen siten, että päiväkodin henkilöstömitoitus yli kolme -vuotiaiden kokoaikaisessa palvelussa olevien osalta muutettiin nykyisen yksi työntekijä kahdeksaa lasta kohti (1:8) yksi työntekijä seitsemää lasta kohti (1:7). (22.10.2016 annettu asetus kumoutui).

Tervon kunnan varhaiskasvatuksen asiakasmaksut ja sen periaatteet määriteltiin (Siv.ltk 30.11.2020 § 70) ja otettiin käyttöön 1.1.2021 alkaen.

Päiväkotiki Kurrekummun keittiöön on Tervon ympäristöterveydenhuollon ympäristöterveystarkastaja tehnyt elintarvikelain mukaisen OIVA-tarkastuksen (Siv.ltk 20.4.2021 § 40). Arvosanaksi tarkastuksesta tuli hyvä.

Aluehallintovirasto lähetti 9.12.2020 selvityspyynnön Tervon kunnan varhaiskasvatukseen koskien Tervon kunnan varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen toteutumista. Selvityspyyntö koski aikaväliä 2.-15.11.2020. Tarkastelu on osana valtakunnallista varhaiskasvatuksen valvontaohjelmaa. Aluehallintovirasto sai riittävän selvityksen, joka ei johtanut jatkotoimenpiteisiin. (Siv.ltk 9.2.2021 § 11)

Aluehallintovirasto lähetti 30.11.2021 selvityspyynnön Tervon kunnan varhaiskasvatukseen koskien Tervon kunnan varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen toteutumista. Selvityspyyntö koski aikaväliä 15.-21.11.2021. Tarkastelu on osana valtakunnallista varhaiskasvatuksen valvontaohjelmaa. Aluehallintovirasto sai riittävän selvityksen, joka ei johtanut jatkotoimenpiteisiin.

Aluehallintovirasto lähetti kyselyn Peruspalvelujen arvioinnista 2021- esiopetuksen ja sitä täydentävän varhaiskasvatuksen toteuttamisesta. Kyselyyn vastattu.

Varhaiskasvatuksen toiminnan ja palvelurakenteiden kehittäminen vuonna 2021

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	Liikuntahankkeelle haetaan kolmannen vuoden rahoitus ja llo kasvaa liikkuen -ohjelman toteuttamista jatketaan	Päiväkoti toteutti hanketta vallitsevan epidemiatilanteen sallimissa rajoissa. Hankkeelle haettiin lisärahoitusta vuoden 2021 loppuun. Edellisestä hankkeesta on tehty loppuraportti ajalta 1.1.2020-31.3.2021. Uusi hankeraha on ajalle 1.4.-31.12.2021. Tämän hankkeen pääpainoksi sovittiin luonto/luonnossa liikkumisen, luonto pedagogisena oppimisympäristönä. Hankkeelle saatiin lisää aikaa 31.3.2022 saakka.
Varhaiskasvatuksessa poikkeusolosta johtuvien vaikutusten tasoittamiseen lapsen kehityksessä ja oppimisessa digitoiminnan kautta	Varhaiskasvatuksen digitoimintakulttuurin edistäminen henkilöstön osaamista kehittämällä. Perheiden kanssa tehtävän yhteistyön tehostaminen. Digivälineistön hankkiminen varhaiskasvatukseen.	Digikoulutuksissa on käyty, jolloin myös viestintä somessa on lisääntynyt ja varhaiskasvatuksen toiminnan näkyvyyttä perheille ja tervolaisille on lisätty. Oppimisvälineitä on hankittu ja hankitaan lisää loppuvuoden aikana. Digivälineitä hankittiin ja työntekijät saivat digi/- media koulutusta. Digivälineiden avulla on lapsille kiinnostavampaa oppia viestintätaitoja ja ohjelmointia/koodausta.
Varhaiskasvatussuunnitelman käyttöönotto	Päivitettyä varhaiskasvatussuunnitelmaa otetaan aktiivisesti käyttöön osana päiväkodin arkea	Varhaiskasvatussuunnitelmaa käytetty aktiivisesti päiväkodin toiminnan suunnittelussa ja ar-

		jen toiminnoissa. Lasten ja perheiden osallisuutta on korostettu.
	Kehittäminen mm. hallitusohjelmamuutokset	Kts. kohta 1.1.1 Panostettu ja huomioitu päiväkodin toiminnassa, edellä mainitussa kohdassa olevat varhaiskasvatusta koskevat asiat

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

	TP 2020	TA 2021	TOTEUMA 1.1.-31.12.2021
Päivähoidon lasten määrä 31.12.	36	36	30
Läsnäolopäivät päiväkodissa	1692/ 2078 kokoaikaista 174/ 295 osa-aikaista Läsnäolopäivät jäivät kevään osalta normaalioloja pienemmiksi koronaepidemian vuoksi. Vanhemmat pyrkivät tänä aikana hoitamaan lapsensa mahdollisuuksien mukaan kotona. Yhteensä vuonna 2020: 3770 läsnäolopäivää kokoaikaisilla lapsilla 469 läsnäolopäivää osa-aikaisilla lapsilla	4600 kokoaikaista 600 osa-aikaista	1.7.-31.12.2021 2358 kokoaikaista 358 osa-aikaista Yhteensä vuonna 2021: 5145 läsnäolopäivää kokoaikaisilla lapsilla ja 792 läsnäolopäivää osa-aikaisilla lapsilla
Ilta-, yö- ja viikonloppuhoitoa tarvitsevien lasten määrä	6/7	7	3
Lasten kotihoidon tukea saavat lapset	14/12	12	9
Yksityisen hoidon tukea saavat lapset	0/0	0	0
Kurrekummun päivähoidon nettomenot €/asukas/vuosi	397600 €/264 €/asukas	415500 272 (1530 asukasta 31.12.2019)	
Lasten kotihoidon tuki		43000	
Perhepäivähoito		8300	
Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrä 20.9.	keväät 21 syksy 14	15	keväät 14 syksy 14
Koululaisten AP/IP -toiminta	2500 € 1,6 €/asukas	16180 €/v 1080 €/lapsi	

Perusopetuksen oppi- lasmäärä 20.9	kevät 94 syksy 86	kevät 86 syksy 85	kevät 85 syksy 92
Peruskoulun tuntikehys vkt/vuosi	kevät 258 syksy 265,5	kevät 265 syksy 265	kevät 265,5 syksy 267,5
Kuljetusoppilaiden (0-9 lk/AP-IP) määrä	58	54	62
Kuljetuskustannukset €/kuljetusoppilas	131500 € 1460 €/oppilas (lu- vussa esi- ja perus- koulu sekä ap/ip. ko- ronakevät selittää pie- neksi jäävää lukua)	135000 2500	134 142 € (Esikoulu, AP/IP ja koulu yhteensä) 2164 €/kuljetusoppilas
Perusopetuksen netto- menot €/oppilas/vuosi	1271500 € 14130 €/oppilas	1445190 17000	
Perusopetuksen netto- menot €/asukas	844 € (1506 asu- kasta)	900 945	
Perusopetuksen kehiti- täminen, mm. hallitus- ohjelmamuutokset		Kts kohta 1.1.1	
Kansalaisopiston ope- tustuntien määrä yh- teensä	Toteutuneet tunnit 1155, (suunnitellut tunnit 1455), 558 opiskelijaa (37 % kun- talaisista)	1230	Toteutuneet tunnit 1292 (VAOS -tunnit) 26 (muut tunnit)
Kansalaisopiston netto- menot €/asukas	39800 € 26 €/asukas	43710 29	34585€ 23€/asukas
Konservatorio-opetuk- sen kustannukset/opis- kelijat	2940 € 2 €/asukas	3000	
Opetus- ja kulttuuritoi- men nettomenot/asu- kas		1600 €/asukas	

Kansalaisopistopalveluita "Sivistyksen suunta 2025" visioi seuraavasti:

"Kuntien järjestämät vapaan sivistystyön palvelut vastaavat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin. Ne tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle, yhteisöllisyyden kasvulle ja kulttuuritoiminnalle. Kansalaisopistojen palvelut ovat monipuolisia, tasa-arvoisia sekä elämänmittaisia ja -laajuisia. Niitä on saatavilla lähi- ja etäpalveluina alueellisesti kattavasti koko Suomessa."

Tavoitteena on "järjestää kansalaisopiston opetus Sisä-Savon kunnista Leppävirralle laajentuneessa toimintaympäristössä nykyisin resurssein ja vakiintuneiden palvelutarpeiden mukaisesti".

Kansalaisopistoa hallinnoi Suonenjoen kaupunginhallitus. Kansalaisopiston yhteistyötoimikunnassa on Tervon kunnanhallituksen nimeämät edustajat. Sisä-Savon kansalaisopiston opistosopimusta muutettiin (Siv.ltk 1.9.2020 § 41).

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2021

KOULUTUS-TOIMINTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	115.160,00		115.160,00	133.599,17	-18.439,17	116,0
Toimintamenot	-2.166.810,00		-2.166.810,00	-2.070.062,04	-96.747,96	95,5
Toimintakate	-2.051.650,00		-2.051.650,00	-1.936.462,87	-115.187,13	94,4
Poistot ja arvonalentumiset	-17.650,00		-17.650,00	-22.381,05		
Laskennalliset erät	-88.550,00		-88.550,00	-179.510,69		

=valtuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista.

Koulutustoiminnan tulosalueella toimintatuotot toteutuivat 116 %, poikkeamasumman ollessa 18 439,17 euroa. Varhaiskasvatuksen toimintatuotot jäivät 15 195,18 euroa budjetoitua vajaammaksi, mikä johtuu 1.8.2021 voimaan tulleella uudistuneella asiakasmaksulailla. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakimuutos alensi asiakasmaksuja korottamalla maksujen perusteena olevia tuloarvoja 31 %. Perusopetuksen osalta toimintatuotot olivat 33 827,50 euroa arvioitua suuremmat (kotikuntakorvaukset sekä valtion tuet).

Toimintamenot toteutuivat 95,5 %. Poikkeamasumma 96 747,95 euroa. Henkilöstökuluissa päästiin 41 479,55 euron säästöön, myös asiakaspalveluiden ostoissa saavutettiin 46 868,44 euron säästö.

361 Vapaa-aikatoiminta (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen:

Hallintojohtaja

Tulosalueeseen kuuluvat tulosityksiköt/toiminnot

Tilivelvollinen

362 Kirjastotoiminta	Hallintojohtaja
370 Kulttuuritoimi	Hallintojohtaja
380 Nuorisotoimi	Hallintojohtaja
390 Liikuntatoimi	Hallintojohtaja

Tulosalueen henkilöstö

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden esimies, kirjastovirkailija, liikunta- ja nuorisopalveluiden esimies, liikunta-alueiden/kiinteistöhoitaja

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin; tiedon saatavuutta ja käyttöä; lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa; mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen; aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Kunnan tehtävänä on yleisen kirjaston toiminnan järjestäminen. Kunta voi järjestää yleisen kirjaston toiminnan itse taikka yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan yleisiä kirjastoja koskeissa keskeisissä päätöksissä. Kunnan tulee olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden ja muiden yhteisöjen kanssa.

Yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisäilytöihin; ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; edistää lukemista ja kirjallisuutta; tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Yleisellä kirjastolla voi olla lisäksi valtakunnallinen kehittämistehtävä, alueellinen kehittämistehtävä ja erityinen tehtävä. Tehtävän hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö. Yleisen kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa.

Yleinen kirjasto toimii ja kehittää toimintaansa yhteistyössä muiden yleisten kirjastojen, Kansalliskirjaston, Varastokirjaston, Näkövammaisten kirjaston sekä muiden korkeakoulukirjastojen, oppilaitoskirjastojen ja erikoiskirjastojen kanssa. Yleinen kirjasto voi toimia yhteistyössä viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten sekä muiden yhteisöjen kanssa. Yleisen kirjaston omien aineistojen käyttö, lainaus ja varaaminen sekä ohjaus ja neuvonta on maksutonta. Maksuttomia ovat myös valtakunnallista ja alueellista kehittämistehtävää hoitavan yleisen kirjaston muille yleisille kirjastoille antamat kaukolainat.

Kunta voi periä myöhässä palautetuista aineistoista, varatun aineiston noutamatta jättämisestä ja muista kuin yleisen kirjaston suoritteista kohtuullisen, enintään suoritteen tuottamisesta kunnalle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää vastaavan maksun.

Kunnan on arvioitava yleisen kirjaston toimintaa. Arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteutumista ja tukea yleisen kirjaston toiminnan kehittämistä. Arvioinnilla seurataan yleisten kirjastojen tehtävien toteuttamista ja toiminnan järjestämistä.

Tervon kunnankirjasto kuuluu Nilakan kuntien virtuaalikirjastojen verkkoon sekä Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoon. Palvelut tuotetaan kirjaston aukioloaikoina entiseen tapaan asiakkaita henkilökohtaisesti palvellen. Aamuisin, iltaisin ja viikonloppuisin kirjasto toimii omatoimikirjastona.

Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kunnan tehtävänä on myös järjestää kunnan asukkaille mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen sekä harrastusta tukevaan opetukseen taiteen eri aloilla. Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä.

1.3.2019 on tullut voimaan uusi kuntien kulttuuritoimintalaki (166/2019). Laki vahvistaa kulttuurin roolia kunnan toiminnassa sekä perustelee kulttuurin merkitystä ja asemaa kunnan peruspalveluna. Laki sisältää kehittämistehtävän, jolla luodaan edellytyksiä kuntien kulttuuritoiminnalle, mm. laadulle, vaikuttavuudelle ja henkilöstön osaamiselle. Laki kuntien kulttuuritoiminnasta asettaa tavoitteet ja määrittää tehtävät kuntien kulttuuritoiminnalle. Uusi laki ei lisää kuntien tehtäviä, ja se on kustannusvaikutuksiltaan neutraali. Kunnat voivat edelleen järjestää ja organisoida kulttuuritoimintansa haluamallaan tavalla joko itsenäisesti tai yhteistyössä toisten kuntien kanssa.

Nuorisotyö Kuntien nuorisotyötä säätelee *Laki nuorisotyöstä* (1285/2016).

Nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita; *nuorisotyöllä* tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa; *nuorisopolitiikalla* tarkoitetaan nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista; *nuorisotoiminnalla* tarkoitetaan nuorten omaehtoista toimintaa.

Valtion vastuut: Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa nuorisotyön ja -politiikan yleisestä johdosta, yhteensovittamisesta ja kehittämisestä sekä yleisten edellytysten luomisesta valtionhallinnossa. Nuorisotyön ja -politiikan aluehallinnon tehtävistä vastaavat aluehallintovirastot.

Kuntien vastuut: Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Toteuttaessaan nuorisolain 2 §:n tavoitteita *kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa.*

Kunnan tulee olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisotalojen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa.

Monialainen yhteistyö: Paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten *kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret.* Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia vuorovaikutuksessa nuorisotalojen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla yhteinen verkosto. Verkosto ei käsittele yksittäistä nuorta koskevia asioita.

Verkoston tai muun vastaavan yhteistyöryhmän tehtävä on koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi; edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta; edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi.

Nuorisolain 10-11 §:ssä määritellään *etsivän nuorisotyön* tehtävät ja vastuut.

24 §:ssä määritellään *nuorten osallistuminen, vaikuttaminen ja kuuleminen* nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa *nuorisovaltuustossa* tai vastaavassa nuorten vaikuttajaryhmässä säädetään kunnalain (410/2015) 26 §:ssä; lisäksi kunnan ja valtion viranomaisen tulee *tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa* paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa; lisäksi nuoria on *kuultava* heitä koskevissa asioissa.

Nuorten parissa tehtävän työn lähtökohtana ovat nuorten osallisuus ja oikeudet. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien tulee olla monipuolisia ja yhdenvertaisia.

Nuorisolaki nostaa nuorten *osallisuuden ja omaehtoisen toiminnan* keskeisiksi yhteiskunnallisen osallisuuden elementeiksi. Nuorten parissa tehtävää työtä tulee kehittää siten, että *nuorten täysivaltainen osallisuuden kokemus vahvistuu*. Nuorten parissa tehtävän työn painopistettä on suunnattava siten, että viime vuosina alaspäin notkahtanutta nuorten *yhteenkuuluvuuden ja sosiaalisen luottamuksen* tunnetta parannetaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Nuorten osallisuuden vahvistaminen on keskeisellä sijalla eriarvoistumisen ja syrjäytymisen ehkäisyn ja yhteisöllisyyden kokemusten vahvistamisessa.

Nuorilla tulee olla *innostava kohtaamispaikka*.

Nuorisotyön *toteuttajia* ovat kunnat, palveluntuottajina ammatilliset osaajat ja yhdistykset ja järjestöt, vapaaehtoisuuteen perustuvat palvelut.

Ammatillinen nuorisotyö perustuu kasvatukseen ja nuorten kohtaamiseen.

Nuorisotyötä toteutetaan ehkäisevän työn ja korjaavan työn periaattein (etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta). Nuorisotyö vahvistaa sosiaalisesti, edistää fyysistä ja psyykkistä terveyttä sekä lisää hyvinvointia.

Liikuntatoimen tavoitteena on edistää eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa; väestön hyvinvointia ja terveyttä; fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista; lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä; liikunnan kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta; huippu-urheilua; liikunnan ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita; sekä eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys.

Liikunnalla tarkoitetaan kaikkea omatoimista ja järjestettyä liikunta- ja urheilutoimintaa paitsi huippu-urheilua; huippu-urheilulla kansallisesti merkittävää sekä kansainväliseen menestykseen tähtäävää tavoitteellista urheilutoimintaa; sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävällä liikunnalla elämäntapaa eri vaiheissa tapahtuvaa kaikkea fyysistä aktiivisuutta, jonka tavoitteena on terveyden ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen.

Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle: järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen; tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoimintaa; sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä.

Kunnan tulee arvioida asukkaistensa liikunta-aktiivisuutta osana terveydenhuoltolain (1326/2010) 12 §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Kunnan hoitaessa tehtäviä kunta ei toimi kilpailutilanteessa markkinoilla, ellei niitä toteuteta liiketoiminnallisina tavoittein ja perustein. Tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista.

Vapaa-ajan palveluita ”Sivistyksen suunta 2025” visioi vuodelle 2025 seuraavasti:

”**Kirjasto- ja tietopalveluilla** edistetään väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia tietoon, lukukokemuksiin sekä muihin sivistystä, kansalaistoimintaa ja elinikäistä oppimista tukeviin kokemuksiin. Paikallisten palvelutarpeiden pohjalta järjestettävät palvelut ovat pääosin maksuttomia.

Kulttuuripalveluiden merkitys alueen elinvoimaisuuden ja kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta on suuri. Jokaisella on oikeus kulttuuripalveluihin iästä, kulttuuritaustasta ja elämäntilanteesta riippumatta ja palvelut ovat luonteva osa kuntalaisten jokapäiväistä elämää.

Kuntalaiset **liikkuvat** terveytensä kannalta riittävästi ja saavat siitä iloa, elämyksiä ja työkykyä. Kuntien liikuntapalvelut ovat kohtuuhintaisia ja helposti saavutettavissa. Ennaltaehkäisevänä työmuotona terveyttä ja hyvinvointia edistävä liikunta on koko kunnan yhteinen asia.

Nuorisotyöllä on vahva rooli monialaisissa palveluketjuissa. Kunnan eri hallinnonalat ovat myös aktiivisia nuorisoihmissien hoitajia. Nuorisotyö on nuorista välittämistä ja kasvun tukemista nuorten omissa yhteisöissä. Lapset ja nuoret voivat kotikunnassaan hyvin ja kokevat olevansa osa yhteisöä.”

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Kts kohta 1.1.5 Tervon kunnan ihmislähtöisen sivistystoimen palveluiden kehittäminen 2020-2022

Vapaa-aikatoimen yhteistyötä Vesannon kunnan kanssa on tehty vuosina 2017-2020. Vuoden 2021 alusta lukien työntekijöiden vastuita ja työaikoja ei jaeta kuntien kesken. Kirjastovirkailijan työhön on lisätty 20 %:n työajalle kunnan viestintään ja markkinointiin liittyviä tehtäviä. Hyte-yhdyshenkilön tehtävät hoitaa varhaiskasvatuspäivätoimen esimies. Liikunta- ja nuorisopalveluiden esimies vastaa liikunta- ja nuorisopalveluista.

Sivistystoimen alueiden ja kiinteistöjen huolto- ja hoitopalvelut ostetaan Palveluyhtiö Viisarit Oy:ltä. Liikunta-alueiden ja -paikkojen ylläpidon siirtyessä yhtiön vastuulle, vapautuu liikunta- ja nuorisopalveluiden esimiehen työaika kuntalaisten ohjaamiseen ja liikuttamiseen. Liikuntatoimen kehittämisessä hyödynnetään keväällä 2019 kuntalaisille tehdyn kyselyn tuloksia (Siv.ltk 12.9.2019 § 63).

Nuorisotyön kehittäminen vuonna 2021

Nuorisotyötä kehitetään sivistyslautakunnan (21.1.2020 § 8) linjausten mukaisesti. Nuorten ohjaus- ja

palveluverkoston toimintaa kehitetään yhteistyössä naapurikuntien kanssa.

SavoGrow'n alueen kuntien nuorten avoin foorumi on käynnistynyt syksyllä 2019. Nuorille avoimet tapaamiset järjestetään noin kerran kuussa alueen eri kunnissa. Nuorten portaaliin <https://www.po1nt.fi> on lisätty mm. chat-palveluita, portaalin käyttöä harkitaan.

Tulosityksiköiden tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Hallitusohjelma-muutokset	Seuranta ja toimeenpano	Kts kohta 1.1.1
Kirjastopalvelut	Lähikirjastotoiminta ja kaukolainapalvelut Kuntalaisten osallistamisen ja vaikuttamisen mahdollistaminen virtuaalikirjaston tietokanavia käyttäen Kirjastoiminnan kehittäminen yhteistyössä Rutakko-verkoston kanssa	Rautalammin ja Rautavaaran kuntien liittymisen Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoon (Siv.ltk 9.2.2021 § 12) Lähikirjasto- ja kaukolainapalvelut toteutuivat lähes suunnitellusti, mutta Rutakon laajenemisen takia kirjasto ja omatoimikirjasto olivat suljettuina 12.-26.4. (27.4. avattiin lainausautomaatti) ja kolme päivää kesäkuussa perussiivouksen takia. Kuntalaisia osallistettiin, opastettiin ja he pystyivät jättämään mm. hankintatoiveita Rutakko-kirjastojen yhteisessä chatissa. Kunnan chatin siirtämistä myös kirjaston vastattavaksi suunniteltiin. Kirjasto alkoi vastata kunnan chatiin syyskuussa, lisäksi päivystettiin säännöllisesti Rutakko-kirjastojen chatissa. Yhteydenottoja sitä kautta tuli epäsäännöllisesti mutta palvelukanavana se on vakiinnuttanut asemansa. Säännöllinen viikoittainen digitukitunti oli tarpeellinen.
	Kirjastotoimen kehittäminen	Kts kohta 1.1.1
Kulttuuripalvelut	Tapahtumat Näyttelyt ja tapahtumat museoaitoissa yhteistyössä Eerikkalan kanssa Kotiseutuarkiston paikan selvittäminen Järjestöjen tukeminen ja yhteistyö	Siv.ltk päätti 1300 euron kulttuuriavustussumman jaosta viidelle järjestölle. Riitta Raatikaisen striimattua luentoa verkon valokuva-aarteista seurasi 13 henkilöä. Veteraanipäivän seppelenlaskutilaisuus pidettiin koronan takia kunnan, seurakunnan ja maanpuolustusjärjestöjen pienenä tilaisuutena ilman yleisöä. Toukokuussa pidetty kotikirppistapahtuma onnistui hyvin. Tervo-seura kokosi uutta nähtävää museoaittanäyttelyyn. Järjestöt toteuttivat kesän iltatorit ja Tervon toritapahtuman, jonka ohjelman kulttuuritoimi maksoi. Järjestettiin Hanna Raittilan konsertti palvelukoti Attendo Vuokkoon ja striimattu kirkkokonsertti, jolla oli 15 kuulijaa.

		Keväällä järjestettiin kaksi järjestöpalaveria ja syksyllä yksi. Vuoden aikana kirjastossa oli kolme näyttelyä, joista yksi oli yhtenäiskoulun oppilastöiden näyttely. Osallistuttiin Pohjois-Savon yhteiseen kulttuurin kehittämishankkeeseen, jossa mm. jaettiin ja kehitettiin toimivia käytäntöjä kulttuurin tarjoamiseen kuntalaisille. Hanke mm. striimasi Kuopion kaupungin itsenäisyyspäivän juhlan ja järjesti ensimmäistä kertaa koko Pohjois-Savon yhteisen Kotikunta valoissa -tapahtumakauden, joka on tarkoitus vakiinnuttaa. Teatteriretki Kuopioon lokakuussa ja koululaisille Konserttikeskukseen etäkonsertit sekä kysy esiintyjältä -vartit. Yksi joulukonsertti kirkossa oli suosittu, kaksi muuta joulukonserttia olisi pitänyt siirtää toiseen ajankohtaan.
	Kulttuuritoimen kehittäminen	Kts kohta 1.1.1
Kotiseutuperinteen vaaliminen	Presidentti Urho Kekkosen Tervon kunnan Kuivaniemessä sijaitsevan esivanhempien kotipaikan arviointi; (arkeologinen suojelukohde, tarinaperinteen merkitys paikallisperinteen säilyttämisen kannalta) (Siv.ltk. 25.6.2019 § 53)	
Nuorisopalvelut	Nuorten illat Tapahtumat Kesäleirit Järjestöjen tukeminen ja yhteistyö Some -palvelut	Nuorteniltoja pidettiin vuonna 2021 nuorisotoimen järjestämänä tiistaisin 3-4-luokille (ka. 15 osallistujaa) ja 5-6-luokille (ka. 11 osallistujaa) sekä keskiviikkoisin 7-9-luokille. Lisäksi Tikkakerhon valvomana 5-9-luokille pidettiin iltoja perjantaisin. Syksyllä 2021 nuortenilloissa poikkeusjärjestelyjä mm. ryhmäjaot- ja henkilörajoitukset koronan vuoksi. Koronan vuoksi perinteistä Talviriehaa ei järjestetty. Lastenleiri järjestettiin Niiniveden Seurakunnan kanssa yhteistyössä kesäkuussa. Leiri toteutettiin koronan vuoksi päiväleirinä Tervonsalmessa tervolaisille lapsille. Varhaisnuortenleiriä ei järjestetty vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Nuorisotoimen yleis- ja kohdeavustuksia jaettiin kolmelle järjestölle yhteensä 2000 € ja avustustukea nuorisotilojen valvonasta yhteensä 2340 e kahdelle järjestölle.

	Nuorisotoimen kehittäminen	Kts kohta 1.1.1
Liikuntapalvelut	Liikunta- ja kuntosalin sekä liikunta-alueiden ylläpito ja kehittäminen Tapahtumat Järjestöjen tukeminen ja yhteistyö	Liikunta- ja kuntosalin vuorot toimivat normaaliin tapaan, yleiset koronaohjeet huomioiden. Koronan vuoksi perinteistä talviriehaa ei järjestetty. Liikuntatoimi aloitti keväällä Ikäihmisten viripiirin, jota pidettiin sekä Tervossa Mantulla, että myös Talluskylän nuorisoseuran talolla joka toinen viikko keväällä ja syksyllä. Liikuntatoimi oli järjestämässä yhdessä Kurkekummun päiväkodin kanssa 4-5-vuotiaiden lasten touhukerhoa kesäkuussa ja heinäkuussa oli lapsille taikurikurssi Mantulla. Uimakoulua järjestettiin myös heinäkuussa. Liikuntatoimen avustuksia jaettiin 3400 € kolmelle järjestölle.
	Liikuntatoimen kehittäminen	Kts kohta 1.1.1

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

	TP 2020	TA 2021	TOTEUMA 1.1.-31.12.2021
Kirjaston lainat/asukas	Kevätkausi: Kokonaislainaus 5649, lainat/as. 6,3 Kirjalainaus 4716 eli 3 kirjallainaa / asukas. 31.12: Kokonaislainaus 13 118, joka sisältää myös 19 kaukolainaa. Kirjalainat 11931. E-aineistolainoista Tervon asukaslukuperusteiset osuudet Rutakossa: E-kirjojen lainausmäärä 250 ja e-kirjahan kinnat 209, Viddla-elokuva-palvelua käytettiin 79 kertaa, käyttäjiä 64. E-press- sanomalehtipalvelua käytettiin 736 kertaa, avattuja sivuja 11 115. Vuonna 2020 Naxos-musiikkipalveluun kirjauduttiin 12 kertaa ja kuunneltiin 46 teosta. Kirjalainat vähenivät ed. vuodesta 19,75% ja kaikki lai-	7	Kokonaislainaus 17558, josta kirjoja 15140, aikakauslehtiä 1103, dvd-levyjä 500, musiikki-cd-levyjä 377, Lainaus lisääntyi vuodesta 2020 33% ja sitä edelliseen vuoteen verrattuna 1,67%. Hankintoja tehtiin aiempaa vähemmän: koko vuonna hankittiin 648 kirjaa, 23 Daisy-äänikirjaa, 11 DVD-levyä, 1 kartta, 8 musiikki-cd:tä, 10 nuottia, 8 esinettä.

	nat 24%. E-aineistokulut kasvoivat 135%, koska niitä hankittiin Rutakkoon koronatilanteenkin takia tavallista enemmän.		
Kirjaston käyttäjät/asukasluku	Kävijöitä 1.1.-17.3. 3064 ja kesäkuussa 856, yhteensä tammi-kesäkuussa 3920 (2,6 käyntiä / asukas). Fyysisiä asiakaskäyntejä vuoden aikana 8867 (joista heinä-joulukuussa 4947). 392 kirjastoasiakasta (26 % tervolaisista) käytti kirjastoa vuonna 2020.	27 %	Fyysisiä asiakaskäyntejä vuoden aikana 11 036 (7,5/as.). Kirjaston 23 digiopastustunnilla kävi yht. 79 oppijaa, lukupiirissä yhdeksällä kerralla 52 osallistujaa, koululaisille jaettiin lukudiplomit ja järjestettiin lukujuhla sekä tiedonhaun opetusta. Ensimmäinen Tervon kirjaston pelitapahtuma järjestettiin Peliviikolla ja se toi paljon (35) kävijöitä kirjastoon. Kirjaston palveluja käytti aiempaa hieman useampi kuntalainen (29% kuntalaisista). 10 lukupiirissä yht. 52 osallistujaa. Rutakko järjesti yhteisen kesälukukampanjan. Kirjaston palveluja käytti aiempaa useampi kuntalainen (29% kuntalaisista). Hankittiin pelaamiseen ja etäkokouksiin soveltuva iso näyttö ja virtuaalilasit.
Kirjastotoimen nettomenot/asukas	140900 € 94 €/asukas	154610 101	Koko vuosi 142 276 96 €/as.
Avustukset kulttuurijärjestöille	1 800 € jaettiin viidelle yhdistykselle, joista kaksi on kyläyhdistyksiä. Avustuksia maksettiin 1699 €.	1500	1300€ (5 järjestöä)
Kulttuuritoimen nettomenot/asukas	21200 € 14 €/asukas	40260 26	34 444€ 23€/as. Tapahtumia, konsertteja, teatteriretki ja yhteislaulutilaisuus. Vanhusten viikon teatteriesitys Mantulla. Päiväkodille ja koulun pienimmille Mimmin ja Kukun etäkonsertit, koululaisille Red Nose Companyn etäteatteriesitykset Keisarin uudet vaatteet ja

			Don Quijote, yhteislaulutilaisuus, Hanna Raittilan konsertti palvelukodin asukkaille ja etäkonsertti kirkossa. Itsenäisyyspäivän juhla, kolme erilaista joulukonserttia ja 1 etäjoulukonsertti.
7-29 vuotiaiden nuorten määrä		320	207
Nuorisotilan käyttäjien määrä/vuosi	Ennallaan	100	1522 käyntikertaa
Avustukset nuoris- ja liikuntajärjestöille	Nuorisoavustukset: 1 800 € 3:lle järjestölle Liikunta-avustukset: 3 150 € 4 järjestölle	6900	Nuorisotoimi 2000 € 3:lle järjestölle Liikuntatoimi 3400 € 3:lle järjestölle
Nuorisotoimen nettomenot/asukas	79550 € 53 €/asukas	110350 72	97 627,08 € 66 €/asukas
Liikuntasalivuorojen määrä	39	30	39
Kuntosalikorttien määrä	Henkilökunta 10 kpl, yli 70-v 38 kpl, muut 190 kpl, yht. 238 kpl	170	Henkilökunta 8 kpl, yli 70-vuotiaat 27 kpl ja muut 227 kpl. Yhteensä 264 kpl.
Liikuntatoimen nettomenot €/asukas	178340 € 118 €/asukas	211620 138	195079 € 132 €/asukas

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2021

VAPAA-AIKA-TOIMINTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	58.580,00		58.580,00	65.889,44	-7.309,44	112,5
Toimintamenot	-575.270,00		-575.270,00	-495.157,34	-80.112,66	86,1
Toimintakate	-516.690,00		-516.690,00	-429.267,90	-87.422,10	83,1
Poistot ja arvonalentumiset	-32.800,00		-32.800,00	-28.457,38		
Laskennalliset erät	-25.070,00		-25.070,00	-84.230,85		

=valtuustoon nähden sitovat erät**Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista.**

Vapaa-aikatoiminnan tulosalueella toimintamenoissa päästiin 86,1 % toteumaan. Poikkeama arvioituun 80 112,66 euroa. Säästö saatiin aikaiseksi pääasiassa palveluiden ostoissa, joiden käyttö% oli 77,3 (poikkeamasumma 75 373,05 euroa).

7.1.9 650 Ympäristöterveyslautakunta (Toimielin)

651 Ympäristöterveydenhuolto (Tulosalue)

Tulosalueen tilivelvollinen: Kuntalain 75 §:n tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat (kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, perusturvajohtaja, rakennustarkastaja/ympäristönsuojelu, ympäristöterveysjohtaja).

Ympäristöterveyslautakunta ja ympäristöterveysjohtaja

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

660 Hallinto	Ymp.terv.johtaja
670 Ympäristöterveysvalvonta	Ymp.terv.johtaja
680 Eläinlääkintähuolto	Ymp.terv.johtaja

Tulosalueen vakainainen henkilöstö

Hallinto: Ympäristöterveysjohtaja ja toimistosihteeri (osa-aikainen)

Ympäristöterveysvalvonta: Suonenjoki 3 ympäristöterveystarkastajaa, Pielavesi 1 ympäristöterveystarkastaja

Eläinlääkintähuolto: Keitele 1 kunnaneläinlääkäri, Pielavesi 3 kunnaneläinlääkäriä, Rautalampi 1 kunnaneläinlääkäri, Suonenjoki 2 kunnaneläinlääkäriä (toinen muita sijaistava kunnaneläinlääkäri), Tervo 1 kunnaneläinlääkäri, Vesanto 1 kunnaneläinlääkäri, Tervon yhteistoiminta-alue 1,4 valvontaeläinlääkäriä.

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Ympäristöterveydenhuollon tarkoituksena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on kunnallinen elintarvike-, tupakka- ja terveydensuojeluvalvonta, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta sekä eläinlääkäripalvelut ja talteen otettujen seuraeläinten hoidon järjestäminen. Tehtävät ovat lakisääteisiä ja merkittävä osa tehtävistä on viranomaistehtäviä.

Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviin kuuluvat kansanterveyslaissa määriteltujen lakien (terveydensuojelulaki, elintarvikelaki sekä tupakkalaki) mukaiset kunnille kuuluvat tehtävät. Lisäksi valvotaan ja luvitetaan lääkelain mukaista nikotiinikorvausvalmisteiden myyntiä.

Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviä ovat mm. toiminnanharjoittajien ja kuntalaisten neuvonta ja ohjaus, valvontakohteiden toimintaa koskevien ilmoitusten tai hakemusten käsittely ja niistä annettavat todistukset tai tehtävät päätökset (ennakkovalvonta), luvanvaraisen toiminnan päättyessä perumispäätösten teko ja lopetusilmoitusten käsittelystä annettavat todistukset, valvontakohteisiin suoritettavat säännölliset, suunnitelman mukaiset tarkastukset sekä mahdollinen jälkivalvonta, näytteenotto tarvittaessa, lainsäädännön noudattamatta jättämisestä tai ilmeistä terveyshaittaa aiheuttavasta toiminnasta johtuvien määräysten ja kieltopäätösten antaminen, lausuntojen antaminen esimerkiksi kaavaehdotuksista, ympäristö- ja rakennusluvista sekä niihin läheisesti liittyvät selvitykset sekä varautuminen häiriötilanteisiin.

Eläinlääkintähuollon tehtävänä on eläinlääkintähuoltolain mukaisten kunnan tehtävien hoitaminen ja kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien hoitaminen. Tehtävä kattaa peruseläinlääkäripalvelut, kiireellisen eläinlääkäriavun sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydellisen valvonnan, lausuntojen antamisen eläintenpitopaikkojen lupaprosesseissa, eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan, eläintenpidon terveydellisen valvonnan, eläintautien vastustamisen ja ennaltaehkäisemisen sekä eläinsuojelun. Kunnaneläinlääkäripalvelut ja kiireellisen eläinlääkäriavun saaminen toteutetaan ympärivuorokautisena koko alueella siten, että alue on jaettu kahteen päivystyspiiriin: Sisä-Savon alue (Rautalampi, Suonenjoki, Vesanto, Tervo ja ostopalveluna Kuopiolle Karttulan alueen suurelänpäivystys) sekä Keiteleen ja Pielaveden alue.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Yhteiset:

Yhteistoiminta-alue aloitti toimintansa v. 2012 alusta. Palvelutuotantoa on uudelleenorganisoitu ja priorisoitu tarpeen mukaan sekä toimintaa pyritty kehittämään ja tehostamaan toteumien perusteella. Havaittavissa on edelleen resurssipulaa sekä terveysvalvonnan että eläinlääkinnän puolella.

Vuoden 2021 yleisenä tavoitteena on edelleen ollut toimintavalmiuden ylläpitäminen sekä parantaminen. Samalla valmistaudutaan todennäköisesti suurempien valvontayksiköiden muodostamissuunnitelmiin ja sen toteutuksen mukanaan tuomiin haasteisiin. Henkilöstölle varataan riittävästi mahdollisuuksia osallistua tulevien suurempien valvontayksiköiden suunnitteluun, valmisteluun ja täytäntöönpanoon, samalla toimintavalmius ja -kyky pyritään säilyttämään riittävän hyvällä tasolla. Mahdolliseen valmisteluun osallistuu koko henkilöstö mahdollisuuksien ja tarpeiden mukaan. Tämä edellyttää jatkossa myös mahdollisesti vapautuvien virkojen täyttämistä ja resurssien turvaamista.

Muilta osin tilannetta seurataan ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin palvelutarpeiden ja -rakenteiden uudelleenorganisoinniseksi.

Hyödynnetään ICT-ratkaisuja palveluiden tuottamisessa.

Ympäristöterveysvalvonta:

Eryislainsäädännön ympäristöterveydenhuollon 2020-2024 valtakunnallisen valvontaohjelman pohjalta tehtävät valvontasuunnitelmat, joihin toiminnalliset ja valvontakohdekohtaiset valvontasuunnitelmat perustuvat, hyväksytetään ympäristöterveyslautakunnassa. Mikäli monivuotisen suunnitelman muutokset eivät ole merkittäviä, riittää suunnitelman vieminen vuosittain tiedoksi toimielimelle. Suunnitelmallisen valvonnan tavoitteet tarkentuvat valvontasuunnitelman perusteella. Tavoitteena on korkealaatuinen suunnitelmallinen ja oikein kohdennettu valvonta, jota tehdään riittävin voimavaroin. Valvonnan tulee olla tehokasta sekä eri toimijoita tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevaa. Suunnitelmallista valvontaa priorisoidaan tehtävien kiireellisyysjärjestyksessä. Valvontatyön suunnittelematon osuus mm. asumisterveys- ja sisäilma-asiat yksityisissä ja julkisissa kiinteistöissä, erilaiset erityistilanteet ja asiakasyhteydenotot ja lausuntopyynnöt vaativat usein kiireellisiä toimenpiteitä.

Ympäristöterveydenhuollon maksutaksa on päivitetty ja hyväksytty ympäristöterveyslautakunnassa § 19 3.9.2019.

Resursseja tulee varata aiempaa enemmän alkutuotannon valvontaan, jota suunnitellaan lisäävän

merkittävästi. Vuodesta 2019 alkaen alkutuotannon valvontaan lisätään 70–80 valvontakohtetta vuosittaiseen valvontasuunnitelmaan. Alkutuotantokohteiden siirtyminen aktiivisen valvonnan piiriin lisää valvontatyön vaatimaa resurssia n. 0,5 htv/v, joka edellyttää henkilöresurssien lisäämistä valvontaan.

Ympäristöterveydenhuollon valvontatehtävien resurssien varmistamiseksi tulisi entistä tehokkaammin kohdistaa valvonnasta saadut tulot yhteistoimintasopimuksen mukaisesti lisätyövoiman palkkaamiseen ja valvonnan kehittämiseen. Vuosilomien sijaisuuksiin sekä suunnitelmalliselle valvonalle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittaisiin jatkossakin lisätyövoimaa. Nykyisten tehtävien hoitamiseksi arvioidaan lisätyövoiman tarpeen olevan vähintään 1 htv. Resurssit pyritään turvaamaan vähintään nykyisellä tasolla mahdollisesti tulevaa suurempaa valvontayksikköä ja hallintouudistusta silmällä pitäen. Avoimiin virkoihin haetaan täyttöluvat.

Yhteistyötä jäsenkuntien sekä niiden eri viranomaisten kanssa pyritään tiivistämään ja tehostamaan. Ennaltaehkäisevän toiminnan vaikuttavuutta lisätään entisestään.

Eläinlääkintähuolto:

Valvontaa jatketaan alueellisen eläinlääkintähuoltosuunnitelman mukaisesti. Priorisointia joudutaan tekemään edelleen valvontatarpeen määrittelyssä, etenkin suunnittelemattomien eläinsuojelutehtävien osuuden ollessa suunniteltua suurempi.

Tilayksiköiden kasvun myötä eläinlääkintähuollossa on edelleen aiempaa enemmän tarvetta suunnitelmalliselle ja ajanvarausperusteiselle palvelulle. Valvontaeläinlääkärin työjärjestelyissä on edelleen otettava huomioon myös mahdollisuus jakaa viranhoito kahdelle eri henkilölle, minkä ei kuitenkaan oleteta aiheuttavan korotuksia palkkamenoihin. Järjestelyllä pyritään parantamaan henkilöstön työssä jaksamista, ennakoitavuutta sekä toiminnan suunniteltavuutta.

Aiemmin toteutettua päivystysjärjestelmää jatketaan, sillä sen on havaittu parantavan tarjottavan palvelun laatua, henkilöstön työssä jaksamista, työn ennakoitavuutta sekä toiminnan suunniteltavuutta.

Eläinlääkintähuollon sähköisen ja reaaliaikaisen ajanvarausjärjestelmän käyttöä laajennetaan. Sähköisen, julkisen ja reaaliaikaisen ajanvarausjärjestelmän käytettävyyttä kehitetään.

Tulosityksiköiden tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2021
Ympäristöterveysvalvonta		
Väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa sekä suojella ihmisiä ja eläimiä elinympäristössä vaikuttavilta haitallisilta tekijöiltä.	Riskiperusteisen kohdekohtaisen valvontasuunnitelman laatiminen ja valvontasuunnitelman mukaiset valvontatoimet.	Valvontasuunnitelma vuodelle 2021 hyväksyttiin ympäristöterveyslautakunnassa § 47 17.12.2020. Suunnitelmaa on toteutettu resurssien mukaisesti. Vati-järjestelmän toiminnan puutteellisuus ja henkilöresurssivajaus ovat luoneet haasteita suunnitelman toteutumista.

Valvonnan vaikuttavuuden edistäminen.		Toimintaa on sopeutettu Covid-19 pandemian aiheuttamiin muutoksiin toimintaympäristössä.
	Toiminnanharjoittajien neuvonta ja ohjaus.	Valvontakohteiden ja kuntalaisten neuvontaa ja ohjausta on annettu tarvittaessa. Ajankohtaisista asioista, takaisinvedoista ym. muutoksista on tiedotettu sähköpostin- ja kirjepostin välityksellä. Covid-19 tiedotteita on jaettu eri yhteistyötahoille ja toiminta-alueemme toimijoille.
	Suunnitelmallinen ja monipuolinen viestintä monikanavaisuutta hyödyntäen. Tiedotuksen ja yhteydenpidon parantaminen alueen väestöön.	Ajankohtaisista asioista on tiedotettu isäntäkunnan verkkosivuilla, kunnan fb-profiilissa ja kuntatiedotteissa. Verkkosivujen sisältöä on päivitetty.
	Viranomaisyhteistyö	Eri viranomaistahojen esittämiin lausuntopyyntöihin on vastattu ja neuvottelutilaisuuksiin osallistuttu aktiivisesti.
Alan muuttuvan lainsäädännön vaatimusten huomioiminen valvonassa.	Valtakunnallisen tiedonhallintajärjestelmän (VATI) käyttö.	Vati –järjestelmän koulutukset henkilöstölle on jatkuneet etäyhteyksin vuoden 2021 ajan, kolmen viikon välein, vähintään 2h / kerta.
	Henkilöstön osaamisen ylläpito ja asiantuntijuuden lisääminen.	Henkilöstö on osallistunut aktiivisesti aluehallintoviraston, Ruokaviraston ja Valviran järjestämiin koulutustilaisuuksiin pääsääntöisesti etäyhteyksien kautta omalla työpisteellään. 21.4.2021 uusi elintarvikelaki Terveystieteiden laissa (763/1994) muutos 16.12.2021/1187, valvonnan kohdekohtainen perusmaksu. EtL ja TsL lakimuutoksen johdosta koulutukset ja muutokset Vati-järjestelmään on vaatinut huomattavasti työaikaa kaikilta ympäristöterveystarkastajilta.

		18.11.2021 oli Avin:n arviointi ja ohjauskäynti elintarvikevalvonnan osalta. Marraskuussa 2021 oli Ruokaviraston ketjuauditointi "listeriahallinnan valvonta kala-alan laitoksissa".
Valvonnan tasapuolisuus.	Valvontakohdetietojärjestelmän tietojen päivittäminen.	Valvontakohdetietoja on ylläpidetty ja tietojärjestelmämuutoksessa (Vati) tapahtuneita virheitä korjattu.
	Riskiperusteisen valvonnan korostaminen	Riskiperusteisuus on huomioitu valvonnan toteutuksessa. Kohdekohtaisia riskinarviointeja päivitetään tarpeen mukaan valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti.
Toimiva työyhteisö.	Resurssien turvaaminen sijaisjärjestelyin ja lisätöyvoiman tarpeen huomioon ottaminen.	Toiminnassa on ollut huomattava resurssipula. Valvontaeläinlääkärin virka-vapaan ajan, 5/2020 alkaen, ympäristöterveystarkastaja on hoitanut laitosvalvontaa oman tehtävänsä ohella. Tämä heijastuu toteumaan.
	Vaikutusmahdollisuuksien varaaminen tulevaan suurempaan valvontayksikköön ja hallintouudistuksen suunnitteluun	Henkilöstö pidetään ajan tasalla ja heille annetaan mahdollisuus vaikuttaa tuleviin suunnitelmiin.
	Vähintäänkin nykyisten resurssien turvaaminen tulevan suuremman valvontayksikön muodostuksen ja mahdollisen hallintouudistuksen yhteydessä	Huolehditaan avoimien virkojen täyttöluvasta, täytöstä ja sijaisten hankinnasta.
Eläinlääkintähuolto		
Alueen eläinlääkintähuollon, eläinsuojeluvalvonnan, eläintautien vastustamisen ja ennaltaehkäisemisen sekä alkutuotannon terveydellisen ja elintarviketurvallisuuden valvonnan toteuttaminen.	Eläinlääkintähuoltosuunnitelman toteuttaminen.	Valvontasuunnitelma vuodelle 2021 hyväksyttiin ympäristöterveyslautakunnassa § 47 17.12.2020. Suunnitelmaa on toteutettu resurssien mukaisesti.
	Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto.	Toteutettu olemassa olevien resurssien puitteissa.

Palveluiden parantaminen, työhyvinvoinnin edistäminen, henkilöresurssien ja ajankäytön tehostaminen.	Sähköisen ajanvarausjärjestelmän hyödyntäminen.	Sähköinen ajanvarausjärjestelmä on käytössä.
	Julkisen ajanvarausjärjestelmän kehittäminen.	Julkisen ajanvarauksen kautta varattavia toimenpiteitä on lisätty.
	Valvontaeläinlääkäriyhteistyön kehittäminen ja jatkaminen Pohjois-Savon alueella.	Siilinjärven ympäristöterveystoimen valvontaeläinlääkärit ovat avustaneet valvontaeläinlääkäriä haastavissa valvontatapauksissa. Valvontaan on 1.7.2020 alkaen saatu resurssin lisäystä Siilinjärven ympäristöterveystoimen perustamasta valvontaeläinlääkäri virasta, josta Tervon kunnan ympäristöterveyspalvelut on ostanut 0,4 htv. Yhteistyö ei ole toiminut odotetusti, yhteisen VELL työaika on ollut 0-20% 40% prosenttien sijasta. Lisäksi oma VELL jäi virkavapaalle 21.5.2021 ja hänelle ei ole, useasta rekrytoinnista huolimatta, sijaista.
Toimiva työyhteisö	Resurssien turvaaminen sijaisjärjestelyin tarpeen mukaan. Myös valvonnan resurssit täytyy turvata.	Sijaisjärjestelmässä on esiintynyt suuria ongelmia. Virantäyttämässä ja sijaisten palkkaamisessa ei ole onnistuttu.
	Jatketaan selvitystä päivystysresurssivajeen korjaamisesta Piela- vesi-Keitele päivystysalueella	Sijaisia on houkuteltu korkeammilla päivystyskorvauksilla, peruspalkalla ja matkakulukorvauksilla. Lisäksi on neuvoteltu naapurialueiden (Ylä-Savo, Siilinjärvi) kanssa yhteispäivystysalueesta. Päivystysresurssivaje on nostettu esille lautakunnan kokouksissa ja asiaa on viety peruskunnille mm. kunnanjohtajat ovat kokoustaneet yhdessä. Yhteistoiminta-alueen kuntajohtajapyrytty tiedottamaan säännöllisesti eläinlääkärtilanteesta. Eläinlääkäreiden kuormituksen vähentämiseksi oli yhteistoiminta alueella projekti luonteisesti kokeiluna palkattu määräaikaian eläin- tenhoitaja 1.1.-31.8.2021 10h/vko/eläinlääkäri. Eläinhoitajan- palveluja käyttivät Suonenjoki,

		Rautalampi ja Pielavesi. Eläinhoitajan työpanos vähentää eläinlääkäreiden työmäärää siten että he voivat keskittyä oleelliseen tehtäväänsä. Näin olemme pyrkineet turvata eläinlääkärien työssä jaksamista, työturvallisuutta ja resursien järkevää käyttöä. Eläinhoitaja on avustanut eläinlääkäreitä potilastyössä sekä tehnyt muita töitä, kuten ajanvarauksia, välinehuoltoa, lääketilauksia ja -varastoja sekä laskutusta. Määräaikainen avustaja palkkaamista jatkettiin 18.10.-31.12.2021 Pielavesi-Keite alueella, siellä esiintyneen suuren eläinlääkäreiden resurssivajeet vuoksi. Tervon kunnanhallitukselta on haettu perustamis- ja täyttölupa 2.11.2021 § 275, eläintenhoitajan vakinaiselle toimelle vuoden 2022 alusta,
	Vaikutusmahdollisuuksien varaaminen mahdollisesti tulevien suurempien palveluyksiköiden muodostumisen suunnitteluun	Henkilöstöä tiedotetaan ja annetaan mahdollisuus vaikuttaa toiminnan suunnitelmiin.
	Vähintäänkin nykyisten resurssien turvaaminen mahdollisesti tulevien suurempien palveluyksiköiden muodostumisen yhteydessä	Pyritään täyttämään avoimet virat ja sijaisuudet mahdollisuuksien rajoissa.

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

Ympäristöterveysvalvonta	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TOTEUMA 1.1- 31.12.2021
Valvontasuunnitelman mukaiset ETL:n tarkastukset	151	96	160	58
Suunnitelman ulkopuoliset ETL:n tarkastukset	95	9	20	1
Muu ETL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tmv.)	48(**)	131	120	400
Valvontasuunnitelman mukaiset EtL:n maitohygieniatarkastukset	5	12	20	1
Valvontasuunnitelman mukaiset TsL:n tarkastukset	23	54	70	38
Suunnitelman ulkopuoliset TsL:n tarkastukset	18	31	50	11
Muu TsL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tmv.)	21(**)	434	200	500
Valvontasuunnitelman mukaiset TupakkaL:n tarkastukset	20	11	20	10
Suunnitelman ulkopuoliset TupakkaL:n tarkastukset	10	4	20	1
Muu TupakkaL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta)	108	8	30	12
Eläinlääkintähuolto				
Hyötyeläinkäynnit virka-aikana	1692	1885	2300	1673
Ei-hyötyeläinkäynnit virka-aikana	3971	4127	4300	4194
Hyötyeläinkäynnit päivystysaikana	458	484	700	377
Ei-hyötyeläinkäynnit päivystysaikana	517	524	550	638
Eläintautivalvonta suoritteet	14	26	15	15
Eläinsuojeluvalvonta/ suunniteltu valvonta ilmoituksen varaisissa kohteissa	ELHS:n mukaan 4	2	39	1

Eläinsuojeluvalvonta/ suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset (eläinsuojeluilmoitukset)	100	63	50	16
Vapaaehtoiisiin terveydenhuolto-ohjelmiin (naseva, sikava) liittyvien pyydettyjen käyntien toteutuminen. (%)	100	100	100	100

Eläinlääkintähuollon hyötyeläin- sekä ei-hyötyeläinkäyntimäärät sekä arviot sisältävät myös Kuopion kaupungille Karttulassa tehdyt arki- ja päivystyskäynnit.

** Vuoden 2019 alkupuolella käyttöön otettu valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä (VATI) ei sisällä raportointityökaluja, joiden avulla tietoa suunnittelemaan valvontatyöhön liittyvistä suoritteista saataisiin koottua. Taulukon luvut ovat suuntaa-antavia.

2021 vuoden toteumataulukossa ilmoitetut luvut ovat ympäristöterveysvalvonnan osalta Vati-järjestelmään kirjattuja tarkastuksia ja yhteydenottoja. Valtaosaa suunnitelman ulkopuolisista toimenpiteistä, kuten asiakasyhteydenottoja, ohjausta ja neuvontaa ei ole kirjattu Vati järjestelmään, joten ne on merkitty todellisen toteuman mukaan

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

a) toiminnalliset riskit

- Talousarvio vaikuttaa muutosten jälkeenkin realistiselta, edellyttää entistä tiukempaa talouskuria ja seuranta
- Osittainen resurssivaje terveysvalvonnassa sekä suuri resurssivaje eläinlääkinnässä
- Pätevien sijaisten saatavuus
- Toiminnan tulosten seuranta suunnitelman mukaisen valvonnan osalta on mahdollista reaaliaikaisesti kohdetietojärjestelmän kautta, vaikuttavuuden arviointi hankalampaa. Valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä (VATI) ei tue tällä hetkellä suunnitelman ulkopuolisen valvontatyön suoritteiden seurantaa.
- Tarvittaessa ryhdytään korjaaviin toimenpiteisiin tilanteen ja talouden vakauttamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi edelleen.
- Covid-19 vaikutus toiminnan laajuuteen ja toteuttamiseen. Etätyö suositus on ollut voimassa 18.3.2020 alkaen. Suunnitelman mukaisia tarkastuksia on tehty paikallisen tautitilanteen sallimissa rajoissa. Tautitilanne on aiheuttanut vajetta tarkastusmääriin. Asiakirjatarkastuksia on tehty, mikäli se on ollut tarkoituksenmukaista. Valvonnassa on noudatettu yleisiä pandemiaohjeita sekä aluehallintoviraston päätöksiä ja vältetty turhia kontakteja.

b) johtamisjärjestelmän riskit

- Perehdyttämiseen kiinnitetään erityistä huomiota ja sisäisen valvonnan ohjeet saatetaan henkilöstön tietoon
- Päätöksenteko, dokumentointi sekä arkistointi järjestetään lainsäädännön mukaisella ja asiaan kuuluvalla tavalla
- Delegointi pyritty järjestämään tarpeen mukaan, riskit huomioiden

- Valmistelu ja esittely pyritään järjestämään mahdollisimman tehokkaasti, perusteellisesti ja laadukkaasti.
- Organisaation ohuus, esimerkiksi ympäristöterveysjohtajan poissa ollessa työt siirtyvät paikalla olevien viranhaltijoille delegointisäännön mukaan, tällöin hoituvat vain akuutit tehtävät ja ei kiireelliset jäävät odottamaan pöydälle,
- Sama ongelma on myös valvontaeläinlääkärin tehtävässä
- Osaavan henkilöstön varajärjestelmää tulee kehittää.

c) tukitoimintojen riskit

- Sopimukset tehdään kirjallisina, pyritään hyvään dokumentointiin
- Lautakunta määritellyt tilivelvollisen viranhaltijan hankintarajan, muilta osin käsittely tarvittaessa lautakunnassa ja kunnanhallituksessa

d) taloudelliset riskit

- Palveluiden ostojen osalta mahd. epidemioista ja erityistilanteista sekä niiden selvittämisestä syntyvät kustannukset, ei voida varautua / ei varsinaista puskuria / ei "korvamerkittyä" määrärahaa

e) omaisuusriskit

- Irtaimiston luettelointia suoritettu
- Vakuutukset tarkastettu ohjatusti
- Ei lukitus- ja hälytysjärjestelmiä vuokrakiinteistöissä
- Henkilöstö käyttää omia ajoneuvoja virkamatkoihin ja –tehtäviin
- ATK-järjestelmien tietoturva ohjeistuksen mukaisesti

f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet

- Sähköisen ajanvarausjärjestelmän käyttöönotto tehostaa ja parantaa palveluita, edistää työhyvinvointia sekä tehostaa henkilöresurssien ja ajan käyttöä.
- Eläinlääkinnän päivystysjärjestelyjen muutosten laajentaminen koko yhteistoiminta-alueelle.
- järjestelmän hajauttaminen, voi johtaa laadun tasoon heikentävästi

g) henkilöriskit

- Henkilöresurssien riittävyys ja ammattitaitoisen työvoiman saanti osoittautunut hankalaksi.
- Johtamisen sijaisjärjestelyjen kuormitus vaikuttaa toimintaan ja henkilöstön jaksamiseen.
- Eläinlääkärien henkilöväje kuormittaa vakinaista henkilöstöä, ja he toimivat työuupumuksen riskirajoilla.
- Tehtävänkuvaukset tehty, kehityskeskustelut pidetään vuosittain.
- Työhyvinvointiin ja jaksamiseen kiinnitetty huomiota (eläinlääkintä), työnkuvia pyritään selkeyttämään eläinlääkinnässä.
- Mahdollistetaan kouluttautuminen ja osaamisen ylläpito koulutusmäärärahojen puitteissa.
- Pyritään tiivistämään ja tehostamaan toimiala- ja kuntarajat ylittävää yhteistyötä.

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

- Normaaliolojen erityistilannesuunnitelma laadittu, päivitetty 2021, hyväksytty lautakunnassa ja toimitetaan asianmukaisesti eri viranomaisille ja yhteistyötahoille sekä toiminta-alueen kuntiin tiedoksi.

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi (KTS valtuuston hyväksymästä ohjeesta riskien hallinta – hallinnan sisällöt löytyvät jokaiseen riskiryhmään ohjeesta, toki hallintaan voi lisätä omiakin näkökulmia).

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen 1.1.-31.12.2021

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	1.408.270,00		1.408.270,00	1.353.968,80	54.301,20	96,1
Toimintamenot	-1.452.640,00		-1.452.640,00	-1.381.045,24	-71.594,76	95,1
Toimintakate	-43.370,00		-43.370,00	-27.076,44	-17.293,56	61,0
Poistot ja arvonalentumiset				-734,12		
Laskennalliset erät	-68.070,00		-68.070,00	-130.733,29		

=valuustoon nähden sitovat erät**7.2 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU****Investointien toteutuminen vuonna 2021**

<i>Kustannusarvio ja sen muutokset</i>	<i>Ed. vuosien käyttö</i>	<i>Alkuperäinen talousarvio</i>	<i>Talousarviomuutokset</i>	<i>Talousarvio muutosten jälkeen</i>	<i>Toteutuma</i>	<i>Poikkeama</i>	<i>Kustannusarviosta käytetty 31.12.</i>

KUNNANHALLITUS**Kiinteä omaisuus**

Menot		-366.929,98	-70.000		-70.000	-	-	
Tulot		11.749,00	-		-	36.650	36.650	
Nettomeno		-355.180,98	-70.000		-70.000	36.650	106.650	

Vuonna 2020 Terveysaseman tontin maisemointikustannukset 1.734,04 euroa lisätty maa-alueen tasearvoon. Maa-alueiden hankinnat vuonna 2020: Puistoranta 6.241,94 euroa, Lohilaakso 50.000,00 euroa, Lohikoski I 155.498 euroa, Lohikoski II 113.456 euroa, yhteensä 326.929,98 euroa. Maa-alueiden hankintaan ei varauduttu vuonna 2020 talousarviossa. Maa-alueiden myynnit vuonna 2020 tasearvot 11.749,00 euroa: Kulmala 9.368,07 euroa (kauppahinta 7.000 eur), Ma Varsapuro 502,66 euroa (kauppahinta 1.600 euroa) ja Ma Metsäkolmio 1.878,27 euroa (kauppahinta 4.000 euroa).

Luovutukset 2021: Määräala Lohilaakso 10.000euroa, Lohikoski I 5.000euroa, tontti 844-411-3-140, 1.650 euroa.

Sillankorvan purkuun varattu 70.000 eur – hanke siirtyi vuodelle 2021.

Osakkeet ja osuudet

Menot		-1.590	-	-	-	-2.052	2.052	
Tulot						-	-	
Nettomeno						-2.052	2.052	

Vuonna 2020: Metsäliitto Osuuskunnan A-lisäosuuksien lisäys 1.590 euroa.

Vuonna 2021: Metsäliitto Osuuskunnan A-lisäosuuksien lisäys 2.052 euroa, ei budjetoitu.

Tietokoneohjelmistot/khall.

Menot			-24.000		-24.000	-30.086	6.086	
Tulot						-	-	
Nettomeno						-30.086	60.086	

Vuonna 2020 Viisarit Oy:n ohjelmien hankintakustannuksia 11.524 euroa, ProEconomicaPremium -version päivitys, AnalysteBanking/Nomentia pankkiohjelman vaihto sekä automatisoidun talousraportoinnin muutokset ohjelmiin 43.776,50 euroa ja Canon asiakirjahallintajärjestelmän hankinta 17.619 euroa.
Vuosi 2021 Palkkaohjelman versiopäivitys 27.066 euroa, ProEconomica 3.020 euroa.
Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistosuunnitelman mukainen lyhin poistoaika muilla pitkävaikutteisilla menoilla on 5 vuotta. Poistoaika atk-ohjelmilla 4 vuotta.

PERUSTURVALAUTAKUNTA**Koneet ja kalusto/tietokoneohjelmistot**

Menot						-	-	
Tulot						-3.121	3.121	

Vuosi 2021: Kuntayhtymän purkusopimuksen mukaisesti peruspääoman palautus, 3.121,07 euroa.

SIVISTYSLAUTAKUNTA**Koneet ja kalusto yhtenäiskoulu**

Menot		-22.431	-					
-------	--	---------	---	--	--	--	--	--

Tervon yhtenäiskoululle hankittiin yläkoulun oppilaiden henkilökohtaiseen opiskelukäyttöön ChromeBook -laitteet 20 kpl. Lisäksi suojakotelot laitteille. Kustannus 20.430,82 vuonna 2020.

Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistoaika laitteilla 4 vuotta.

TEKNISET PALVELUT**Koneet ja kalusto**

Menot		-4.993,14	-55.000	-	-55.000,00	-2.373	2.373	
Tulot		22.060,21				-	-	
Netto		17.067,07	-55.000	-	-55.000,00	-2.373	-52.627	

Tervon yhtenäiskoululle hankittiin yläkoulun oppilaiden henkilökohtaiseen opiskelukäyttöön ChromeBook -laitteet 20 kpl. Lisäksi suojakotelot laitteille. Kustannus 20.430,82 euroa vuonna 2020.

Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistoaika laitteilla 4 vuotta.

Vuonna 2020 kiinteistöautomaation uusiminen liikuntahalli/Manttu 4.993,14 euroa. Käyttöomaisuuden myynnit 22.060,21 euroa kalustoluovutus Palveluyhtiö Viisarit Oy:lle 1.1.2020. Vuonna 2021 kiinteistöautomaation uusimiseen talousarviossa 55.000 euroa. Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan sekä energiansäästön kautta. Poistosuunnitelman mukainen lyhin poistoaika 5 vuotta.

Muut pitkävaikutteiset menot**OP:n hallin/Yrityspuisto peruskorjaus**

Menot	-12.321,66							455.567,34
Tulot								
Netto								

OP-hallin muutostyöt/Kiinteistö Oy Yrityspuisto vuosina 2016 53.113 eur. 2017 319.312,33 eur ja 2018 70.882,68 eur. Kunnan omistamiin tiloihin remontoidaan 3 hallitilaa kooltaan 2 x noin 160 m² ja 1 x noin 320 m² vuokratiloiksi tai myytäviksi. Keskenäisen hanke 31.12.2018. Vuonna 2019 kustannukset 12.321,66 euroa. Kustannukset muodostuivat korjaamotilan iv-muutostöistä, missä iv-laitteisto rakennettiin määräysten mukaiseksi. Muutostöiden kustannukset kokonaisuudessaan yhteensä 455.567,34 euroa.

Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistosuunnitelman mukainen lyhin poistoaika muilla pitkävaikutteisilla menoilla on 5 vuotta ja enintään 20 vuotta. Poistoaikaksi Yrityspuiston muutostöille vahvistetaan **20** vuotta.

Kiinteistöveroselvitys

Menot	26.077,06	-12.500,00	12.500,00	-	-			
-------	-----------	------------	-----------	---	---	--	--	--

Vuoden 2018 helmikuussa FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n antaman tarjouksen pohjalta, kunta teki sopimuksen vuonna 2019 tehtäviin asemakaava-alueen kiinteistöjen rakennusalojen inventointiin. Vuoden 2019 kustannukset 26.077,06 euroa. Hanketta ei toteutettu v. 2020.

Rakennukset**Kohdistamaton korjausraha**

Kohdistamaton korjausraha 50 000 € vuosittain, käytetään yhteistyössä Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa ylläpitäviin korjaustoimiin ja tulevien investointien suunnitteluun.								
Virastotalo								
Menot		-	-10.000					
Kunnanviraston viemärisaneeraus, 10 000 euroa suunnitteluraha vuodelle 2021, saneerauksen kustannusarvio ja toteutustapa tarkentuvat suunnittelun yhteydessä. Saneerauksen päätökset valmistellaan erikseen. Käyttötalousvaikutus poistojen kautta.								
Uuden kyläkoulun suunnittelu ja rakentaminen								
Menot			-50.000					
Tulot								
Kunnanhallituksen 29.5.2018 §:n 106 mukaisesti vuonna 2019 suunnittelija- ja rahoitusvaihtoehtoja on selvitetty ja kartoitettu. Vuonna 2020 kunnanhallitus tekee päätöksen "Suomen paras kyläkoulu" - hankkeen käynnistämisestä ja vuoden 2020 talousarvioon varataan määräraha suunnitteluun. Tekninen suunnittelu ja kilpailutus aloitetaan vuoden 2020 keväällä ja tehdään vuoden 2021 kesään mennessä. Vuoden 2021 kesällä aloitetaan koulun rakentaminen. Uuden koulurakennuksen arvioidaan olevan käytössä syksyllä 2022. Koulusta suunnitellaan ja rakennetaan monitoimitila, jota voivat kuntalaiset käyttää monipuolisti. Kirjasto sijoituu uuteen koulurakennukseen. Uuden kyläkoulun suunnittelun aloitus siirretty vuodelle 2021. Vaikutus käyttötalouteen tulevaisuudessa poistolaskennan sekä kiinteistön ylläpitokustannuksien kautta. Uuden koulun suunnitteluun, vuosi 2020: 15 000 euroa ja vuosi 2021: 50 000 euroa. Käyttötalousvaikutus poistojen kautta.								
Yhtenäiskoulun peruskorjaus								
Tulot			-20.000					
Koulun ikkunapokien korjaus 20 000 euroa vuonna 2021. Ylläpidetään nykyisen koulurakennuksen käyttökuntoa uuden koulurakennuksen valmistumiseen saakka. Käyttötalousvaikutus poistojen kautta.								
Mantun muutostyöt nuorisotiloiksi								
Menot			-35.000					
Tulot								
Netto								
Mantun huoltomaalaus 35 000 euroa vuonna 2021. Huoltomaalauksessa rakennuksen ulkoseinät. Vesikate kaipaa myös remonttia suunnitelmavuosien aikana. Vesikatteen remontissa kannattanee varautua katteen uusimiseen, huoltomaalaus ei katteen huonon kunnon vuoksi ole suositeltavaa. Käyttötalousvaikutus poistojen kautta.								
Taimenkieppi peruskorjaus								
Menot						-14.905	-14.905	
Piha-alueiden ja salaojien kunnostus, 14.904,83 euroa, ei budjetoitu. Käyttötalousvaikutus poistojen kautta.								
Allaan vuokraomakotitalot								
Menot		-142.346	-	-	-		-	443.073,27
Keskenäinen hanke 31.12.2019. Vuokraomakotitalot on KVR-urakkana suoritettava hanke. Hankkeen aikataulu aikaistui oletettua nopeammaksi, minkä seurauksena kustannukset vuonna 2019 olivat n.300 000 euroa. Sopimuksen mukainen arvo on 337 258,07 euroa. Kokonaiskustannus arvio on n. 360 000 euroa. Kustannusarvion muutos sopimusarvoon verrattuna johtuu mm. sähköliittymän hankinnasta ja siitä seuranneesta työmaakulusta (sähkö) sekä myönnettyistä lisälaskuista kunnanjohtajan päätöksellä. Rakennusten valmistusajankohta 04/2020. Vuokraomakotitalot vuokrattu vuoden 2020 aikana. Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan ja vuokratulojen kautta.								

Julkinen käyttöomaisuus

Liikenneväylät								
Menot		-129.564	-180.000	-	-180.000	-13.234	-166.766	
Tulot		95.377				7.727	-7.727	
Netto		-34.187	-180.000	-	-180.000	-5.506	-174.493	

Vuonna 2020: Allaan kaava-alueen tiet 13.488,02 eur, Tervon Kyläverkko -hankkeen kustannuksia 113.302,16 eur, johon kohdistu-
via tuloja 95.377,25 eur, Koskentie-Lohitie kevyen liikenteen väylä 2.773,70 eur.

Allaan alueella sorastettu tiestö. Kyläverkko -hankkeessa rakennettiin kuituverkko Lohitielle Äyskosken suuntaan. Samalla saatiin
Allaan alue valokuidun piiriin.

Koskentie-Lohitien kevyen liikenteen väylän osalta suunnittelukustannuksia

Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Valokuituverkosta myös vuokratuloja. Poistot aloitetaan hankkeen valmistuttua.

Poistosuunnitelman mukainen lyhin poistoaika: liikenneväylät 17 vuotta, katuvalot 15 vuotta ja muut pitkävaikutteiset menot 20
vuotta.

Kaavateiden peruskorjaus

Vuosina 2020 35.000 euroa, 2021 50.000 euroa ja 2022 45.000 euroa kaavateiden peruskorjaukseen. Käyttötalousvaikutus poisto-
jen kautta.

Allaan kaava-alueen tiet

Allaan kaavateiden sorastus 2020.

Tervon kyläverkko -hanke 2017-2018(2019)

Vuonna 2021: Hankkeen lopullinen maksatuspäätös saatu 2021, kulut 770,00 euroa, tulot 7.726,80 euroa.

Koskentie-Lohitie kevyen liikenteen väylä

Kevyenliikenteen väylä seututielle 551, käyttö vuonna 2020: 2.774,00 euroa.

Lehmisalmen silta

Lehmisalmen silta, 20 000 euroa. Suunnittelu vuonna 2021 ja toteutukseen varattavat rahat selviävät suunnittelun jälkeen. Käyttö-
talousvaikutus poistojen kautta.

Hulasniementien kevyenliikenteen väylän jatko

Hulasniementie kevyen liikenteen väylän jatko 10 000 euroa vuonna 2021, Tutkitaan mahdollisuus ja tarve kevyenliikenteen kulku-
yhteyksien parantamiseen Hulasniementieltä Ahvensalmentielle. Käyttötalousvaikutus poistojen kautta.

Kevyen liikenteen väylä 551 seututielle

Kevyenliikenteen väylä seututielle 551, 100 000 euroa vuonna 2021. Kevyenliikenteen väylä välille Kirkkotie-Lohitie. Kustannukset
jaetaan ELY-keskuksen kanssa. Käyttötalousvaikutus poistojen kautta.

MT 551 bussikatokset

Rakennettu 4 kpl bussikatoksia kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti, 12.463,62 euroa, ei budjetoitu. Käyttötalousvaikutus pois-
tojen kautta.

Leikkikentät

Leikkipaikkojen ja lähiliikunta-alueiden kunnostukset, 15 000 euroa vuonna 2021 ja 10 000 euroa vuonna 2022, Caravan-alueen
leikkivälineiden putoamisalustat, monitoimikentän pinnoitteen kunnostus, Varsapuron leikkikentän lahovaurioiden korjaamiset ja
tarvittavat laiteuudistukset. Käyttötalousvaikutus poistojen kautta.

Muut ympäristötyöt

Menot		-12.215	-25.000		-		-	
Tulot								
Nettomenot		-12.215	-		-		-	

Vuonna 2019 Allaan rannan ruoppausta 25.775,93 eur, työ suoritti Tatu Huttunen Tmi, Allaan aluesuunnittelu viher- ym. alueet
15.770,00 eur ja hallintokorttelin Aurinkoenergianhanke kustannukset 62.986,02 eur, joka suoritettiin kokonaisurakkana LVIS Fin-
teco Oy:n toimesta ja johon avustusta 14.731,84 euroa tukikelpoisiin kustannuksiin haettu.

Vuonna 2020 Allaan aluesuunnittelu viher- ym. alueet 12.215,28 eur. Alueella tasoitettiin ruoppausmaita ja siistittiin ympäristöä.

Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistot aloitetaan hankkeen valmistuttua. Poistosuunnitelman mukainen lyhin
poistoaika: liikenneväylät 17 vuotta, urheilukentät ja kuntopolut 20 vuotta, katuvalot 15 vuotta.

Pitkospuiden uusiminen luontoreitille, 15 000 euroa vuonna 2021, 10 000 euroa vuonna 2022 ja 10 000 euroa vuonna 2023. Inves-
toinnit kohdistuvat materiaalihankintoihin. Tutkitaan seudullinen yhteistyö muiden Viisarit Oy:n omistajakuntien kanssa. Käyttöta-
lousvaikutus poistojen kautta ja vähentyneinä ylläpitokuluina.

Urheilualueiden rakentaminen								
Menot			-15.000		-		-	
Tulot								
Netto								
Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistosuunnitelman mukainen lyhin poistoaika: liikenneväylät 17 vuotta, urheilukentät ja kuntopolut 20 vuotta, katuvalot 15 vuotta. Vuoden 2020 talousarviossa Liikuntapuiston suunnittelu. Hankkeen suunnittelua tehtiin Savonia AMK opiskelijoiden opiskelijatyönä, josta ei tullut kustannuksia. Varsinainen suunnittelu siirtyi tuleville vuosille.								
Ympäristötyöt/Laiturit ja satamat								
Menot			-10.000					
Tulot								
Netto								
Kirkonrannan laiturin uusiminen. Käyttötalousvaikutus poistojen kautta.								
INVESTOINNIT YHTEENSÄ VUONNA 2021								
Menot		-767.398	-534.000	0	-534.000	-62.650	-471.350	
Tulot		129.186	-	0	-	-47.498	-47.498	
Netto		-638.212	-534.000	0	-534.000	-15.152	-518.848	

7.3 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2021

TERVON KUNTA		Talousarvio	TA-	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	%
		2021	muutos	muutoksen	2021		
Sisäiset+ulkoiset				jälkeen			
Toimintatuotot							
Myyntituotot	+	1 707 380		1 707 380	1 783 200,56	-75 820,56	104,4
Maksutuotot	+	796 930		796 930	664 843,30	132 086,70	83,4
Tuet ja avustukset	+	174 560		174 560	159 112,10	15 447,90	91,2
Muut toimintatuotot	+	395 600		395 600	381 954,86	13 645,14	96,6
Toimintatuotot yht.		3 074 470		3 074 470	2 989 110,82	85 359,18	97,2
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-	-4 352 160	-8 500	-4 360 660	-4 423 199,93	62 539,93	101,4
Palvelujen ostot	-	-9 849 310		-9 849 310	-9 599 174,71	-250 135,29	97,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-	-207 880		-207 880	-202 202,20	-5 677,80	97,3
Avustukset	-	-424 300		-424 300	-405 111,12	-19 188,88	95,5
Muut toimintakulut	-	-401 090		-401 090	-419 977,54	18 887,54	104,7
Toimintakulut yht.		-15 234 740	-8 500	-15 243 240	-15 049 665,50	-193 574,50	98,7
TOIMINTAKATE		-12 160 270	-8 500	-12 168 770	-12 060 554,68	-108 215,32	99,1
* Verotulot	+	5 085 000		5 085 000	5 432 736,34	-347 736,34	106,8
* Valtionosuudet	+	6 805 610		6 805 610	6 727 452,00	78 158,00	98,9
Rahoitustuotot ja -kulut							
* Korkotuotot	+	7 700		7 700	6 668,99	1 031,01	86,6
Muut rahoitustuotot	+	223 260		223 260	345 164,69	-121 904,69	154,6
* Korkokulut	-	-40 500		-40 500	-17 736,31	-22 763,69	43,8
Muut rahoituskulut	-	-4 500		-4 500	-28 286,75	23 786,75	628,6
Rahoitustuotot ja -kulut yht.		185 960		185 960	305 810,62	-119 850,62	164,4
VUOSIKATE		-83 700	-8 500	-92 200	405 444,28	-497 644,28	-439,7
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-325 710		-325 710	-341 809,48	16 099,48	104,9
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä		-325 710		-325 710	-341 809,48	16 099,48	104,9
Satunnaiset erät							
TILIKAUDEN TULOS	+/-	-409 410	-8 500	-417 910	63 634,80	-481 544,80	-15,2
Poistoeron lisäys(-), vähennys(+)	+/-	8 100		8 100	8 136,84	-36,84	100,5
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		-401 310	-8 500	-409 810	71 771,64	-481 581,64	-17,5
* Sitovat määrärahat ja tuloarviot							

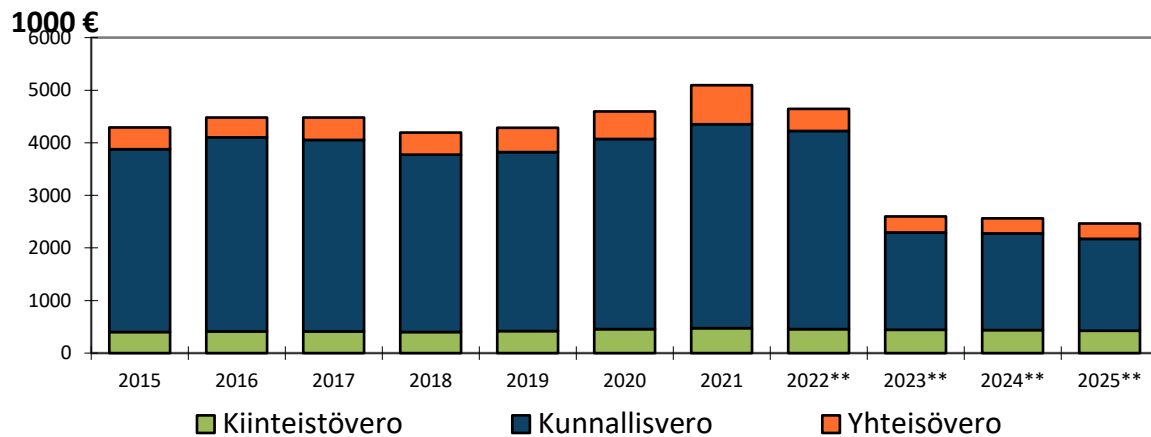

Verotulojen erittely

Verotulot vuosi 2021	Talousarvio	Ta-muutos	Muutettu Ta	Toteutuma	Poikkeama	%
Kunnan tulovero	3920000		3920000	4133899,03	-213899,03	105,5
Osuus yhteisäveron tuotosta	646000		646000	793270,73	-147270,73	122,8
Kiinteistövero	519000		519000	505566,58	13433,42	97,4
Yhteensä	5085000	0	5085000	5432736,34	-347736,34	106,8

	Tulovero-%	Verotettava tulo 1000 €	Muutos
2013	19,75	17813	3,7
2014	19,75	18006	1,1
2015	19,75	17707	-1,7
2016	20,75	17615	-0,5
2017	20,75	16973	-3,6
2018	20,75	16984	0,1
2019	20,75	17591	3,6
2020	21,50	18252	3,8
2021	21,50	18790	2,9

Kunnan arvioitu reaalin verotulo 2015-2025

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet	vuosi 2021	Talousarvio	Ta-muutos	Muutettu Ta	Toteutuma	Poikkeama	%
Kunnan peruspalv. valtionosuus		4351200		4351200	4347961	3239	99,9
Opetus- ja kultt. muut vos.		-310840		-310840	-391854	81014	126,1
Veromenetysten kompensatio		1046500		1046500	1052591	-6091	100,6
Verotuloihin perustuva vos. taseaus		1718750		1718750	1718754	-4	100,0
Yhteensä		6805610		6805610	6727452	78158	98,9

7.5 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

7.5.1 TULOSLASKELMA (ulkoinen)

		1.1.-31.12.2021	1.1.-31.12.2020
Toimintatuotot			
Myyntituotot	+	1 733 925,50	1 611 141,39
Maksutuotot	+	664 057,89	770 628,08
Tuet ja avustukset	+	159 112,10	129 501,13
Muut toimintatuotot	+	365 064,18	366 146,63
Yhteensä		2 922 159,67	2 877 417,23
Valmistus omaan käyttöön	+		
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-	-3 375 510,93	-3 156 641,61
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-	-924 176,36	-884 601,25
Muut henkilösivukulut	-	-123 512,64	-107 218,15
Palvelujen ostot	-	-9 549 463,33	-9 632 387,17
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-	-202 202,20	-216 450,09
Varastojen lisäys(+) tai vähennys(-)	+/-	0,00	0,00
Avustukset	-	-405 111,12	-624 104,82
Muut toimintakulut	-	-402 737,77	-406 767,54
Yhteensä		-14 982 714,35	-15 028 170,63
Toimintakate	-	-12 060 554,68	-12 150 753,40
Verotulot	+	5 432 736,34	4 816 200,78
Valtionosuudet	+	6 727 452,00	7 379 020,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	+	6 668,99	7 691,98
Muut rahoitustuotot	+	345 164,69	232 799,23
Korkokulut	-	-17 736,31	-28 161,75
Muut rahoituskulut	-	-28 286,75	-13 398,93
Vuosikate		405 444,28	243 397,91
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-341 809,48	-312 536,44
Satunnaiset erät			
Tilikauden tulos	+/-	63 634,80	-69 138,53
Poistoeron lisäys(-), vähennys(+)	-/+	8 136,84	8 136,84
Rahastojen lisäys(-), vähennys(+)	-/+		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	71 771,64	-61 001,69

7.5.2 RAHOITUSLASKELMA

		1.1.-31.12.2021	1.1.-31.12.2020
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate		405 444,28	243 397,91
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	-91 486,81	30 743,78
	+/-	313 957,47	274 141,69
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-	-62 649,65	-767 398,46
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	7 726,80	95 377,25
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	39 771,07	34 660,21
	-/+	-15 151,78	-637 361,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-	298 805,69	-363 219,31
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten vähennykset	+	60 000,00	30 000,00
	+/-	60 000,00	30 000,00
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	0,00	350 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-416 666,00	-399 166,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	-150 000,00	333 372,47
	+/-	-566 666,00	284 206,47
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	+/-	61 793,39	-12 041,25
Vaihto-omaisuuden muutos	+/-	17 540,02	31,40
Saamisten muutos	+/-	341 126,24	96 146,29
Korottomien velkojen muutos	+/-	-310 150,21	218 181,10
	+/-	110 309,44	302 317,54
Rahoituksen rahavirta		-396 356,56	616 524,01
Rahavarojen muutos	+/-	-97 550,87	253 304,70
Rahavarojen muutos			
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.		3 194 709,70	3 292 260,57
Rahavarat 1.1.		3 292 260,57	3 038 955,87
	+/-	-97 550,87	253 304,70

7.5.3 TASE

VASTAAVAA		2021	2020
A	PYSYVÄT VASTAAVAT	11 939 032,56	12 263 548,23
I	Aineettomat hyödykkeet	918 792,53	1 005 800,80
	Aineettomat oikeudet	96 831,98	96 987,78
	Muut pitkävaikutteiset menot	821 960,55	908 813,02
II	Aineelliset hyödykkeet	5 415 031,44	5 653 494,33
	Maa- ja vesialueet	1 984 446,63	2 000 979,16
	Rakennukset	2 314 806,31	2 442 726,28
	Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 100 455,36	1 184 220,69
	Koneet ja kalusto	15 323,14	25 568,20
III	Sijoitukset	5 605 208,59	5 604 253,10
	Osakkeet ja osuudet	5 361 818,68	5 363 563,19
	Muut lainasaamiset	189 188,85	189 188,85
	Muut saamiset	54 201,06	51 501,06
B	TOIMEKSIANTOJEN VARAT	15 278,62	14 974,90
	Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	15 278,62	14 974,90
C	VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 140 231,62	4 659 148,75
I	Vaihto-omaisuus	0,00	17 540,02
	Aineet ja tarvikkeet	0,00	17 540,02
II	Saamiset	945 521,92	1 349 348,16
	Pitkäaikaiset saamiset	384 283,15	472 457,49
	Myyntisaamiset	23 925,00	24 882,00
	Lainasaamiset	180 000,00	240 000,00
	Muut saamiset	131 608,15	142 575,49
	Muut siirtosaamiset	48 750,00	65 000,00
	Lyhytaikaiset saamiset	561 238,77	876 890,67
	Myyntisaamiset	322 274,40	552 212,16
	Lainasaamiset	30 000,00	
	Muut saamiset	110 887,68	140 457,83
	Siirtosaamiset	98 076,69	184 220,68
III	Rahoitusarvopaperit		
	Sijoitukset ramarkkinainstrumentteihin	3 130 936,10	3 031 673,21
IV	Rahat ja pankkisaamiset	63 773,60	260 587,36
VASTAAVAA YHTEENSÄ		16 094 542,80	16 937 671,88

VASTATTAVAA		2021	2020
A	OMA PÄÄOMA	9 146 216,07	9 074 444,43
I	Peruspääoma	7 368 601,37	7 368 601,37
II	Arvonkorotusrahasto	900 113,67	900 113,67
IV	Muut omat rahastot	243 687,16	243 687,16
V	Ed. tilikausien yli / alijäämä	562 042,23	623 043,92
VI	Tilikauden yli / alijäämä	71 771,64	-61 001,69
B	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	187 669,88	195 806,72
	Poistoero	187 669,88	195 806,72
C	PAKOLLISET VARAUKSET	0,00	92 044,78
	Muut pakolliset varaukset	0,00	92 044,78
D	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	162 683,90	100 586,79
	Lahjoitusrahastojen pääomat	15 278,62	14 974,90
	Muut toimeksiantojen pääomat	147 405,28	85 611,89
E	VIERAS PÄÄOMA	6 597 972,95	7 474 789,16
I	Pitkäaikainen vieraspääoma	2 595 705,00	3 012 371,00
	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	2 595 005,00	3 011 671,00
	Muut velat	700,00	700,00
II	Lyhytaikainen vieraspääoma	4 002 267,95	4 462 418,16
	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	416 666,00	416 666,00
	Joukkovelkakirjalainat	2 250 000,00	2 400 000,00
	Saadut ennakot	100,00	0,00
	Ostovelat	497 834,01	693 834,84
	Muut velat	87 090,43	84 464,04
	Siirtovelat	750 577,51	867 453,28
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		16 094 542,80	16 937 671,88

7.5.4 KONSERNITASE TERVON KUNTAKONSERNI

VASTAAVAA	2021	2020
A PYSYVÄT VASTAAVAT	20 388 162,46	21 007 239,80
I Aineettomat hyödykkeet	1 391 171,19	1 529 836,09
Aineettomat oikeudet	553 921,92	574 373,66
Muut pitkävaikutteiset menot	837 168,55	917 049,76
Ennakkomaksut	80,72	38 412,68
II Aineelliset hyödykkeet	16 704 742,37	16 965 468,87
Maa- ja vesialueet	2 254 302,62	2 136 481,42
Rakennukset	9 430 715,92	12 697 896,59
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 565 326,28	1 296 012,06
Koneet ja kalusto	583 755,83	512 753,68
Muut aineelliset hyödykkeet	40 947,29	24 478,91
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	829 694,43	297 846,21
III Sijoitukset	2 292 248,90	2 511 934,84
Osakkeet ja osuudet	2 177 695,31	2 268 404,57
Muut lainasaamiset	37 915,67	170 689,87
Muut saamiset	76 637,92	72 840,40
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	72 463,63	98 324,29
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 104 022,22	6 436 665,80
I Vaihto-omaisuus	51 696,58	65 054,60
II Saamiset	1 603 526,57	2 168 159,47
Pitkäaikaiset saamiset	340 483,22	441 512,55
Lyhytaikaiset saamiset	1 263 043,35	1 726 646,92
III Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahoitusmarkkinainstrumentteihin	3 387 936,22	3 119 666,63
IV Rahat ja pankkisaamiset	1 060 862,85	1 083 785,10
VASTAAVAA YHTEENSÄ	26 564 648,31	27 542 229,89
VASTATTAVAA	2021	2020
A OMA PÄÄOMA	10 145 123,10	9 918 915,06
I Peruspääoma	7 368 601,37	7 368 601,37
Arvonkorotusrahasto	900 113,67	900 113,67
IV Muut omat rahastot	392 904,73	394 340,38
Ed. tilikausien yli / alijäämä	1 406 292,70	1 204 112,99
VI Tilikauden yli / alijäämä	77 210,63	51 746,65
VÄHEMMISTÖOSUUDET	133 837,74	130 790,11
C PAKOLLISET VARAUKSET	219 244,26	321 897,98
Eläkevaraukset	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	219 244,26	321 897,98
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	222 054,48	186 119,09
KONSERNIRESERVI		
E VIERAS PÄÄOMA	15 844 388,73	16 984 507,66
I Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	9 150 606,42	10 337 249,72
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	507 445,55	133 538,19
II Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	3 544 082,57	3 756 773,12
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	2 642 254,19	2 756 946,63
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	26 564 648,31	27 542 229,89

7.5.5 KONSERNITULOSLASKELMA TERVON KUNTAKONSERNI (ulkoinen)

		1.1.-31.12.2021	1.1.-31.12.2020
Toimintatuotot	+	10 670 079,87	10 114 311,41
Toimintakulut	-	-22 065 827,02	-21 634 342,75
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	+/-	-135 864,66	37 800,60
Toimintakate		-11 531 611,81	-11 482 230,74
Verotulot	+	5 432 736,34	4 816 200,78
Valtionosuudet	+	7 058 941,92	7 761 360,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	+	10 895,08	9 878,48
Muut rahoitustuotot	+	334 817,88	215 745,92
Korkokulut	-	-95 943,02	-69 901,48
Muut rahoituskulut	-	-31 828,84	-80 020,96
		217 941,10	75 701,96
Vuosikate		1 178 007,55	1 171 032,00
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-1 166 579,80	-1 111 829,66
Omistuksen eliminointiero	+/-		
Arvonalentumiset	-	-1 166 579,80	-1 111 829,66
Satunnaiset erät	+/-	71 661,84	6 971,46
Tilikauden tulos	+/-	83 089,59	66 173,80
Tilinpäätössiirrot	-/+	1 765,25	923,19
Tilikauden verot		-3 490,40	-9 780,75
Laskennalliset verot		-1 398,24	-1 383,98
Vähemmistöosuudet	-/+	-2 755,57	-4 262,82
Rahastojen lisäys tai vähennys			77,21
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	77 210,63	51 746,65

7.5.6 RAHOITUSLASKELMA TERVON KUNTAKONSERNI

		1.1.-31.12.2021	1.1.-31.12.2020
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate		1 178 007,55	1 171 032,00
Satunnaiset erät	+/-	71 661,84	6 971,46
Tilikauden verot	+/-	-3 490,41	-9 780,75
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	-141 848,29	44 666,02
		<u>1 104 330,69</u>	<u>1 212 888,73</u>
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-	-814 708,68	-1 643 191,43
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	9 596,38	104 658,94
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	119 365,47	58 430,37
		<u>-685 746,83</u>	<u>-1 480 102,12</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta +/-		418 583,86	-267 213,39
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-	-464,96	28 743,47
Antolainasaamisten vähennykset	+	163,62	0,00
		<u>-301,34</u>	<u>28 743,47</u>
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	420 159,60	864 859,64
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-999 188,66	-847 225,20
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	-84 927,94	487 282,14
		<u>-663 957,00</u>	<u>504 916,58</u>
Oman pääoman muutokset		199 449,02	127 467,02
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	+/-	61 885,84	-13 285,94
Vaihto-omaisuuden muutos	+/-	13 438,25	-4 676,12
Saamisten muutos	+/-	543 343,02	-98 355,49
Korottomien velkojen muutos	+/-	-329 867,93	175 610,14
		<u>288 799,18</u>	<u>59 292,59</u>
Rahoituksen rahavirta	=	-176 010,14	= 720 419,66
Rahavarojen muutos	+/-	242 573,72	+/ 453 206,27
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	+	4 448 799,07	4 203 451,73
Rahavarat 1.1.	-	4 206 225,35	3 750 245,46
		<u>242 573,72</u>	<u>453 206,27</u>

7.6 YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIE MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

	Sitovuus-	Määrärahat					Tuloarviot				
	taso	Alkuperäinen	TA:n	TA muutosten	Toteutuma	Poikkeama	Alkuperäinen	TA:n	TA muutosten	Toteutuma	Poikkeama
	N/B	talousarvio	muutokset	jälkeen			talousarvio	muutokset	jälkeen		
KÄYTTÖTALOUSOSA (ulk. + sis.)											
100 KESKUSVAALILAUTAKUNTA											
101 Vaalit	B	5 350		5 350	21842	16492			0	1967	-1967
120 TARKASTUSLAUTAKUNTA											
121 Tilintarkastus	B	11 770		11 770	15737	3967					
130 KUNNANHALLITUS											
131 Yleishallinto	B	728 570		728 570	800152	71582	133580		133580	139536	-5956
160 KHALL ELINKEINOJAOSTO											
161 Elinkeinotoiminta	B	171 510		171 510	184082	12572	16670		16670	25296	-8626
480 TEKNISET PALVELUT											
481 Tekniset palvelut	B	773 000		773 000	810001	37001	433050		433050	443286	-10236
600 YMPÄRISTÖTOIMI											
601 Ympäristötoimi	B	195 070	8 500	203 570	187466	-16104	68170		68170	63530	4640
198 PERUSTURVALAUTAKUNTA											
199 Sosiaalipalvelut	B	4 849 320		4 849 320	5054630	205310	837120		837120	756446	80674
291 Toimeentuloturva	B	99 590		99 590	143377	43787	3870		3870	3854	16
295 Terveystoimi	B	4 205 840		4 205 840	3886112	-319728				1739	-1739
300 SIVISTYSLAUTAKUNTA											
301 Koulutus toiminta	B	2 166 810		2 166 810	2070062	-96748	115160		115160	133599	-18439
361 Vapaa-aikatoiminta	B	575 270		575 270	495157	-80113	58580		58580	65889	-7309
650 YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNTA											
651 Ympäristöterveydenhuolto	B	1 452 640		1 452 640	1381045	-71595	1408270		1408270	1353969	54301
YHTEENSÄ KÄYTTÖTALOUS		15 234 740	8 500	15 243 240	15 049 666	-193 575	3 074 470	0	3 074 470	2 989 111	85 359
	Sitovuus-	Määrärahat					Tuloarviot				
	taso	Alkuperäinen	TA:n	TA muutosten	Toteutuma	Poikkeama	Alkuperäinen	TA:n	TA muutosten	Toteutuma	Poikkeama
	N/B	talousarvio	muutokset	jälkeen			talousarvio	muutokset	jälkeen		
TULOSLASKELMAOSA		45 000	0	45 000	46 023	1 023	12 121 570	0	12 121 570	12 512 022	-390 452
Verotulot	B									5432736	-347736
Valtionosuudet	B						5085000		5085000	6727452	78158
Korkotuotot	B						6805610		6805610	6669	1031
Muut rahoitustuotot	B						7700		7700	345165	-121905
Korkokulut	B	40 500		40 500	17736	-22764	223260		223260		
Muut rahoituskulut	B	4 500		4 500	28287	23787					
INVESTOINTIOSA		534 000	0	534 000	62 650	-471 350	0	0	0	47 498	-47 498
901 KUNNANHALLITUS											
902 Kiinteä omaisuus	B	70 000		70 000		-70 000			0	36650	-36650
903 Osakkeet ja osuudet	B			0	2052	2 052			0		
904 Muut pitkävaikutteiset menot	B	24 000		24 000	30086	6 086					
920 PERUSTURVALAUTAKUNTA											
921 Osakkeet ja osuudet	B			0		0				3121	-3121
930 SIVISTYSLAUTAKUNTA											
931 Koneet ja kalusto	B			0		0					
940 TEKNINEN LAUTAKUNTA											
941 Koneet ja kalusto	B	55 000		55 000	2373	-52 627					
945 Muut pitkävaikutteiset menot	B			0		0					
955 Kiinteistöjen peruskorjaukset	B	165 000		165 000	14905	-150 095					
965 Julkinen käyttöomaisuus	B	220 000		220 000	13234	-206 766			0	7727	-7727
RAHOITUSOSA		466 670	0	466 670	658 152	-191 482	1 030 000	0	1 030 000	60 000	970 000
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten vähennykset	B						30000		30000	60000	-30000
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						1000000		1000000		1000000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	466 670		466 670	416666	50 004			0		0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N				150000	-150 000			0		0
Tulorahoituksen korjauserät/Pakolliset varaukset					91486	-91 486			0		0
Vaikutus maksuvalmiuteen										110309	-110309
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		16 280 410	8 500	16 288 910	15 816 490	-855 384	16 226 040	0	16 226 040	15 718 940	617 409
1) N= sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B= bruttomääräraha/-tuloarvio										-15 816 490	
										-97 550	
										Rahavarojen muutos	

8 LIITETIEDOT

8.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä -menetelmät (1)

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa "Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet".

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenon tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Tuloslaskelman ja taseen esittämistapa (2)

Tuloslaskelma, tase ja rahoituslaskelma on laadittu kuntajaoston suositusten mukaisesti.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat erät (5)

8.2 KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuistoa, jonka yhdistelemättä jättäminen ei vaaranna oikean ja riittävän kuvan antamista konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Omistus ko. yhtiössä on tarkoitettu lyhytaikaiseksi ja edelleen luovutettavaksi. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaeseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osaakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistoja ei ole oikaistu konsernitilinpäätöksessä, koska tytäryhteisöt ovat tehneet poistot omien vahvistettujen poistosuunnitelmien mukaisesti.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Kunnan konsernitilinpäätöksen tiedot eivät kaikilta osin ole vertailukelpoisia edelliseen tilikauteen. Vuoden 2020 konsernitilinpäätöksen on laatinut Tervon kunnalle ulkopuolinen taho ja tietoja ei saada täsmäämään vuoden 2021 avaaviin tietoihin ja siksi laskelmien ja liitetietojen vertailutietoja ei pystytä esittämään suurimmalta osin.

Vuonna 2021 Itä-Suomen Päihdehuollon ky:n toiminta on päättynyt ja Pohjois-Savon Liittoon on liittynyt yksi kunta lisää.

8.3 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

Toimintatuotot tehtäväalueittain (6) ulkoiset erät					
	Tulosalue			2021	2020
101	Vaalit			1 966,60	
121	Tilintarkastus				
131	Yleishallinto			132 520,47	129 420,27
161	Elinkeinotoiminta			25 296,49	11 582,36
480	Tekniset palvelut			433 410,84	416 609,12
601	Ympäristötoimi			63 529,75	51 385,94
199	Sosiaalipalvelut			756 445,68	860 297,96
291	Toimeentuloturva			3 853,90	1 654,76
295	Terveystoimi			1 739,00	2 300,04
301	Koulutustoiminta			123 105,83	126 645,36
361	Vapaa-aikatoiminta			26 322,31	44 054,46
651	Ympäristöterveydenhuolto			1 353 968,80	1 233 466,96
Toimintatuotot yhteensä				2 922 159,67	2 877 417,23

Verotulojen erittely (7)				2021	2020
Kunnan tulovero				4 133 899,03	3 794 427,45
Osuus yhteisöveron tuotosta				793 270,73	544 529,51
Kiinteistövero				505 566,58	477 243,82
Muut verotulot					
Verotulot yhteensä				5 432 736,34	4 816 200,78

Valtionosuuksien erittely (8)				2021	2020
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus				4 347 961,00	4 906 031,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus				1 718 754,00	1 751 400,00
Veromenetysten kompensatio				1 052 591,00	1 031 605,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet				-391 854,00	-310 016,00
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus					
Valtionosuudet yhteensä				6 727 452,00	7 379 020,00

Palvelujen ostojen erittely (9)				2021	2020
Asiakaspalvelujen ostot				7 192 231,27	7 244 686,52
Muiden palvelujen ostot				2 357 232,06	2 386 800,81
Kunnan palvelujen ostot yhteensä				9 549 463,33	9 631 487,33

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet (11)			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. (Kvalt. 13.11.2012 § 50)			
Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan.			
Arvioidut pitoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat 1.1.2013 alkaen:			
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto	
Muut pitkävaikutteiset menot	5-20 vuotta	Tasapoisto	
Atk-ohjelmistot	4 vuotta	Tasapoisto	
Laajakaista -hankkeet	20 vuotta	Tasapoisto	
ICT-hanke 2015-2016	10 vuotta	Tasapoisto	
Osakehuoneistojen peruskorjaus	10 vuotta	Tasapoisto	
Rah.osuudet muiden yht. investointeihin	10 vuotta	Tasapoisto	
Terveysaseman katto remontti v. 2017	20 vuotta	Tasapoisto	
Yrityspuisto Kiint. Oy peruskorjaus 2017-2019	20 vuotta	Tasapoisto	
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	ei poistoja		
Rakennukset			
Asuinrakennukset	30-50 vuotta	Tasapoisto	
Kiviset	47 vuotta	Tasapoisto	
Tiiliverhoillut	40 vuotta	Tasapoisto	
Puiset	35 vuotta	Tasapoisto	
Hallinto- ja laitosrakennukset	20-50 vuotta	Tasapoisto	
Kiviset	47 vuotta	Tasapoisto	
Tiiliverhoillut	40 vuotta	Tasapoisto	
Puiset	35 vuotta	Tasapoisto	
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20-30 vuotta	Tasapoisto	
Kiviset	30 vuotta	Tasapoisto	
Tiiliverhoillut	25 vuotta	Tasapoisto	
Puiset	20 vuotta	Tasapoisto	
Talousrakennukset	10-20 vuotta	Tasapoisto	
Kiviset	20 vuotta	Tasapoisto	
Tiiliverhoillut	15 vuotta	Tasapoisto	
Puiset	10 vuotta	Tasapoisto	
Vapaa-ajan rakennukset	20-30 vuotta	Tasapoisto	
Kiviset	30 vuotta	Tasapoisto	
Tiiliverhoillut	25 vuotta	Tasapoisto	
Puiset	20 vuotta	Tasapoisto	
Rakennusten arvonorotukset	ei poistoja		
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa- ja vesirakenteet			
Kadut, tiet	17 vuotta	Tasapoisto	
Torit, puistot, leikkikentät	20 vuotta	Tasapoisto	
Urheilukentät ja kuntopolut	20 vuotta	Tasapoisto	
Muut maarakenteet	25 vuotta	Tasapoisto	
Sillat, laiturit ja uimalat	25 vuotta	Tasapoisto	
Muut vesirakenteet (pienlaiturit, vesirak.)	10 vuotta	Tasapoisto	
Johtoverkostot ja laitteet			
Vesi-, viemäri- ja kaukolämpöverkko	35 vuotta	Tasapoisto	
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus	15 vuotta	Tasapoisto	
Puhelinverkko, keskusasema, alakeskukset	10 vuotta	Tasapoisto	
Maakaasuverkko	20 vuotta	Tasapoisto	
Muut putki- ja kaapeliverkot	18 vuotta	Tasapoisto	
Laitoskoneet- ja laitteet, sähkö-, vesi- yms.	18 vuotta	Tasapoisto	
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta	Tasapoisto	
Liikenteen ohjauslaitteet	10 vuotta	Tasapoisto	
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	12 vuotta	Tasapoisto	
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet	8 - 15 vuotta	Tasapoisto	
Muut koneet ja kalusto	4 - 10 vuotta	Tasapoisto	
Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluksi.			

Pakollisten varausten muutokset (12)						
					2021	2020
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.					92044,78	60450,00
	Lisäykset tilikaudella				0,00	92044,78
	Vähennykset tilikaudella				-92044,78	-60450,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.					0,00	92 044,78

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot (13)					
				2021	2020
Muut toimintatuotot					
	Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot			117,47	3219,07
	Rakennusten luovutusvoitot				
	Muut luovutusvoitot				
Luovutusvoitot yhteensä				117,47	3 219,07
Muut toimintakulut					
	Maa- ja vesialueiden luovutustappiot				2368,07
	Rakennusten luovutustappiot				
	Muut luovutustappiot				
Luovutustappiot yhteensä				0,00	2 368,07

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely (14)				2021	2020
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset tuotot yhteensä				0,00	0,00
Satunnaiset kulut					
Satunnaiset kulut yhteensä				0,00	0,00

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely (15)					
				2021	2020
Osinkotuotot muista yhteisöistä				169 921,30	168 266,00
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä					
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä				670,56	618,44
Yhteensä				170 591,86	168 884,44

8.4 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

8.4.1 TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvonkorotukset (18)					
				2021	2020
Osakkeet ja osuudet					
Arvo 1.1.				900113,67	900113,67
	Arvonkorotukset				
Arvo 31.12. yhteensä				900113,67	900113,67

Savon Energiaholding Oy:n osakkeisiin on tehty arvonkorotus osakkeen verotusarvon perusteella varovaisuuden periaatetta noudattaen. Tervon kunta omistaa Savon Energiaholding Oy:stä 1,71 % 5.412 osakkeella. Osakkeiden tasearvo on ollut 9.102,33 euroa. Yleisen tietämyksen, yhtiön hinnanmäärityksen Sähkönmyyntiyhtiö Väre Oy:n perustamisen yhteydessä ja yhtiön osinkohistorian perusteella on yhtiön osakkeisiin tehty arvonkorotus 168 euroa osakkeelta eli 900.113,67 euroa. Arvonkorotus on varsin varovainen, sillä osinkohistoria ja Väre perustamisen yhteydessä esitetyt omistuksen arvot, viittaavat lähes viisinkertaiseen arvonkorotukseen. Tehdyn arvonkorotuksen jälkeen osakkeiden tasearvo on 909.216 euroa.

Pysyvät vastaavat (19)					Vuosi 2021			
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet								
	Aineettomat	Aineelliset hyödykkeet						
	hyödykkeet							
	Aineettomat	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät	Koneet ja	Kesken-	Yhteensä	
	oikeudet/muut			rakenteet	kalusto	eräiset		
	pitkäv.menot					hankinnat		
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 005 800,80	2 000 979,16	2 442 726,28	1 184 220,69	25 568,20	0,00	6 659 295,13	
Lisäykset tilikaudella	30 856,00		14 904,83	14 836,82			60 597,65	
Rahoitusosuudet tilikaudella	7 726,80						7 726,80	
Vähennykset tilikaudella		16 532,53	20 000,00				36 532,53	
Siirrot erien välillä							0,00	
Tilikauden poisto	110 137,47		122 824,80	98 602,15	10 245,06		341 809,48	
Arvonalennukset ja niiden palautukset							0,00	
Poistamaton hankintameno 31.12.	918 792,53	1 984 446,63	2 314 806,31	1 100 455,36	15 323,14	0,00	6 333 823,97	
Arvonkorotukset								
Kirjanpitoarvo 31.12.	918 792,53	1 984 446,63	2 314 806,31	1 100 455,36	15 323,14	0,00	6 333 823,97	
Olennaiset lisäpoistot								
Erittely olennaisista lisäpoistoista								
Sijoitukset								
	Osakkeet ja Osuudet		Jvk-,muut laina- ja muut saamiset					
	Osakkeet	Kunta-	Muut	Saamiset	Saamiset	Saamiset	Yhteensä	
	tytär-	yhtymä-	osakkeet ja	tytär-	kunta-	muut		
	yhteisöt	osuudet	osuudet	yhteisöt	yhtymät	yhteisöt		
Hankintameno 1.1.	2 357 424,95	1 080 072,38	1 025 952,19	152 958,85	0,00	87 731,06	4 704 139,43	
Lisäykset			2 052,00			2 700,00	4 752,00	
Vähennykset		3 121,07					3 121,07	
Hankintameno 31.12.	2 357 424,95	1 076 951,31	1 028 004,19	152 958,85	0,00	90 431,06	4 705 770,36	
Arvonalennukset ja niiden palautukset		675,44					675,44	
Arvonkorotukset			900 113,67				900 113,67	
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 357 424,95	1 076 275,87	1 928 117,86	152 958,85	0,00	90 431,06	5 605 208,59	
Pysyvät vastaavat yhteensä							11 939 032,56	
Poistamaton hankintameno 1.1.							11 363 434,56	
Lisäykset tilikaudella							65 349,65	
Rahoitusosuudet tilikaudella							7 726,80	
Vähennykset tilikaudella							39 653,60	
Siirrot erien välillä							0,00	
Tilikauden poisto							341 809,48	
Arvonalennukset ja niiden palautukset							675,44	
Poistamaton hankintameno 31.12.							11 038 918,89	
Arvonkorotukset							900 113,67	
Kirjanpitoarvo 31.12.							11 939 032,56	

Liitetieto 20-22) Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

Nimi	Kotikunta	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Vuosi 2021 Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Kiint. Oy Tervon Vuokratalot	Tervo	100 %	100 %	198	479	-24
As Oy Metsäparkki	Tervo	100 %	100 %	11	127	6
Tervon Kehitys Oy	Tervo	100 %	100 %	1799	3873	9
Kuntayhtymät						
Pohjois-Savon sairaanhoito- piirin kuntayhtymä	Kuopio	0,90 %	0,90 %	1088	4389	53
Savon koulutuskuntayhtymä	Kuopio	0,56 %	0,56 %	355	357	1
Vaalijalan kuntayhtymä	Pieksämäki	1,62 %	1,62 %	398	470	124
kuntayhtymä						
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	0,46 %	0,64 %	6	3	1
Osakkuusyhteisöt						
Palveluyhtiö Viisarit Oy	Keitele	30 %	30 %			-150
Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto	Tervo	55,15 %	55,15 %			
Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushal	Tervo	72,12 %	72,12 %	292	1	-3

Saamisten erittely (23)					
				2021	2020
				Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä					
	Myyntisaamiset			9 465,91	49468,86
	Lainasaamiset	180000,00	30 000,00	240 000,00	
	Muut saamiset				
	Siirtosaamiset	48750,00	16 512,21	65 000,00	19167,50
Saamiset kuntayhtymiltä, jossa kunta on jäsenenä					
	Myyntisaamiset		4 004,13		3679,51
	Lainasaamiset				
	Muut saamiset				
	Siirtosaamiset		30 709,23		108744,90

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät (24)	2021	2020
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset:</i>		
Kauppahintasaamisia tytäryhteisöiltä	48750,00	65000,00
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset:</i>		
<i>Tulojäämät:</i>		
Kelan korvaus työterveyshuollosta	21 835,35	28 550,85
Perusterveydenhuollon tasaus Kysteri		108 744,90
Erikoissairaanhoidon tasaus 05/2021	30 709,23	
Kauppahintasaamisia tytäryhteisöiltä	16 250,00	16 250,00
Muut tulojäämät	29 282,11	30 674,93
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	98 076,69	184 220,68

8.4.2 TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Oman pääoman erittely (25)	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	7 368 601,37	7 368 601,37
Peruspääoma 31.12.	7 368 601,37	7 368 601,37
Arvonkorotusrahasto 1.1.	900 113,67	900 113,67
Lisäykset	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	900 113,67	900 113,67
Muut omat rahastot		
Elinkeinojen kehittämisrahaston pääoma 1.1.	243 687,16	243 687,16
Siirrot rahastoon tilikaudella		
Siirrot rahastosta tilikaudella		
Elinkeinojen kehittämisrahasto pääoma 31.12.	243 687,16	243 687,16
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	623 043,92	1 328 974,11
Siirto: ed. tk. ylijäämä/alijäämä	-61 001,69	-705 930,19
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	562 042,23	623 043,92
Tilikauden alijäämä/ylijäämä	71 771,64	-61 001,69
Oma pääoma yhteensä	9 146 216,07	9 074 444,43

Pitkääaikaiset velat (27)			
Lainat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua, vuoden 2021 tilinpäätös=			
1.1.2027 tai sen jälkeen erääntyvät.		2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta			
Kotimaisilta talletuspankeilta		25 000,00	75 000,00
Kuntarahoitus Oy		1 160 341,00	1 441 007,00
Lainat julkisyhteisöiltä			
Valtiolta			
Muilta sos.turvarahastoilta			
Yhteensä		1 185 341,00	1 516 007,00

Vieras pääoma (30)		2021	2020
<i>Lyhytaikainen vieraspääoma</i>			
Velat tytäryhteisöille			
Ostovelat		1 352,33	2 799,31
Siirtovelat			
Muut velat			
Velat kuntayhtymille			
Ostovelat		75 418,63	206 057,09
Siirtovelat		24 576,18	
Vieras pääoma yhteensä		101 347,14	208 856,40

Sekkilimiitti (31)		2021	2020
		Limiitti	Käytetty
<i>Sekkilimiitti:</i>			
Tervon Osuuspankki		450 000,00	0,00
<i>Kuntatodistus:</i>			
Kuntarahoitus Oyj v. 2019		2 000 000,00	2 250 000,00
Kuntarahoitus Oyj v. 2020		3 000 000,00	

Erittely muista veloista (32)		2021	2020
Muut velat			
Muut velat			
Jäähileaseman panttimaksut		700,00	700,00
Yhteensä		700,00	700,00

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (33)		2021	2020
Lyhytaikaiset siirtovelat:			
Menojäämät:			
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset		542 827,00	532 656,00
Korkojaksotukset		4 462,35	5 222,85
Valtiokonttori rintamaveteraanit palautus		27 514,26	63 564,60
Pohjola Vakuutus aiheeton palautus			22 971,20
Kysterin lisäkanto		24 276,18	
Ympäristöterveyshuolto tasaus		24 419,59	107 631,31
Muut siirtovelat		127 078,13	135 407,32
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä		750 577,51	867 453,28
Taseen ulkopuoliset erät		2021	2020
Taseeseen sisällyttämättömät huollettavien varat			
Huollettavien varat ja pääomat		30 086,79	34 307,79
Luokkien tilit		1 401,13	5 021,53

8.5 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Vuokravastuut (38)		2021	2020
Vuokravastuut			
<i>Vuokravastuut yhteensä, vastuu voimassa 11.01.2026 asti</i>		765940,20	897704,88
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus		138850,44	131764,68
- sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet			
<i>Leasingvastuut yhteensä</i>		20862,50	18997,14
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus		17622,50	12763,49
- siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingv.			
Yhteensä		786802,70	916702,02
Leasingsopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.			

Vastuusitoumukset konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta (39)			
		2021	2020
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset			
Alkuperäinen pääoma		4 252 000,00	4 252 000,00
Jäljellä oleva pääoma		2 924 274,00	3 157 104,00
Muut vastuusitoumukset (40)			
		2021	2020
Takaukset muiden puolesta			
Alkuperäinen pääoma		694 000,00	694 000,00
Jäljellä oleva pääoma		321 750,00	344 522,36
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.			
		2021	2020
Kunnan osuus takauskeskuksen			
-takausvastuista 31.12.		10 626 540,00	10 139 340,00
-kattamattomista takausvastuista 31.12		0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus			
-takauskeskuksen rahastosta 31.12.		6 961,00	6 318,00
		2021	2020
Jätekkukko Oy:n keskinäinen sopimus takausvastuista			
Tervon kunnan osuus 1,4 %		42 424,00	47 552,00
Rakennusaikaiset ja takuuajaiset vakuudet			
		2021	2020
Rakennusaikaiset vakuudet			
Takuuajaiset vakuudet		6 845,16	7 970,21

Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt (41)			
Arvonlisäveron palautusvastuu *)			
		2021	2020
		165318,54	196128,90

*) palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonlisäverot uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenoista, joihin liittyy mahdollinen palautusvelvollisuus kiinteistöt myytäessä tai niiden käyttötarkoituksen muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen.

8.6 HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain (42)						
					2021	2020
Yleishallinto					7	8,3
Sosiaali- ja terveystoimi					17,0	22,5
Opetus- ja kulttuuritoimi					23	25
Yhdyskuntapalvelut					2	1,6
Muut palvelut						
Ympäristöterveydenhuolto					14	16,5
Yhteensä					63	73,9
Henkilöstökulut (43)					2021	2020
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan					4423199,93	4148461,01
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin					0,00	0,00
Yhteensä henkilöstökulut					4 423 199,93	4 148 461,01

Luottamushenkilöiden palkoista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut (44)						
	Puolue				2021	2020
	Keskusta				2 079,39	1 641,63
	Kokoomus				412,00	533,25
	Sosialidemokraatit				27,50	10,00
	Kristillisdemokraatit				131,00	
	Perussuomalaiset				18,75	
	Sininen Tulevaisuus ry				32,50	20,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä					2 701,14	2 204,88

Tilintarkastajan palkkiot (45)				
			2021	2020
BDO Audiator Oy				
	Tilintarkastuspalkkiot		6 018,25	8 279,88
	Tilintarkastajan lausunnot		200,01	
	Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät		4 785,25	2 512,48
	Muut palkkiot			217,60
Palkkiot yhteensä			11 003,51	11 009,96

Tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista (46)

- kunnanjohtajasopimus vuodelta 2020
- tytäryhtiöille annetut lainat pääomat 31.12.2021: Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot 132.838,19 € ja As Oy Metsäparkki 20.120,66 €. Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetuista lainoista. Kunta perii lainoista korkoa. Kunnan arvion mukaan lainoihin ei sisälly merkittäviä taloudellisia riskejä. Tervon Kehitys Oy:lle on vuonna 2018 myönnetty korollinen laina, jonka pääoma 31.12.2021 210.000 €.
- Pohjois-Savon pelastuslaitokselle on saapunut päätös varallaolovaatimuksia Korkeimman oikeuden (KKO:2015:48) ratkaisuun perustuen. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen varallaolovaatimuskäsittely on vireillä työtuomioistuimessa.

KONSERNIN LIITETIEDOT**Konsernituloslaskelman liitetiedot, ulkoiset**

Konsernituloslaskelman liitetiedot, ulkoiset

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Toimintatuotot	10.670.080	10.114.311
Toimintakulut	22.065.827	21.634.343

Valtionosuus

Konsernissa lisäävät valtionosuutta ammattioppilaitosten saama yksikköhintarahoitukseen perustuva valtionosuus (Savon koulutuskuntayhtymä)

<u>2021</u>	<u>2020</u>
331.490,00	382.340,00

Oman pääoman erittely		
		2021
Peruspääoma 1.1.		7368601,37
Peruspääoma 31.12.		7368601,37
Arvonkorotusrahasto 1.1.		900113,67
Arvonkorotusrahasto 31.12.		900113,67
Muut omat rahastot		
Muiden rahastojen pääoma 1.1.		394340,38
Muutos tilikaudella		-1435,65
Muiden rahastojen pääoma 31.12.		392904,73
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.		1099791,41
		306501,29
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.		1406292,70
Tilikauden alijäämä/ylijäämä		77210,63
Oma pääoma yhteensä		10 145 123,10

Laskennalliset verovelat

	2021	2020
Laskennalliset verovelat 1.1.	6 443	5059
Lisäykset tilikaudella	1 094	1 384
Vähennykset tilikaudella		
Laskennalliset verovelat 31.12.	7 537	6 443

9 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Tervossa 5.4.2022

TERVON KUNNANHALLITUS

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tervossa / 2022

BDO AUDIATOR OY, Tilintarkastusyhteisö

Lilja Koskelo
Tilintarkastaja, HT, JHT

10 LUETTELOT JA SELVITYKSET

10.1 KIRJANPITOAINEISTO

	Säilyttämistapa			Vuosi 2021
Talousarvio	Atk-tuloste			
Talousarvion toteutumisvertailu	Atk-tuloste			
Pääkirja	Atk-tuloste	Sivut		
Päiväkirja	Atk-tuloste	Kaudet		
Tasekirja	Sidottu			
Tase-erittelyt	Atk-tuloste			
Liitetietositteet	Paperitosite	<u>Tos.laji</u>	<u>laskulaji</u>	<u>tositenrot</u>
Muistiotositteet	Paperitosite	001		1-371
Tiliotetositteet	Paperitosite/Atk-tuloste	010		10000-10441
Palkkatositteet	Paperitosite/Atk-tuloste	301		30001-30054
Ostoreskontra:				
Toimittajareskontra	Atk-tuloste			
Ostoreskontran suoritukset	Atk-tuloste	040		40001-40352
Kierrätettävät laskut	Paperitosite/Atk-tuloste	491		500001-504006
Toimeentulotuki	Paperitosite/Atk-tuloste	500		50001-50060
Myyntireskontra:				
Asiakasreskontra	Atk-tuloste			
Myyntireskontran suoritukset	Paperitosite/Atk-tuloste	020		20001-20424
Perhehoitolaskutus	Paperitosite/Atk-tuloste	520	520	52001-52010
Päivähoito	Paperitosite/Atk-tuloste	545	545	73001-73348
Kotihoito	Paperitosite/Atk-tuloste	820	820	82004-83371
Yleislaskutus	Paperitosite/Atk-tuloste	600	600	60001-60255
Vuokralaskutus	Paperitosite/Atk-tuloste	610	610	61001-61373
Maa-alueiden vuokrat	Paperitosite/Atk-tuloste	620	620	62001-62020
Antolainalaskutus	Paperitosite/Atk-tuloste	630	630	63001-63022
Sähkölaskutus/tasauslaskut	Paperitosite/Atk-tuloste	650	650	65001-65007
Sähkölaskutus/ariolaskut	Paperitosite/Atk-tuloste	651	651	65301-65304
Venepaikkamaksut	Paperitosite/Atk-tuloste	670	670	67001-67072
Avantuintipaikan laskut	Paperitosite/Atk-tuloste	690	690	69001-69021
Ympäristöterveydenhuolto	Paperitosite/Atk-tuloste	770	770	77000-77175
Käyttöomaisuuskirjanpito	Tositteet			
Visma Assets käyttöomaisuus	Atk-tuloste			
Konsernitilinpäätösaineistot	Tositteet/eliminoinnit	1		1-17
Excel-muodossa	Paperitosite/Atk-tuloste			
Irtaimistoluettelot	Atk-tuloste			
Lainakortisto				
Antolainat	Kortit			
Ottolainat	Kortit			